

# Tartu linna majandusaasta aruanne 2016



Foto Juhan Voolaid (2016)

## **Tartu linna konsolideerimisgrupi 2016. aasta majandusaasta aruanne**

Tartu Linnavalitsus

Majandusaasta algus 01. jaanuar 2016  
Majandusaasta lõpp 31. detsember 2016

*Aadress* Raekoda 50089 Tartu  
*Telefon* +372 7361 111  
*Faks* +372 7361 106  
*E-posti aadress* [lv@raad.tartu.ee](mailto:lv@raad.tartu.ee)  
*Interneti kodulehekülg* <http://www.tartu.ee>

Audiitor Grant Thornton Baltic OÜ

Majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, eelarve täitmise aruande selgitustest, sõltumatu vandeaudiitori aruandest raamatupidamise aastaaruandele ning reservfondi kasutamise aruandest.



## SISUKORD

1. TEGEVUSARUANNE 2016.....	5
1.1. LINNAPEA PÕÖRDUMINE.....	5
1.2. KONSOLIDEERIMISGRUPI STRUKTUUR.....	8
1.3. ÜLEVAADE ÜLDISEST MAJANDUSKESKKONNAST.....	16
1.4. KONSOLIDEERIMISGRUPI TÄHTSAMAD FINANTSNÄITAJAD.....	19
1.5. ARENGUKAVA TÄITMISE ÜLEVAADE.....	24
1.5.1. Kooli ja teadmuslinn.....	24
1.5.2. Nutikas ettevõtluslinn.....	29
1.5.3. Inspireeriva elukeskkonnaga linn.....	40
1.5.4. Hooliv linn.....	48
1.5.5. Loov linn.....	56
1.5.6. Jäätmekava.....	67
1.5.7. Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava.....	69
1.5.8. Välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise kava.....	70
1.5.9. Säästva energiamajanduse tegevuskava 2015-2020.....	72
1.5.10. Arenguseire näitajad.....	73
1.6. KONSOLIDEERIMISGRUPI ÄRIÜHINGUD JA SIHTASUTUSED.....	78
1.7. ÜLEVAADE SISEKONTROLLISÜSTEEMIST.....	88
1.8. ÜLEVAADE FINANTSRISKIDE JUHTIMISEST.....	90
2. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	93
2.1. KONSOLIDEERITUD BILANSS.....	93
2.2. KONSOLIDEERITUD TULEMIARUANNE.....	94
2.3. KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	95
2.4. KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE.....	96
2.5. EELARVE TÄITMISE ARUANNE (KONSOLIDEERIMATA).....	97
2.6. KONSOLIDEERITUD AASTAARUANDE LISAD.....	98
Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted ja hindamisalused.....	98
Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid.....	104
Lisa 3 Finantsinvesteeringud ja osalused.....	104
Lisa 4 Maksud, lõivud, trahvid.....	106
Lisa 5 Muud nõuded ja ettemaksed.....	107
Lisa 6 Materiaalne põhivara.....	108
Lisa 7 Kinnisvarainvesteeringud.....	109
Lisa 8 Immateriaalne põhivara.....	109
Lisa 9 Muud kohustised ja saadud ettemaksed.....	110
Lisa 10 Võlad töötajatele.....	110
Lisa 11 Laenukohustised.....	111
Lisa 12 Võlad tarnijatele.....	113
Lisa 13 Kapitali- ja kasutusrent.....	114
Lisa 14 Saadud toetused.....	115
Lisa 15 Kaupade ja teenuste müük.....	117
Lisa 16 Muud tulud.....	118
Lisa 17 Tegevuskulude jaotus valdkonniti (tegevusalade järgi).....	119
Lisa 18 Tööjõukulud.....	120
Lisa 19 Majandamiskulud.....	121
Lisa 20 Antud toetused.....	122
Lisa 21 Põhivara amortisatsiooni ja allahindluse kulu.....	123
Lisa 22 Muud kulud.....	123
Lisa 23 Finantstulud ja –kulud.....	124

Lisa 24 Seotud osapooled .....	125
Lisa 25 Bilansiväline informatsioon .....	126
Lisa 26 Tartu Linnavalitsuse konsolideerimata põhjaruanded .....	127
2.7. EELARVE TÄITMISE ARUANDE SELGITUSED .....	131
2.7.1. Tulubaas .....	136
2.7.2. Kulud .....	141
2.7.3. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus .....	150
Eelarve täitmise aruande lisa 1 Tulubaas .....	153
Eelarve täitmise aruande lisa 2 Kulude eelarve täitmine .....	154
Eelarve täitmise aruande lisa 3 Põhitegevuskulude eelarve täitmine .....	155
Eelarve täitmise aruande lisa 4 Investeerimistegevuse kulude eelarve täitmine .....	157
3. RESERVFONDI KASUTAMISE ARUANNE .....	165
4. MAJANDUSAASTA ARUANDE ALLKIRI .....	168

## 1. TEGEVUSARUANNE 2016

### 1.1. LINNAPEA PÖÖRDUMINE



Tartu jaoks oli 2016. aasta väga kordaläinud aasta. Niipalju uusi investeeringuid ja huviväärsusi pole viimase kümne aasta jooksul linnas avatud. Kõik toimus tihedas linna ja ettevõtjate koostöös, üksteist täiendades. Tänu tasakaaluka eelarvepoliitika jätkumisele on Tartu endistviisi finantsiliselt kindlas seisus. Linna tulud ja kulud püsisid 2016. aastal tasakaalus. Linna lõplik eelarvemaht oli 141 miljonit eurot. Hästi lõppes aasta ka kogu linna konsolideerimisgrupile tervikuna. Tänu õigetele juhtimisotsustele ning otstarbekale majandamisele kujunes põhitegevuse tulem jätkuvalt kindlalt positiivseks.

2016. aasta märgilisim sündmus Tartu linna jaoks oli Eesti Rahva Muuseumi uue hoone valmimine Raadil. Suurim Tartu linna investeering Raadi linnaossa oli põhjalikult rekonstrueeritud Roosi tänav – sündis atraktiivne ja kergliiklejasõbralik tänavaruum. Suvel kuulutasime välja avaliku ideekonkursi, millega soovisime leida häid ideid Raadil asuvate kinnistute kasutamiseks kultuuri-, turismi-, meelelahutus- või sporditegevuste arendamiseks, et seni unarusse jäänud piirkonda atraktiivsemaks muuta. Konkursi tulemusena kerkib peagi Eesti Rahva Muuseumi lähedusse põnev tagurpidi maja. Jätkasime ka Raadil asunud amortiseerunud hoonete lammutamist ja teeme koostööd erinevate organisatsioonidega endistele lennukiangaaridele kasutusvõimaluste leidmisel.

Kui veebruaris 2015 avasime pidulikult Ihaste silla ja idaringtee teise ehitusala, siis teadsime juba, et see saajandi ehitis vajab ka kolmandat etappi, et täita oma peamist eesmärki suunata transiitliiklus kesklinnast eemale. 2016. aastal valmistasime aktiivselt ette idapoolse ringtee kolmanda ehitusala ehitamise projekti. Esitasime majandus- ja kommunikatsiooniministriumile taotluse toetuse saamiseks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest – Tartule taotletav toetus oli ligi 7 miljonit eurot. Korraldasime ka ehituse riigihanke, et ehitus võiks 2017. aastal alata.

Alustasime mitmete suurte kergliiklusprojektide ettevalmistamisega, mille rahastamist toetab Euroopa Liidu Regionaalarengu Fond. Suurimad neist on kesklinnast Ilmatsalu ringi, Aruküla tee ja Annelinna suunas kulgevad kergliiklusteed. Lisaks alustasime ettevalmistusi Vaksali tänava jalgrattateede ehitamiseks ning vaksali esise väljaku rekonstrueerimiseks ning raudteesilla-aluse kergliiklustunneli ehitamiseks ja kergliiklussilla ehitamiseks üle Riia maantee. Projekterimisjärgus olid ka kaks raudteeäärset kergliiklusteed. Pärast nende suurte eri linnasades kulgevate teede valmimist saame rohkem keskenduda olemasoleva kergliiklusvõrgustiku terviklikumaks muutmisele.

Selleks et muuta kesklinn autovabamaks, laiendasime suvel Tartu kesklinnas tasulise parkimise ala. Parkimissurve leevenduseks lõime tasulise ala piirile juurde mitmeid tasuta parkimisvõimalusi.

Volikogu kinnitas ühe olulisima Tartu arengut suunava dokumendi – Tartu kesklinna üldplaneeringu, mille elluviimisega soovime tuua kesklinna rohkem elanikke, ärisid ja avalikke funktsioone. Kesklinna üldplaneeringus seatud eesmärki, tuua kesklinna rohkem erinevaid

funktsioone, täitis ka linnavolikogu otsus anda ülikoolile tasuta maad Narva maanteel asuva majandusteaduskonna hoone läheduses, kuhu ülikool rajab IT-keskuse Delta.

Pärast kesklinna üldplaneeringu valmimist võtsime tähelepanu keskmesse Tartu uue üldplaneeringu koostamise ja valmis üldplaneeringu eskiislahendus, milles rõhutatakse enam kesklinna arengu prioriteetsust, Maarjamõisa paremat sidumist kesklinnaga, ettevõtlustegevuse tihedamat integreerimist linna juba olemasolevasse hoonestuskeskkonda ning kortermajade eelistamist eramutele seni hoonestamata aladel.

Hoogsalt käis ka kahe lasteaia ehitus. Lasteaiajärjekord ei ole Tartus enam probleemiks, kuid vajadus kesklinnas asuvate lasteaiakohtade järele on ikkagi olemas. Nii alustasime Pepleri tänaval 120-kohalise Naerumaa lasteaia ehitust ning pidasime Kesklinna lastekeskuse juurdeehituse sarikapidu, mis toob kesklinna juurde kohti 40 lapsele.

Viimastel aastatel on kujunenud välja traditsiooni kinkida igal lastekaitsepäeval väikestele tartlastele uus mängu- või sportimiskoht. Seekord ehitasime mänguväljaku Jalaka 48a krundile. Väljak valmis heas koostöös kõrvalasuvat Sepa staadionit renoveerinud Tammeka jalgpallikooliga, kes paigaldas platsile spordivahendid. Ihastesse E. Wiiralti tänava äärsele metsalagendikule ehitasime aga uue välitreeningala ja palliplatsi, mille kavandamine toimus linnavalitsuse ja kohaliku kogukonna koostöös.

Tervislike eluviiside nautijatele avasime Emajõe vasakkaldal, Sõpruse silla ja Ihaste silla vahelisel lõigul umbes nelja kilomeetri pikkuse loodusraja.

Jõudsalt liikusime edasi veel mitmete Emajõe kallastega seonduvate arendusprojektidega. Valmis Kaarsilla remondiprojekt, tutvustasime tartlastele ka Võidu silla ja Karlova sadama vahelise Emajõe kallasraja eskiisi ning Atlantise esisele Emajõe kaldapealsele kavandatava puhke- ja promenaadiala eskiisi.

Korraldasime mitu põnevaid arhitektuurseid lahendusi toonud ideekonkurssi. Lydia Koidulale ja Johan Voldemar Jannsenile pühendatud mälestusmärgi rajamise konkursiga otsisime arhitektuurset lahendust Ülejõe pargi alale kavandatud monumendile ja väljakule. Samuti korraldasime ideekonkurssi Tähetorni esise platsi ja Pirogovi nõlva treppide arhitektuurse lahenduse leidmiseks. Mõlemad objektid soovime valmis saada 2018. aastaks.

Tartu linna päeval sai Vanemuise pargis monumendi kunagine Tartu linnapea Karl Luik, kes tegeles väga pühendunult Tartu linna arendamisega, ning Kastani tänavas sai jäädvustatud malesuurmeister Paul Kerese mälestus tahvliga tema kunagise elumaja seinal.

Jätkasime kaasava eelarve korraldamist. Sügisel toimunud hääletusel osales senisest tunduvalt rohkem tartlast – 4178 hääletajat, kes andsid 8211 häält. Rahva tahtel osutusid võitjaks ideed, mille tulemusena saab Raadil asuv ajalooline tallihoone uue katuse ja Aparaaditehasesse rajatakse kõigile avatud taskupark.

Tartu üheks oluliseks märksõnaks on koostöö. Hea näide sellest on Tartu Ülikooli, IT-firmade, teaduspargi, loomemajanduskeskuse ning linna ühise jõupingutuse tulemusena toimunud Eesti suurim ärifestival sTARTUp Day, mis tõi Tartusse tuhandeid nutikatest ideedest ja ettevõtlusest huvitatud firmasid, investoreid ja partnereid nii Eestist kui ka mitmelt poolt maailmast. Väga edukalt kulgenud festivali soovime kindlasti korraldada ka 2017. aastal.

Tartu on tark linn, aga see ei väljendu kõlavas nimes, vaid üha enam selles, kuidas me rakedame elukeskkonna arendamiseks energiasäästlikke ja tarku lahendusi, kuidas kasutame kaasaegseid tehnoloogiaid argielu lihtsustamiseks. Tartu targa linna kuvandiga sobitub suurepäraselt 2016. aastal alguse saanud kogu Euroopas ainulaadne koostööprojekt SmartEnCity, mille käigus on kavas kujundada Tartu kesklinna 50–60ndatel ehitatud kortermajade piirkonnast tarkadel lahendustel toimiv ja energiasäästlik linnaosa. Ka selles projektis teeme koostööd nii ülikooli kui ka tehnoloogiaettevõtetega.



Hea koostöö margina allkirjastasime Tartu Ülikooli ning Telia Eestiga ka kolmepoolse koostöömemorandumi, mille sisuks on jätkata koostööd parema ning innovaatilisema elukeskkonna rajamiseks.

Oktoobri lõpus avasime pidulikult raekoja uuendatud kellamängu, mis võimaldab nüüd kelladel mängida ka nõudlikumat repertuaari. Tartu kellamängu laiendamiseks tellisime Hollandi Kuninglikust Valukojast 16 uut kella ja lasime parema kõlalise kokkusobivuse saavutamiseks häälestada ka vanad kellad. Erasisikud ja ettevõtjad toetasid kellamängu uuendamist ligi 40 000 euroga.

2016. aastal tuli rõõmustav uudis ka lemmikloomapidajatele – avasime Anne kanali ja Ema-jõe vahelisel rohealal Tartu linna esimese koerte jalutusväljaku, kus koerad võivad ilma rihmata vabalt ringi joosta. Koerte jalutusväljakute rajamist soovime Tartus jätkata ka edaspidi.

Meie lähiaastate suunad sai kirja linna eelarvestrateegiasse aastateks 2017–2020. Meie oluliseks eesmärgiks on uute elu- ja töökohtade loomisele kaasa aitamine. Eraldi tahan rõhutada, et hariduslinnana oleme võtnud eesmärgiks kaheteistkümne aastaga korda teha kõik põhikoolihooned, milleks peaks prognoosi järgi kuluma kokku 81 miljonit eurot.

Urmas Klaas

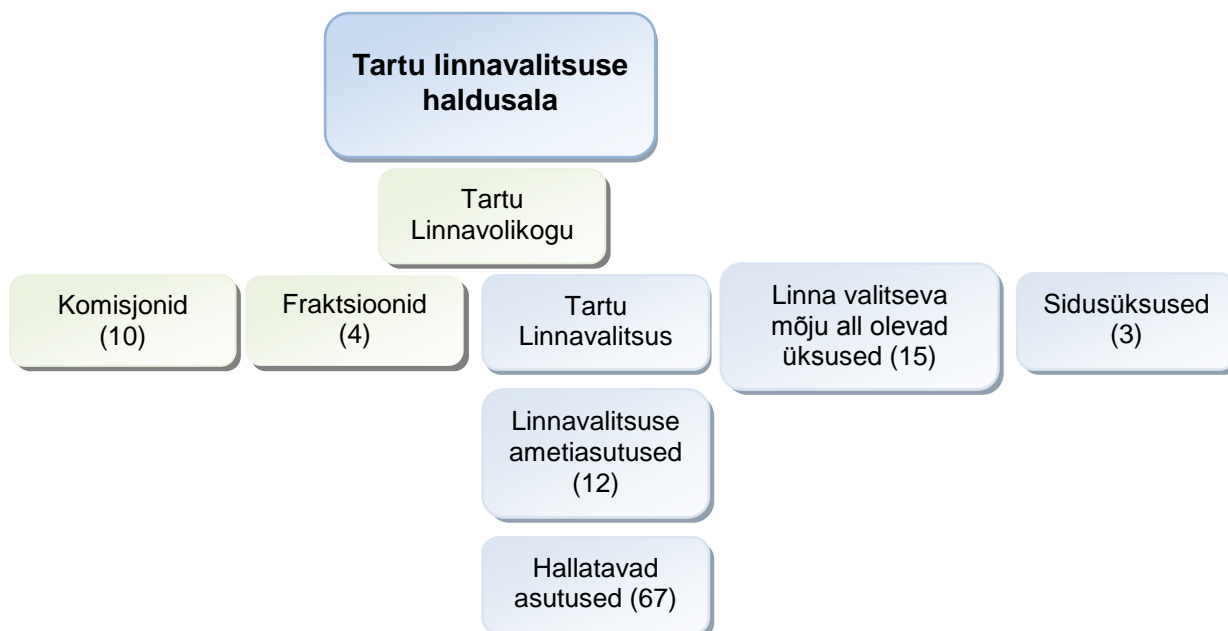
Tartu linnapea

## 1.2. KONSOLIDEERIMISGRUPI STRUKTUUR

### Ülevaade konsolideerimisgrupist

Majandusaasta aruanne sisaldab informatsiooni linna 12 ametiasutuse ja 67 hallatava asutuse (edaspidi koos linn) ning linna valitseva mõju all oleva 6 äriühingu ja 9 sihtasutuse (edaspidi koos konsolideerimisgrupp) 2016. a majandustegevuse tulemuste kohta.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga. Konsolideeritud aruanne on koostatud rida-realt konsolideerituna koos linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutustega. Olulise mõju all olevad äriühingutest üksused on aruandes kajastatud kapitaliosaluse meetodil. Konsolideerimata aruanded on linna ameti- ja hallatavate asutuse konsolideeritud koondaruanded, mis kajastavad soetusmaksumuses ka linna osalust linna valitseva mõju all olevates äriühingutes ja sihtasutustes ning äriühingutest sidusüksustes. Aruanne on koostatud tuhandetes eurodes, aruande lugemise lihtsustamise eesmärgil on mõned graafikud koostatud miljonites eurodes.



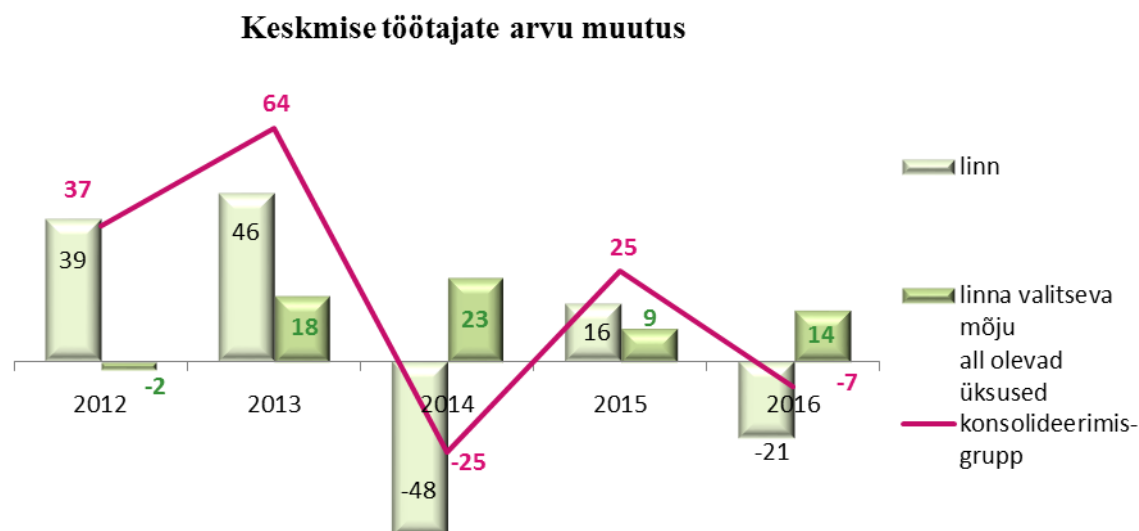
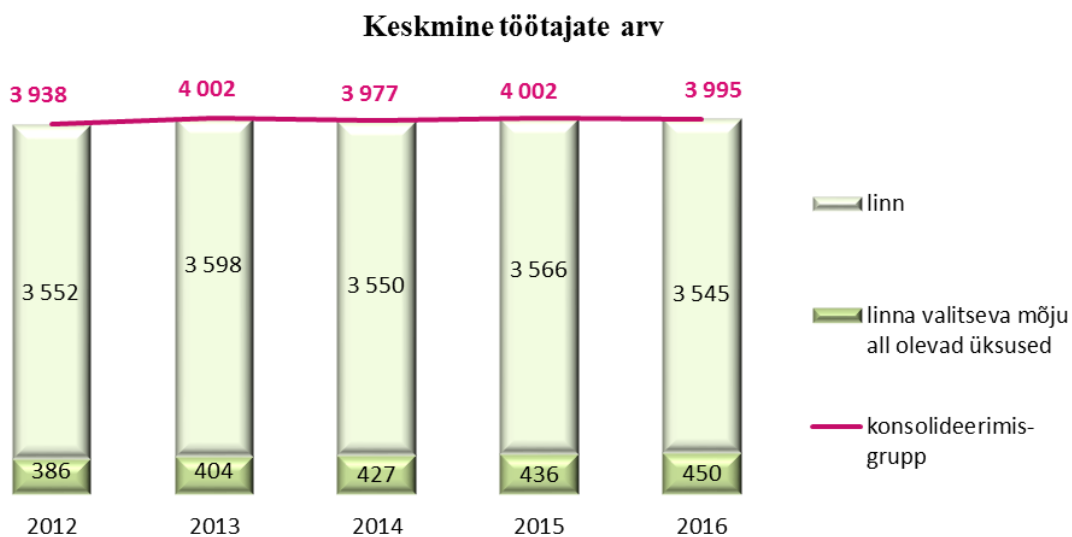
Järgnevalt ülevaade Tartu linna konsolideerimisgrupist aruandeaastal koos üksuste aasta keskmiste töötajate arvudega taandatuna täistööajale ning nendele töötajatele arvestatud töötasu kuluga, milles pole ajutiste töötajate ega võlaõiguslike lepingutega seotud töötasukulu.

2016. a Ameti- ja hallatavad asutused (asutuste arv)	Kesk- mine töötajate arv	Töötasu kulu (tuhat eurot)
<b>Konsolideerimisgrupp kokku</b>	<b>3 995</b>	<b>45 913</b>
<b>LINN kokku</b>	<b>3 545</b>	<b>41 207</b>
sh linnavalitsus	314	5 038
<b>Linnavolikogu kantselei</b>	<b>8</b>	<b>129</b>
<b>Linnakantselei</b>	<b>65</b>	<b>1 305</b>
<b>Haridusosakonna haldusala</b>	<b>2 760</b>	<b>32 174</b>
Osakond	12	218
Hallatavad asutused kokku:	2 748	31 956
sh Koolid (21 või 22)	1 226	17 015
Lasteaiad (29)	1 200	10 851
Kutsehariduskeskus	309	3 888
Tugiteenuste Keskus	13	202
<b>Kultuuriosakonna haldusala</b>	<b>259</b>	<b>2 521</b>
Osakond	13	181
Hallatavad asutused kokku:	246	2 340
sh Laste muusika-ja kunstikoolid (3)	92	948
O.Lutsu Linnaraamatukogu	90	810
Muuseumid (2)	40	376
Laste huvialaasutused (2)	19	147
Tiigi Seltsimaja	5	59
<b>Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna haldusala</b>	<b>262</b>	<b>2 317</b>
Osakond	57	748
Hallatavad asutused kokku:	205	1 569
sh Hooldekodu	110	861
Päevakeskused (2)	60	419
Varjupaik	22	181
Laste Turvakodu	13	108
<b>Linnamajanduse osakonna haldusala</b>	<b>53</b>	<b>644</b>
Osakond	29	469
Kalmistu	24	175
<b>Rahandusosakond</b>	<b>47</b>	<b>643</b>
<b>Linnavarade osakond</b>	<b>26</b>	<b>438</b>
<b>Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond</b>	<b>21</b>	<b>392</b>
<b>Arhitektuuri ja ehituse osakond</b>	<b>21</b>	<b>284</b>
<b>Ettevõtluse osakond</b>	<b>11</b>	<b>183</b>
<b>Avalike suhete osakond</b>	<b>12</b>	<b>177</b>

<b>Linna valitseva mõju all olevad üksused</b>			
	<b>Kokku</b>	<b>450</b>	<b>4 706</b>
AS Tartu Veevärk	88	1 277	
SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus	71	655	
SA Tartu Perekodu Käopesa	48	439	
SA Tartu Sport	47	419	
OÜ Tartu Linna Polikliinik	40	387	
OÜ Tartu Veekeskus	36	364	
AS Tartu Turg	33	337	
Tartu Elamuhalduse AS	28	151	
SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus	22	238	
OÜ Anne Saun	9	87	
SA Tähtvere Puhkepark	9	90	
SA Tartu Loomemajanduskeskus	6	101	
SA Tartumaa Turism	7	76	
SA Tartu Eluasemefond	5	69	
SA Tartu Kultuurkapital	1	16	

<b>Sidusüksused</b> (ei konsolideerita)	Linna osaluse %
SA Pauluse Kirik	50
SA Tartu Rahvaülikool	<50
SA Tampere Maja	<50
OÜ Buildit Creative Invest OÜ	<50

Järgnevad graafikud annavad ülevaate töötajate keskmistest arvudest ja viimaste aastate muutustest.

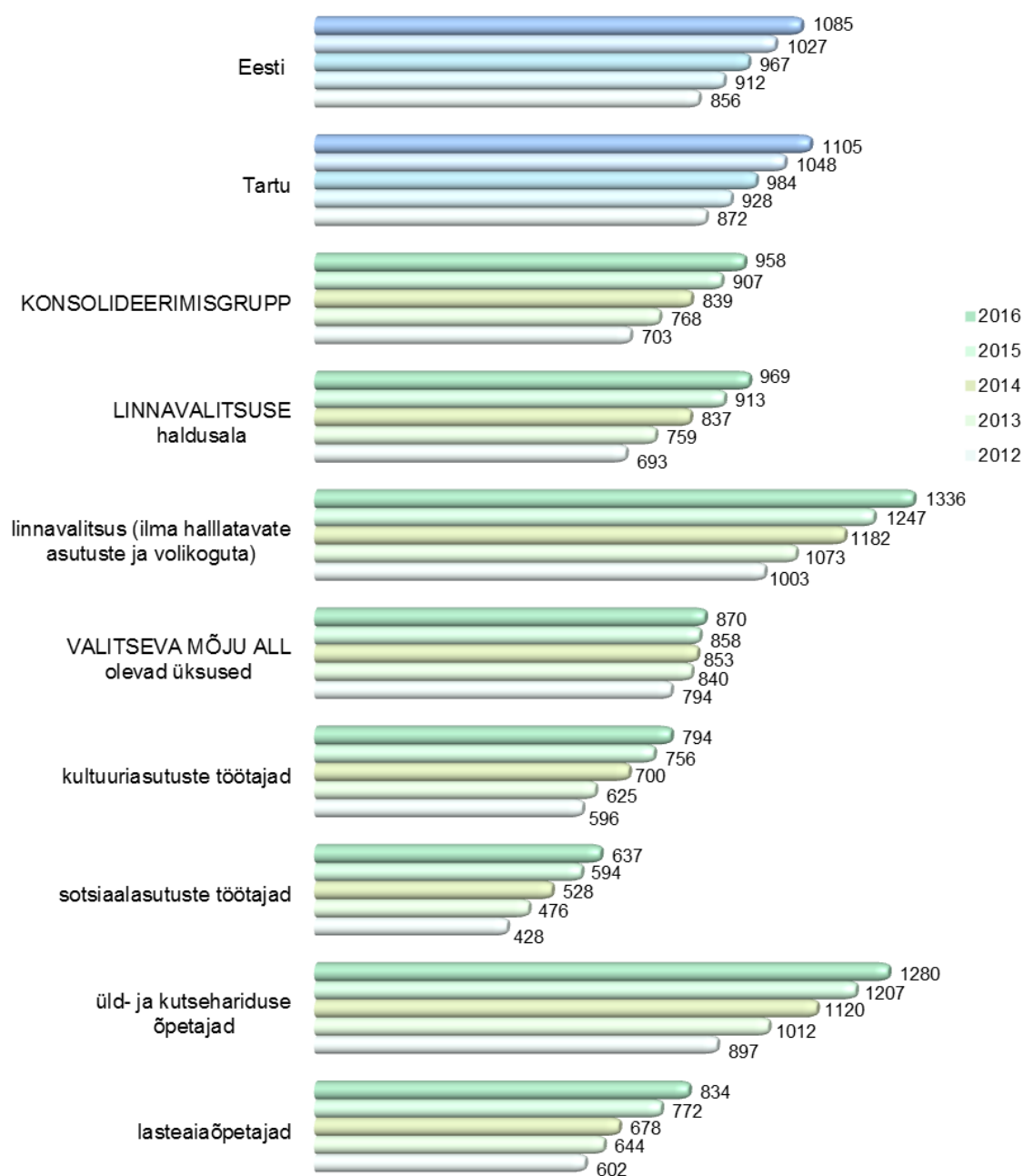


Aruandeaastal vähenes konsolideerimisgrupi töötajate keskmine arv alla 0,2%, sh linnavalituse haldusalas vähenemine 0,6% valdavalt üldhariduskoolide töötajate arvu vähenemise arvel ning valitseva mõju all olevais üksustes suurenemine 3,2% peamiselt juurdetulnud SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse arvel.

Järgneb töötajate gruppide lõikes keskmiste kuutöötasude võrdlus perioodil 2012-2016. a, võrdluseks on esitatud ka tervikuna vabariigi ja kogu Tartu linna andmed.

Konsolideerimisgrupi töötajate arv ja töötasukulu on avatud töötajate gruppide lõikes ka raamatupidamise aastaaruande lisas 18.

## Töötaja keskmine kuutöötasu (eurodes)



Konsolideerimisgrupi keskmised töötasud kasvasid aastaga 5,6% (2015. a kasv 8,1%, 2014. a kasv 9,2%), nagu ka vabariigi keskmine. Kõige enam, keskmiselt 8,0% (2015. a 14%), kasvas lasteaiaõpetajate töötasu. Sotsiaalasutuste töötajatel oli töötasu kasv 7,2% (2015. a 13%), üldhariduskoolide ja kutsehariduskeskuse õpetajatel 6% (2015. a 8%) ning kultuuriasutuste töötajatel 5% (2015. a 8%).

2017. a panustatakse jätkuvalt palgatingimuste parandamisse. Linna vahenditest palka saavate töötajate keskmiseks palgakasvuks on kavandatud lasteaedades pedagoogidel 5% ning õpetaja abidel 7%, alampalgalistel 9%, üldhariduskoolidel 4,7% ning kultuuri- ja sotsiaalsektori asutustes keskmiselt 5%.

## Linna juhtimine

**Linnavolikogu** on kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse linna hääleõiguslike elanike poolt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse alusel. Volikogu liikmete arvu määrab volikogu eelmine koosseis ning uus volikogu valib esimehe ja kuni kaks aseesimeest. 2015. a oli volikogu liikmete arv 49, sh esimees ja üks aseesimees. Volikogu moodustab alatisi ja ajutisi komisjone. Sarnaselt eelneva aastaga oli 2016. a volikogus 8 alatist komisjoni: arengu- ja planeerimiskomisjon, hariduskomisjon, kultuurikomisjon, linnamajanduskomisjon, linnavarakomisjon, rahanduskomisjon, revisjonikomisjon ja sotsiaalkomisjon.

Volikogu eestseisus on nõuandev organ linnavolikogu esimehe juures, kuhu kuuluvad volikogu esimees, aseesimees ning fraktsioonide esimehed. Volikogus oli 4 fraktsiooni: Reformierakonna, IRLi, Keskerakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonid. Lisaks on volikogus esindatud valimisliidud Isamaaline Tartu Kodanik ning Vabakund.

Volikogu töövormiks on istung, komisjonide ja eestseisuse töövormiks koosolek. 2016. a toimus volikogu kinnitatud töökava alusel 12 istungit: üldreeglina üks kord kuus, juulis ja augustis istungit ei toimunud, juunis ja detsembris toimus kaks istungit. Täiendavalt oli planeeritud üks võimalik plaaniväline istung, kuid selle järgi ei tekkinud vajadust. Volikogu liikmete istungitel osalemise protsent oli keskmiselt 84,7%. Aasta jooksul võetu vastu 25 määrust ja 116 otsust.

Komisjonide ja eestseisuse koosolekuid toimus kokku 106. Vastavalt Tartu linna põhimääruse §-le 18 annavad komisjonid oma tegevusest aru volikogule kord aastas. Komisjonide aruanded kuulati ära volikogu detsembrikuu istungil, revisjonikomisjoni aruannet kuulati juunikuus koos linna majandusaasta aruandega.

Volikogu liikmed, fraktsioonide ja komisjonide esimehed ning komisjonide liikmed said tasu volikogu tööst osavõtu eest ning hüvitust volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste eest kooskõlas Tartu Linnavolikogu vastavate õigusaktidega. Tartu Linnavolikogu liikmetele arvestati 2016. a tasusid kokku 141 tuhat eurot (2015. a 142 tuhat eurot), sh volikogu esimehele ja aseesimehele 55 tuhat eurot.

Linnavolikogu asjaajamist korraldab volikogu kantselei, mille koosseisus on 1 ametikoht ning 4,7 töökohta.

**Linnavalitsus** on linna omavalitsuse kollegiaalne täitevorgan, mis viib praktilise tegevusega ellu talle riigi ja linna õigusaktidega pandud ülesandeid. Linnavalitsus juhib linna ametiasutusi ja nende kaudu hallatavate asutuste tegevust ning osaleb linnavolikogu poolt kehtestatud korras aktsionärina või osanikuna eraõiguslike juriidiliste isikute tegevuses.

Linna asutused on:

- linna ametiasutused, mis teostavad avalikku võimu;
- linna ametiasutuste hallatavad asutused, mis ei teosta avalikku võimu.

Linnavalitsuse töövorm on istung. 2016. a toimus 98 linnavalitsuse istungit, vastu võeti 34 määrust ja 1363 korraldust.

Tartu Linnavolikogu 12.11.2013. otsuse nr 4 „Tartu Linnavalitsuse liikmete arvu ja struktuuri kinnitamine“ kohaselt on linnavalitsus 6-liikmeline, koosnedes linnapeast ja viiest abilinnapeast. Linnavalitsuse liikmete töötasu üldsumma oli 2016. a 288 tuhat eurot (2015. a 285 tuhat eurot).



**Linnavalitsuse töö tagab linnakantselei**, mille tööd juhivad linnasekretär. Tartu linnakantselei haldusalaks on linnavalitsuse töö funktsionaalne kindlustamine, linnavalitsuse asjaajamise korraldamine, infotehnoloogiline varustamine ja nõustamine, väärtetööstuse alane teenindamine, personaliteenindus, teenistusliku järelevalve eesmärgil sisekontrolli korraldamine, õigusteeninduse korraldamine, välisabi sisaldavate projektide alane teenindamine ja nõustamine.

### Linnakantselei struktuur

Linnakantselei struktuuri ja teenistuskohdade koosseisu muudeti 2016. aastal järgmiselt:

- Infotehnoloogia arendusmeeskonna koosseisu moodustati üks täiendav analüütiku töökoht. Kuus töökohta nimetati ümber järgmiselt: infotehnoloogia teenistuse juhataja töökoht arendusteenuste juhi töökohaks, interneti ja intraneti peaspetsialisti töökoht andmebaaside administraatori töökohaks, arvutivõrgu peaspetsialisti, arvutivõrgu vanemspetsialisti ja andmebaaside administraatori töökohad nimetati süsteemadministraatori töökohaks ning spetsialist-tehniku töökoht nimetati arvutiabi juhi töökohaks (LV korraldus 19.04.2016 nr 363). Arvutiabi peaspetsialist-tehniku töökoht nimetati ümber spetsialist-tehniku töökohaks (LV korraldus 01.09.2016 nr 872). Nimetatud muudatused olid olulised, et erinevates meeskondades ametinimetusi ühtlustada ja ametinimetused ning tööülesanded vastaksid töö sisule.
- Sisekontrolliteenistuses muudeti sisekontrolliteenistuse peaspetsialisti ametikohtadeks järgmised ametikohad: siseaudiitor, dokumendiregistri järelevalve peaspetsialist ning finantsaudiitori ametikoht. (LV korraldus 07.06.2016 nr 592) Muudatused olid vajalikud, et ametnike ametinimetusi ühtlustada ja et ametinimetused ning tööülesanded oleksid kooskõlas.
- Menetlusteenistuse koosseis moodustati 5 täiendavat ametikohta. Ametikohtade moodustamine oli tingitud liiklusjärelevalve teostamise vajadusest ka tööpäevade õhtutel ja nädalavahetusel. Selleks rakendati menetlusteenistuse parkimis- ja liiklusjärelevalvet teostavate ametnike osas summeeritud tööaega. Säilitamiseks ka tavapärasel tööajal senist kontrollimahtu, võeti teenistusse 5 täiendavat ametnikku. (LV korraldus 18.08.2016 nr 825)

*Asjaajamises* jätkati 2016. a linnavalitsuse arhiivinduse valdkonna ümberkorraldamisega ja dokumentide korrastamisega.

*Infotehnoloogia* valdkonnas olid olulisemad arendused:

- Uue geoinfosüsteemi platvorm ESRI hankimine ja juurutamine;
- Geoarhiivi arendused MKM määrusega „Topo-geodeetilisele uuringule ja teostusmõddistamisele esitatavad nõuded“ vastavusse viimiseks;
- Tartu linna uue kodulehe valmimine;
- Kodanikuportaali (riik.ee) taotlusvormide arendus SPOKUSse;
- SPOKU kasutajaliidese kaasajastamine ja kasutusmugavuse tõstmine (UX);
- E-Arvete vahendamise liidese arendamine;
- Finantsinfosüsteemi palga mooduli arendus ja juurutamine;

*Infotehnoloogia* infrastruktuuri valdkonna olulisemad arendused ja uuendused:

- Tahvelarvutite hankimine Digipöörde projekti võitjatele (Aleksander Puškini Kooli, Tartu Kivilinna Kooli ja Poska gümnaasium);
- Andmeside kiiruse uuendamine 1Gbps allasutustele ja valitsusalas;
- Keskse Wifi sisevõrgu väljaehitamine Aleksander Puškini Kooli, Tartu Kivilinna Kooli ja valitsusala 2 majas;
- Keskse varundustarkvara hankimine ja protsesside juurutamine;
- Apollo III, Raekoja kellamängu juhtimiskeskuse soetamine ja juurutamine;
- Windows domeeni ja keskse autentimislahenduse juurutamine valitsusalas ja allasutustele;
- Finantsinfosüsteemi ja koolide raamatukoguinfosüsteemi (RIKS) serveripargi uuendamine ja jõudluse tõstmine.



*Linnakantselei menetlusteenistuse* ametnikest on enamus seotud ühistranspordis sõiduõiguse kontrolli korraldamise ja liiklus- ning parkimisjärelvalve korraldamisega. 2016. a viidi sõiduõiguse kontrolliga seoses läbi 3597 väärtemenetlust, mille puhul rahatrahv määrati 3546 juhul. Liiklusjärelvalvega seotud trahviteateid koostati 3569 ja parkimisnõuete rikkumise hoiatusi 5624. 2016. a tehti tasulise parkimise kontrollimisel 7906 viivistasuotsust. Kolmanda olulise valdkonna menetlusteenistuse töös moodustab heakorralane järelvalve.

*Personaliteeninduse* valdkonnas jätkati varasemate ümberkorralduste ellurakendamisega ja otsiti uusi võimalusi personalivaldkonna bürokraatia vähendamiseks. Päevakorras oli jätkuvalt linnavalitsuse hallatavate asutuste personalitöö tsentraliseerimise küsimus, kuid muudatusi selles osas ei toimunud. 2016. a viidi läbi töötajate rahulolu-uuring.

*Sisekontrolli* valdkonnas 2016. a olulisi muutusi võrreldes varasemate perioodidega ei toimunud. 2013. a seati eesmärgiks viia linnavalitsuse sisekontrollisüsteem kooskõlla audiitortegevuse seaduse nõuetega. Ka 2016. a selle plaani realiseerimiseni ei jõutud.

*Välisprojektide teenistuse* tegevusvaldkonnas 2016. aastal olulisi muutusi ei toimunud. Jätkus mitmete projektide sisuline elluviimine või ettevalmistamine. Välisprojektide teenistus on suutnud koostada teenindada olevate projektide taotlused või aruandlused reeglina ise, ilma konsultatsiooniteenuseid sisse ostmata. Nimetatud lahendus on oluliselt säästlikum ning arendab see ka sisemist kompetentsi.

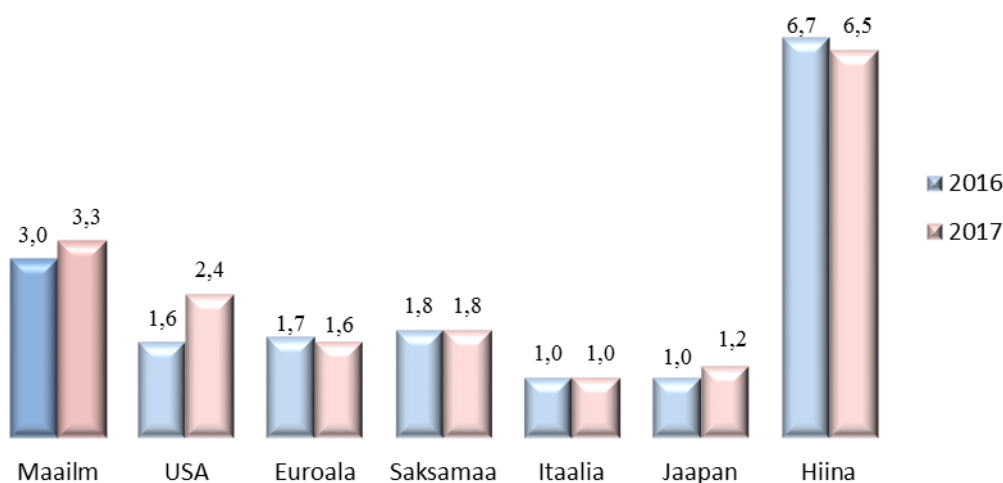
*Õigusteeninduse* korralduses olulisi muudatusi ei toimunud. Õigusteenistuse töövaldkonnast väärib esiletoomist väga edukas tegutsemine linna huvide kohtus kaitsmisel (nt vaidlused HTMiga erakoolide rahastamise või HEV2 lastele haridusteenuse osutamise kulude hüvitamise üle).

### 1.3. ÜLEVAADE ÜLDISEST MAJANDUSKESKKONNAST

#### Maailmamajandus ja Eesti majanduskeskkond

Maailmamajandusele ei olnud 2016. hea aasta. Globaalne majanduskasv oli vaid 3,0% ehk madalaim pärast majanduskriisi keskpunkti jäänud 2009. a. Kasvu pidurdavad madal tarbimis- ja investeerimisaktiivsus ning nõrk produktiivsus ja kaubandus. Võrreldes eelmise aastaga on naftahinnad ning intressimäärad tõusnud.

Majanduskasv (%)



Allikas: OECD „Global Interim Economic Outlook“, 2017.

Eesti jaoks on oluline eelkõige meie peamiste kaubanduspartnerite majanduskasv. Väike siseturg üksi ei suuda kasvu vedada. Euroala kasv oli aga jätkuvalt tagasihoidlik: Saksamaa suhteliselt hea kasvu kõrval läks Prantsusmaal ning Itaalia märksa kehvemini. Eesti jaoks on oluline, et Euroopas tehtavad majanduspoliitilised otsused oleksid õnnestunud. Vajalik on kasvu soodustav eelarve- ning rahapoliitika.

Kuni 2008. a majanduskriisini kasvas Eesti majandus kiiresti, kuid kriisi mõjul tabas majandust järsk langus. Alates 2010. a on majandus uuesti küll kasvanud, kuid ebaühtlaselt. 2016. a majanduse reaalkasv oli hinnanguliselt vaid umbes 1,6%. 2017. a prognoositakse 2,2-2,6% SKP reaalkasvu ning ka järgnevatel aastatel jääb kasv 3% lähistele.

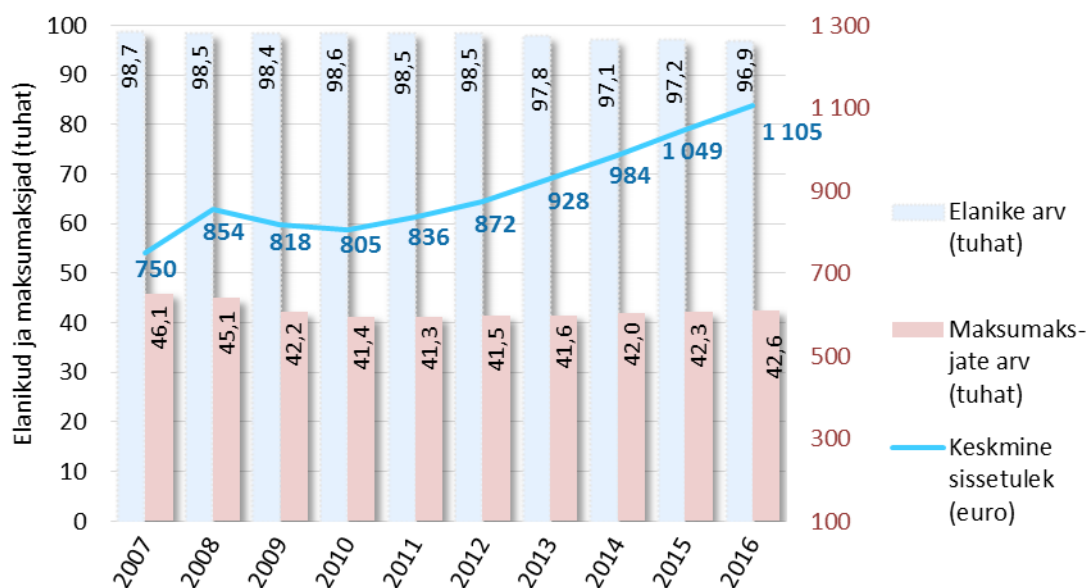
Probleemiks on Eesti kohalike omavalitsuste (KOV) väike finantsautonoomia. KOVid saavad mõjutada vaid 17% oma tuludest, 83% otsustatakse keskvalitsuse tasandil. Kohalikud maksud moodustavad vaid 1% tuludest. Omavalitsustele laekuv maamaks tugineb siiani 2001. a maa hindamise tulemustel, kuigi maa turuväärtus on oluliselt (5-6 korda) kasvanud. KOVide osakaal avaliku sektori kulutustes on märkimisväärselt madalam kui OECD riikides keskmiselt. Fiskaaltsentralismi vähendamine lähitulevikus on tasakaalustatud arengu saavutamiseks oluline. Kohalikele omavalitsustele suurema finantsautonoomia loomine toetab subsidiaarsusprintsipi, aitab tagada Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu tasandil sätestatud põhimõtete saavutamist ning soodustab kooskõla põhiseaduse 14. peatüki finantsgarantiid puudutavate sätetega.

## Tartu linna majanduslik areng

Tartu on Eesti suuruselt teine linn ja Lõuna-Eesti keskus. Tartut peetakse sageli Eesti intellektuaalseks keskuseks tänu siin asuvale Eesti vanimale ja tunnustatuimale ülikoolile. Kuna Tartu Ülikool ja Tartu Ülikooli Kliinikum on linna suurimad tööandjad, on Tartus hõivatute hulgas olulisel määral professoreid, teadureid, arste ja teisi kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste, mistõttu on Tartus ka suur avaliku sektori osakaal. Olulisel kohal on ka tööstus, eelkõige toiduaine- ja joogitööstus (A. Le Coq). 21. sajandil on Tartusse asunud mitmed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning muud kõrgtehnoloogia ettevõtted nagu Playtech Estonia, Nortal, ZeroTurnaround, Regio, Hanza Tarkon. Tartus asuvad mitmed olulised riigiasutused, sealhulgas Riigikohus ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Tartu elanikkond moodustab Eesti rahvastiku koguarvust üle 7%. Rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 31. detsember 2015 Tartus 97 153 inimest ja 31. detsember 2016 seisuga 96 904 inimest, ehk aastaga on elanike arv vähenenud 249 võrra. Tartu on ülikoolilinn ning kuna paljud üliõpilased ei ole end Tartu elanikuks registreerinud, siis on linna tegelik rahvaarv rahvastikuregistris näidatust suurem. Maksumaksjate arv oli 2016. a algul 42 271 ja lõpus 42 610 ehk kasvas 339 maksumaksja võrra. Keskmine sissetulek elaniku kohta oli 2016. a 1105 eurot kuus, ületades Eesti keskmise sissetuleku 20 euro võrra.

**Tartu linna elanike ja maksumaksjate arv ning palgatase**



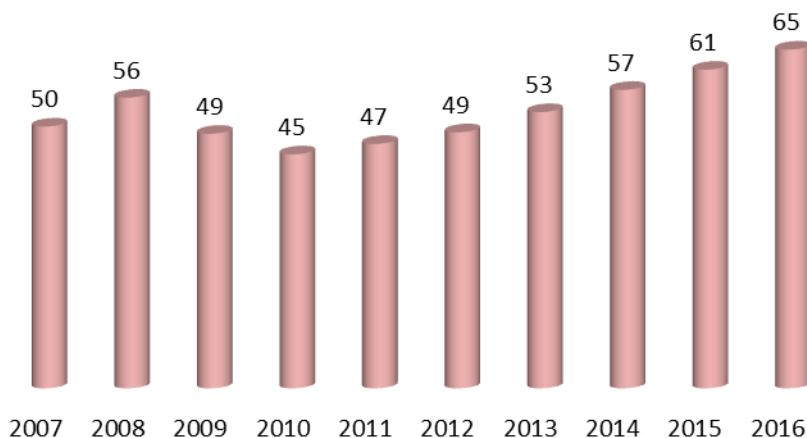
Ülaltoodud joonisel on elanike ja maksumaksjate arv kuvatud vasakul teljel ning keskmine brutosissetulek paremal teljel. Tartu elanike arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud peamiselt inimeste lahkumise tõttu naaberomavalitsustesse ning Tallinnasse. 2015. a pöördus elanike arvu muutus kasvule. Maksumaksjate arv kasvas viiendat aastat järjest, kuna tööpuudus ja muud majanduskriisi negatiivsed mõjud on muutunud järjest väiksemaks ning mõju avaldas kindlasti ka 01. juulist 2014 jõustunud töötamise registreerimise korra muudatus. Maksumaksjate arvu kasv on aga olnud väga aeglane ning 2016. a näitaja jääb ligi 3450 maksumaksja võrra kriisieelsele tipule alla.

Tuleviku seisukohalt on oluline, vastavalt Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia ning Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduse instituudi koostatud rahvastikuprognosile, et viimase 25 a jooksul toimunud ulatusliku väljarände tõttu on oluliselt muutunud Tartu rändetagama vanuskoosseis ja seeläbi ka edasine väljarändepotentsiaal. Laste arv Jõgeva, Viljandi, Valga, Võru ja Põlva maakonnas on tugevalt langenud. Seetõttu jäävad Tartu-suunalised rän-

devood tulevikus senisest väiksemaks ning sisseränne mujalt Lõuna-Eestist ei pruugi rahvastiku tasakaalustajana toimida.

Rahvastikuprobleeme teravdab viimastel aastatel tavaks olev valglinnastumine ehk Tartu elanike kolimine naaberomavalitsustesse. Valglinnastumine koos majanduskriisi ning subsidiaarsuspõhimõtet eirava keskvalitsuse kõrge fiskaaltsentralismiga ongi olnud viimastel aastatel linna arengu põhilisteks takistajateks. Linna põhilise tuluallika üksikisiku tulumaksu laekumine jõudis alles 2014. a kriisieelsele tasemele.

### Tulumaksu laekumine (mln eurot)



Majanduskriisi tõttu langes ka linna omafinantseerimisvõimekus, mis on praeguseks kasvule pöördunud. Linn on suutnud hoida suhteliselt head investeeringute taset, mis näitab arengusse panustamist. Peaaegu kõik suuremad investeeringuprojektid on teostatud välisrahastajate toel, näidates Tartu linna edukust välisrahastuse kaasamisel.

Tartu linna eelarve tulem on olnud tasakaalulähedane vaatamata majanduskriisile. Seetõttu on suudetud vältida kriisiperioodile iseloomulikku võlakohustiste olulist kasvu. 2016. a oli eelarve tulem miinuses 1296 tuhande euro ulatuses, defitsiit moodustas eelarve mahust aga vaid 1%. 2016. a lõpuks on linnal ligi 58 680 tuhat eurot laenukohustisi, mis moodustavad põhitegevuse tuludest 47%. (Laenukohustustest vaata p 1.8).

## 1.4. KONSOLIDEERIMISGRUPI TÄHTSAMAD FINANTS- NÄITAJAD

### Konsolideerimisgrupi tähtsamad finantsnäitajad

*tuhandetes eurodes*

	2016	2015	2014	2013	2012
<b>Bilansi näitajad aruandeaasta lõpul</b>					
Varad	323 126	319 982	324 209	315 518	283 402
Kohustised	75 820	70 880	71 908	70 726	63 088
Netovara	247 306	249 102	252 301	244 792	220 314
<b>Tulemiaruaande näitajad</b>					
Tegevustulud	144 489	141 542	137 458	149 848	125 161
<i>s h tulud ilma saadud toetusteta</i>	<i>103 048</i>	<i>94 535</i>	<i>88 595</i>	<i>83 169</i>	<i>77 185</i>
Tegevuskulud	-146 183	-144 696	-128 729	-124 586	-113 451
Tegevustulem	-1 694	-3 154	8 729	25 262	11 710
<i>s h põhitegevuse tulem</i>	<i>17 207</i>	<i>15 872</i>	<i>13 922</i>	<i>14 349</i>	<i>13 583</i>
Finantsstulud ja -kulud, k a ettevõtja tulumaks	-243	-218	-1 260	-975	-169
Aruandeaasta tulem	-1 937	-3 372	7 469	24 287	11 541
<b>Muud näitajad aruandeaasta lõpul</b>					
Likviidsus <sup>1</sup>	0,60	0,50	0,48	0,28	0,34
Lühiajaline maksevõime <sup>2</sup>	1,04	1,00	1,01	0,83	0,72
Kohustiste osakaal varadest	23,5%	22,2%	22,2%	22,4%	22%
Laenukohustiste osakaal varadest	19%	18%	17%	16%	17%
Netovõlakoomus <sup>3</sup>	50 462	48 360	42 990	44 936	36 881
<b>Konsolideerimata näitajad</b>					
Linnavalitsuse põhivarainvesteeringud	16 899	22 794	22 356	37 314	21 989
põhitegevuse tulem <sup>4</sup>	11 455	9 516	8 753	9 337	8 796
netovõlakoomus <sup>3</sup>	53 894	51 084	45 821	47 463	41 914

<sup>1</sup> Likviidsus, so raha ja selle ekvivalendid / lühiajalised kohustised

<sup>2</sup> Lühiajaline maksevõime, so käibevara / lühiajalised kohustised

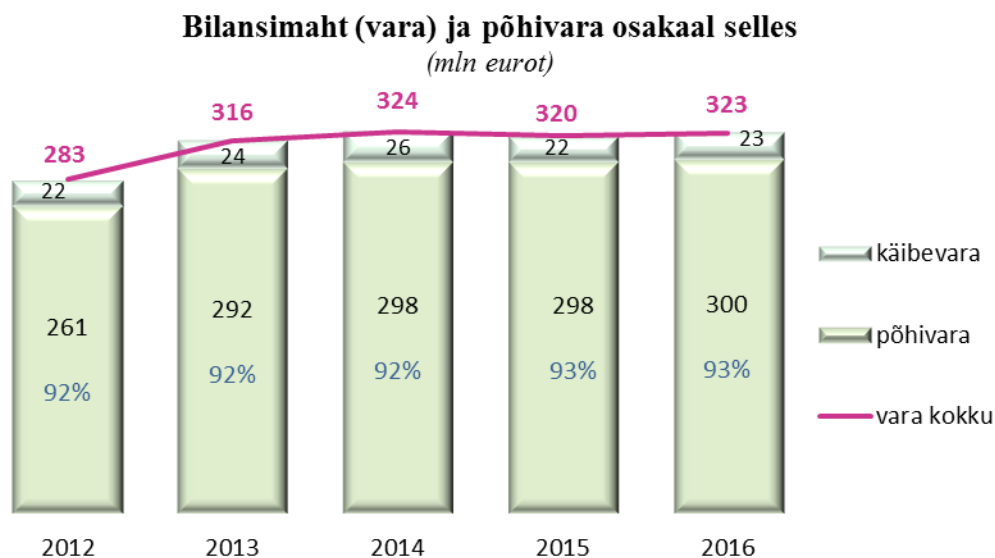
<sup>3</sup> Alates 2012. a arvestatakse KOFS § 34 lg 1 alusel netovõlakoomus, s.o võlakohustiste ja likviidsete varade vahe

<sup>4</sup> Alates 2012. a arvestatakse KOFS § 33 lg 1 alusel põhitegevuse tulem, mis ei tohi olla negatiivne

## Bilanss

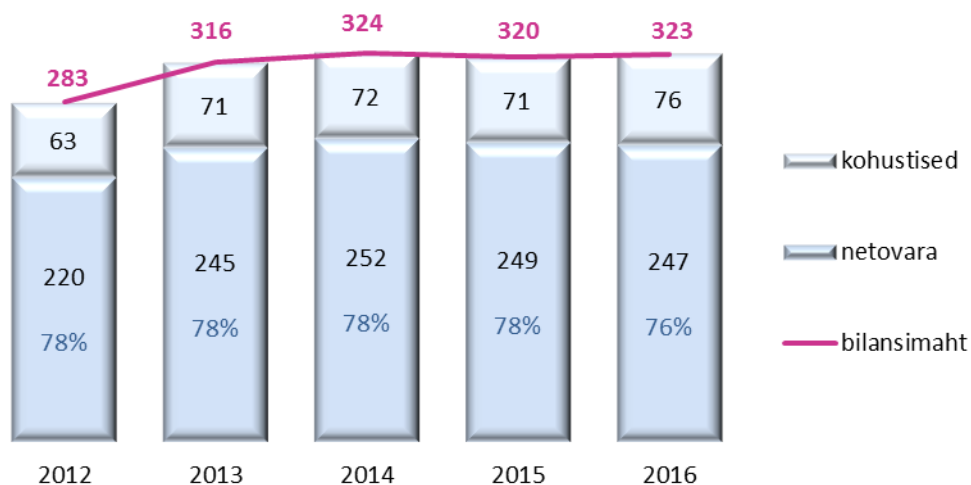
Konsolideerimisgrupi bilansi maht on varasematel aastatel kasvanud valdavalt seoses ida-poolse ringtee ehitusega kaasnenud põhivara suurenemisega. Viimastel aastatel on püsinud 1%-lise kõikumisega stabiilsena, oluliselt pole suurenenud ei käibe- ega ka põhivara.

Järgnevad joonised annavad ülevaate konsolideerimisgrupi bilansi mahu ja struktuuri muutustest rea aastate jooksul.



Põhi- ja käibevara suhe püsib stabiilsena ligilähedaselt samal tasemel kohustiste ja netovara suhtega. Põhivaraks on materiaalne ja immateriaalne põhivara, kinnisvarainvesteeringud ning pikaajalised nõuded. Käibevaraks on raha ja selle ekvivalendid, lühiajalised nõuded ja lühiajalised finantsinvesteeringud. Käibevarade mõningane suurenemine aruandeaastal on rahajäägi suurenemise arvel, nõuded ja ettemaksud on aastaga vähenenud. Aruandeaasta lõpuks põhivarade väärtuse vähest suurenemist kahandas mõningane põhivara bilansist väljakandmine seoses põhivara kapitaliseerimise alampiiri tõusuga 2 tuhandelt eurolt 5 tuhandele eurole.

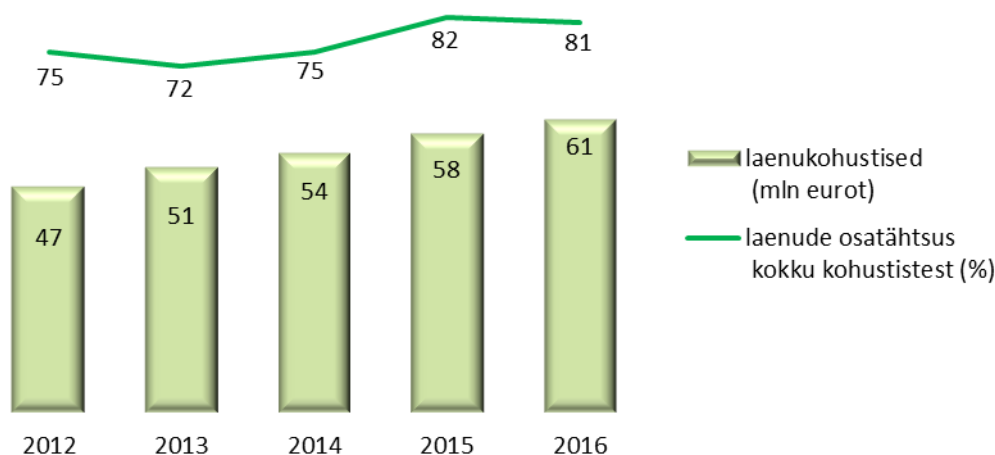
## Bilansimaht (kohustised ja netovara) ning netovara osakaal (mln eurot)



Viimaste aastate kohustised on püsinud stabiilselt samal tasemel, aruandeaastal on nende suurenemine valdavalt laenukohustiste kasvu arvel, aga mõningane suurenemine pea kõikides

kohustiste gruppides. Laenukohustised (võlakirjad, pangalaenu, faktooring, kapitalirent) moodustavad üle 80% kõikidest kohustistest. Laenukohustiste osatähtsus alates 2012. a suurenemises muude kohustiste vähenemisega arvestuspõhimõtete muutuse tõttu, millega põhivara sihtfinantseerimise kohustised viidi tulemi kaudu netovarasse.

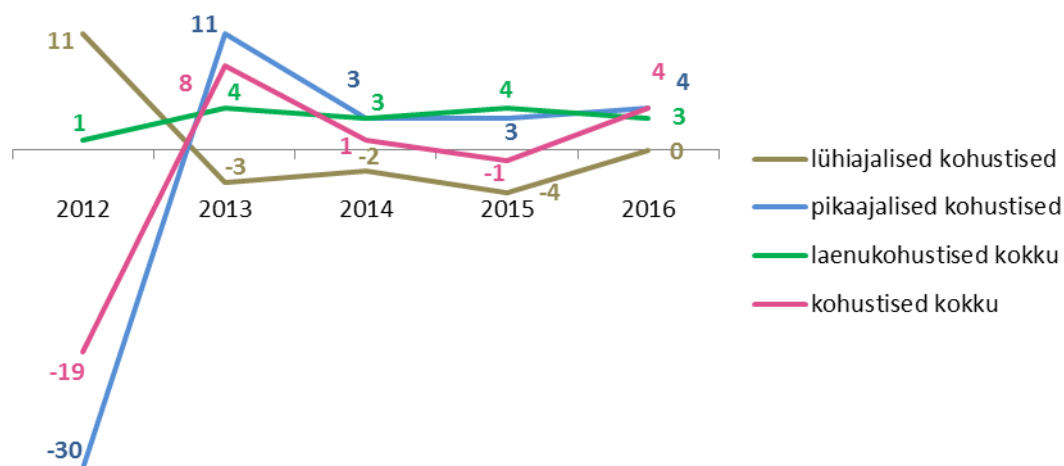
### Laenu ja nende osakaal kohustistes



Laenukohustised on viimastel aastatel stabiilselt 3-4 mln euro võrra suurenenud, sh 2014-2015. a ca kolmandiku osas linna vee ja kanalisatsiooni investeringute tegemiseks. Laenukohustisi võetakse vaid olemasolevate laenude tasumiseks ning investeringuteks, milleks on nii enda põhivara soetused kui antavad toetused põhivara soetuseks. (Ülevaade finantsriskidest ja laenudest vt punkt 1.8)

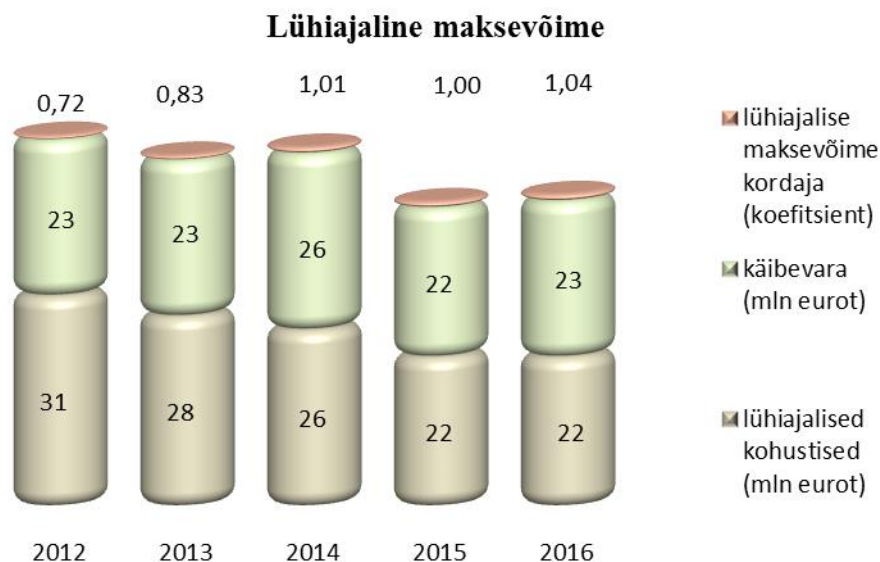
Kohustiste tase nii lühi- kui pikaajalistes osades on viimastel aastatel suhteliselt stabiliseerunud. Suuremaid kõikumisi põhjustab nn bulletlaenude (tasutakse üks kord lepingu lõppedes) ümberklassifitseerimine lühiajalisteks laenudeks nende tasumisele eelneval aastal.

### Kohustiste muutused (mln eurot)



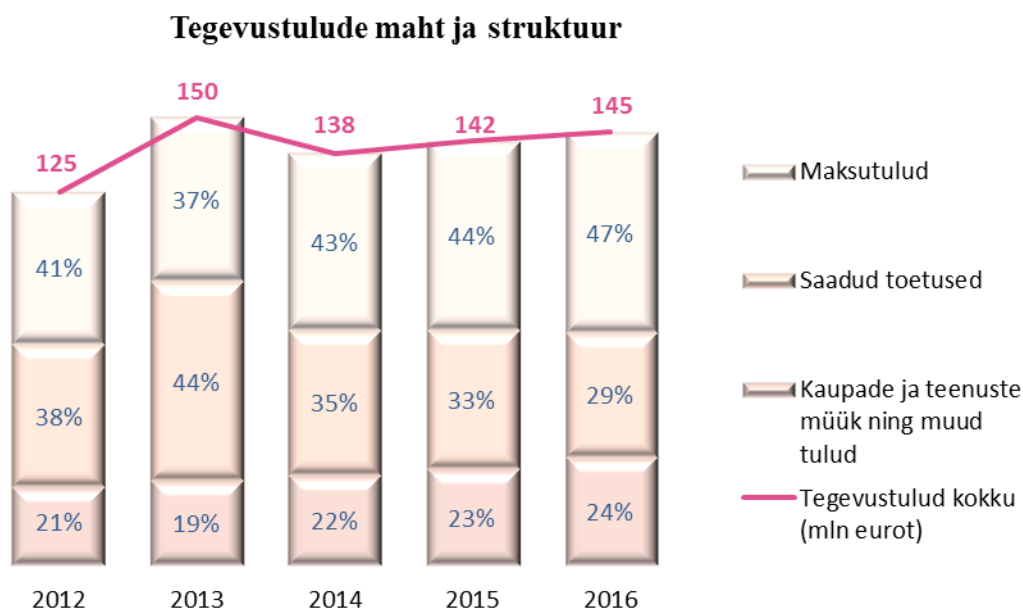
Lisaks käibevara muutusele, kajastuvad ka lühiajaliste kohustiste muutused likviidsuse ja lühiajalise maksevõime näitajates. *Likviidsus* (-kordaja) näitab võimet maksta lühiajalisi kohustisi. Likviidsus on hea, kui kordaja on  $>0,9$  ja nõrk kui  $<0,3$ . Tartu likviidsuskordaja on viimase viie aastaga vähehaaval paranenud 0,3-lt kuni 0,6-ni.

*Lühiajaline maksevõime* ehk lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja näitab võimet katta lühiajalisi kohustisi käibevaraga ning annab infot, kui palju on käibevara lühiajaliste kohustiste ühe rahaühiku kohta. Lühiajaline maksevõime on hea, kui suhtarv  $>1,6$  ja nõrk kui  $<1,1$ . Tartu vastav näitaja on olnud pidevalt nõrk, ent viimase viie aastaga vähehaaval paranenud 0,72-lt kuni 1,04-ni.



## Tulem

Aruandeaasta tegevustulud on eelnenud aastast 3 mln euro ehk 2% võrra suuremad valdavalt maksu- ja muude tulude kasvu arvel, saadud toetused vähenesid alla 6 mln euro võrra, valdavalt välismaise sihtfinantseerimise arvel.



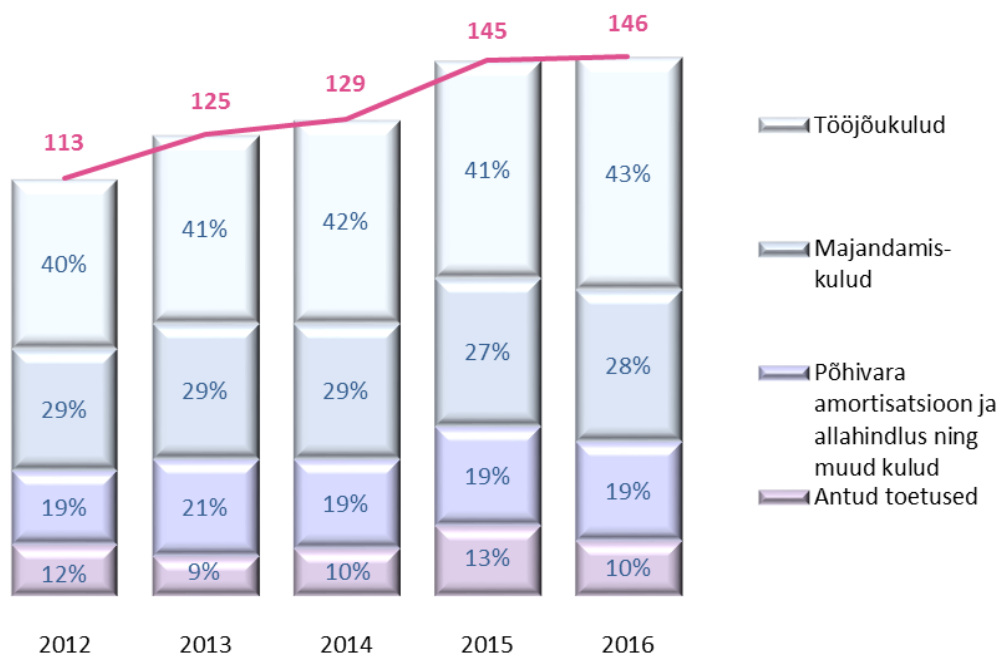
Maksutulud kasvasid aruandeaastal 5 mln euro (eelnenud aastal 4 mln euro) võrra ehk 7% valdavalt tulumaksu arvel seoses töötajate keskmise töötasu tõusuga, maksumaksjate arv on suurenenud väga vähe (täpsemalt punktis 1.3).

Aruandeaastal kujunesid tegevuskulud 1,5 mln euro ehk 1% võrra eelnenud aastast suuremaks, sh suurenesid ca 4-7% ulatuses tööjõu-, majandamis- ja põhivara amortisatsioonikulud



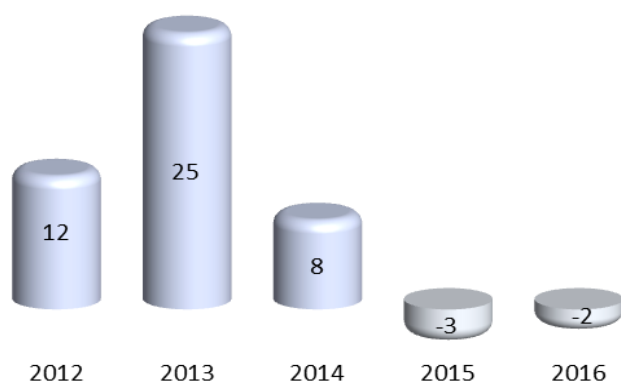
ning vähenesid 4% muud tegevuskulud ja ca viiendiku võrra antud toetused peamiselt mitte-rahalise põhivara sihtfinantseerimise arvel. Eelnenud aasta antavates toetustes kajastus ligi 4 mln euro väärtuses linna poolt tasuta kapitalirendina Haridus- ja Teadusministeeriumile üle antud Tartu Tamme Gümnaasiumi kinnis- ja vallasvara.

### Tegevuskulude maht ja struktuur



Tegevuskulud on kasvanud kõigis tegevusvaldkondades, kõige enam majanduses, ainult haridusvaldkonnas on kulud vähenenud alla 3 mln euro ehk 3,5% võrreldes eelnenud aastaga, seda peamiselt antavate toetuse arvel.

### Tegevustulem (mln eurot)



Aruandeaasta tegevustulem kahjumina kujunes eelnenud aasta kahjumist ligi 1,5 mln võrra väiksemaks. Tegevustulemi suurenemine aastatel 2012-2013 oli tavapärasest suuremate toetuste arvel, peamiselt idapoolse ringtee ulatusliku ehitustegevusega seonduvalt. Aruandeaastal kasvasid tegevustulud kaks korda rohkem kui tegevuskulud, tulude kasv 2,9 mln eurot, kulude kasv 1,5 mln eurot.

Aruandeaasta tulem erineb tegevustulemist finantskulude ja -tulude võrra, viimaste tase pole oluliselt muutunud ega oma ka olulist suurust.

## 1.5. ARENGUKAVA TÄITMISE ÜLEVAADE

Arengukava täitmine on avatud lähtuvalt Tartu linna arengukavas aastateks 2013-2020 määratletud valdkondadest ja neis seatud eesmärkidest läbi arengusuundade, meetmete ja tegevuste. Tartu Linna arengukava 2013-2020 on jaotatud viieks osaks – kooli ja teadmuslinn, nutikas ettevõtluslinn, inspireeriva elukeskkonnaga linn, hooliv linn ja loov linn. Käesolevas peatükis on toodud ülevaade arengukava täitmisest 2016. aastal.

### 1.5.1. KOOLI JA TEADMUSLINN

Arengukavas on seatud kooli ja teadmulinna **eesmärkideks**:

- Tartu haridus- ja teadusasutustes töötavad väga head pedagoogid, tippteadlased ja – õppejõud, oma ala tunnustatud teoreetikud ja praktikud kõikjalt maailmast.
- Tartus toimib terviklik ja rahvusvahelisusele avatud haridusasutuste võrgustik, mis võimaldab konkurentsivõimelise hariduse omandamist.
- Tartu kõrgkoolid annavad tugeva panuse regionaalset majandust toetava innovatsioonisüsteemi arendamisse.
- Tartu on elukestvate õpet võimaldav täiendus- ja ümberõppekeskus, mis hõlmab eri taseme haridusasutusi.
- Tartu haridusasutused seisavad hea eestikeelse teaduse ja hariduse kestmise eest üleilmastumise käigus.

**Kooli ja teadmulinna I arengusuund: võrdsete võimaluste loomine õppe- ja kasvatustööks kaasaegses ja turvalises õppekeskkonnas.**

**Meede 1.1.1: Tartus elavate ja lasteaiakohta soovivate laste kindlustamine lasteaiakoha või lastehoiuvõimalusega (E2)**

*Täiendavate rühmaruumide rajamine ja sisustamine olemasolevates lasteaiades (2013)*  
Täiendavad rühmaruumid rajati 2013 ning aruandeaastal uusi rühmaruume juurde ei rajatud. 2016. teostati rühmaruumide remondid lasteaiades Tähtvere, Kelluke, Pääsupesa, Piilupesa, Kannike, Mõmmik ja Sass summas 413 tuhat eurot.

*Pepleri 1a lasteaija ehitamine ja sisustamine (2014–2016)* – 2016. a kuulutati välja hange ja sõlmiti leping Mapri OÜ-ga Naerumaa lasteaija uue hoone rajamiseks. Ehitustööd toimuvad perioodil 2016-2017 ning õppe- ja kasvatustegevus algab 01.09.2017.

*Keslinna Lastekeskuse (Akadeemia 2) renoveerimine ja sisustamine (2014-2017)* – Kuulutati välja hange ja sõlmiti leping Jaagor Grupp OÜ-ga uue juurdeehituse hoone rajamiseks, laiendamise tööd tehakse perioodil 2016-2017, õppe- ja kasvatustegevus algab 01.09.2017. Tööde maht umbes 400 tuhat eurot.

*Tartu Lasteaed Karoliine hoone (Kesk 6) juurdeehitus ja sisustamine (2016-2018)* – 2016. a rekonstrueeriti hoone katus, vahetati välised avatäited ning rekonstrueeriti evakuaatsiooni-trepp.

*Tartu Lasteaed Ploomike hoone (Ploomi 1) renoveerimine ja lasteaija laiendamine (2015-2017)* - Hoone on asenduspinnaks Raatuse koolile perioodil 2017-2018.

**Meede 1.1.2: Erasektori toetamine lasteaiakohtade loomisel ja lapsehoiuteenuse pakumisel (E2)**

*Lapsehoiuteenuse osutamise toetamine ja toetussüsteemi täiustamine* toimub järjepidevalt. 2016. a jagati toetusi summas 1319 tuhat eurot.

*Eralasteaedade tegevuse toetamine ja toetussüsteemi täiustamine* toimub järjepidevalt. 2016. a jagati toetusi summas 1548 tuhat eurot.

**Meede 1.1.3: Igale koolikohustuslikus eas Tartu lapsele õppekoha tagamine (E2)**

2014. a korraldati põhikoolideks ümber järgmised koolid: Tartu Raatuse Gümnaasium, Tartu Forseliuse Gümnaasium, Tartu Karlova Gümnaasium, Tartu Kunstigümnaasium, Tartu

Kommertsgümnaasium, Tartu Descartes'i Lütseum, Tartu Kivilinna Gümnaasium ja Tartu Vene Lütseum.

*Hariduslike erivajadusega lastele uue koolihoone ehitamine (Kroonuaia Kool, Tartu Herbert Masingu Kool) (2016–2018)* – Kroonuaia Koolis teostati hoone vundamendi tugevdustööd ning rekonstrueeriti võimla juures asuvad riietus- ja pesuruumid. H. Masingu Koolis teostati ruumides sanitaarremonti.

*Olemasolevates koolihoonetes uute õppekohtade loomine (2013-2020)* – 2015/2016. õppeaastal ehitati ja sisustati Hansa koolis avatud õpperuum. 2017. a alustatakse Kesklinna kooli laienemisega.

*Erakoolide tegevuse toetamise* raames võeti vastu erakoolide toetusmudel kolmeks aastaks (määrus nr 114 30.06.2016, rakendumine 01.01.2017).

#### **Meede 1.1.4: Üldkeskhariduse omandamiseks vajadusele vastava gümnaasiumide võrgustiku loomine (E2)**

*Tartu Tamme Gümnaasiumi gümnaasiumiosa ja Tartu Täiskasvanute Gümnaasiumi ruumi-probleemide lahendamine (2013–2015)* – 1. septembril 2015 alustas uut õppeaastat Tartu Tamme Gümnaasium riigigümnaasiumina ja Tartu Täiskasvanute Gümnaasium õppetööd uues hoones Nooruse tn 9. Aruandeaastal teostati viimane makse ehituse vaegtööde teostamise järel. Teostati mõningased vajalikud lisatööd (varifassaadi valgustus, infograafika, keldri seinakattimine) hoone ekspuaterimise parendamiseks.

*Tartu Kommertsgümnaasiumi, Tartu Descartes'i Lütseumi ja Tartu Kivilinna Gümnaasiumi gümnaasiumiosa baasil uue gümnaasiumi avamine 2014/2015. õppeaastal (2014)* – Kristjan Jaak Petersoni gümnaasium on loodud 2014. a. 2016. a teostati Hansa Koolis keskküttesüsteemi osaline rekonstrueerimine ning rajati juurde tualettruume, Descartes'i Koolis rekonstrueeriti ja sisustati loodusteaduste klass ning KJPG teostati remonttööd garderoobis.

*Tartu Annelinna Gümnaasiumi gümnaasiumiosa väljaarendamine vene keelt emakeelena õppinud või vene õppekeelega põhikooli lõpetajatele võrdseid üldkeskhariduse omandamise võimalusi pakkuvaks gümnaasiumiks* – Tegevusi on teostatud alates 2014. a.

#### **Meede 1.1.5: Turvalise füüsilise ja vaimse õppekeskkonna loomine õppeasutustes (E2)**

*Õppeasutuste õppekeskkonna nõuetele vastavuse hindamise ja arendamise raames toimub koolide ja lasteasutuste õppekeskkonna olukorra regulaarne analüüsimine ja arendamiseks ettepanekute tegemine.*

*Munitsipaallasteaedade renoveerimine ja invanõuetele kohandamisel* tehakse järjepidevalt analüüsi ja mitmesuguseid tegevusi. 2016. a teostati Rukkilille lasteaia majanduskorpuse rekonstrueerimine, Karoliine lasteaia rekonstrueeriti katus ja välised avatäited ning evakuatsioonitrepp. Maarjamõisa lasteaia rekonstrueeriti hoone katus, Ristikheina lasteaia teostati õueala rekonstrueerimise II järk.

*Lasteaedade mänguväljakute renoveerimine ja täiustamine* – 2016. a vahetati Maarjamõisa lasteaia mänguvahendeid, Pääsupesa lasteaia paigaldati juurde mänguvahendeid. Mitmesse lasteasteada rajati varjualuseid: LA Mõmmik (3tk); LA Ploomike (2tk); LA Kivike (3tk); LA Tõruke; LA Krõll; LA Kelluke; LA Ristikhein.

*Munitsipaalkoolide renoveerimine ja invanõuetele kohandamine, sh põhikoolideks ümberkorraldatud koolides vajaliku õppekeskkonna loomine* – Raatuse Koolis alustati rekonstrueerimise projekteerimistöödega ning kool on projekteeritud nõuetele vastavaks, koolihoone täisrekonstrueerimine on kavas 2017/18 õppeaastal. Teiste koolide osas on koostatud renoveerimiskava järgnevas 12. aastaks. A. Puškini Koolis rekonstrueeriti A-korpuse I korruse ruumid. Veeriku Koolis rekonstrueeriti võimla koos juurdekuuluvate riietus- ja pesuruumidega. Tamme Koolis rekonstrueeriti ja sisustati klassiruumid (sh keemiaklass). Forseliuse Koolis rekonstrueeriti garderoob ning osaliselt klassiruumid.

*Koolistaadionite ehitamisel ja renoveerimisel* rajati 2016. a Descartes'i ja Hansa kooli ühine mänguväljak ning renoveeriti Karlova kooli staadioni jalgpalliväljak.

*Tartu Kutsehariduskeskuse õppeklasside ja töökodade uuendamisel ning sisustamisel* renoveeriti koostöös linnavarade osakonnaga 2016. a Põllu õpilaskodu I korrus lõpuni ning paigaldati puuduv ventilatsioon. Põllu 11 territoorium sai uued parklad, sh uuendati hoonete ümbrus ning Põllu A korpuse peasissepääsu esistel platsidel tehti heakorra töid. Algselt planeeritud Põllu 11A korpuse söökla ja köögi rekonstrueerimist ei teostatud vahendite puuduse tõttu. Sealset varisemisohtlikku olukorda leevendatakse ajutiste tugegeda.

2016. a. suurimad koostööprojektid olid suunatud IT-talitusel IKT osakonna vajaduste rahuldamiseks. Õppetöö läbiviimiseks vajalike virtualiseerimislahenduste kasutuselevõtuks on tehtud koostööd Microsoft Eestiga, Azure Voucheritega, BRS Networks AS-iga. Eelnimetatud IKT osakonna lahendusele on toetamiseks nõusoleku andnud Zone Media AS, andes oma 5 aastat kasutatud serverid IKT õpilastele ülesannete lahendamiseks.

*Õppeasutuste varustamine kaasaegse info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga* – Haridusosakonna ja IT-teenistuse projekti „Digipööre Tartu koolides“ raames soetati Kivilinna ja Puškini koolile kokku 2 klassitait tahvelarvuteid. IT-teenistuse poolt uuendati wifivõrgud Jaan Poska Gümnaasiumis, Variku ja Kivilinna koolis. Uued serverid said Karlova ja Veeriku koolid.

*Erinevate e- ja m-lahenduste arendamise toetamisel tehakse pidevaid arendustöid* e-keskkonnas Arno, 2016. a tehti töid u 35 tuhande euro ulatuses. Soetati söökla lugerid kõigile munitsipaalkoolidele (v a HEV koolid ja Täiskasvanute gümnaasium) maksumuses u 3 tuhat eurot. M-klassijuhataja teenuse raames saatsid munitsipaalkoolid kokku 110 194 sõnumit.

*Õppeasutuste turvalisuse tõstmiseks* toimus 2016. a jooksul 23 praktilist rühmakonsultatsiooni kriisimeeskondadele kriisiolukordades toimetuleku tõstmiseks, konsultatsioonides osales u 260 osalejat. Koostöös Päästeameti demineerimiskeskusega toimusid praktilised õppused kriisimeeskonnale ning koostöös Päästeameti ning Politsei- ja Piirivalveametiga koolitus lõhkeaineohu korral tegutsemisest. Kriisiolukorras avalikkusega suhtlemiseks korraldati koolidele ja lasteaedadele kõneisikute koolitus u 70 osalejale.

Koostöös koolide, lasteaedade, haridusosakonna ja Tartu Maavalitsusega korraldati kogemuspäev „Kiusamisest vabaks!“ Koolieelsete lasteasutuste seas viidi läbi turvalisust ohustavate olukordade teemaline küsitlus ja tehti sellest kokkuvõtte. Korraldati töökeskkonna teemaline päev, kus seoti kriisiolukorrad spetsiifiliste riskidega kooli ja lasteaia töökeskkonnas (nt agressiivsus, lõhkeaineoht).

Esineti lasteaedade ja koolide juhtide seminaridel kriisiolukorraks valmisoleku teemal. Asutusi konsulteeriti 4 kriisiolukorra raames. Juhtiti Tartu Maavalitsuse poolt rahastatud projekti, mille raames korraldati koostöös Tartu Kiirabiga esmaabi teemalisi koolitusi. Koostöös Tartu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga korraldati kahe kooli õpilastele esmaabi koolitusi.

Viidi läbi kohtumisi sõjapõgenikega toimetuleku toetamiseks. Koolide ja lasteaedade infomaterjal tõlgiti inglise, vene ja araabia keelde.

*Vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna arendamiseks, sh esimese tasandi tugisüsteemide võrgustiku väljaarendamiseks ning erinevate mudelite rakendamiseks* rahastati põhikoolides 2,5 ametikohta tugispetsialiste ja gümnaasiumides 1,0 ametikohta. Vastavalt vajadusele on avatud õpilaste individuaalseid erisusi arvestavaid eriklasse. LP-mudelit kasutatakse viies Tartu koolis ja kolmes lasteaias. Hariduse Tugiteenuste Keskuses (edaspidi HTK) on töö kolm teenuse koordinaatorit, kes keskuses tegeletakse võrgustikutegevustega vastavalt tööplaanile.

### **Meede 1.1.6: Üliõpilaste õppe- ja elukeskkonna parandamise toetamine (E2, E3)**

*Edukate üliõpilaste ja teadustöötajate tunnustamise finantseerimine (Raefond, Joosep Tootsi Fond jms) ning kraadiõppes õppivate välisüliõpilaste toetussüsteemi väljatöötamine ja rakendamine koostöös kõrgkoolidega* – 2016. toetati Raefondi 10 tuhande euroga ja Joosep Tootsi Fond SA-d 11 tuhande euroga eesmärgiga premeerida ja tunnustada üliõpilasi, õppejõude ja teadustöötajaid.

*Tartu kui ülikoolilinna arendamine. Tartu linn toetab üliõpilastele meeldiva ja huvitava elukeskkonna loomist. Projektide ja algatuste toetamine, mis on suunatud üliõpilaste igapäeva-*

*elu toetamisele ning annavad neile odavama eluaseme, toitumisvõimaluse, soodsama õpikeskkonna ja vabaaja veetmise võimaluse – Vt meede 4.1.1.*

**Kooli ja teadmuslinna II arengusuund:** õppe- ja kasvatustöö konkurentsivõimelisuse tõstmine, mis arvestab lapse/õppija individuaalsust, loob valikuvõimalused võimekohaseks õppimiseks ja edukaks toimetulekuks ühiskonnas.

**Meede 1.2.1: Õppekavade, õppesuundade ning –metoodika arendamise toetamine (E2, E4, E5)**

*Lasteaedades uute õppemetoodikate rakendamise ning õppekava arendamise toetamisel on tegemist pideva tööga. Kõik Tartu munitsipaallasteaiad on liitunud „Kiusamisest vabaks“ programmiga ning jätkuvad täiendavate rühmade liitumised.*

*Ühelt haridustasemelt teisele sujuva ülemineku toetamiseks viidi 2016. a esmakordselt läbi gümnaasiumide ühiskatsed. HTK korraldab koostööseminare koolide ja lasteaedade tugispetsialistidele.*

*Õpihuvi ja õpioskuste arengut toetava õppekeskkonna väljakujundamisel põhikoolides jätkati 2015. a väljatöötatud põhikoolide kvaliteedikokkuleppe täitmist. Samuti jätkus LP-mudeli rakendamine, avatud õpperuumi kasutus ja selles õppetöö korraldamine. Koolijuhtidele ja õppejuhtidele toimuvad regulaarsed nõupidamised ning kevad- ja sügisseminarid, koolijuhtide õpiringid. Lisaks viivad koolid läbi õppekava toetavaid projekte.*

*Gümnaasiumide kujundamisel õppesuundadel põhinevateks teadmuskeskusteks toetatakse praktikumide läbiviimisega õppekavasid toetavate projektide kaudu (5 projekti).*

*Õppekava toetavate projektide konkursside korraldamisel toetati 2016. a 16 lasteaia õppekava toetavat projekti summas 23 tuhat eurot. Aasta jooksul toetati ka 43 kooliprojekti summas 58 tuhat eurot.*

*Õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamine õppeasutustes Tartu varamute ja tööandjate toel ning koostöövõrgustiku väljatöötamine – Loodusainetes ja täppisteadustes loodi aktiivõppeprogrammid 2015-2017 aastateks, 2016. a olid programmi kulud 36 tuhat eurot. Koostöölepingud on sõlmitud Tartu Keskkonnahariduse Keskuse (Loodusmaja), SA AHHA Teaduskeskuse ja Tartu Ülikooliga sh eetikakeskusega.*

*Käivitatakse Tartu Jaan Poska Gümnaasiumi ja H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli ühisõppekava, kus õppetöö algab 2017/2018. Aasta jooksul on tegeletud ka kooli ja kodu koostöö arendamisega, selleks aitab kaasa raamatu „Rõõmuga kooli“ ilmumine.*

*Erinevatest kultuurikeskkondadest pärit laste/õpilaste õppe toetamine toimub üheksas Tartu koolis eesmärgiga toetada uusimmigrantide õpet.*

*IB õppe arendamise toetamisel viiakse Miina Härma Gümnaasiumis läbi IB-õpet 1.-12. klassis. 2016. a kulud linna vahenditest u 40 tuhat eurot ja riigi eelarvelistest vahenditest u 206 tuhat eurot.*

*Vene keelt emakeelena õppivatele õpilastele parimate õppimisvõimaluste väljakujundamiseks nii põhikooli kui ka gümnaasiumi tasemel avati Puškini koolis varajase keelekümbeluse klass.*

*Kutseõppe võimaluste mitmekesistamiseks riikliku koolitustellimuse raames avati 6 õppegruppi töökohapõhise õppe vormis viies erinevas õppekavarühmas. Kokku õppis töökohapõhiselt aasta jooksul 80 õppijat 44-s ettevõttes või asutuses. Koostöös ettevõtetega ning erialaliitudega valmis kolm uut töökohapõhise õppe õppekava (turvasüsteemide tehnik, arhiivikorrastaja, pulbervärvija), millest turvasüsteemide tehniku ning arhiivikorrastaja grupid alustasid õppetööd 2016. a sügissemestril.*

*Lisaks alustati e-kaubanduse spetsialisti eriala õppekava koostamist koostöös Tallinna Tööstushariduskeskuse, erialaliidu ja ettevõtetega.*

*Elukestva õppe ja täiendkoolitusasutuste arengu toetamisel viidi läbi Täiskasvanute gümnaasiumi projekt „Teisel ringil targaks Tartumaal“ 2016-2018.*

**Meede 1.2.2: Laste ja õpilaste arenguliste erivajaduste märkamiseks ja individuaalse arengu toetamiseks võimaluste loomine (E1, E2)**

*Esimese tasandi ja teise tasandi tugiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parendamiseks korraldas HTK igakuiselt kõikidele munitsipaalkoolide ja -lasteaedade tugispetsialistidele aineühenduste kaudu vajalikke koolitusi, seminare, õppekäike, kovisioone ja supervisioone.*

*Põhikoolides õpiabi süsteemi kujundamine ja täiustamine. Abiõpetajate kasutamine erivajadustega ja õpiraskustega õpilaste aitamisega ja õpetamisega. – Jätkus õpiabirühmade tegevuse rahastamine põhikoolides.*

*Koolieelses eas lastele spetsialiseerunud psühholoogide, logopeedide ja eripedagoogide ametikohtade loomine Hariduse Tugiteenuste Keskusesse – Koolieelses eas lastele teenuste pakumiseks on HTKs järgnevad ametikohad: logopeed 2,5; eripedagoog 1,0; psühholoog 2,0.*

*Hariduse Tugiteenuste Keskuse arendamiseks toimus eeltöö asutuse uue põhimääruse koostamiseks. Asutuse mainekujundusse on kaasatud sotsiaalmeedia võimalused (Facebook'i konto). Aineühenduste raames korraldati mitmeid koolitusi, mille vajadus oli kaardistatud koostöös tugispetsialistidega.*

*Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine, sh pedagoogidele eripedagoogika koolituse korraldamine toimub vastavalt vajadusele. Aasta jooksul tehti eeltööd kompetentsikeskuste rajamiseks (Herbert Masingu kool).*

*Õpilaste ülelinnaliseks tunnustamiseks jagati stipendiume kuld- ja hõbemedaliga gümnaasiumilõpetajatele ja kutsehariduse õppekava kiitusega lõpetajatele, kokku jagati stipendiume summas 23 tuhat eurot. Tunnustati ka aineolümpiaadide ja õpilasvõistluste parimaid.*

*Õpilasürituste korraldamise (aineolümpiaadid, võistlused jms) toetamisel toimub pidev tegevus.*

*Tartu Kutsehariduskeskuses vene keelt emakeelena õppinud õpilastele tugimeetmete võimaldamiseks toimusid ESF/SA Innove poolt rahastatud projektid:*

- 1) keeleõpetegevused edukamaks toimetulekuks tööturul;
- 2) täiendav keeleõpe.

*Waldorfkeskuse rajamise kaasfinantseerimisel on plaan muutunud ning Tartu Waldorfgümnaasium tegutseb juba uues asukohas.*

### **Meede 1.2.3: Karjääriplaneerimisalase tegevuse tõhustamine (E1, E2)**

*Karjäärikoordinaatori ametikohtade loomisel koolides rahastab linn gümnaasiumides tugispetsialisti 1,0 ametikohta, mida koolid saavad ise täita vastavalt vajadusele. Karjäärinõustamine toimub Rajaleidja keskuse kaudu.*

*Karjäärinõustamissüsteemi väljaarendamine koostöös SA Innove „Rajaleidja“ Keskusega (2016) – Karjäärinõustamine toimub Rajaleidja keskuse kaudu.*

### **Meede 1.2.4: Laste ja õpilaste tervislike eluviiside ja tervise väärtustamine (E1, E2)**

*Laste ja õpilaste terviseedenduse ja –kasvatuse toetamine, sh tervist edendavate õppeasutuste võrgustiku laiendamise tegevuse raames korraldati 2016. a Tartu linna koolide 9. klasside õpilastele elustamiskoolitusi, Tartu linna gümnaasiumiõpilastele sõltuvushaiguste ennetuse tegevusi, seksuaaltervise teemalisi tegevusi, hambatervise projekti, Noorte tervisekonverentsi ja põhikooli õpilastele KEAT laager ohutuslaste teadmiste ja oskuste omandamiseks.*

*Algtasemel ujumis-, uisutamise õppe jms toetamisel on kõigi koolide II klassi õpilased läbinud ujumise algõppe, kulud 2016. a olid 104 tuhat eurot (sh linna vahendid u 85 tuhat eurot ja riigi vahendid u 19 tuhat eurot). Hankelepingu periood on 2014-2017.*

*Uisutamise õppe leping on sõlmitud Lõunakeskuse jäähalliga. Uisutamas käis 2016. a 291 gruppi, uisutunni kestus on 45 minutit.*

### **Meede 1.2.5: Õppe- ja kasvatustegevuse vastavusse viimine laste/õpilaste ja ühiskonna muutuvate haridusvajadustega (E2)**

*Laste/õpilaste, lastevanemate ja pedagoogide rahulolu-uuringute süstemaatiline korraldamine ning tulemuste arvestamine arendustegevuses – 2016. a viidi läbi lasteaedade pedagoogide rahulolu-uuring.*

*Organisatsioonikultuuri arendamise raames õppeasutustes, sh väärtuskasvatuse ja väärtuspõhise õpetamise toetamisel täidetakse ja toetatakse põhikoolide kvaliteedikokkulepet.*

10 tuhande euro ulatuses rahastati projekti „Hea kool heade mõtete linnas“ (koostöökokkulepe Tartu Ülikooli eetikakeskusega).

*Hoolekogude kaasamise ja koolitamise* raames toimuvad kaks korda aastas nõupidamised (ümarlauad).

### **Kooli ja teadmulinna III arengusuund: haridustöötajate pädevuse ja motiveerituse tõstmine ning koostöö arendamine.**

#### **Meede 1.3.1: Pedagoogide pädevuse ja motiveerituse tõstmine (E1)**

*Pedagoogide tunnustussüsteemi arendamisel (Tartu aasta õpetaja valimine jms)* antakse välja õpetaja elutöö auhind (kolmele õpetajale kokku 15 tuhat eurot). Lisaks jagatakse ka Tartu linna õpetaja enesetäiendamise stipendiumeid (kümnele õpetajale kokku 5 tuhat eurot).

*Aineseksioonide tegevuse arendamisel* suunati lasteaedadele aineseksioonide juhtidele tööjõukuludeks u 3 tuhat eurot. Loodud on ka haridustehnoloogide ja HEV koordinaatorite aineühendused.

*Pedagoogide tugisüsteemi arendamine ja toetamine* on pidev tegevus, mille raames korraldatakse erinevaid üritusi. Aruandeaastal kutsuti kokku kaasava hariduse ja HEV koolivõrgu arendamise tööühm.

*Õppeasutuste juhtide tööalase väljaõppe korraldamisel* toimuvad kevad- ja sügisseminarid õppeasutuste juhtidele ja õppejuhtidele, toetatakse ka koolijuhtide õpiringi. 2016. a korraldati tööõiguse alane koolitus ja finantskoolitus.

#### **Meede 1.3.2: Koostöö tihendamine haridusasutuste vahel (E3, E4, E5)**

*Õppeasutuste koostöö koordineerimisel ja toetamisel* järgitakse põhikoolide kvaliteedikokkulepet.

*Koostöös ülikoolidega ühishuvide elluviimisel (ühishuvide protokollid, koostöölepingud jms)* rahastati projekti „Hea kool heade mõtete linnas“. Lisaks jätkus tegevus loodusainete ja täppisteaduste aktiivõppeprogrammide läbiviimisel 2015-2017, mille kulud 2016. a olid 36 tuhat eurot. Alustati koostööd Tartu Ülikooli haridusuuenduskeskusega õppimist ja õpetamist toetava tagasisidestamise rakendamise osas.

## **1.5.2. NUTIKAS ETTEVÕTLUSLINN**

Arengukavas on seatud nutika ettevõtluslinna eesmärkideks:

- Tartus on elujõulised ja kõrget lisandväärtust loovad ettevõtted.
- Tartus on atraktiivne investeerimiskeskond ja parim paik Eestis äri alustamiseks.
- Tartu on tuntud turismi ja puhkuse sihtkoht.

### **Nutika ettevõtluslinna I arengusuund: ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime arendamine**

#### **Meede 2.1.1: Innovatsiooni, uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja tootearenduse toetamine (E7)**

*Toimiva koostöövõrgustiku soodustamine ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste ning avaliku sektori vahel* – Tartu linna ettevõtluse osakond on algatanud tugistruktuuride ümarlaua, kust võtavad osa kõik ettevõtluse arendamise tugistruktuurid ja ülikoolid ning mille eesmärgiks on koostööpunktide leidmine, ühisplaanide tegemine ja projektide kavandamine. 2016. a toimusid ümarlauad jaanuaris, mais (väljasõit Lõuna-Eestisse) ja novembris. Igal aastal korraldatakse tugistruktuuridele õppevisiite välisriikidesse ning 2016. a septembris külastati Gdańskit ja Gdyniat (Poola). Lisaks toetati nii sisulise panustamisega kui ka rahaliselt mitmeid ettevõtjate, ülikoolide ja avaliku sektori ühiseid koostööprojekte, nt sTARTUp Day korraldamine, Tartu Ärinõuandla ja ülikoolide koostöös toimunud kontakt- ja infopäev „Laborist välja!“, info jagamine ADAPTERi kohta, ettevõtlusnädala korraldamine jne.

*Teadus- ja arendusasutuste saavutuste ja võimaluste tutvustamine ettevõtetele* – Iga-aastaselt korraldatakse teemakohaseid seminare ja õppekäike teadus- ja arendusasutuste laboritesse, nt 2016. a korraldati Tartu ettevõtlusnädalal eraldi ülikoolide päev, kus tutvustati ülikoolide pakutavaid võimalusi ettevõtjatele, koostöös Tartu Ülikooli teadlastega korraldati seminaride

sari ettevõtjatele jne. Lisaks toetatakse Tartu ettevõtluse tugistruktuure, et tihendada teadus- ja arendusasutuste ja ettevõtete koostööd ja suhtlust (nt „Laborist välja!“)

*Inkubatsioonikeskuste arendamine, et tagada alustavatele ettevõtetele soodne kasvukeskkond (toetab ka meetet 2.2.1 „Ettevõtlusaktiivsuse suurendamine“)* – Tartu Linnavalitsus toetas 2016. a Tartu inkubatsioonikeskusi nii nende kaasamisega erinevatesse ühisprojektidesse (sh ümarlauad info vahetamiseks, õppereisid kontaktvõrgustiku arendamiseks ja väliskogemuse saamiseks) kui ka rahaliselt:

- Tartu Teaduspargile eraldati 169 tuhat eurot, sh 59 tuhat eurot SPARK Demokeskuse arendamiseks, 85 tuhat eurot investeerimislaenude tagasimaksmiseks ja 25 tuhat eurot Lõuna-Eesti nutika spetsialiseerumise strateegia (LENSS) elluviimiseks.
- Tartu Loomemajanduskeskusele eraldati 107 tuhat eurot, sh eelinkubatsiooniks ja inkubatsiooniks 57 tuhat eurot ja investeeringuteks 25 tuhat eurot.
- Tartu Biotehnoloogia Pargile eraldati 30 tuhat eurot, et inkubatsiooniteenuse arengule kaasa aidata.

*Kõrgkoolidest välja kasvanud firmade arengu toetamiseks (toetab ka meetet 2.2.1 „Ettevõtlusaktiivsuse suurendamine“)* toetatakse (sh rahaliselt) inkubatsioonikeskuste tegevust. Lisaks toetatakse (sh rahaliselt) iga-aastaselt äriideede konkursi „Ajujaht“ korraldamist ja antakse välja eripreemia konkursil „Kaleidoskoop“.

*Pooltööstuslike katse- ja sertifitseerimislaborite ning sõltumatute ekspertiisikeskuste arendamisel* on Tartu Teaduspargis linna abiga välja arendatud pooltööstuslikud katselaborid Protolab (peenmehhaanika ja aparaadiehituse valdkonnas) ja Nanolab (nanotehnoloogia valdkonnas). Protolab anti 2015. a rendile. Lisaks tegutseb Tartu Teaduspargis linnavalitsuse osalusel asutatud Tartu Regiooni Energiaagentuur (edaspidi TREA).

*Tehnoloogia arenduskeskuste programmides aktiivne osalemine ja tehnoloogiaarenduskeskuste edasise arengu toetamine kaasates avalikke ressursse, ülikoole ja teadlasi* – Tehnoloogia arenduskeskused on ettevõtete ning Eesti ülikoolide koostöös loodud teadusasutused, mille peamiseks ülesandeks on uurimistöö läbiviimine osalevate ettevõtete tootearenduseks vajalikes valdkondades. EAS eraldas 2009. a rahastuse kaheksale tehnoloogia arenduskeskusele. Praegu jätkab tööd kuus TAK-i, millest kolm asub Tartu linnas: Tervisliku Piima Biotehnoloogia Arenduskeskus, Tarkvara Tehnoloogia Arenduskeskus ja Tervisetehnoloogia Arenduskeskus. Ka ülejäänud kolme tehnoloogia arenduskeskuse tegevuses osalevad mitmed Tartu ettevõtted ja teadusasutused.

*Uute tehnoloogia ja teadussaavutuste tutvustamine ning tehnosiirde toetamine (toetab ka meetet 2.1.3 „Ettevõtete tootlikkuse kasvu toetamine“)* – Lisaks ettevõtluse tugistruktuuride, ettevõtete ja ülikoolide tööle innovatsiooniteadlikkuse tõstmiseks korraldas ettevõtluse osakond koostöös partneritega mitmeid valdkonnaga seotud seminare ja koolitusi, sh MobileMonday seminarid, teemakohased üritused Tartu ettevõtlusnädalal, koolitusprogramm koos Tartu Ülikooli majandusteaduskonnaga jne.

*Investorteeninduse arendamiseks* jagatakse informatsiooni Tartu ja Eesti ettevõtlusvõimaluste kohta välisdelegatsioonide võõrustades ja rahvusvaheliste ettevõtlusalaste projektide raames.

Alates 2015. a maist on Tartu Ärinõuandla tegelenud lisaks tavateenustele sihstatult Lõuna-Eestisse välisinvesteeringute toomisega. 2016. a jõudis Lõuna-Eestisse välisinvesteeringuid 3,1 miljoni euro ulatuses, millega kaasnes 25 uut töökohta. Lisaks koostati koostöös erinevate osapooltega pakkumised 22 investorpäringule.

Tartu Ärinõuandla on nõustanud Tartu ja Tartumaa piirkonnas välisosalistega ettevõtteid (regionaalse investorteenindaja portfellis on 40 välisosalistega ettevõtet). Visiitide tulemusena on näiteks aidatud kaasa ühe Tartus asuva ettevõtte laienemisele ja siin asuvate töökohtade säilimisele. 2017. a koostöö jätkub ja eesmärgiks on, et Tartusse liiguksid antud ettevõtte Rootsi tootmisüksused. Täiendav investeering metalliettevõtte poolt tootmise laienemisele ning töökohtade kasvu realiseerub 2017 või 2018.

*Tootearenduse, disaini ja e-äri võimaluste tutvustamisse* andis suure panuse Tartu Loomemajanduskeskus, näiteks korraldati kahepäevane meistriklass „Disain ja strateegia“, seminar



„Mood ja tehnoloogia“, loenguid moeettevõtetele, seminare Instagramis ja Facebookis turundamisest jne. Traditsiooniks on saanud moeetendused ja disainiturud ning ka 2016. a toimusid nii jõuluturg Kellawärk kui ka Antoniuse moeetendus. Täiendavalt korraldas ettevõtluse osakond koostöös partneritega ettevõtjatele mitmeid teemakohaseid seminare, nt „Disain tootearendusse!“, „Toote disain“ jne.

*Loomemajanduse arendamise* raames kaitses 2016. a detsembris Tartu Loomemajanduskeskuses äriplaani 14 uut ettevõtjat, kellest parimatel oli võimalus asuda inkubatsiooni ning saada abi oma ettevõtte arendamisel. 2016. a lõpuks oli loomemajanduskeskuse inkubatsioonis 35 ettevõtet.

2015. a lõi Tartu linn Tartu filmifondi, millest saavad toetust filmitegijad, kelle filmivõtted või järeltootmine toimub Tartus, eesmärgiga tuua Tartusse investeringuid, luua töökohti, edendada turismi ja majandust ning turundada Tartut Eestis ja välismaal. 2016. a esilinastus üks Tartu Filmifondist toetuse saanud film – Mart Kivastiku mängufilm „Õnn tuleb magades“, mille võtted toimusid Tartus 2015. a novembris.

### **Meede 2.1.2: Majandusklastrite tekke soodustamine (E7)**

*Erinevate majandusharude innovatsioonivõimekuse parandamiseks võimalike klastrite loomiseks soodsa keskkonna loomisel on* Tartu linn toetanud mitmete klastriniitsiatiivide teket. Tartus alustas 2010. a EAS-i rahastuse saanud Eesti puitmajatootjaid koondav klaster, mis jätkas 2016. a edukalt oma tegevust. Aastal 2012 sai Tartu linna osalusega klastriprojektina täistaotluse finantseeringu targa linna klaster, mille tegevust toetatakse ka aastatel 2015–2018. Targa linna klaster ühendab ettevõtted, linnakodanikud, avaliku võimu, teadus- ja arendusasutused ning innovatsiooni tugistruktuurid ning keskendub linnaelu erinevaid valdkondi hõlmavate uuenduslike lahenduste loomisele, arendamisele ja ekspordile. Lisaks mainitud klastritele osalevad mitmed Tartu ettevõtted ja teadusasutused ka mujal Eestis asutatud klastrite töös.

*Materjaliteaduse, biotehnoloogia, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, elektroonika- ning tervisetööstuse ja loomemajanduse klastrite loomine ja arendamine* – Biotehnoloogia, meditsiini ja veterinaarmeditsiini valdkonnas on ettevõtjate koostöö edendamise eestvedajaks Tartu Biotehnoloogia Park. Lisaks toetas Tartu Linnavalitsus Tartu biotehnoloogia ettevõtete osalemist õppereisil Brnosse (Tšehhi). IKT valdkonnas jätkas Tartu linn 2016. a MobileMonday seminaride korraldamise toetamist.

Ettevõtluse osakonna eestvedamisel toimusid mitmed õppereisid metalli-, elektroonika- ja puiduettevõtetele. Näiteks külastati Innovatiivsete Masinaehituslike Tootmissüsteemide TAK-i, Norcar-BSB Eestit, Estonian Celli ja Rakvere Targa Maja Kompetentsikeskust. Tartu Linnavalitsuse ja Tartu Teaduspargi eestvedamisel on alates 2010. a arendatud terviseklastriniitsiatiivi. Loomemajanduse kompetentsikeskuseks on Tartu Loomemajanduskeskus, mis jätkab edukalt oma tegevust.

### **Meede 2.1.3: Ettevõtete tootlikkuse kasvu toetamine (E6)**

*Kvaliteedisüsteemide ja erinevate standardite propageerimiseks* korraldati mitmeid seminare, nt „Mida on igal ettevõtjal vaja teada andmekaitsest?“, „Mida peab infoajastu ettevõtja teadma intellektuaalomandist?“ jne.

*Koolituste korraldamisel ja parimate praktikate tutvustamisel* pööras ettevõtluse osakond jätkuvalt suurt tähelepanu heade näidete tutvustamisele ning panustas ettevõtete juhtide koolitamisse: sh seminarid ja koolitused „Kuidas motiveerida? Kuidas töötaja tugevusi leida ja rakendada?“, „Läbipõlemine – kuidas seda ära tunda ja ennetada?“, „Praktiline ajajuhtimine“ jne. Lisaks jätkati seminaride sarjaga „Juhilt juhile“, mille raames jagasid oma kogemusi mitmed tuntud ja tunnustatud juhid (nt Kuldar Leis, Alar Karis, Marek Helm).

*Tootlikkuse juhtimise meetodite tutvustamiseks ja rakendamisele suunatud projektide toetamiseks* korraldas ettevõtluse osakond koos partneritega mitmeid temaga seotud koolitusi ja seminare, nt „MobileMonday: Mechanic Monday“, „Praktiline ajajuhtimine“ jne

**Nutika ettevõtluslinna II arengusuund: inimressursi arendamine****Meede 2.2.1: Ettevõtlusaktiivsuse suurendamine (E6)**

*Ettevõtlusega alustamise motiveerimine, alustavate ettevõtjate nõustamine* - Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakond osales mitmetes tegevustes, et suurendada Tartu linnas ettevõtlusaktiivsust. Peasündmusena korraldati oktoobri esimesel täisnädalal 70 üritusest koosnenud Tartu ettevõtlusnädal 2016. Ettevõtlusnädala üritustel osales u 3700 inimest. Tartu Ärinõuandla nõustamistel, koolitustel, seminaridel ja kontaktreisidel osalenud kliente oli kokku 3027, kellest 75% olid Tartu ettevõtjad (2270 ettevõtjat).

Tartu linn oli 2016. a jätkuvalt äriideede konkursi „Ajujaht“ üheks toetajaks. Ettevõtluse osakond osales konkursile „Ajujaht 2016“ laekunud ideede hindamisel ning Tartu linn premeeris 4 tuhande eurose eriauhinnaga Sprayprinterit, mis saavutas ka Ajujahi üldvõidu. Lisaks hindas ettevõtluse osakond konkursile „Ajujaht 2017“ esitatud äriideesid. Ka 2017. a on plaanis rahaliselt tunnustada innovatiivseimat ja kõrgeima rakendusväärtusega Tartust pärit ettevõtte ideed, et innustada Tartu noori ettevõtjaid konkursil osalema. Lisaks andis ettevõtluse osakond traditsiooniliselt välja eripreemia igal konkursil „Kaleidoskoop“ finaaloistluseks.

*Ettevõtlusseminaride, ühisürituste jne korraldamine* – Ettevõtjatele toimusid koolitused, mis hõlmasid muuhulgas järgnevaid teemasid: maksundus, ettevõtete ost-müük ja väärtuse määramine, pärandvara ja selle maksustamine, müügijuhtimine, aastaaruande koostamine jne. Ettevõtjatele suunatud üritustel osales kokku üle 6800 inimese.

2016. a veebruaris korraldati linna osalusel restoranide koostööprojekt „Maitsev Tartu“, mille raames pakkusid 14 restorani kolmest roast koosnevat maitsmismenüüd. Ettevõtluse osakonna eestvedamisel korraldati ka kolm laata: Kevadlaad, Maarjalaad ja Jõululaad. Lisaks korraldati suvel Tartu Toidufestivali. Laatal ja toidufestivalil osales 1036 kauplejat ning hinnanguliselt oli külastajaid rohkem kui 60 000.

*Ettevõtlusõppe arendamine koolides ja õpilasfirmade loomise soodustamine & Noorte ettevõtlikkuse stimuleerimine* – Noorte ettevõtlikkuse ja õpilasfirmade loomise stimuleerimiseks toetas Tartu Linnavalitsus 2016. a tegevus- ja projektipõhiselt 20 tuhande euro ulatuses Tartu Ärinõuandlat, mis panustas uute ettevõtete alustamise motiveerimisse ja ettevõtluse arengusse mitmesuguste tegevustega. Koolinoortele korraldati konverentse, laatasid, infopäevi ja muid üritusi. Lisaks korraldati õpilasfirmade mentorprogrammi. Tegevustes osales 1465 koolinoort. Ka Tartu ettevõtlusnädalal korraldati noorte ettevõtlikkuse arendamiseks mitmeid üritusi, nt „Ettevõtlusküla“ õppemängud, e-viktoriin 8.–9. klasside õpilastele majandusest, Ajujahi töötuba jne.

*Naiste ettevõtlusse kaasamise toetamine* – Ettevõtluse osakond peab kõikide korraldatavate ürituste ja muude initsiatiivide juures silmas, et kasulik ettevõtlusalane info jõuaks nii naiste kui ka meesteni.

*Üliõpilaste ettevõtlikkuse ja tööpraktika soodustamine* – Iga-aastaselt toetatakse äriideede konkursi „Ajujaht“ korraldamist ja antakse välja eripreemia konkursil „Kaleidoskoop“. Lisaks korraldas ettevõtluse osakond mitmeid üliõpilaste ettevõtlikkuse arendamiseks suunatud üritusi Tartu ettevõtlusnädala raames, nt koostöös Tartu Ülikooliga karjäärikoht, seminar „3 küsimust ja 6 arvu – paneme ärimudelid rääkima“ jne.

*Tartu ettevõtlusega seotud üliõpilastööde tunnustamine* – Ettevõtluse osakond kogus linnavalitsuse osakondadelt ja ettevõtluse tugistruktuuridelt 2015. a kokku ideid, mida tudengid võiksid Tartu kohta uurida. Teemad edastati Tartu Ülikoolile ja 2016. a jooksul mõne teema puhul nõustati ja juhendati tudengeid.

**Meede 2.2.2: Oskustööjõu koolitamine (E6)**

*Kutseharidust pakkuvate koolide tehnilise baasi ja õppekavade arendamine; Kutseharidust pakkuvate koolide ja ettevõtjate koostöö arendamine; Karjäärinõustamise arendamine & Tehnikahariduse populariseerimine* – Tartu Kutsehariduskeskus (edaspidi KHK) on Eesti suurim kutse- ja täiendõppekeskus. KHK annab kutseõpet põhikoolis ja gümnaasiumis, viib läbi kutsealast eelkoolitust ja täiskasvanute tööalast koolitust, korraldab karjäärialast nõusta-

mist ning pakub tooteid ja teenuseid Tartu linna elanikele. Koolis õpib 3500 õppijat tasemeõppes ja 3000 õppijat täiskasvanute koolituses. Muuhulgas tegeletakse aktiivselt võimaluste leidmisega, et oma töötajatele ja õpilastele pakkuda osalemist erinevatel õppereisidel ja kutseoskuste võistlustel.

### **Meede 2.2.3: Elukestva õppe arendamine (E6)**

*Täiendõppevõimaluste ja enesearendamise propageerimine ning toetamine* – Elukestva õppe arendamiseks korraldatakse koostöös Tartu ettevõtluse arendamise tugistruktuuride ja teiste partneritega täiendõppevõimaluste alaseid seminare ja infopäevi. Nt korraldas Tartu Ärinõuandla linnavalitsuse toel mitmeid koolitusi ja seminare, koolitusteamade seas olid energia-sääst, turundus, e-arvetele üleminek jne, korraldati Soome ja Rootsi ning Hollandi sihtturu-seminarid ja mitmeid õppe- ja kontaktreise.

Tartu Ülikooli juures jätkas 2016. a edukalt tegevust 2010. a sügisel Tartu linna toel alustanud väarikate ülikool, mis on mõeldud peamiselt vanemaalastele inimestele. Keskmiselt osales igal loengul 300 õppijat.

*Kutsestandardite ja kutseksamite sooritamise propageerimisega* tegeleb KHK, kellega koostöös korraldati mitmeid teemat tutvustavaid üritusi ka Tartu ettevõtlusnädala raames.

*Töötajate teenindusoskuste parendamine* – Alates 2006. a korraldatakse projekti „Hea Teenindusega Linn”, mille eesmärk on suunata tähelepanu klienditeenindusele ja teenindajatele, propageerida hea teeninduse põhimõtteid ning väärtustada teenindaja ametit ning selleks korraldatakse erinevaid klienditeeninduse ja teenindajate arendamisele suunatud ettevõtmisi: koolitusi, infopäevi, messikülastusi. Lisaks on ettevõtluse osakond korraldanud alates 2005. a konkursi „Tartu parim teenindaja“, 2016. a konkursil osales 132 klienditeenindajat.

*Ettevõtjate ja spetsialistide rahvusvaheliste vahetusprojektide toetamine* – 2016. a tutvustati ettevõtjatele välisurgete ja soodustati kontaktide loomist mitmete seminaride ja visiitide raames: toitlustusettevõtjate osavõtt Gastro messist Helsingis, visiit rahvusvahelise delegatsiooni koosseisus Punesse ja Mumbaisse, seminar Kagu-Aasia võimalustest, seminar ettevalmistustest Saksamaa messidel osalemiseks, biotehnoloogia ettevõtete osalemine õppereisil Brnosse, sihtturu-seminarid Soome, Rootsi ja Hollandi kohta jne.

*Mentorluse toetamine* – Tartu Ärinõuandla korraldas Tartu Linnavalitsuse toel mentorklubi alustavatele ettevõtjatele ja viis läbi õpilasfirmade mentorprogrammi. Programmi raames toimus 2016. a kuus üritust, kus osales 148 noort.

## **Nutika ettevõtluslinna III arengusuund: ettevõtlust toetava tugisüsteemi ja infrastruktuuri arendamine**

### **Meede 2.3.1: Tugiteenuste kvaliteedi parendamine (E7)**

*Kohalike ettevõtlust toetavate institutsioonide juhtimises osalemine ning nende tegevuse ja arengu toetamine* raames teeb Tartu linn ettevõtluslinna eesmärkide saavutamiseks koostööd kõikide Tartus tegutsevate ettevõtluse tugistruktuuride ja teiste huvirühmadega. Tartu Linnavalitsus on esindatud SA Tartu Ärinõuandla, SA Tartu Teaduspark, SA Tartumaa Turism ja MTÜ Tartu Konverentsibüroo nõukogudes.

*Osalemine ettevõtlust mõjutava riikliku poliitika ja strateegia ning arengukavade väljatöötamisel riigi ja regiooni tasandil* – Tartu Linnavalitsus osaleb pidevalt Tartut mõjutavate poliitikate ja arengukavade kujundamisel.

*Ettevõtjate teavitamine (EL-i abirahad, normid, ettevõtete alustamine)* toimub peamiselt Tartu linna kodulehe ja ettevõtlusteemaliste meililistide vahendusel. Võimalik on ühineda viie meililistiga: kaubandus, tootmine, teenindus, turism, toitlustus. Meililistide käivitamine on muuhulgas andnud märkimisväärse kokkuhoiu võrreldes ajalehereklaamide kasutamisega. Laiemalt reklaamitakse ainult laatasid, sTARTUp Day ärifestivali ja toidufestivali.

*Ettevõtete pideva nõustamise tagamiseks* toetas Tartu Linnavalitsus Tartu Ärinõuandlat 2016. a tegevus- ja projektipõhiselt kokku 20 tuhande euro ulatuses. Vt ka meede 2.2.1. Tartu ettevõtetele väljastati 23 starditoetust ja Töötukassa toetusi on Tartu Ärinõuandla toel saanud

45 ettevõtjat. Tartu Ärinõuandla nõustatud ettevõtted on saanud toetusi summas 701 tuhat eurot.

*Ettevõtluskliima uuringu regulaarne korraldamine*, järgmine uuring on planeeritud korraldada 2017. a.

### **Meede 2.3.2: Ettevõtluse kinnisvara arendamine (E7)**

*Ettevõtluse tugiorganisatsioonide infrastruktuuri arendamise toetamiseks* eraldas Tartu linn 2016. a Tartu Teaduspargile investeringutoetust 85 tuhat eurot, et maksta tagasi inkubatsioonihoone ja nanolabori ehituseks võetud laenusid ja intresse.

*Ravila ja Ropka tööstusparkide arendamine ja turundamine* – Ettevõtluse arengu soodustamiseks on Tartu Linnavalitsus välja ehitanud Ropka ja Ravila tööstuspargid, kus praeguseks tegutseb üle 10 ettevõtte. Tööstusparkide turundamine toimub põhiliselt Tartu linna kodulehe vahendusel.

## **Nutika ettevõtluslinna IV arengusuund: ettevõtluse rahvusvahelistumise toetamine**

### **Meede 2.4.1: Rahvusvahelistumise arendamine (E6)**

*Ettevõtete osalemiste toetamine olulistel messidel. Rahvusvaheliste ärikoostööpäevade ja konverentside korraldamine. Ekspordikoolituste ja sihtturge tutvustavate infopäevade korraldamine* – Iga-aastaselt toetatakse koostöös ettevõtluse tugistruktuuridega rahvusvaheliste konverentside korraldamist Tartus (sh nt ärifestival sTARTUp Day). Vt ka meede 2.2.3.

*Ettevõtluse tugistruktuuride osalemine rahvusvahelistes ettevõtlusalastes projektides* – Tartu Teaduspark viis ellu mitmeid Euroopa Liidu poolt finantseeritavaid projekte ning koostas projektitaotlusi erinevatesse rahastamisprogrammidesse (BSR INTERREG, Central Baltic, INTERREG Europe, Estonia-Latvia Programme jt). Tartu Biotehnoloogia Park jätkas erinevate projektide elluviimist. Projekti „Baltic Fracture Competence Centre“ eesmärgiks on luua kuue riigi (Taani, Eesti, Saksamaa, Leedu, Poola ja Rootsi) haiglate ühine luumurdude registreerimise ja innovaatilise käsitlemise platvorm. „CB Health Access“ raames viiakse Eesti, Soome, Rootsi ja Läti ettevõtted uutele kaugetele turgudele (Lõuna-Korea, India, USA ja Uganda).

Ettevõtluse osakond toetab vajadusel ja võimalusel ettevõtluse tugistruktuuride osalemist rahvusvahelistes projektides. Ettevõtluse osakond on partneriks 2016. a kevadel alanud rahvusvahelises projektis EmpInno. Lisaks said aasta teises pooles positiivse rahastusotsuse veel kolm projekti, millest ettevõtluse osakond osa võtab.

*Ettevõtjate kaasamine rahvusvahelistesse projektidesse* – Rahvusvahelise koostöö edendamiseks osales ettevõtluse osakond 2016. a mitmete välisprojektide tegevuses, kuhu kaasati ka ettevõtjaid.

*Ettevõtjate kaasamine linna delegatsioonide koosseisu* – Tartu Linnavalitsuse delegatsioonide koosseisu kaasatakse võimalusel ettevõtjaid ja ettevõtete katusorganisatsioonide esindajaid. Rahvusvahelise koostöö edendamisse panustavad suurel määral ka Tartu inkubaatorid ja muud ettevõtluse tugistruktuurid.

*Koostöö ettevõtjatega, et soodustada rahvusvahelistumist toetavate teenuste arendamist* – Tartu Linnavalitsuse toel käivitasid Tartu Teaduspark ja Tartu Ärinõuandla 2015. a Tartu demokeskuse loomise, mis avati ametlikult 2016. a septembris. SPARK DEMO eesmärgiks on muuhulgas ettevõtjate abistamine rahvusvahelistumist toetavate teenuste arendamisel.

## **Nutika ettevõtluslinna V arengusuund: ettevõtluskeskkonna maine ja ettevõtluskultuuri edendamine**

### **Meede 2.5.1: Tartu kui ettevõtliku ja kõrgtehnoloogilise majanduse ning atraktiivsete investeerimisvõimalustega linna maine kujundamine (E7)**

*Tartu ettevõtlusvõimaluste tutvustamiseks investoritele* jagatakse informatsiooni välisdelegatsioonide võõrustades ja rahvusvaheliste ettevõtlusalaste projektide raames.

Alates 2015. a maist on Tartu Ärinõuandla tegelema lisaks tavateenustele sihstatult Lõuna-Eestisse välisinvesteeringute toomisega. Vt ka meede 2.1.1.

*Tartu virtuaalse infovärava „Toodetud Tartus” loomine ja haldamine* – Tartu Linnavalitsuse toel käivitasid Tartu Teaduspark ja Tartu Ärinõuandla 2015. a Tartu demokeskuse loomise. Lõuna-Eesti ettevõtete väljapanekutega täidetud demokeskus avati ametlikult 27. septembril 2016, kui toimusid avamispidustused koos SPARK maja, SPARK Makerlabi ja Ettevõtlusküla äritänavaga. Pärast avamist käis demokeskuses kuni aasta lõpuni rohkem kui 2000 külastajat ja seal viidi läbi enam kui 40 üritust.

*Interaktiivse Tartu ettevõtluse kodulehekülje arendamine kohaliku ettevõtluse, tööhõive- ja investeerimisvõimaluste kohta* – Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakonna initsiatiivil on loodud nii eesti- kui ka ingliskeelne veebileht Tartu ettevõtluse ja investeerimisvõimaluste kohta, mida uuendatakse ja täiendatakse regulaarselt.

*Tartu ettevõtlusnädala korraldamine* – 2016. a Tartu ettevõtlusnädala raames korraldati 70 üritust, kus osales u 3700 inimest. Vt ka meede 2.2.1.

### **Meede 2.5.2: Ettevõtluskultuuri arendamine (E6, E7)**

*Parimate ettevõtjate iga-aastane tunnustamine, ärietika propageerimine ja ühiskondlikult vastutustundlike ettevõtjate esiletõstmine* – Ettevõtluskonkurssi korraldatakse alates 1998. a ja selle eesmärgiks on parimate ettevõtjate tunnustamine. 2016. a anti välja auhinnad järgmistes kategooriates: parim väikeettevõtja, enim töökohti loonud ettevõtja, suurim ekspordi kasvataja, suurim investeerija, aasta turismitegu, edukaim alustaja sihtasutuse Tartu Ärinõuandla toel, edukaim alustaja sihtasutuses Tartu Loomemajanduskeskus, Tartu Kutsehariduskeskuse parim koostööpartner, edukaim meditsiini ja eluteaduste valdkonna ettevõtja, Tartu Teaduspargi Aasta Ettevõtte.

*Ettevõtete, erialaliitude, teadusasutuste ja kohalike omavalitsuste koostöö edendamine, sh e-foorumite, ümarlaudade jms algatamine ja korraldamine* – Ettevõtluse osakonna eestvedamisel koguneb igal aastal ettevõtluse tugistruktuuride ümarlaud, millest võtavad osa kõik ettevõtluse arendamise tugistruktuurid ja ülikoolid ning mille eesmärgiks on koostööpunktide leidmine, ühisplaanide tegemine ja projektide kavandamine. Vt ka meede 2.1.1.

Täiendavalt korraldati koostöös Tartu Teaduspargiga 2016. a kaks ümarlauda metalli valdkonna ettevõtete ja Tartu Kutsehariduskeskuse esindajatega ning kevadel ajurünnak „Linna, lõbustusasutuste, turvaettevõtete ja politsei koostöö avalikus kohas käitumise nõuete tagamisel“.

## **Nutika ettevõtluslinna VI arengusuund: turismi arendamine**

### **Meede 2.6.1: Sihtkoha brändi loomine ja rakendamine (E8)**

*Tartu turunduskontseptsiooni arendamine, sh brändiraamatu koostamine* – 2016. a valmis Tartu linna turundusstrateegia, millega said paika linna turundusfookused. Tööd visuaalse identiteediga alustatakse aastal 2017.

*Tartu kui teaduslinna kontseptsiooni loomine ja arendamine koostöös ülikoolidega* – Teaduslinna kontseptsioon ei ole uue turundusstrateegia põhjal üks eraldi fookus, vaid on kaasatud targa Tartu kontseptsiooni (nutikas ettevõtlus/tudengi ja teaduslinn). Käigus on mitmed suuremad ja väiksemad koostööprojektid ülikoolidega.

*Tartu kui innovaatilise ja infotehnoloogilise linna kuvandi loomine, tutvustamine ja arendamine koostöös ülikoolidega* – Innovaatiline ja infotehnoloogiline kuvand on samuti osa targa Tartu visioonist. 2016. a kaks kõige suuremat antud kuvandit tugevdavat projekti olid sTARTUp Day ja SmartEnCity projektid, mis mõlemad tugevdavad ka institutsioonidevahelist koostööd. Lisaks toimusid mitmed väiksemad targa Tartu kuvandit tugevdavad projektid. Selleks, et innovatsiooniprojekte võimalikult efektiivselt koondada ja turundada, oleks tarvis targa linna visiooni, tegevuskava ja projektijuhti.

*Koostöös eraettevõtjate ja ülikoolidega ühiste müügiargumentide, sõnumite ja visuaalsete elementide kasutamine turundustegevuses* – Turismisektoris keskenduti 2016. a ühtse visuaali väljatöötamisele. Kuna turundussõnumid on aga väga sihtgrupi- ja sihtturuspetsiifilised, siis ei ole üksikute sõnumite eraldi väljatöötamine otstarbekas. Üksikute sõnumite koostamisel on aluseks turundusstrateegia.

*Suveniirikonkursside korraldamine vähemalt iga viie aasta tagant* – Suveniirikonkurssi pole korraldanud, sest senised tulemused pole olnud ootuspärased.

### **Meede 2.6.2: Sihtturgudel tuntuse suurendamine (E8)**

*Koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega müügiarendustegevuste korraldamine sihtturgude reisirahastusega seotud ettevõtjatele ja ajakirjanikele* – Koostöös EAS-iga viidi läbi mitmeid tootetutvustus- ja pressireise, mis hõlmasid nii Tartu üldisemat tutvustust, Tartu toidumaastikku ja suures osas ERM-i. Võõrustati välisajakirjanikke Soomest, Lätist, Venemaalt, Suurbritanniast, Valgevenest, Itaaliast ja Prantsusmaalt. Viidi läbi tootetutvustusreisid Soome ja Valgevene gruppidele ja Eesti Turismifirmade Liidu liikmetele.

*Sihtturgudel toimuvatel turismimesseidel osalemine, sh turunduskampaaniate, väljapanekute ja esitluste korraldamine* – 2016. a osaleti Matka ja Mardilaada messidel Soomes, Balttouril Lätis, Convene'il Leedus ja Tourestil Tallinnas. Lisaks osaleti infopäeval Peterburis ja Minskis.

*Reklaami ostmine meediaväljaannetes ja avalikkuse teavitamine artiklite avaldamise, tele- ja raadiosaadetes osalemise abil* – Välimeediat (linnaekraanid) ja online meediareklaami (Delfi, Postimees) osteti seoses 2016. a juunis toimunud Tartu linna ja maakonna suvekampaaniaga. Lisaks osaleti Tallinna TV Tourestil eriväljaandes. Artikleid ilmus mitmel pool välismaises meedias, Postimehes ja Lux Expressi pardaajakirjas. Tartu Postimehes osteti reklaami seoses linna heakorraldustalga talgutega.

### **Meede 2.6.3: Info edastamise kanalite mitmekesistamine ja koostöö tõhustamine (E8)**

*Koostöö tihendamine rahvusvaheliste organisatsioonide, sõpruslinnade ja Eesti esindajatega välismaal* – Koostöö toimub ja läbikäimine sõpruslinnadega on tihe.

*Koostöö edendamine Eesti Turismifirmade Liiduga (edaspidi ETFL)* – 2016. a sügisel toimus ETFL tutvumisreis Tartusse, mis pälvis väga positiivse vastukaja ja tagasiside. Kontakt ETFL juhatusega on tihe ja Tartu on atraktiivse sihtkohana tuntust suurendanud.

*Tartu positsioneerimine Baltimaades ja Eestis ning koostöö tõhustamine turismiettevõtjatega, sh Tartu lülitamine Baltikumi ringreiside marsruutidesse* – Tartu on osa Baltikumi ringreiside marsruudist nii Saksa kui Aasia gruppide jaoks. Rikas kultuuripärand ja Baltisaksa taust on turistidele atraktiivne ja pika ajaloo kultuurilinnana külastavad ka läbisõitvad turistid Tartut palju.

*Infokanalite ja sidusgruppide kaardistamine, nt välisesindused, Eesti majad, spetsiifilised Balti riikides tegutsevad reisifirmad jt* – Ressursside puudumise tõttu ei ole antud teemaga eraldi tegeletud.

*Eesti- ja võõrkeelsete pressiteadete ning uudiste edastamine EAS-i turismiarenduskeskusele kord kvartalis; uudised saadetakse riiklikule veebilehele [www.visitestonia.com](http://www.visitestonia.com) ning EAS-i välisesindustele* – Uudiseid, artikleid, pressiteateid ja videomaterjali on EAS turismiarenduskeskusele edastatud aastaringselt.

### **Meede 2.6.4: Turismiinfo kättesaadavuse suurendamine (E8)**

*[www.visittartu.com](http://www.visittartu.com) kodulehe arendamine koostöös [www.visitestonia.com](http://www.visitestonia.com)-iga* – 2016. a lõpus alustati [www.visittartu.com](http://www.visittartu.com) analüüsi, et ette valmistada hankedokument (hanke toimumisaeg on 2017 märts).

*Internetipõhiste kampaaniate korraldamine* – Kampaaniad viidi läbi seoses Tartu linna ja maakonna suvekampaania ja kaasava eelarve hääletustega.

*Puuetundlike ekraanidega infokioskite tarkvara arendamine* – Infokioskite tarkvara arendamine ei kuulu ei Tartu linna ega SA Tartumaa Turismi pädevusse. Uuendused tehakse EAS turismiarenduskeskuse poolt ja kuna paljude infokioskite tarkvara on aegunud, siis põhjustavad uuendused probleeme. Sisu väljavahetamine ei ole otstarbekas ja EAS otsib küsimusele hetkel lahendust.

*Ürituste pikaajaline etteplaneerimine ja sellekohase info levitamine reisibüroode jt infokanalite kaudu; tähtsündmuste kalendri kaheaastane etteplaneerimine ning info levitamine eesti, vene, inglise, soome, saksa keeles kodulehel [kultuuriaken.tartu.ee](http://kultuuriaken.tartu.ee)* – Tähtsündmuste kalendrit

ei ole võimalik 2 aastat ette planeerida, kuna sündmuste korraldajad ei ole võimelised kuu-päevi puudutavat infot nii varakult avaldama. 2016. a suudeti info kogumise tähtaeg tuua 30. septembrile ja see annab uue aasta ettevalmistusteks piisava ajavaru. Tähtsündmuste kalendrit on levitatud nii kohalikul tasandil kui läbi aasta alguses toimuvate messide ja infopäevade. Veebiversioon kalendrist (erinevates keeltes) on saadaval nii tartu.ee kui [www.visittartu.com](http://www.visittartu.com) kodulehel.

*Innovaatiliste it-lahenduste ja -teenuste rakendamine* – Linna peamised veebiplatvormid olid 2016. a aegunud või töös ja seetõttu ei olnud otstarbekas turunduslikus kontekstis kasutusele võtta ka täiendavaid innovaatilisi it-lahendusi, mida põhifunktsiooni kandvad lehed ei toeta.

### **Turismitoodete mitmekesistamine ja kvaliteedi parandamine**

#### **Meede 2.6.5: Jaani kultuurikvartali kujundamine terviklikuks turismitooteks (E8)**

*Jaani kultuurikvartali ühisturundus ja koostöö osapoolte vahel (Antoniuse õu, mänguasjumuuseum ja Teatri Kodu, Jaani kirik, Tartu linnakodaniku muuseum)* – Jaani kultuurikvartal on 2016. a kujunenud terviklikuks turismitooteks ja on traditsiooniline osa grupireiside marsruutidest.

*Antoniuse õues suveniiripoe ja kohviku avamine* – Suveniiripood suleti, kuid avati aastaringselt töötav kohvik JOP Antonius

#### **Meede 2.6.9: Turismiattraksioonide atraktiivsuse suurendamine (E8)**

*Muuseumide ja botaanikaiaia ekspositsioonide ajakohastamine ja atraktiivsemaks muutmine, sh audiogiidide ja interaktiivsete ekspositsioonide kasutuselevõtmine, lahtiolekuaegade muutmine vastavalt nõudlusele* – 2016. a toetati 12 tuhande euroga Vana anatoomikumi, kus alustati rotundi renoveerimistöödega ning tegeleti anatoomikumi arhiivmaterjali koondamise ja läbitöötamisega. Tartu Ülikooli botaanikaaeda toetati 9 tuhande euroga, millega võimaldati hoida avamaakollektsioonid tasuta külastatavatena. 15 tuhat eurot eraldati Tartu toomkirikule, mille kohta valmis aruandeaastal koguteose käskkiri, inglise keelsed tõlked ja kujundusmakett.

*Turistipileti „Tartu Card“ väljatöötamine ja rakendamine* – Tartu Card'i väljatöötamine nii väikse elanikkonna (ja külastatavusega) linnas ei ole olnud otstarbekas.

*Giiditouride traditsiooni taastamine kesklinnas koostöös Tartu Giidide Ühinguga* – 2017. a alguses on plaanis uuendada ja korrastada Tartu giidide atesteerimise korda. Muuhulgas rakendatakse uue korraga ka teematuuride atesteerimine, mis võimaldab Tartut paremini ja erinevate tahkudena tutvustada.

#### **Meede 2.6.10: Konverentsiturismi arendamine (E8)**

*Konverentside korraldamise võimaluste ja atraktiivsuse suurendamine koostöös erinevate konverentsi- ja turismiorganisatsioonidega, avaliku sektori, erasektori ning teadusasutuste ning ülikoolidega* – Tartu kui atraktiivse konverentsisihhkoha tuntuse suurendamise nimel käib stabiilne töö ja koostöö erinevate teadusorganisatsioonide, ülikoolide ja Eesti Konverentsibürooga. Toimuvad saadikuseminarid ja suur edasimineku on toimunud ühise konverentside andmebaasi halduses, mis on ühtlasi statistiliseks aluseks Tartu kui konverentsisihhkoha positsioonile rahvusvahelises konverentsilinnade edetabelis.

*Eesti Konverentsibüroo töös osalemine* – Tartu linna turundusjuht Helen Kalberg on Eesti Konverentsibüroo juhatuse liige ja osaleb aktiivselt Eesti Konverentsibüroo tegevuses. Tartu Konverentsibüroo tegevjuht teeb Eesti Konverentsibürooga igapäevaselt koostööd.

*Konverentsiturismi turundusmaterjalide väljaandmine ja veebilehe arendamine ning konverentsiteenuste andmebaasi pidev uuendamine* – 2016. a valmisid Tartu linna kui konverentsisihhkoha tutvustav video, infotrukis potentsiaalsetele konverentsikorraldajatele ja SA Tartumaa Turism alustas ärituristidele suunatud blogiga (<http://www.visittartu.com/blog/>).

*Tartu toimuvate rahvusvaheliste teaduskonverentside korraldamise toetamine* – 2016. a alustati konverentsimeetme väljatöötamist. 2017. a alguseks on meede valmis ja ootab kooskõlas-

tusringe. Esimesed toetused meetmest peaksid tulema 2018. a alguses. Seni hinnatakse konverentse, kes taotlevad raha linna reservfondist, olemasolevate kriteeriumite alusel.

#### **Meede 2.6.11: Tervise- ja raviturismi arendamine (E8)**

*Tartu kui meditsiinikeskuse kuvandi loomine, tutvustamine ja arendamine koostöös ülikoolidega* – Meditsiinikeskuse kuvandi loomine ja tutvustamine kattub osaliselt targa Tartu kontseptsiooniga, kuid ei olnud 2016. a eraldi fookuses.

*Koostöö arendamine sihtasutusega TÜ Kliinikum* Vt eelmist punkti.

*Spaaturismi arendamine koostöös ettevõtjatega* – Aruandeaastal tegeleti aktiivselt aasta lõpus Tartus avatud VSpa võimaluste tutvustamisega nii sise- kui välisturgudel.

#### **Meede 2.6.12: Pakettide koostamine turismitoodete mitmekülgsemaks ja atraktiivsemaks pakkumiseks (E8)**

*Koostöös erinevate asutustega (Ahhaa, Aura, Vanemuine jt) ja giidide esindajatega* pakettide loomine erinevatele sihtturgudele ja turusegmentidele, nagu pered, kultuurituristid, eakad, aktiivse puhkuse nautijad, ärituristid – Pakettide teostamine koordineerituna SA Tartumaa Turismi või linna poolt ei ole otstarbekas. Kuna paketipartnerite proportsioonid on tihti erinevad, siis leiavad osapooled endale partnerid ise. Suuremad atraktsioonid (AHHAA, Vanemuine, Aura) ja hotellid tegutsevad selles vallas aktiivselt.

*Erinevate elamustoodete väljaarendamine koostöös kultuuriasutuste ja turismiarendajatega, nt ülikooliga seotud programmid, keskaja programmid, seiklusmängudel põhinevad programmid linnakeskkonnas, teatraliseeritud programmid linnakeskkonnas, linnalooduse programmid jms* – Tartu uus turundusstrateegia soosib elamusturismi. Sellest tingituna on plaanis ka eelpoolkirjeldatud teematuuride atesteerimise väljatöötamine.

*Pre- ja post-tuuride väljatöötamine ärituristide jaoks* – Pre- ja post-tuuride osas aitab ja nõustab Tartu Konverentsibüroo vastavalt klientide soovidele.

*Kultuuri- ja spordiürituste sidumine majutusvõimaluste ja ärikohtumiste korraldamisega* – Tartu Konverentsibüroo jagab konverentsisaadikutele jooksvalt infot. Muudel juhtudel tegeletakse täienduste pakkumisega päringute põhisel.

*Tartus pakutava sidumine Lõuna-Eestis pakutavate turismitoodetega, nagu näiteks Eesti Põllumajandusmuuseum, Eesti Lennundusmuuseum, Kolkja vanausuliste muuseum jt* – Seoses SA Tartumaa Turismi liikumisega Tartu linna turundusjuhi vastutusalasasse käsitletakse Tartumaa objekte kui Tartu linnale lisaväärtust pakkuvaid atraktsioone ja kajastatakse neid võimalusel koos linna objektidega ja/või lisatakse Tartut külastavate gruppide programmi ka maakonna objektide külastusi.

#### **Meede 2.6.13: Turismitoodete ja -teenuste pakkujate teeninduskvaliteedi tõstmine (E8)**

*Koolituskursuste ja seminaride korraldamine turismitoodete ja teenuste pakkujatele* – SA Tartumaa Turism (edaspidi SATT) viib turismiettevõtjatele läbi infopäevi vähemalt 2 korda aastas. Samuti korraldab SATT ettevõtlusnädala raames eraldi turismipäeva, mille raames on turismiettevõtjatel ja –õpilastel võimalik osaleda erinevatel seminaridel ja koolitustel.

*Osalemine EAS-i kvaliteedimärgiste programmides* – SA Tartumaa Turism teeb regulaarselt ettepanekuid piirkonna objektide kohta EAS-i kvaliteedimärgiste programmidele.

*Linna osaluse suurendamine ja juhtrolli väljakujundamine giidide atesteerimisel* – 2017. a giidide atesteerimise korra uuendamisel liigub atesteerimise vedaja roll SA Tartumaa Turismile.

#### **Turismi toetava tugisüsteemi arendamine**

#### **Meede 2.6.14: Tugiteenuste kvaliteedi tõstmine (E8)**

*Turismisektori arengut toetavate organisatsioonide (SA Tartumaa Turism, SA Emajõe Jõe-riik, MTÜ Eesti Konverentsibüroo, SA Lõuna-Eesti Turism) juhtimises osalemine ning nende tegevuse ja arengu toetamine* – SA Tartumaa Turism töötajad töötavad alates 2016. a avalike suhete osakonna ruumides Uppsala majas ning koostöö on tihenunud. Avalike suhete osakon-



na juhataja kuulub SATT nõukogusse, linna turundusjuht Helen Kalberg on SATT ja Eesti Konverentsibüroo juhatuse liige. SA Lõuna-Eesti Turismiga toimub tihe koostöö. SATT toetab sihtfinantseeringuga SA Lõuna-Eesti Turismi tegevust ja seetõttu on kõik koordineeritud ühiselt välja töötatud tegevuskavaga.

*Osalemine turismi mõjutava riikliku poliitika ja strateegia ning arengukavade väljatöötamisel (EAS) – Aruandeaastal osaleti aruteludel ja arvamuspäevadel*

*Koolituste korraldamine turismisektori arendajatele ja tugisüsteemile – 2016. a toimus ettevõtlusnädala raames turismipäev. Väljaspool seda eraldi koolitusi ei korraldatud.*

### **Meede 2.6.15: Turismialase teabevahetuse ja koostöö edendamine (E8)**

*Ümarlaudade ja seminaride korraldamine turismiarendajatele, sh kultuuri- ja pereturismi ümarlaud kord kuus koostöös SA-ga Tartumaa Turism – 2016. a toimus 2 turismiinfo päeva, 1 ümarlaud Tartu linna turundusstrateegia sisendite kogumiseks ja 2 infopäeva + seminari konverentsisaadikutele.*

*Koostöös SA-ga Lõuna-Eesti Turism turismiarendajatele kvartaalse infokirja koostamine ja levitamine eesti, vene, inglise, soome ja saksa keeles – SATT annab SA Lõuna-Eesti turismile regulaarselt sisendit infokirja koostamiseks. Keelte valikul on jäädud eesti keele juurde, kuna muukeelsete kontaktide andmebaas on aegunud ja statistika näitab, et huvi uudiskirja vastu on vähene. Suurem rõhk on pandud sotsiaalmeedia kanalitele, kust on võimalik jooksvalt infot saada.*

*Statistiliste analüüside ja infomaterjalide koostamine ning maine- ja turismiuuringute korraldamine, sh suveküllastaja rahulohuuring, tootetrikiste koostamine ja levitamine eesti, vene, soome ja inglise keeles – 2016. a tellis SATT mobiilpositsioneerimise uuringu Tartu linna turismistatistikaga, koostatakse ka igakuist statistikat majutuste andmete põhjal. Trükiste tootmine on valdavalt üle viidud Tartumaa Turismile, kuna dubleerimine ei ole otstarbekas.*

*Transpordiettevõtete, toitlustus- ja majutusasutuste kaasamine linna turundusvõrgustikku* Turundusvõrgustikku otseselt loodud ei ole. Ettevõtjatega tehakse igapäevaselt ja tihedalt koostööd. Tartu linn toetas kohvikualuste platside ehitust Kraamituru kaldapealsele (Vabaduse pst 1c kinnistule). Elektrileviga kooskõlastatult võeti kasutusse Elektrilevi vana õlikaabel, millele paigaldati kaablikapp ning kaablikapist paigaldati elektritoitekaablid kahe kohvikuni.

### **Linnakeskkonna atraktiivsuse tõstmine ja taristu arendamine**

#### **Meede 2.6.16: Linnakeskkonna visuaalse atraktiivsuse suurendamine (E8)**

*Vastavalt hooajale vanalinna ühtse ja tervikliku kaunistamiskontseptsiooni väljatöötamine ja rakendamine: lilleklumbid, plangud, plakatid, spetsiaalne valgustus nii jõulude ajal kui ka suurüritustel – Aruandeaastal täiendati linna jõuluvalgustuse lahendust ning töötati välja Võidu silla valgustuslahendus.*

*Ideevõistluste ja töötubade korraldamine avaliku ruumi kujundamiseks ning arhitektuurikonkursside korraldamine hoonete rekonstrueerimiseks või ehitamiseks – Viidi läbi 2 arhitektuurivõistlust: Koidula ja Jannseni platsi võistlus ning Tähetorni platsi võistlus.*

#### **Meede 2.6.17: Turismitaristu arendamine (E8)**

*Linna sissesõidutähiste, turismiviitade ja turismiinfotahvlite ajakohastamine ja uute objektide tähistamine viitadega – Linna sissesõitudel olevate lippude ja infotabloode hooldamiseks on sõlmitud lepingud. Vajadusel täiendatakse turismiinfoviitaid, 2016. a tegeleti liiklusmärkide paigaldamisel ERMi viitade kooskõlastamisega.*

*Bussi-, rongi- ja lennujaamas turismiinfo kättesaadavaks muutmine – Tartu linnavalitsuse ja linnavolikogu infokeskuses on vastav informatsioon saadaval. Linna kodulehelt on leitav Tartu bussi-, rongi- ja lennujaama turismiinfo ning SA Tartumaa Turism varustab turismiinfo foga ka lennu- ja raudteejaama.*

### 1.5.3. INSPIREERIVA ELUKESKKONNAGA LINN

Arengukavas on seatud inspireeriva elukeskkonnaga linna eesmärkideks:

- Tartus on, inspireeriv koostimiv ja turvaline linnaruum, mida kasutatakse ja arendatakse jätkusuutlikkuse printsiibil.
- Tartu linna tehniline taristu on ökonoomne ja kommunaalteenused kasutajakesksed.
- Tartus on keskkonnasõbralik liikumiskeskond, mis arvestab kõiki liikumisviise ja on integreeritud rahvusvahelisse transpordivõrku.

#### **Inspireeriva elukeskkonnaga linna I arengusuund: miljööväärtusliku, koostimiva ja turvalise linnaruumi kujundamine**

##### **Meede 3.1.1: Linnaruumi jätkusuutliku kasutamise tagamine planeerimisel (E9)**

*Linnale oluliste valdkondade ja alade planeeringute, sh miljööväärtusega hoonestusalade kaitse- ja kasutustingimuste teemaplaneeringute koostamine (kesklinna üldplaneering, vaba-planeeringuga alade parkimise strateegia, dendropargi detailplaneering, Annelinna ja Ihaste elamupiirkondade vahelise ala rohelise vööndi kujundamise põhimõtted, Jaamamõisa linna-osa elamupiirkonna detailplaneeringu ülevaatamine jt) – 2016. kinnitati Kesklinna üldplaneering ning koostati Tartu linna üldplaneering. I-Wateri projekti raames käsitletakse Jaamamõisa linnaosa elamupiirkonna detailplaneeringu ala.*

*Linna piire ületavate teemaplaneeringute koostamine koostöös Maavalitsuse ja lähivaldadega (Tartu linna ja lähivaldade arengustrateegia; asustuse suunamise, transpordisüsteemi, puhkealade ja ettevõtlusalade teemaplaneering) – nimetatud tegevuse raamest tehti 2016. a koostööd Tartu maakonnaplaneeringu koostamisel.*

*Munitsipaalmaade ja linnaehituslikult oluliste alade ning taristu detailplaneeringute koostamise raames algatati Mõisavahe 34b ja Fortuuna-Põik-Raatuse-Narva mnt detailplaneering, mis näevad ette kahe tervisekeskuse rajamist Tartusse ning Magistri-Gildi-Vabaduse pst detailplaneering, mis annaks õiguse parkimismaja rajamiseks. Algatati Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandatakse jalgpallikompleksi.*

*Kehtestati ka Lina tn haiglakompleksi detailplaneering, mis annab võimaluse uute elamute ja ärihoonete püstitamiseks.*

*Tingimuste loomine linnaaianduse arenguks linnalise eluviisi ühe osana, sh püsikasutusega linnaaedade loomise võimaldamine linnaaianduseks sobilikel maadel – 2016. a täiendavaid maid linnaaianduse edendamiseks ei eraldatud.*

*Harrastuskalapüügi võimaluste arendamiseks rajati 2016. a 3 purret ning 20 pinki Emajõe kallasrajale (vasakkallas) Sõpruse silla ja Ihaste silla vahelisel alal. Kallasrada on 4 km ulatuses jalgsi läbitav.*

*Uuenduslike energiasäästlike linnaplaneerimise meetodite väljatöötamise ja rakendamise raames koostati taastuvate energiaallikate kasutamist käsitlev peatükk Tartu linna üldplaneeringusse.*

*Vabaiühenduste aktiivsem kaasamine planeeringute koostamise protsessi – Detailplaneeringute protsessi on kaasatud ja kaasatakse vastavalt piirkonnale teadaolevad vabaiühendused, liikumised, seltsid ja huvitatud grupid (Supilinna selts, Karlova selts, Ihaste selts, Roheline Liikumine jne).*

*Tartu linna ortofoto uuendamisega tegeleb Maa-amet.*

*Tartu linna kolmemõõtmelise digitaalse mudeli täiustamise raames aktualiseeris Eesti kaardikeskus AS 2016. a hoonete 3D mudeli, töö maksumus oli u 10 tuhat eurot.*

*Linna kõrgusvõrgu uuendamise tegevus lükkus edasi 2017. a. Kui volikogu annab loa riigihankeks, siis on plaanis volitada Maa-ametit riigihanget korraldama.*

*Tartu linna arengudokumentide haldamise elektroonilise süsteemi loomine ja rakendamine lükkus edasi seoses uue kodulehe käivitamisega. Täiendavate IT rakendustega tegeletakse edaspidi vastavalt erinevate kodulehe allprojektide aktuaalsusele.*

*Linnaelanike rahulolu-uuringute regulaarse korraldamise (küsitlused „Tartu ja tartlased”, „Tartlane ja keskkond” jt) raames korraldati elanike rahulolu küsitlus „Tartlane ja keskkond 2016“, mille tulemused näitasid, et 81% tartlastest on linna elukeskkonna seisundiga rahu.*

### **Meede 3.1.2: Haljasalade arendamine (E9)**

*Toomemäe pargi renoveerimisel alustati 2016. a Toomemäe nõlva (Pirogovi platsi nõlva) kindlustustöödega, mis jätkuvad 2017. a.*

*Anne kanali ja selle ümbruse korrastamise raames rajati Anne kanali ja Emajõe vahelisele alale koerte jalutusplats.*

*Raadi dendropargi korrastamise (korrastatakse ERMi valmimise ajaks) rekonstrueerimise I etapi käigus teostati 106 kännu freesimine, likvideeriti betoonelemendid ning istutati 30 okaspuud.*

*Politseiplatsi korrastamine (sõltub linnaraamatukogu ja kunstmuuseumi hoone ehitusest), sh ideekonkursi korraldamine – Peeter Põllu platsil (Vabaduse pst 8) tehti 2016. a tualeti aluse ettevalmistustööd ja tualeti välisviimistlus.*

*Munitsipaalomandis olevate metsaparkide korrastamise käigus kaasajastati Ihaste metsa (Wiiralti 2) välitreeninguala ja palliplats, mille raames koostati tööprojekt koostamine ning ehitati objekti välja: korrastati treeninguala ja palliplats, asendati amortiseerunud spordivahendid uutega ning paigaldati mänguvahendeid.*

### **Meede 3.1.3: Looduskeskkonna jätkusuutlikkuse tagamine (E9)**

*Kampaaniate korraldamine keskkonnateadlikkuse edendamiseks (sh tarbimisharjumuste ja tegevuste suunamine keskkonnasäästlikumaks) – Keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimist ning täiskasvanute koolitamist korraldas SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus. 2016. a korraldati loodus- ja keskkonnateemalisi õpilaskonverentse, arutelusarja „Rohelise Tee Õhtu“ ning projekti „Üleujutus linnas“.*

*Loodus- ja keskkonnaalaseid õppekavu toetava tegevuse programmi ja/või projektipõhine finantseerimine lasteaedades ja koolides – Tegevuse raames toimuvad loodusainete ja täppis-teaduste aktiivõppeprogrammid koolides perioodil 2015-2017.*

*Keskkonnateemaliste õpilaskonkursside ja olümpiaadide korraldamise tegevuse raames toimuvad bioloogia-, geograafia- ja loodusteaduste olümpiaadid.*

*Täiskasvanute keskkonna- ja säästva arengu alaste koolituste kaasfinantseerimine – Täiskasvanute koolitamiseks on Tartu Keskkonnahariduse Keskusel registreeritud 13 õppekava, sh 9 õppekava tööalase koolituse läbiviimiseks. Linna toetusel toimus 2016. a täiskasvanutele 21 koolitust, kokku mahus 327 tundi. Kursustel ja õpitubades osales kokku 425 inimest.*

*Avalike hangete keskkonnaaspektide arvestamise kriteeriumide ja rakenduspõhimõtete välja-töötamine Tartu linna jaoks – Avalike hangete läbiviimisel kasutatakse võimalusel Euroopa Liidus väljatöötatud kriteeriume, sh transpordi, teedehituse, valgustuse jm hangete jaoks välja töötatud kriteeriume. Kriteeriumid on leitavad aadressilt [http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu\\_gpp\\_criteria\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm).*

*Jäähõlmade likvideerimine – Keskkonnainvesteeringute Keskuse (edaspidi KIK) toel lammutati Raadi linnaosas amortiseerunud hooneid, mis ei omanud Tartu linna jaoks funktsiooni. Alates 1998. a on igal kevadel organiseeritud linnlaste abiga talgukorras munitsipaal- ja reformimata riigimaadel omavoliliste prügi mahapanekukohtade likvideerimist ja alade heakorrastamist. 19. heakorratalgutel 2016. a osales kokku 1208 inimest ja 84 objektilt koristati 622 m<sup>3</sup> prügi ja jäätmeid.*

*Jäätmemajandusega seotud tegevused on kajastatud Tartu linna jäätmekavas*

*Vee- ja kanalisatsioonisüsteemi arendused on kajastatud Tartu linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kavas*

### **Meede 3.1.4: Linnavara kvaliteedi tõstmine (E9)**

*Linnale kuuluvate amortiseerunud hoonete lammutamine ja territooriumide heakorrastamine (sh endised sõjaväe hooned Kasarmu 3 ja 11 territooriumil) – KIK-ist saadud toetuse abil*

lammutati Roosi 88 alalt 3 hoonet, Kasarmu 3 alalt lammutati 1 hoone ning Puiestee 114 alalt varemed. Ainult linna vahenditest lammutati veel Puiestee 114 alalt 1 hoone.

### **Meede 3.1.5: Miljööväärtust tõstvate tegevuste toetamine (E9)**

*Pühakodade ja nende ümbruse renoveerimisprojektides osalemine (Toomkirik, Pauluse kirik, Peetri kirik, Maarja kirik, Uspenski kirik jt) – Kirikute rekonstrueerimise toetused on antud SA-le Tartu Pauluse Kirik; EELK Tartu Peetri Kogudusele ning Tartu Maarja Kiriku SA-le.*

*Restaureerimistoetuste eraldamine ehitiste kultuuriväärtuse säilitamiseks – Toetus eraldati 28 objektile. Kogusummas maksti välja u 30 tuhat eurot. 2 tuhat eurot jäeti välja maksmata, sest tööd ei vastanud nõuetele.*

*Miljööväärtuslike piirkondade arhitektuuri- ja asustusajalooliste uuringute korraldamine ning ehitiste ehitustehniliste ekspertiiside tellimine – Aruandeaastal toimusid järgnevad tegevused:*

1. Ajalooline õiend Toometaguse miljööala kohta. Koostaja Mari Nõmmemaa
2. Ajalooline õiend: Tartu Garnisoni kalmistu kujunemine. Koostaja Ülle Kraft.
3. Rongiõnnetuses hukkunute monumendi restaureerimise korraldamine Raadi kalmistul. Teostaja MEEM MTÜ
4. Raadi Idamaise kabeli maalingutega krohvi uuringute korraldamine. Teostaja Heli Tuksam.

Korraldati arheoloogilisi uuringuid ja järelevalvet muinsuskaitsealal ja miljööpiirkonnas. Teostajad TÜ arheoloogid ja Ehitusajaloo grupp AEG.

*Kultuuriväärtustega asjade ja mälestiste registri täiendamine ja kaasajastamine – Registriandmeid täiendatakse järjepidevalt.*

### **Meede 3.1.6: Turvalise linnaruumi tagamine tartlastele ja külalistele (E9)**

*Elanike teadlikkuse tõstmine kuritegevuse riskidest ja võimalustest ohtude vältimiseks ja ennetamiseks koostöös vabaihendustega (naabrivalve jt) – Avalike suhete osakond on esitanud ettepanekud Tartu turvalisemaks muutmise kavaks. Linna eelarvest on aruandeaastal toetatud 11 tuhande euroga naabusvalve liikumise arendamist ja naabusvalves osalejate koolitamist.*

*Koostöö politsei, päästeameti ja vabaihendustega (näiteks abipolitseinike rakendamine patrullteenistuses jne) – Tegevuse raames toimusid järgmised ettevõtmised:*

- Abipolitseinike helkurite jagamise kampaania ülekäiguraja õigel ületamisel;
- Tartumaa liikluskomisjon;
- Tartu linna liiklusnõukogu;
- Linna poolt hangitud G4S turvateenus kesklinnas;
- Pidev koostöö politseiga täiendava järelevalve vajadusel.

*Tartu linna kriisireguleerimise plaani koostamine ja iga-aastane täiendamine ning kriisireguleerimise plaani alusel elanike teavitamine võimalikest ohtudest – Tartu linna kriisireguleerimise plaan koostati hädaolukorraks valmistumise seaduse nõuetest tulenevalt. Hädaolukorraks valmistumise seadus tunnistati kehtetuks alates 24. juulist 2009, mil hakkas kehtima hädaolukorra seadus. Hädaolukorra seadus ei näe ette omavalitsustel kriisireguleerimise plaanide koostamist. Tulenevalt eeltoodust Tartu linna kriisireguleerimise plaani alates 2009. a II poolaastast enam ei täiendata.*

*Liiklusohutuse tagamiseks kavandatavad meetmed on kajastatud Tartu linna transpordi arengukavas 2012–2020*

## **Inspireeriva elukeskkonnaga linna II arengusuund: säästva elamumajanduse ja energiatõhususe põhimõtete rakendamine**

### **Meede 3.2.1: Elamupiirkondade korrastamise toetamine (E9)**

*Korterühistute, majaomanike jt ühenduste teadlikkuse tõstmine ning toetamine elamupiirkondade heakorrastamisel ja elukeskkonna arendamisel, sh kortermajade juurde panipaikhoiumajade rajamise soodustamine – Eramajaomanikele, kelle puhastusalas kasvab puid ja põõsaid, jagati mahalangenud lehtede paigutamiseks tasuta 8200 kilekotti (100-liitrise mahu-*

tavusega). Kokku veeti linna kulul ära 21 713 kotti, kuid seda segas novembri alguses maha sadanud lumi ja palju lehti jäi lume alla. Tartu Korteriühistute Liidule eraldati 150-liitriseid kotte 6000 tk ja korraldati ka nende tasuta äravedu (ära veeti 7539 kotti). Talvel toetab linn Tartu Majaomanike Ühingu ja Tartu Korteriühistute Liitu talveks kõnniteede libedusetõrjeks soolaliiva- ja graniitliivaveo korraldamisel.

2016. a kevadel toimus Tartu linna korteriühistute kinnistutel asuvatesse liivakastidesse sõelutud liiva ost ja vedu (68 kinnistut, kokku 133 m<sup>3</sup> liiva).

Jäätmete liigiti kogumise edendamiseks eraldati kümnele korteriühistule toetust süvakogumismahutite paigaldamiseks ja kolmele ühistule jäätmemaja ehitamiseks. Linn toetas korteriühistuid projekti „Hoolas Ühistu 2016“ elluviimisel.

Linn kaasfinantseeris korteriühistuid Ravila 66, Kuu tn 39, Sangla, Mõisavahe 2 ja Lehis ühistute ümbruste asfalteerimistöde teostamisel kokku summas 53 tuhat eurot.

*Heakorrakampaaniate korraldamise jätkamine* („Heade värvide linn“, „Päärdeaiad korda“ ja uued sarnased kampaaniad) – Nõustati kodanikke parimate arhitektuursete ja värvilahenduste leidmisel.

*Eeskujulikult renoveeritud hoonete esiletõstmise ja premeerimise süsteemi väljatöötamine ja rakendamine* – Tunnustati parimaid ehitisi erinevates kategooriates „Aasta parim ehitis“ ürituse raames.

### **Meede 3.2.2: Elamufondi heakorra parendamine (E9)**

*Tartu munitsipaalalamufondi kvaliteedi tõstmine (sh ahiküttega korterites elamistingimuste parandamine)* – Linnale kuuluvates elamutes ja korterites teostati remonttöid kasutusotstarbelise eesmärgi tagamiseks summas 332 tuhat eurot.

*Säästva renoveerimise vajalikkust ja võimalusi tutvustavate teavituskampaaniate korraldamine* – Aastal 2016 teostati teavituskampaania restaureerimistoetuste andmise projekti raames (artiklid ajalehes, suuline teavitustöö).

### **Meede 3.2.3: Eluaseme kättesaadavuse parendamine (E9)**

*Kõrgkoolidega dialoogi algatamine säästvate lahenduste kasutamise osas ühiselamukohtade ehitamisel ja renoveerimisel, et ärgitada kõrgkooli võõrandada kavatsetavaid hooned võimaluse korral ümber ehitama ühiselamuiks* – Tegevuse raames on määratletud ühiselamute asukohad linna üldplaneeringus.

*Koostöö Tartu Regiooni Energiaagentuuriga (TREA)* – Aruandeaastal anti tegevustoetust TREA-le linna hoonetes mitmete monitooringute ja analüüside teostamiseks ning hoonete säästlikumaks muutmise nõustamiseks summas 34 tuhat eurot.

### **Meede 3.2.4: Koostöö arendamine kinnisvara haldavate organisatsioonidega (E10)**

*Koostöö Eesti Kinnisvara Haldajate ja Hooldajate Liiduga, Eesti Korteriühistute Liiduga, Tartu Korteriühistute Liiduga, Tartu Majaomanike Ühinguga* – 2016. a Tasuti liikmemaks EKHH Liidu töös osalemiseks ning anti tegevustoetusi Eesti Korteriühistute Liidu Tartu büroole ja Tartu Korteriühistute Liidule.

## **Inspireeriva elukeskkonnaga linna III arengusuund: kommunaalteenuste ökonoomsuse, keskkonna- ja tarbijasõbralikkuse tagamine**

### **Meede 3.3.1: Energiasäästlikkuse propageerimine (E10)**

*Taastuvenergia kasutusprintsipi väljatöötamine* toimus Tartu linna uue üldplaneeringu koostamise käigus.

*Biogaasi tootmise arendamine reoveemuda, suletud Aardlapalu prügila ning linnast kogutavate orgaaniliste jäätmete baasil* – Tegevuse raames on Aardlapalu prügila biogaasi kasutuselevõtuks sõlmitud pikaajaline leping Doranova Baltic OÜ-ga. 2016. a koguti Aardlapalus 1 223 000 m<sup>3</sup> biogaasi, millest toodeti elektrienergiat. Tartu Veevärk AS alustas reoveemuda baasil biogaasi tootmist. Biogaasi kasutatakse elektri- ja soojusenergia tootmiseks.

*Kaugküttepiirkonna korraldamise (sh tänavakütte kasutamise võimaluste) ülevaatamine soojusettevõtjate arengukavadest lähtuvalt on teostatud ning kajastub Tartu linna uues üldplaneeringus.*

### **Inspireeriva elukeskkonnaga linna IV arengusuund: elanike liikumisvajadustest lähtuv transpordisüsteemi planeerimine**

Turvalise, energiasäästliku ja keskkonnasõbraliku transpordikorralduse ning kaasaegse teedevõrgu arendamiseks kavandatud tegevused kajastuvad *Tartu linna transpordi arengukavas 2012–2020*.

**Meede 3.4.1: Transpordi ja linnaruumi integreeritud planeerimise ning transpordivajaduse kujundamise (E9) (transpordi arengukavas meede 1.1)** raames tehti ettepanekud transpordikorralduse kohta kesklinna planeeringu koostamisel.

**Meede 3.4.2: Planeerimisalase koostöö tõhustamisel lähivaldade ja Maanteeametiga (E9, E11) (transpordi arengukavas meede 1.2)** rakendati töösse bussiliin Vahi alevikus koostöös Tartu vallaga. Kergliiklusteede (Hipodroomi tn., Muuseumi tee, Idaringtee III etapp, Ilmatsalu tn., Kreutzwaldi tn.) planeerimisel ja rajamisel tehti mitmekülgset koostööd nii lähimavalitsustega, kui ka Maanteeametiga.

**Meede 3.4.3: Säästvat liikumiskäitumist soodustava parkimiskorralduse kujundamisel (E11) (transpordi arengukavas meede 1.3)** korraldati ümber linna tasuline parkimiskorraldus, millega reorganiseeriti tasuliste alade piirid eesmärgiga vähendada liikluskoormust kesklinna piirkonnas. Rajati tasuta parklad kesklinna lähipiirkonnas (Pikk tn., Riia tn.) „Pargi ja kõnni“ süsteemi juurutamiseks. Rajamisel on parkla Vaksali tänaval. Toetati elamuühistuid parkimiskorralduse parandamisel.

**Meede 3.4.4: Liiklemise sujuvuse tagamine tervikliku liikluskorraldusega (E11) (transpordi arengukavas meede 1.4)** tegevuse raames renoveeriti Kroonuaia–Emajõe fooristmik ning kaasajastati foorisüsteeme (LED lampide vahetus). Kalda tee-Luha, Kalda tee-Kaunase pst ja Narva mnt-Vahi ristmikul paigaldati automaatsed andurid liikluse sujuvuse parandamiseks. Jooksvalt uuendati teekattemärgistust ja asendati liiklusmärke. Aasta jooksul teostati 11,9 km ulatuses tänavate teekatete taastusremonti (suurema mahuga objektid Riia tn. ja Turu tn.) ja paigaldati tolmuva kate 3,9 kilomeetri ulatuses.

**Meede 3.4.5: Liiklusalaste uuringute korraldamisel (E11) (transpordi arengukavas meede 1.5)** viidi läbi iga-aastane liikluskoormuse uuring. Lisaks korraldati liikluskoormuse analüüs põhitänavatel. Korraldati liiklusuuringuid liikluskorralduse eskiislahenduste ristmike ohutuse kohta ja reguleerimata ülekäiguradade tähistamiseks. Jooksvalt inspekteeriti liikluskorraldusvahendeid ja korrigeeriti lähtuvalt olukorrast fooriprogramme. Uutele kergliiklusteedele (Baeri-Ilmatsalu) paigaldati loendurid liiklejate loendamiseks ning uuriti videolahenduse kasutamist erinevate liiklejagruppide loendamiseks. Võimalusel planeeritakse 2017. a pilootprojekti.

**Meede 3.4.6: Maakasutuse ja transpordiplaneerimisega tegelevate spetsialistide liiklusalase õppe korraldamise (E11) (transpordi arengukavas meede 1.6)** raames toimus õppe- ja koolitusreis Intertraffic 2016 Amsterdam.

**Meede 3.4.7: Tingimuste loomine laste liiklusalase õppe korraldamiseks (E11) (transpordi arengukavas meede 1.7)** raames toimus jalgrattakooli õppetöö Tartu Keskkonnahariduse Keskuses, kus jalgrattakursustel osales 103 last, jalgrattaload väljastati 95 lapsele, ja täiskasvanute rattakoolitusel osales 28 inimest.

**Meede 3.4.8: Vabatahtliku initsiatiivi toetamisel (E 9, E11) (transpordi arengukavas meede 1.8)** kaasati huvigruppe ja kodanikeühendusi (erivajadustega inimeste ühendused, piirkondlikud seltsid jt.) nii üldplaneeringute koostamise kui ka kohalike liikluskorralduslahenduste (nt Karlova linnaosa) väljatöötamise protsessidesse.

**Inspireeriva elukeskkonnaga linna V arengusuund: erinevate transpordiliikide arendamine**

**Meede 3.5.1: Ühistransporditeenuse kvaliteedi ja kasutatavuse tõstmiseks (E11) (transpordi arengukavas meede 2.1)** rakendati alates aprillist töösse RFID piletisüsteem ja tegeleti Jiffi kontaktivaba maksesüsteemi juurutamisega. Viimane on planeeritud tööle rakendada 2017. a.

Märtsis 2016 allkirjastati Ühiste Kavatsuste Memorandum, millele andsid allkirjad Tartu Linnavalitsus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pangaliit, Maanteeamet, Tallinna Transpordiamet, Harjumaa Ühistranspordikeskus, MTÜ Pärnumaa ühistranspordikeskus, AS Eesti Liinirongid, Ridango AS ja T grupp AS, et luua rahvusvaheliste standarditele vastava kontaktivabade maksete (pangakaardi) vastuvõtmise võimekus ühistranspordis.

2016. a lõpuks valmis kolm dokumenti, mis käsitlesid nõudeid transitsüsteemidele, transaktsioonide tüüpe, turvanõudeid, riskinõudeid, nõudeid terminalidele; transitmakse kirjeldust ja panga spetsifikatsiooni. Juhul kui Tartu linn otsustab, et Tartu linnas võiks ühistranspordis saada kasutada lisaks bussikaardile, kleebisele ja õpilaspiletitele ka pangakaarti, planeeritakse algatada vastav hange 2017. a lõpus või 2018. a alguses.

Aruandeaastal algatati busside liinivõrgu analüüsi ja uue liinivõrgu mudeldamise uuring. Töö üheks osaks on ka ühistranspordi kvaliteeditasemete määratlemine ja kehtestamine. Uuringu valmimise oodatav tähtaeg on 2017. a lõpp või 2018. a algus. Jooksvalt tegeleti olemasoleva busside liinivõrgu optimeerimisega ja bussigraafikute kohandamisega.

Algatati riigihange uue liiniveo operaatori leidmiseks perioodiks 2019-2029. Busside tehnilistesse nõuetesse lisati mitmeid tingimusi, mis avaldavad positiivset keskkonnamõju ja parandavad reisijate ohutust ning mugavust (nt kliimaseadmed bussides).

Koos üldplaneeringute menetlemisega algatati diskussioon kiirete transpordiühenduste üle (Annelinn-Maarjamõisa) ning trammi võimalikkusest ja vajalikkusest Tartu ühistranspordis. Arutleti võimalike trammittee koridoride üle. Aasta jooksul viidi läbi ka uuring elektribusside tasuvuse väljaselgitamiseks ning riigihange bussiootepaviljonide uuendamiseks. Kahe aasta jooksul vahetatakse välja 30 paviljoni. Algatati pilootprojekt *e-ink* tehnoloogial põhinevate elektrooniliste infotabloode paigaldamiseks bussipeatustesse. Esimesed kaks peatust saavad tablood 2017. a esimeses pooles.

Alates 29.07.2016 kuulub Tartu Linnavalitsus liikmena rahvusvahelisse ühistranspordi ühendusse *UITP (L'Union internationale des transports publics / International Association of Public Transport)*. UITP on ainulaadne rahvusvaheline võrgustik, mis ühendab omavalitsusi ja transpordivaldkonna ettevõtteid ning spetsialiste. Ühenduse eesmärk on parandada elukvaliteeti ja majanduslikku heaolu, toetades ja edendades säästvat linnatransporti kogu maailmas.

**Meede 3.5.2: Kergliiklust propageerivate kampaaniate, koolituste ja ürituste korraldamine (E11) (transpordi arengukavas meede 2.2)**

Koostöös ettevõttega Comodule valmis Tartu rattaringluse innovaatiline prototüüp, millise tehniline lahendus soovitakse aluseks võtta rattaringluse loomisel. Teostati prototüübil põhinevad kalkulatsioonid rattaringluse kulude kohta.

Mais toimus traditsiooniline jalgrattahooaja avamise üritus, korraldati ka konkurss kõige ratsõbralikumale ettevõttele valimiseks, selleks valiti AS Nortal. Septembris korraldati autovaba päev kergliikluse ja ühistranspordi propageerimiseks ning liiklusohutusele tähelepanu juhtimiseks.

Jätkati jalgrattakooli tegevust, kursustel osales 103 last ja 28 täiskasvanut. Jalgratturi eksami kvaliteedi tagamiseks lisati eksami koosseisu ka linnasõit ja kaasati politseiametnikud. Toetati elamuühistuid jalgrattaparklate rajamisel ja linnavalitsuse tellimisel valmis ka nutikate lahendustega näidisjalgrattamaja.

**Meede 3.5.3: Jalakäijate ja jalgratturite liikumistingimuste parandamiseks (E11) (transpordi arengukavas meede 2.3)** kooskõlastati kergliiklusteede rajamise põhiprintsiibid (ühendus ümbritsevate omavalitsustega, erinevate teede sidusus). Algati diskussioon Tartu jalgrattastrateegia loomiseks.

**Meede 3.5.4: Raudteetranspordi kasutamise elavdamiseks (E11) (transpordi arengukavas meede 2.4)** algati raudteejaama esise ala ja sinna kulgevate ühenduste rekonstrueerimise projekt. Tööd teostatakse peamiselt aastatel 2017-2018. Projektiga parandatakse oluliselt kergliiklejate tingimusi ja liiklemisvõimalusi jaama piirkonnas. 2016. a sõlmiti hankeleping Vaksali tn väljaku, parkla ja kergliiklusteede ehitamiseks AS-iga TREF. Tööde valmimise tähtaeg on 2017. a kevad. Tööd rahastatakse Euroopa Ühekuuluvusfondi vahenditest projektist „Tartu raudteejaama arendamine ja ligipääsetavuse suurendamine“.

**Meede 3.5.5: Võimaluste loomine jõetranspordi arenguks (E11) (transpordi arengukavas meede 2.5)** tegevuse raames valmis Karlova paadisadam.

**Meede: Elektromobiilsuse arendamiseks (transpordi arengukavas meede 2.6)** koostati elektromobiilsuse tegevuskava töödokumendina. Koostöös Mõnus Minek OÜ-ga korraldati elektromobiilsuse infopäev. Pilootprojektina rajati linnavalitsuse töötajatele elektrirataste laadimisvõimalusega jalgrattamaja.

### **Inspireeriva elukeskkonnaga linna VI arengusuund: tänavavõrgu kvaliteedi ja juurdepääsetavuse parandamine**

**Meede 3.6.1: Jalakäimist ja jalgrattakasutust soodustava taristu rajamine ning korrastamine (E11) (transpordi arengukavas meede 3.1)** – Ehituslubade väljastamisel uutele hoonetele nõutakse jalgrataste hoiukohtade olemasolu vastavalt hoone mahule. Avalikku linnaruumi paigaldati 90 uut jalgrataste hoiukohta. Jätkati kõnniteede äärekivide allaskmist kergliiklejate liikumistingimuste parandamiseks. Algati Riia tänavale raudteeviadukti juurde kergliiklejate tunneli ja Riia tänavat ületava jalakäijate silla projekt. 2016. a korraldati riigihanked K.E.Baeri-Näituse-Ilmatsalu suunalise kergliiklustee, Kesklinn-Mõisavahe suunalise kergliiklustee ning Aruküla tee kergliiklustee ehitamiseks. Tööd kuuluvad 85% ulatuses rahastamisele Regionaalarengu Fondist meetmest „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“. Kõik eelnimetatud kergliiklusteed valmivad 2017. a. Lisaks ehitati 2016. a kergliiklusteed Võru tn (lõigus Väike-Tähe-Vaba tn 940 m), Võidu sillale (turuhoone poolsesse otsa 170 m), Tamme pst (970m), Sepa tn (Turu-Tähe, 460m), Pallase pst (koostöös Luunja vallaga, kokku 500m), Tiigi tn (100m), Turu tn (Purde-Rebase 640m). Varajase talve tõttu jäi lõpetamata Lootuse tn ja Tähe tn kõnnitee ehitus.

**Meede 3.6.2: Uute sildade, põhi- ja jaotustänavate ehitamine (E11) (transpordi arengukavas meede 3.2)** – 2016. a sõlmiti leping Tartu idapoolse ringtee 3. ehitusala ehitamiseks. Tööd lõpetatakse 2018. a, töid rahastatakse 85% ulatuses Ühtekuuluvusfondi vahenditest.

**Meede 3.6.3: Olemasolevate sildade, põhi- ja jaotustänavate renoveerimise (E11) (transpordi arengukavas meede 3.3)** raames teostati 2016. a Turusilla hooldustööd: pingutati vanete, parandati vuugid, värviti püloon jne.

**Meede 3.6.4: Juurdepääsutänavate ja tehovõrkude ehitamine ning renoveerimine (E11) (transpordi arengukavas meede 3.4)** – 2015. a alustati Roosi tn rekonstrueerimist, tööd lõpetati 2016. a. Roosi tn rekonstrueeriti tööde käigus 1,8 km sõiduteed ja ehitati 3,4 km kõnniteid. Kokku tasuti Roosi tn rekonstrueerimise eest 882 tuhat eurot. Tööd teostas Asfaldigrupp OÜ. Muusemi teel ehitati 740 m sõiduteed ja 785 m kõnniteid. Pärast trassiehitustöid teostati linnavalitsuse tellimisel Kastani tn (Riia-Tiigi) ja Tiigi tn (Kastani-Vaksali) rekonstrueerimist. Kastani tn rekonstrueeriti 420 m sõiduteed, Tiigi tn tööd jäid lõpetamata ebasoodsate ilmastikutingimustel tõttu. 2016. a telliti Adra, Künni ja Vao tn rekonstrueerimisprojekt ja korraldati riigihange ehitamiseks. Tööd lõpetatakse 2017. a. W. Struve tn rekonstrueerimise käigus eemaldati tänava graniitkivikate, tänaval asfalteeriti 205 m sõiduteed. 2016. a ehitati



muuhulgas Uus tn 63D parkla, Raudtee T41 juurdepääsutee, remonditi Turusild ning koostöös korteriühistutega rajati rattaparklaid.

2016. a korraldati riigihanked ja sõlmiti lepingud järgmiste tänavate **ülekateteks ja pindamisteks**: Tööde käigus asfalteeriti Riia tn (Pepleri-Ravila) lõigus 1400 m pikkuselt, Turu tn (Riia-Jõe, Tehase-sadamaraudtee-Ropka tee) 2140 m pikkuselt, Aruküla tee 940 m pikkuselt, Tiigi tn 372 m pikkuselt. Pindamistöid teostati N.Lunini, N.Lunini põik, Väike kaar, Side, Meloni, Kartuli, Mäe, Peetri, Kasarmu, Laane ja Side tn. Kokku pinnati 2,3 km ulatuses asfaltkattega tänavaid.

**Kruusatänavate** finantseerimise vahenditest ehitati tolmuwabakatted järgmistele tänavatele: Rukkilille (150 m), Lubja (115 m), Nõmmeliiva (191 m), Pääsusilma (140 m), Raudtee (150 m), A. Starkopfi (600 m), Vaarika (90 m), Tervishoiu (131 m), Laseri (260 m), Kulli (85 m), A.Vardi (225 m), Kesa (m), Saekoja (160 m), Odra (85 m), Purde (151 m), Koidutähe (602m), E. Kitse (85 m), Kodukolde tn (381 m), Kesa põik (64 m), Vindi tn (135 m). Kokku ehitati tolmuvalu katted 3,9 km.

**Koostöös võrguarendajatega** remonditi sõidu- ja kõnniteid järgmistele tänavatel: Kuu tn (sõiduteed 90 m, kõnniteid 70 m), Vaba tn (1040 m sõiduteed, 950 m kõnniteid). Võidu sillale paigaldati kujundusvalgustus koos toitekaablite ja juhtimiskilbiga. Hipodroomi 12A ringtee sai tänavavalgustuse. Kitsa tn treppide valgustus renoveeriti.

### **Inspireeriva elukeskkonnaga linna VII arengusuund: negatiivse mõju vähendamine keskkonnale**

**Meede 3.7.1: Keskkonnasõbralike sõidukite kasutuselevõtu soodustamine (E10, E11) (transpordi arengukavas meede 4.1)** – Uue bussiliiniveooperaatori hanke tingimustes sätestati, et uus operaator peab võtma kasutusse keskkonnasõbralikud bussid. Alates juulist 2019. a saab 100% Tartu linnaliinibussidest olema metaaangasibussid või alternatiivset diislist keskkonnasõbralikumat kütust tarbivad bussid. Projekti SmartEnCity raames algatati 5 elektriautode kiiralaadija paigaldamine Tartu kesklinna piirkonda. Laadijad peavad saama töösse 2017. a jooksul. Samuti projekti SmartEnCity raames algatati 4 elektrisõidukite rendipunkti rajamine Tartu kesklinna piirkonnas. Igasse rendipunkti on planeeritud 2 elektriautot ja 4 elektrijalgratast.

**Meede 3.7.2: Transpordi keskkonnamõju seire (E10, E11) (transpordi arengukavas meede 4.2)** – Algatati linna strateegilise mürakaardi uuendamine. Tööde planeeritud lõpp on 2017. a. OÜ-ga Tartu Keskkonnauuringud sõlmiti leping lämmastikdioksiidi kontsentratsiooni määramiseks linna välisõhus. 2016. a ületasid lubatud kalendriaasta keskmist piirväärtust näitajad Narva mnt-Puiestee, Riia-Vabaduse ja Riia-Kastani ristmikul. Kalevi tn asuvas seirejaamas mõõdeti pidevalt CO, NO<sub>2</sub>, tahkete osakeste, SO<sub>2</sub> ja O<sub>3</sub> kontsentratsioone. Tulemused kuvatakse reaalajas veebilehel <http://www.ohuseire.ee/>.

**Meede 3.7.3: Keskkonnateadlikkuse edendamine ja keskkonnainfo kättesaadavuse parandamine (E11) (transpordi arengukavas meede 4.3)**

### **Inspireeriva elukeskkonnaga linna VII arengusuund: liiklusohutuse tagamine**

**Meede 3.8.1: Liiklusohutusosalase tegevuse süsteemsemaks korraldamisel ja info kättesaadavuse parendamisel (E11) (transpordi arengukavas meede 5.1)** on täiendatud Tartu linna kodulehel informatsiooni (massipiirangud, tasulise parkimise info, tasuta parklate asukohad).

**Meede 3.8.2: Liiklusohutusprobleemide teadvustamisele suunatud kampaaniate, koolituste ja ürituste korraldamine ning toetamine (E11) (transpordi arengukavas meede 5.2)** Jalgrattakooli õppetööd korraldab Tartu Keskkonnahariduse Keskus, toimus jalgrattahooaja avamine 18.mail, konkurss „Kõige rattasõbralikum asutus Tartus“ (auhinnaks jalgrattamatka korraldamine) ning autovabapäev 21. septembril. Vt ka meetmed 3.4.7 ja 3.5.2.

**Meede 3.8.3: Liiklusohutusega seotud teemade paremaks teavitamiseks (E11) (transpordi arengukavas meede 5.3)** toimus jalgrattahooaja avamine (ehk jalgrattapäev) 18. mail pereüritusega kesklinnas. Vt eelmist punkti.

**Meede 3.8.4: Järelevalve tõhustamine liiklusrikkumiste üle (E11) (transpordi arengukavas meede 5.4)** toimub koostöös politsei ja linnakantslei menetlusteenistusega. Videovalve toimib laululava tagumises parklas.

**Meede 3.8.5: Liikluskeskkonna ohutust kaardistavate uuringute korraldamise (E11) (transpordi arengukavas meede 5.5)** tegevuse raames korraldati mitmeid liiklusuuringuid ülekäiguradade tähistamiseks ning koostati liiklusuuringuid ristmike liikluskorralduse kohta.

**Meede 3.8.6: Teede ja tänavate säästev ning ohutu planeerimine, projekteerimine ja rekonstrueerimine (E9, E11) (transpordi arengukavas meede 5.6)** – Tegevuse raames teostati liikluskorralduse uuring ning liikluskorralduse hindamine Tartu põhitänavatel.

#### 1.5.4. HOOLIV LINN

Arengukavas on seatud hooliva linna eesmärkideks:

- Tartu on vastutustundlike ja algatusvõimeliste kodanike linn
- Tartus elavad terved, rõõmsad, sotsiaalselt aktiivsed ja hästi toime tulevad inimesed
- Vajadusest lähtuvad, kättesaadavad ning kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused
- Tartu on tervishoiu ja sotsiaalhoolekande arenduskeskus

#### **Hooliva linna I arengusuund: vabaihenduste potentsiaali rakendamine linnaelu probleemide lahendamisel**

##### **Meede 4.1.1: Kodanikualgatuse soodustamine (E12)**

*Koostöö arendamine ja regulaarsete kokkusaamiste korraldamine vabaihenduste ja neid toetavate organisatsioonidega (nt Domus Dorpatensis, Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus, SA Tartu Ärinõuandla, kogukonnaseltsid jne)* – Aruandeaastal korraldati vastavaid kokkusaamisi ning kohtumistelt saadud ideid ja ettepanekuid on arvesse võetud.

*Üliõpilaisorganisatsioonide kaasamine (erialaorganisatsioonid, akadeemilised organisatsioonid jt) linnaelu probleemide lahendamisse* – On toimunud kohtumised üliõpilaskonna liidritega Tartu linnakeskkonna parendamisel (nt Pirogovi plats). Avalike suhete osakond tegi postkaardi Tartu akadeemilistest organisatsioonidest.

*Vabaihenduste uudiste ja sõnumite levitamisele kaasaaitamine* – Linna kodulehel ja linna Facebooki kaudu vahendatakse regulaarselt vabaihenduste sõnumeid.

*Vabaihenduste tegevuste soodustamine ja toetamine* teenuste delegeerimisega vabaihendustele on toimunud juba varasematel aastatel. Teenused, mida on võimalik delegeerida on juba delegeeritud. Puuetega ja eakate inimeste aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus toetati vastavate organisatsioonide tegevusi 51 tuhande euroga. Tegevustoetus eraldati 23 organisatsioonile, transporditoetus 18 organisatsioonile.

Avalike suhete osakond teeb aktiivset koostööd Tartu vabaihendustega ning soodustab vastavalt oma võimalustele vabaihenduste tegevust ja ettevõtlikkust.

##### **Meede 4.1.2: Vabatahtliku töö ning vabaihenduste heade algatuste rakendamine ja tunnustamine (E12)**

*Koostöös vabaihendustega avalike teenuste välja arendamine ning teenuste delegeerimine vabaihendustele (sh pikaajased koostöölepingud)* – Jätkusid hankelepingud noortekeskuse teenuse osutamiseks, partnerid on MTÜ Tähe Noorteklubi (2015-2017, 2016. a toetus 78 tuhat eurot) ja MTÜ Spordiklubi AK Rahinge (2015-2016; 2016. a maksumus 63 tuhat eurot). Oktoobrist novembrini viidi läbi MTÜ Spordiklubi AK Rahinge noortekeskuse teenuse osutamise lepingu järelevalve. Vt ka eelmist punkti.

*Vabaihenduste kaasamine e- ja m-teenuste aktiivsemaks propageerimiseks ja nende kasutusvaldkondade laiendamiseks* – Vastav kaasamine on pigem teemapõhine, nt kaasava eelarve hääletuse puhul kasutatava Volise kasutuse propageerimine.

*Vabaihenduste tunnustamise põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine koostöös asjast huvitatud asutuste ning organisatsioonidega* – Tartu linn osaleb Tartu maakonna vabaihenduste tunnustamise komisjonis.

### **Meede 4.1.3: Vabaihenduste ja avalikkuse kaasamine otsustusprotsessidesse (E12)**

*Kaasamissüsteemi välja töötamine ja arendamine vabaihenduste kaasamiseks otsustusprotsessidesse (sh Tartu linna heade kaasamistavade välja töötamine, kaasamis põhimõtete/kaasamiskava lisamine Tartu linna kommunikatsioonistrateegiasse)* – Välja on töötatud „Juhis edukaks kaasamiseks ja koostööks Tartu Linnavalitsuses“, seda tutvustatakse linnavalitsuse töötajatele ja seejärel muutub kava töövahendiks. Kava väljatöötamisel on arvestatud ka 2015. a vabaihendustega toimunud arutelul „Kuidas parandada Tartu linnavõimu ja kogukonna koostööd?“ räägitut. Linna uuel kodulehel on välja töötatud kaasamisrubriik „Räägi kaasa“, mida jooksvalt täiendatakse.

*Kaasamiskeskonna loomine vabaihenduste ja Tartu linna probleemide arutamiseks ning kaasamisprotsessi korraldamiseks (sh kaasamiskeskonda haldava ametniku määramine Tartu linna poolt* – Avalike suhete osakond korraldab Tartu linna kaasamistegevusi (kaasamisprotsesside nõustamine, läbiviimine, kommunikatsioon, analüüs). Kaasamiskeskonnana toimib üpris hästi sotsiaalmeedia, kus on ka mitmeid linna teravaid probleeme arutatud (nt kesklinna üldplaneering jmt).

*Kaasava eelarve põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine* – Kaasava eelarve protsessi korraldab avalike suhete osakond. Vajalikud seadusandlikud dokumendid on olemas ja selle raamistiku põhjal kaasava eelarve menetlust igal aastal korraldatakse ning täiendatakse.

## **Hooliva linna II arengusuund: sotsiaalprobleemide ennetamine**

### **Meede 4.2.1: Lastega perede sotsiaalprobleemide ennetamine (E13, E14)**

*Asutushooldust ennetavate teenuste arendamine* – Perekülastusteenuseks kasutati 2016. a 44 tuhat eurot (2015. a 42 tuhat eurot). Teenust osutab OÜ Koduhooldus, mille sihtrühmaks on väikelastega pered, kellel on raskusi vanemlike oskuste praktiseerimisel või sotsiaalsed ja majanduslikud raskused. Teenusel oli kokku 56 peret ja 114 last.

Laste päevakeskuse teenust vähekindlustatud perede lastele kasutas 90 last. Teenuseks kasutati 99 tuhat eurot (2015. a 98 tuhat eurot). Teenust osutavad perioodil 2014-2016 riigihanke korras MTÜ Tartu Kristlik Kodu Raadi päevakeskus (22 kohta), MTÜ Öökull Annelinna päevakeskus (33 kohta), MTÜ Tartu Kristlik Kodu Koidu päevakeskus (15 kohta) ja MTÜ Carpe Diem päevakeskus (20 kohta). Päevakeskuse teenust pakub ka Tartu Laste Turvakodu. Tugiisiku teenuseks raske ja sügava puudega lastele kasutati 95 tuhat eurot (2015. a 86 tuhat eurot). Teenustunni hind oli 7 eurot (2015. a 6,40 eurot), lisaks vanema omaosalus 0,64 eurot. Teenust osutab perioodil 2014-2016 riigihanke korras OÜ Sverresson. Teenuse saajate koondarv 2016. a oli 83 inimest.

Laste ja nende pereliikmete nõustamisteenuseks kasutati 43 tuhat eurot (2015. a 39 tuhat eurot). Nõustamisteenuse maht 2016. a oli 1574 tundi, millest 44% oli pereteraapiat ja 37% - nõustamist, 14% individuaalnõustamist ja 5% -teraapiat. Esmakordselt pöördujaid oli 241, üks pere või laps käib aasta jooksul nõustamisel keskmiselt 5 korda. Põhilised pöördumise põhjused olid 2016. a peresuhete probleemid, kohanemis- ja toimetulekuraskused, seksuaalne väärkohtlemine, käitumisprobleemid ja suhtlemine koolis, arengulised probleemid, vaimse tervise probleemid. Teenust ostetakse kolmeaastase riigihanke korras (aastaks 2015- 2017), teenuse pakkujaks on MTÜ Tartu Laste Tugikeskus.

Eraldis Tartu maakonna alaealiste asjade komisjoni töö toetuseks oli 17 000 eurot. Komisjon töötab Tartu Maavalitsuse juures, linn finantseerib komisjoni tehnilise sekretäri töötasu, majanduskulu ja mõjutusvahendite kohaldamist ning koolituste läbiviimist. 2016. a toimus 187 Tartu linna lapse juhtumi arutelu.

*Vanemlust toetavate programmide arendamine ja toetamine*

Leinanõustamise tegevuse toetamiseks kasutati 4000 eurot (2015. a 3500 eurot). Teenuse osutajaks on MTÜ Laste ja Noorte Kriisiprogramm. 2016. a osales leinatoetusprogrammis Tartu linnast 36 isikut 16-st perest, nendest 16 lapsevanemat/hooldajat ja 20 last (2015. a vastavalt 25 isikut 12-st perest, nendest 16 last ja 9 lapsevanemat). Leinanõustamist osutati Tartu hanke raames 73 tunni ulatuses, 16 last osalesid ka intensiivsetel leinatoetus grupitöö sessioonidel. Tartu linnast pärit lastele toimus kokku 72 sessiooni.

Tartu linn korraldas tõenduspõhise vanemlusprogrammi „Incredible Years“ koolituste läbiviimist Tartu linnas (2 gruppi) perioodil november 2015-märts 2016. Programmi eesmärk on lapsevanemate vanemlike oskuste parandamine sealhulgas positiivsete suhtlemis- ja enesekehtestamisoskuste kujundamine ning stressi vähendamine. Linn tasus omaosalusena 2016. a koolitusruumide rendi u 3 tuhat eurot ja projektivahenditest samuti u 3 tuhat eurot.

*Lapse ja perekonna toimetuleku hindamisjuhendit rakendatakse lastekaitsetöös.*

*Võrgustiku- ja kogukonnatöö arendamine probleemide varajaseks märkamiseks: koostöövõrgustike loomine, ühtsete asjaajamisskeemide kokkuleppimine ja rakendamine ning teavitustöö kõigi lastega tegelevatele asutustele abivajavate laste märkamiseks (2014–2020) – Võrgustiku ja kogukonnatöö arendamine kuulub sotsiaal- ja tervishoiuosakonna igapäevase töö hulka. Aktiivselt tehakse koostööd koolide, lasteaedade, politsei, haiglate ja erinevate MTÜ-dega.*

**Meede 4.2.2: Tööealiste elanike sotsiaalprobleemide ennetamine (E13, E14)**

*Juhtumikorraldusest lähtuva tugiisikuteenuse arendamine (2014–2020)*

Tugiisiku teenuse eesmärgiks on sotsiaaleluasemeteenuse saajate iseseisva toimetuleku parandamine, võlgade likvideerimine, makseraskustesse sattumise vältimine, kulude planeerimise õpetamine ja motiveerimine osalema aktiivselt tööjõuturul. Kokku kasutati 25 tuhat eurot (2015. a 24 tuhat eurot). Teenuse osutajad aastatel 2014-2016 on hankelepingu alusel Koduhooldus OÜ ja ESTE OÜ. Aastal 2016 sai teenust 57 üksi elavat isikut ja 44 perekonda, kokku 101 perekonda. Seejuures 61-st üksi elavast isikust 15 on teenusele tulnud eraturult ja 42 elavad sotsiaaleluruumis ning 44-st perekonnast 12 tulid teenusele eraturult ja 32 sotsiaaleluruumist. Klientide arv ei ole võrreldes möödunud perioodiga oluliselt muutunud.

*Nõustamisteenuste arendamine toimetulekuraskuste ennetamiseks (2015–2020)*

Nõustamisteenuse raames on võimalik vähekindlustatud elanikel ja riskirühmadel saada psühholoogilist nõustamist, usaldustelefoni teenust ja kriisinõustamist. Teenust osutab aastatel 2015-2017 hankelepingu alusel MTÜ Tartu Nõustamis- ja Kriisiabikeskus. Teenuse maht oli 47 tuhat eurot, mis on mõnevõrra enam kui 2015. a (45 tuhat eurot). Kõige enam osutati 2016. a nagu ka viimasel kolmel aastal usaldustelefoni teenust, mida kasutas keskmiselt 62 inimest kuus. Kõiki nõustamisteenuseid kokku kasutas keskmiselt 55 inimest kuus, aasta jooksul nõustati 274 inimest.

Naiste ja laste varjupaiga teenuseks kasutati 2016. a sama palju kui möödunud aastal ehk 19 tuhat eurot. Teenust osutab aastatel 2014-2016 hankelepingu alusel MTÜ Tähtvere Avatud Naistekeskus ja MTÜ Naiste Varjupaik. Varjupaigateenust osutati 2016. a 11 naisele ja 6 lapsele. Naiste Varjupaiga poole pöördus kokku 183 naist, kellel oli kokku 188 alaealist last. Neile osutati sotsiaalnõustamist 125 korda, juriidilist nõustamist 85 korda. Lastele osutati psühholoogilist nõustamist 100 korda.

**Meede 4.2.3: Eakate ja puuetega isikute sotsiaalprobleemide ennetamine (E13, E14)**

*Isikut tema tavapärasel elukeskkonnas toetavate teenuste arendamine – Tugiisikuteenuse osutaja intellektipuudega isikutele oli MTÜ Tartu Maarja Tugikeskus („Tugiisikuteenus intellekti ja/või liitpuudega täiskasvanule“, toetuse suurus projektile 19 tuhat eurot). Teenust kasutas 2016. a 16 inimest. Teenust vajasisid kõige enam autismispektri häirega inimesed ja nende pered ning liitpuudega (nägemis-, liikumis- ja intellektipuue) inimesed.*

*Hooldusvajadust ennetavate ja hoolduskoormust vähendavate teenuste arendamine – Psüühiliste erivajadustega eakate päevahoolduse teenuse maht suurenes teenuspäevade arvu tõusuna kliendi kohta. 2016. a oli teenusesaajaid 49 (2015. a 56 inimest). Teenustundide arv oli*

2016. a 7280 (2015. a 6654). Teenuse hind võrreldes varasema perioodiga ei muutunud. Teenuse maksumuseks oli 2016. a 101 tuhat eurot.

Psüühiliste erivajadustega eakate koduhooldusteenuseks kasutati 43 tuhat eurot (2015. a 40 tuhat eurot). Keskmine teenustundide arv oli 433 tundi.

Puuetega inimeste eluruumide kohandamise teenust kasutati 2016. a 18 tuhande euro ulatuses (2015. a 14 tuhat eurot). Maksimaalne toetussumma on 1800 eurot, inimese omaosaluseks on vähemalt 15% kohanduse maksumusest. Toetust sai 2016. a 11 inimest (2015. a 9 isikut). Kulu teenusele on tõusnud, kuna kohanduse keskmine väljamakse summa on muutunud võrreldes varasema aastaga suuremaks. Selle põhjuseks võib olla nt tööjõu kallinemine, kulukamad tööd, materjalide hinnatõus vms.

Sooja toidu kojuveo teenuse eesmärk on toetada eakate ja puuetega inimeste toimetulekut koduses keskkonnas. Teenuse eest maksti 8 tuhat eurot, mis katab transpordikulud. Teenust osutab lepingu alusel OÜ Talder. Keskmiselt teenindati 40 klienti kuus. Toidu kojuveo kilomeetri maksumus oli 0,34 eurot. Teenust pakub ka SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus.

Isikliku abistaja teenuse maht kasvas teenustundide arvu kasvuna kliendi kohta. Teenuse maht aastast oli 49 tuhat tundi, aasta varem 40 tuhat tundi. Teenust osteti 180 tuhande euro ulatuses (aasta varem 150 tuhat euro) ulatuses. Teenuse osutaja on aastatel 2015- 2017 MTÜ Händikäpp.

Sotsiaaltransporditeenuse kulu täisealistele on võrreldes möödunud aastaga kasvanud kuna suurenes kvartali piirmäär 32 eurolt 50 eurole. 2016. a kasutati 135 tuhat eurot, aasta varem 80 tuhat eurot. 2016. a hinnati kõik 900 teenuse kasutajat (kelledest sõitjaid oli umbes 600 ning nendest omakorda väga aktiivseid kasutajaid 250 inimest) uuesti ning kõik teenuse kasutamise otsused määrati tähtajaliseks. Teenust osutab perioodil 2016-2017 hankelepingu alusel OÜ Tartaline.

*Tehniliste abivahendite tutvustamine ja kasutamise soodustamine* – 2016. a hüvitas linn häirenupu renti eakatele summas 4 tuhat eurot (2015. a 2 tuhat eurot). Häirenupu teenuse tarbimisega seotud kulud on kasvanud seoses klientide arvu kasvuga. Häirenupu teenus toetab eakate iseseisvat toimetulekut kodus.

#### **Meede 4.2.4: Hoolekandesüsteemi arendamine (E13, E14, E15)**

*Sotsiaalhoolekande arengu seire* tegevused tehakse ilma rahaliste vahenditeta. Sotsiaal- ja tervishoiuosakond on ümber hinnanud teenuste rahastamise skeemi ja seda parendanud.

*Uuringute ning analüüside tegemine teenuste ja toetuste planeerimiseks* – Uuringu „Nõustamisteenuste kättesaadavus Tartu linnas“ viis läbi Eesti-Rootsi Vaimse Tervise ja Suitsidoloogia Instituut (ERSI). Uuringu eesmärk oli kaardistada Tartu linnas tegutsevate psühholoogiliste nõustamisteenuste ja teraapiate osutajad erinevate sihtrühmade lõikes, raport on avaldatud linna kodulehel. Uuringu maksumus 4 tuhat eurot.

Uuringu „Tartu linna puuetega inimeste sportimise, puhkamise ja vaba aja veetmise võimaluste ning arendamisvajaduste hindamine Lõuna-Eestis“ läbiviijaks oli Tartu Puuetega Inimeste Koda. Uuringu eesmärk oli puudega inimestele sportimiseks, puhkamiseks ja vaba aja veetmiseks sobivate asutuste välja selgitamine ja kaardistamine Tartus ja Lõuna-Eestis, asutuste hoonetesse ligipääsetavuse ja hoonetes sees liikumisvõimaluste kaardistamine ning puuetega inimeste ootuste ja soovide väljaselgitamine puhkamisvõimalustele. Raport on avaldatud linna kodulehel. Uuringu maksumus 6 tuhat eurot.

*Teenuste ja toetuste eesmärgipärasuse hindamine* - Ilma rahaliste vahenditeta. Toimus isikliku abistaja teenuse audit (mais 2016), teenusepakkuja MTÜ Händikäpp. Vaadati, kas abistajatega on olemas leping ja kas teenuse saaja maksab omaosalust. Auditi tulemusena ei ilmnenud ühtki teenusepakkuja poolset rikkumist.

*Sotsiaalhoolekande teenuste ja -teenuste arendamine* – Täiskasvanute tugiisikuteenuse arendamisel hinnati teenust ja loodi 2 uut ametikohta allasutuse koosseisus.

*Teenuste standardiseerimine* – 2016. a oli kavandatud puuetega inimeste organisatsioonidele tegevustoetuse andmise korra muutmine, kuid kohtumiste ja läbirääkimiste tulemusel ei peetud korra muutmist vajalikuks. Aasta lõpus algatati mitmete teiste kordade muutmine, mis

jätkub 2017. a. Aastal 2016 tegeleti ka puuetega laste teenuste korruga, mis jõustub 2017. a. Samuti tegeleti päevakeskuse teenuse kirjeldusega koostöös haridus- ja kultuuriosakondadega.

#### **Meede 4.2.5: Hoolekandeteenuste kättesaadavuse suurendamine (E13, E14, E15)**

*Tasuliste teenuste arendamine (2013–2015)* – Jätkus Päevakeskus Kalda tasuliste koduhooldusteenuste pakkumine klientidele, kellel elavad ülalpidamiskohustusega lähedased Tartu linnas. Päevakeskused pakuvad kodust toimetulekut toetavaid tasulisi teenuseid nagu massaaž ja pesupesemine. Samuti jätkus Tartu Hooldekodu tasuliste teenuste pakkumine: tasuline hooldus, saunateenus, pesupesemise ja juuksuri teenus.

*Tasuliste teenuste osutamine teistele omavalitsustele või organisatsioonidele* – SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse päevahoiuteenust ning laste turvakoduteenust ja ööpäevaringset hooldusteenust ostavad ka teised omavalitsused.

#### **Meede 4.2.6: Erinevate sektorite koostöö hoolekandes (E13, E14, E15)**

*Võrgustikutöö probleemide varajaseks märkamiseks ja sekkumisvõimaluste loomiseks* – Erinevate organisatsioonide ja ühingutega tehti koostööd nii igapäevase töö käigus kui ka projektide raames, kus tegeleti võrgustikutööga ning suunati kliente teenustele. Näited projektidest: Sotsiaalkindlustusameti projekt „Integreeritud teenuste osutamine toimetulekuraskustes isikutele“; MAPPA - Politsei- ja Piirivalveameti projekt; Tugila - Mittehõivatud noorte aktiveerimine. Tegeleti lisaks klientide suunamisele ka klientide nõustamisega; NEET - Noored, kes ei õpi ega tööta seireprojekt. Linn on pilootprojekti partner Sotsiaalministeeriumile; MDFT - käitumisprobleemsete noorte pereteraapia, mida rahastab ja viib läbi Sotsiaalkindlustusamet.

*Projektide rakendamine ja toetamine sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks*

MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse projekti „Tugiisikuteenus ning teised toetavad teenused erikoolist või vanglast vabanenud noortele“ kaasfinantseering 2016. a oli 0 eurot. Sihtrühmaks on vanglast või erikoolist vabanenud või vabanevad kuni 26-aastased noored ning nende vanemad või eestkostjad. Projektis sai toetavaid teenuseid 114 inimest. Projekti jooksul toimus neli lepitusmenetlust, millest kaks on dokumenteeritud. Rahastaja: Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist rahastatava programmi „Riskilapsed ja noored“ elluviija Justiitministeerium, kogumaksumus: 8 tuhat eurot.

MTÜ Iseseisva Elu Toidupanga tegevusteks vajalike laoruumide rendi- ja kommunaalikulude ning kaupade transportimise kulude katmiseks kasutati 2016. a 10 tuhat eurot (2015. a 9 tuhat eurot).

Osakond koostas ja esitas Siseministeeriumile 2016. a projekti „Tartu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna teabevahetus avalikest teenustest“ ja sai rahastuse ilma linna kaasfinantseeringu vajaduseta. Projekti eesmärk on Tartu Linnavalitsuse võimekuse tõstmine kolmandate riikide kodanikele, sh pagulastele, teenuste pakkumisel ja teabe vahendamisel. Kulud seoses projektiga tekivad 2017. a.

*Rahvusvaheline koostöö hoolekande arendamiseks ja ühisprojektide rakendamiseks* – Tartu linn astus 2013. a üleeuroopalise sotsiaalvõrgustiku European Social Network liikmeks. ESN liikmelisus annab võimaluse paremaks koostööks oma tasandi organisatsioonidega 30. Euroopa riigis.

Lisaks toimus mitmete erinevate gruppide külastusi Tartusse eesmärgiga saada teada siin tehtavast sotsiaaltööst (nt õpilased Hollandist, Leedust, rahvusvaheline grupp Rootsist, Soomest, Lätist jne riikidest). Gruppide vastuvõtt eeldas ka ettekannete tegemist, küsimustele vastamist ja külastusi meie asutustesse (SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus, SA Tartu Perekodu Käopesa).

Koostati ja esitati projekt Põhjamaade Ministrite Nõukogule „Social Welfare in Sweden/Rootsi sotsiaalhoolekandega tutvumine“, mis sai rahastuse. Lähetus toimus 2016. a alguses.

MTÜ-ga Johannes Mihkelsoni Keskus arendati koostöövõrgustik uussisserändajatele tegevuste planeerimiseks.

*Sotsiaalhoolekande sihtgruppide toimetuleku toetamisele suunatud vabatahtliku tegevuse arendamine* – Allasutuste ja partnerasutuste tegevustesse on kaasatud vabatahtlikud.

*Koostöö korraldamine kõrgkoolide, teadusasutuste ja erialaühingutega sotsiaalprobleemide tekkepõhjuste uurimisel ja ennetamisel ning lahenduste valikul* – Osakond ja allasutused on praktikabaasiks sotsiaaltöö ja tervisevaldkonna üliõpilastele. Osakonna töötajad osalesid erinevates sotsiaalteenuste käsitlevates uuringutes, andes teavet Tartu hoolekandesüsteemi kohta.

Uue algatusena tegid kaks USA tudengit Walla Walla ülikoolist oma praktika Tartus sotsiaali ja tervishoiuosakonnas. Praktika raames anti neile ülevaade Tartu asutusest ja sotsiaaltööst Eestis. Samuti toimus praktika erinevate allasutuste ja koostööpartnerite juures. Loodetavasti kujuneb uuest algatusest traditsioon. Juba on teada, et uued praktikandid on huvitatud tulemast ka 2017. a.

#### **Meede 4.2.7: Sotsiaalhoolekandetöötajate professionaalsuse arendamine (E13, E14, E15)**

*Erialase täiendkoolituse ja supervisiooni tagamine sotsiaal-, hooldus- ja lastekaitsetöötajatele. Erialase võimekuse tõstmine ning koostöö ja meeskonnatöö arendamine* – Tutvuti hoolekande korraldusega ja erinevate hoolekandeesutuste tööga Eestis, Soomes ja Rootsis. Osakonna ja hoolekandeesutuste töötajad osalesid mitmetel eriala professioni tõstvatel seminaridel.

Meeskonnatöö ja erialase koostöö arendamiseks toimus 2016. a nii terve osakonna meeskonnatöö koolitus kui ka erinevate teenistuste meeskonnatöö koolitusi. Osaleti sotsiaalhoolekande aastakonverentsil Pärnus teemal „Teeme koostööd - kes võtab vastutuse?“. Kasutatud vahendeid kokku 36 tuhat eurot.

Sotsiaalhoolekandes toimus 5-10% palgatõus kõikidele töötajatele osakonnas ja ka allasutustes. Aastal 2017 toimub töökohtade arvu suurendamine lastekaitseteenistuses ja hoolekandeteenistuses.

#### **Hooliva linna III arengusuund: avahoolduse arendamine**

##### **Meede 4.3.1: Avahooldusteenuste pakkumine hoolekandeesutuste poolt (E13, E14)**

*Teenuste pakkumist kodus elavatele abivajajatele* tehakse asutuste põhitöö baasil ja täiendavad kulud puuduvad.

*Kogukonnakesksete tegevuste arendamine* toimub peamiselt allasutuste kaudu ja läbi erinevate kogukonnale pakutavate ürituste.

##### **Meede 4.3.2: Suure hoolduskoormusega puudega laste peredele toetavate teenuste arendamine (E13, E14)**

*Lapse hooldamist kergendavate tugiteenuste arendamine (2015–2020)* – Lapsehoiuteenust kasutati 113 tuhande euro ulatuses 0-18-aastaste raske või sügava puudega lastele, et toetada kõrgendatud hoolduskoormusega laste vanemate töötamist. Aasta jooksul sõlmiti riikliku lapsehoiuteenuse leping 130 lapse kohta. Kulu teenusele on võrreldes 2015. a vähenenud (siis oli kulu 153 tuhat eurot), kuna vähenenud on laste arv ning Sotsiaalkindlustusamet pakub samuti teenust.

Puuetega laste transporditeenust kooli ja lasteaeda osteti riigihanke korras, teenuse osutajaks on OÜ Tartaline. Teenustundide maht aastaks oli 2600 tundi (2015. a 2246 tundi). Teenusele kulus 78 tuhat eurot.

*Lühiajalise asutushoolduse võimaluste väljaarendamine ning rakendamine (2015–2020)*

Kavandatud oli projektipõhine intervallhooldus SA Tartu Perekodu Käopesa juures. See aga ei osutunud teostatavaks. Teenust pakutakse Tartu Maarja Tugikeskuses. Tehtud ettepanek arengukavalise ülesandena eemaldada.

**Meede 4.3.4: Tööle saamise toetamine (E13, E14, E15)**

*Tööle saamist toetavate hoolekandeteenuste arendamine*

„Väärikas töö noortele“, MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus kaasfinantseering 2016. a oli 6 tuhat eurot. Rahastaja: ESF. Projekti sihtgrupp on riskirühma töötud: noored 16-29 aastased (põhi-, kesk- või kutseharidusega). Eelkõige toimub töötute ja mitteaktiivsete noorte hõivesse toomine. Grupi liikmete esmane suuline tagasiside koolitustele on olnud väga positiivne ning projekti lektorite, nõustajate tööga on rahul oldud.

"Töö tänab tegijat", MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus, linna kaasfinantseerimine 2016. a oli 12 tuhat eurot. Aastaks 2016 andis linn raha toetusena reservfondist. Rahastaja: ESF. Projekti eesmärgiks on toetada pikka aega tööturul eemal olnud inimeste tööle asumist ja tööturul püsimist läbi aktiivsete tööturumeetmete pakkumise. Projektis on siiani olnud 89 osalejat (kokku on projekti plaanis võtta osalema 132 inimest, neli koolitusgruppi on veel ees 2017. a). Kõige enam on kasutatud karjäärinõustamise ning psühholoogilise nõustamise teenust, vähem võlanõustamise ning sõltuvusnõustamise teenust. Seni on tööle asunud 12 inimest ja edasi õppima läinud 3 inimest.

*Koostöö arendamine tööturuteenuste aktiivseks rakendamiseks töötutele ning ajutiste töökohade loomisele kaasaaitamine* – Tööturuteenuste aktiivseks rakendamiseks töötutele toimus koostöö erinevate asutustega: töötukassaga, linna sihtasutustega ja allasutustega.

*Tööharjumust taastavate tegevuste pakkumine koostöös linna- ja riigiasutustega ning erasektoriga* – Avalik töö on töötuna arvel olevatele isikutele suunatud ajutine erialaseid- ning ametialaseid oskuseid mittenõudev tasustatud töö. Avalikku tööd reguleerib tööturuteenuste ja -toetuste seadus ning selle korraldamiseks on sotsiaal- ja tervishoiuosakonna ning töötukassa vahel sõlmitud leping. Tööd pakkusid SA Tartu Sport, SA Tähtvere Puhkepark ja Tartu linna asutus Kalmistu. Avalikel töödel osales 18 inimest ning tööd tehti kokku 724 tundi. Tunnitasu töö eest oli 2,54 eurot. Huvi avalike tööde vastu on endiselt väike, kuna töötukassa kasutab inimeste tööharjumuse taastamiseks motiveerivamaid teenuseid nagu näiteks tööharjutus.

**Meede 4.3.5: Sotsiaalselt abitusse olukorda sattunute toetamine (E14, E15)**

*Sotsiaalmajutusteenuse saajatele tugiteenuste arendamine (2013–2020)* – Tartu linna asutus Varjupaik osutab sotsiaalmajutusteenust toimetulekuraskustes Tartu linna elanikele, kellel puudub eluruumi kasutamise võimalus ja kes vajavad enda toimetuleku parandamiseks individuaalset nõustamist ja juhendamist ning toimetulekut soodustavaid tugiteenuseid. Teenuse saaja toimetuleku parandamiseks koostatakse lepingu kehtivuse ajaks isikule kohustuslikuks täitmiseks individuaalne tegevuskava. Klientidel on vajadusel võimalik saada tugiisikuteenust.

Võlanõustamise teenust kasutavad erinevad inimesed sh ka sotsiaalmajutusteenuse saajad. Teenust osutab osakonna võlanõustaja. Esmakordselt pöördus 2016. a võlanõustaja poole 138 abivajajat. Vahetu nõustamine toimus 239 korral, kokku 250,5 tundi, millele lisandub juhtumipõhine töö.

*Sotsiaalset rehabilitatsiooni toetavate ja tööharjumust taastavate tegevuste korraldamisel päeva- ja tööharjutuskeskuses (2013–2020)* viidi läbi töötukassa poolt rahastatud tööharjutus. *Sotsiaalmajutusteenuse võimaluste loomine toimetulekuraskustes ja eluasemeprobleemidega perekondadele (2016-2020)* – Tehti peremajutusteenuse loomise eeltöö, mille raames kaardistati sihtrühma suurus küsitluse teel ning analüüsiti ruumide sobivust.

**Meede 4.3.6: Eakate ja puuetega inimeste avahoolduse laiendamine (E14, E15)**

*Koduhoolduse arendamine ja osutamine isiku vajadustest lähtuvalt* – SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus ja Päevakeskus Kalda tegelesid töökorralduse arendustegevusega selles suunas, mis on kliendisõbralik ja paindlik.

*Hooldajate tööturule suundumise toetamine* – Planeeriti kasutada vahendeid ESF meetmest, kuna ei leitud partnereid ja taotlemistingimused ei vastanud ootustele (tehtud ettepanekud muutmiseks), siis need plaanid ei realiseerunud.

*Omastehooldajate toetamine koolituste/ühistegevuse ja hoolduse võimaluste arendamisega*



Toimused erinevad infopäevad ja seminarid.

*Eakate eluasemeteenuste arendamise vajaduse väljaselgitamine (2013–2014)*

*Sotsiaaltranspordi arendamine* – Tegeleti sotsiaaltranspordi teenuse kasutajate (900 inimest) ümberhindamisega. Planeeriti osta pimedatele juhtpulte ühistranspordi kasutamiseks 10 tuhande euro väärtuses (saabunud bussi numbri teavituseks). Kuna puldid ei osutunud testimisel otstarbekaks, siis loobuti sellest plaanist. Järgnevalt kavandati nutitelefoni ostu pimedatele aga ka see ei osutunud otstarbekaks, kuna puudus eestikeelne juhendamise võimalus. Lahendusena on uude bussihankesse kirjutatud valjuhääldi olemasolu busside küljes, mis teavitab saabunud bussi numbrist (2019 aastal).

Lisaks tegeleti 2016. a sotsiaaltranspordi elektroonilisele piletisüsteemile ülemineku korraldamisega.

#### **Hooliva linna IV arengusuund: asendushoolduse arendamine**

##### **Meede 4.4.1: Rehabilitatsiooniteenuste pakkumine sõltlastele (E14, E15)**

*Teenuste, sh projektipõhiste teenuste arendamine ja rakendamine sõltlaste rehabilitatsiooniks (2015–2020)* – Algas koostöö Tervise Arengu Instituudiga, kelle eestvedamisel toimub alates 2016. a Tartu programmi „Kainem ja tervem Eesti“ raames alkoholi tarvitamise häire ravi-teenus, mida pakutakse koostöös TÜ kliinikumi psühhiaatriakliinikuga. Koostöö jätkub endiselt läbi sotsiaaltöötajate, kes saavad oma vastava probleemiga kliente programmis osalema motiveerida ning neile ravi protsessis toeks olla. Osakond tegeles sõltuvushaiguste ennetusega 3 tuhande euro ulatuses.

##### **Meede 4.4.4: Intellektipuudega ja kaasuva liitpuudega isikute keskuse rajamine (E14)**

*Pere hoolduskoormust kergendava ööpäevaringse hooldusteenuse arendamine (2015–2020)* 2016. a esitas linnavalitsus projekti Euroopa Regionaalarengu Fondi raames Sotsiaalministeeriumile Maarja peremajade loomiseks intellektipuudega isikutele Tartu linna ja sai selleks rahastuse.

#### **Hooliva linna V arengusuund: tervishoiu valdkonna arengu toetamine**

##### **Meede 4.5.1: Esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine (E13, E14, E15)**

*Laste ja noorte terviseteenuste toetamine* – Jätkati noorsportlaste tervisekontrollide eest tasumist, samuti laste vältimatu abi visiitide maksmist. Nimetatud teenuste eest tasuta ravi-asutuse poolt esitatud arvetel alusel. Sotsiaal- ja tervishoiuosakond korraldas ka 2016. a sugulisel teel levivate haiguste (HIV, hepatiidid) testimise Tartu linna kõrgkoolides.

*Perearstiabi toetamine, sh esmatasandi tervisekeskuste arendamine* – Eraldati perearstidele toetust laste ja eakate aktiivse tervisekontrolli läbiviimiseks. 2017. a muutub toetuse andmise kord, mis võimaldab aktiivsest tervisekontrollist osa saada kõigil sihtrühma kuuluvatel tartlastel olenemata perearsti teeninduspiirkonnast.

*Statsionaarse hooldusravi ja hospitaalteenuse kättesaadavuse, mahu ja kvaliteedi tõstmine* Seoses uute ruumide kasutuselevõttuga SA TÜK Spordimeditsiini ja taastusravi kliiniku statsionaarse õendusabi osakonnas 2016. a ei kaasnud koheselt ravimahu suurenemist ning planeeritud uus teenus, integreeritud hooldus-põetusabiteenus käivitus 2016. a novembris. 2017. a on oodata ravimahu suurenemist seoses integreeritud hooldus-põetusabiteenus osutamise Kesklinnas. Integreeritud hooldus-põetusabiteenus on tartlastele tasuta ning seda rahastab 100% Tartu linn.

*Koduse õendushooldusteenuse toetamine* – Koduõendusabiteenus osutamiseks Tartu linna elanikele eraldati 2016. a toetus neljale Tartu linnas koduõendusabiteenust osutavale asutusele. Tänu eraldatud toetusele on koduõendusabiteenus tartlastele jätkuvalt omaosaluseta.

*Kodustele voodihaigetele hooldus- ja põetusvahendite kättesaadavuse parandamine* – Vahendid hooldus- ja põetusvahendite ostmiseks eraldati 2016. a koduõendusabiteenus osutajatele, kes ostsid ja jaotasid hooldus- ja põetusvahendid kodustele voodihaigetele.

*Ravikindlustuseta tartlastele vajaliku arstiabi kättesaadavuse toetamise* raames oli 2016. a oli ravikindlustuseta tartlastel jätkuvalt võimalus saada tasuta esmatasandi tervishoiuteenuseid (perearsti külastused, esmased uuringud). Ravikindlustuseta isikute tervishoiuteenuste eest tasuti sotsiaal- ja tervishoiuosakonnale esitatud arvete alusel.

#### **Meede 4.5.2: Tervist väärtustava eluhoiaku kujundamine ja elanike terviseteadlikkuse tõstmine, s.h. alko- ja narkoennetuse edendamine (E13)**

*Tervist edendavate tegevuste toetamisel* korraldati tegevused järgmistes teemavaldkondades: elanike tervise teavitust, seksuaalsel teel levivate haiguste ennetus, sõltuvushaiguste ennetus, südame- ja veresoonkonna haiguste ennetus, vigastuste ennetus, vaimse tervise haiguste ennetus.

Samuti korraldati tervishoiualaseid tegevusi: Aastakonverents XIII „Terve Tartu. Ühiskond, suhted, tervis.“, Tartu linna tervisepäev ja Eakate terviseolümpia 2016.

*Tervist edendavate asutuste võrgustike arendamisel* korraldati koolitusi esmatasandi tervishoiutöötajatele (koolitervishoiutöötajad, perearstid).

### **1.5.5. LOOV LINN**

Arengukavas on seatud loova linna eesmärkideks:

- Kultuuri- ja sporditöö on väärtustatud ning professionaalsetel kultuuri- ja sporditöötajatel on laialdased tegutsemisvõimalused.
- Linna avalik ruum on esteetiline, inspireeriv ning loovust arendav.
- Tartu asjatundlik ja aktiivne publik, kellel on aastaringiselt võimalus osa saada heatasemelistest kultuuri-, spordi- ja noorsootöö sündmustest.
- Tartlastel on mitmekesised võimalused oma huvide ja annete arendamiseks ning kultuuri- listeks tegevusteks.
- Tartu on nooruslinn, kus noorel on igakülgsed võimalused arenguks ja eneseteostuseks ning noorsootöö julgustab noort avastama, hoolima ja tegutsema.

#### **Loova linna I arengusuund: kultuurivaldkonna arendamine**

##### **Meede 5.1.1: Arendavate ja ajakohaste tingimuste loomine kultuuritööks ja loominguks (E16)**

*Tartu linna loovusstrateegia väljatöötamine loovus- ja huvihariduse ning huvitegevuse arendamiseks* – Koostöös haridusosakonna ning sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga arutati võimalusi huvihariduse riikliku rahastamise süsteemi rakendamiseks Tartus, töö jätkub 2017. a.

Lastekunstikoolis jätkus 3-astmelise õppekava arendamine: senisele põhiõppele lisati lühendatud õpe ja meistriklasse. Lühendatud õpe võimaldab lastel tegeleda mitme huvialaga korraga, meistriklasse keskendub andekate õpilaste tugevaima ande fookuseeritud edasiarendamisele.

2016. a soetati 10 tuhande euro väärtuses pille Tartu linna neljale kooliorkestrile pillipargi järjepidevaks kaasajastamiseks ja täiendamiseks.

Huvitegevuse korraldamise jätkuvaks toetamiseks oli 2016. a arvestuslikuks ühikuks ehk nn paarhaks 85 eurot. Erahuvihariduse korraldamiseks toetatakse muusika- ja balletiõpet 175 euroga õpilase kohta aastas ning teisi õppekavalisi tegevusi 140 euroga aastas.

*Kultuurivaldkonna toetusmeetmete arendamine: mainesündmuste hindamis- ja toetusmehhanismide väljatöötamine, projektitoetuste kriteeriumide täiendamine, uute toetusliikide, nagu avatud kultuurikeskuste, õppekäikude, resideerumiskeskuste programmide jmt avamine*

2016. a alustati kultuuriprojektide rahastamise korra uuendamist. Uute meetmetena käivitatakse arendustoetus, mobiilsustoetus ning tegevustoetus. Kultuuriprojektide uus kord valmib 2017. a juuniks.

2016. a anti taas välja muuseumitöötaja arendusstipendiumi. Lisaks toetati aruandeaastal kultuuriprojekte kokku 632 tuhande euroga, sh aastaringse programmi loomisel, ürituste ja sarjade korraldamisel ning residentuuri ja mobiilsusprojektide ja –programmide läbiviimisel.

*Tartu Kultuurkapitali toetuste menetlemise põhialuste ning toetusmeetmete täiendamine*

Töötati välja Tartu Kultuurkapitali toetuste süsteemi uuendused, mida tutvustati 2017. a jaanuaris kultuurkapitali nõukogule.

*Rahvusvahelistele mainesündmustele pikaajaliste toetuste tagamise tegevused* toimusid uue toetuskorra väljatöötamise protsessi käigus.

*Omaavalitsuse huvikooli kõrgharidusega õpetaja palgataseme võrdsustamine üldhariduskoolide õpetajate palgatasemega ning omaavalitsuse kõrgharidusega raamatukogu- ja muuseumitöötaja palgataseme võrdsustamine riigimuseumide- ja raamatukogude töötajate palgatasemega* - Arvestades eelarve võimalusi tõusid 2016. a täistööajaga töötamisel huvikoolide õpetajate keskmised palgad 756 eurolt 830 eurole. Seega palgamuutus aastas ligi 75 eurot ehk 10%. Muuseumide töötajate palgad suurenesid 4-6%, ulatudes 732 eurost kuni 1104 euronni kuus. Linnaraamatukogu töötajate keskmine palgamuutus oli 7%, ulatudes 558 eurost kuni 990 euronni kuus olenevalt töötaja ametikohast.

**Meede 5.1.2: Kultuuritöötajate valdkondliku pädevuse arendamine (E16)**

*Kultuuriasutuste juhtide strateegilise juhtimise võimekuse arendamine koolituste, koostööprojektide jmt abil* – Muusikakoolide juhid osalesid koolitustel „Muusikakool – huvitunud õppiija ja pühendunud õpetaja kohtumiskoht”, „Huvikoolide arenguprogramm”. Kultuuriteenistus korraldas muuseumite turundusvõimekust ja –teadlikkust tõstvat koolituste sarja.

*Kultuuriasutuste töötajate koolitamine ning kodanikualgatuse initsiatiivil korraldatavate projektipõhiste koolitustsükli toetamine linna eelarvest, mille eesmärgiks on anda praktilisi teadmisi kultuurikorralduse valdkonnas projektijuhtimise, finantsjuhtimise, turunduse, raamatupidamise, seadusandluse jms teemadel* – Munitsipaalhuvialakoolide õpetajate valdkondliku pädevuse arendamisel toimusid järgnevad tegevused: lastekunstikooli õpetajad osalesid Nordplus Junior projekti raames Lätis, Salduse Kunstikoolis toimunud rahvusvahelises õpitudades; muusikaõpetajate täiendamised toimusid Eesti Muusika ja Teatriakadeemias, H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis, Tartu Ülikoolis; osaleti koolitustel, mis on seotud HEV-lastega: „Autistliku lapse mõistmine ja toetamine“, „Erivajadustega laps“; korraldati suve-, sügis- ja talvekoole, kus teadmisi ja praktilisi kogemusi omandatakse koos õpilastega.

Kultuuriteenistuse eestvedamisel toimus koolitussari muuseumiturunduse teemal „Tartu muuseumide juhtide koolituspäev strateegilistest valikutest turunduses ja turundamine väheste ressurssidega“ ning muuseumipedagoogide ja -kuraatorite koolituspäev haridusprogrammide disainimisest ja turundamisest.

*Muuseumi- ja raamatukogutöötajate arendusprogrammide väljatöötamine ning rakendamine klienditeeninduse, ekspositsioonitehnikate, digiteerimise, tugiettevetetega koostöö, erivajadustega inimeste teenindamise jms teemadel* – Toimusid kultuuriosakonna korraldatud koolitusprojektid ja -programmid muuseumitöötajatele ning jätkus stipendiumiprogramm Tartu muuseumide töötajatele erialaseks enesetäienduseks sõltumata muuseumi omandivormist.

*Rahvusvaheliste õpitubade/meistriklasside korraldamise toetamine Tartu kultuurierialade spetsialistidele* – Kultuuriprojektide jaotamata osast toetati Tartus õpitubade/meistriklasside korraldamist 4 tuhande euroga.

**Meede 5.1.3: Kultuuriprotsesside juhtimise muutmine teadmistepõhiseks (E16, E18)**

*Kultuurivaldkonna statistiliste meetodite väljatöötamine ning statistika süstemaatiline kogumine ja analüüs* toimub järjepidevalt, koondatakse valdkonna arenguid iseloomustava statistikat ning huvikoolid täidavad andmebaasi EHIS aastaringselt uute õpilaste ja õpetajate info sisestamisega.

*Avaliku ruumi kunstistrateegia väljatöötamine* – Viidi läbi töötuba inspireeriva elukeskkonna teemal eesmärgiga liikuda kaasava linnakujunduse poole.

*Koostöö arendamine loomeliitudega: erinevate loomealade arengu analüüs kohalikul tasandil, koostöövormide väljatöötamine jms* – Toimub järjepidev koostöö kultuuriosakonna ning huvikoolide poolt valdkonna arenguid suunavate erialaühenduste, katusorganisatsioonidega ja haridusasutustega.

Tartu kui UNESCO kirjanduslinna tegevuste koordineerimiseks sõlmiti aastane koostööleping Eesti Kirjanduse Seltsiga. UNESCO kirjanduslinna ühe tegevusena jätkus üldhariduskoolide ja valdkonna organisatsioonide koostööprogramm „Kirjanik kooli“.

#### **Meede 5.1.4: Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine (E16)**

*Veebipõhise kultuuriprojektide ja tegevustoetuste taotlemise keskkonna arendamise* tegevuse raames viidi 2016. a läbi elektroonilise taotlussüsteemi SPOKU kasutatavuse analüüs ja tulemuste põhjal muudeti disaini ning tõsteti kasutamismugavust.

*Kultuuriaknast mitmefunktsionaalse kultuuriportaali arendamine, sh veebigalerii, loovisikute, sündmuste ja ressursside andmebaas jms* – Kultuuriakna veebikeskkonna arenduseks viidi 2016. a suvel läbi hanked ning sügisel alustati arendustöödega. Uus keskkond valmib lõplikult 2017. a suvel.

*Kultuuripärandi digiteerimine ning digitaalselt kogutud info vahendamine hariduslikel, meelelahutuslikel ja majanduslikel eesmärkidel. Uute e-teenuste arendamine digiteeritud materjalide baasil ning digiteeritud materjalidele juurdepääsu- ja kasutusvahendite loomine* - Aruandeaastal jätkus muuseumikogude järjepidev sisestamine MuIS-i; alustati muusikakoolide õpilaste avalike kontsertide salvestamise ja säilitamise traditsiooniga; Linnamuuseumi Üle Jõe projekti raames kogutud intervjuude põhjal valmis interaktiivne kaardirakendus „Ülejõe paigad ja lood“ ning valmis ka linnamuuseumi uus veebilehekülg.

#### **Meede 5.1.5: Multikultuursuse arengu soodustamine (E16)**

*Rahvusvähemuste kultuurilise identiteedi toetamine ja lõimumisprotsesside suunamine, nt kaasamine linna maineüritustesse* – Kultuurivaldkonna toetusmeetmete abil toetatakse järjepidevalt rahvusvähemuste kogukonnale suunatud kultuuriürituste korraldamist ning rahvusvähemuste rühmade pärimuskultuuri hoidmisele suunatud huviringide (folkloorirühmad, pärimusmuusika ansamblid jms) tegevuse korraldamist.

Huvikoolides saavad õppida mitte eesti keelt kõnelevad õpilased lõimitud aine- ja keeleõppe rakendamisega. Lastekunstikool sõlmis kokkuleppe Tartu Miina Härma Gümnaasiumiga IB-õppe alase koostöö tegemiseks. Linnaraamatukogu ürituste sarjas on saanud püsiva koha vene kirjanduse nädal ning Põhjamaade kirjanduse nädal.

*Rahvusvaheliste koostööprojektide toetamiseks* suunati aruandeaastal 22 tuhat eurot kultuuri-alaste mobiilsusprojekte korraldamisele. Jätkuvalt toetati rahvusvahelist kultuurikoostööd edendavate suurürituste korraldamist (sh eelkõige linna mainefestivalid). Kultuuriosakonna allasutused osalesid rahvusvahelistel konkurssidel (nt rahvusvaheline metsasarvekonkurss Erglis), väliskontsertidel (nt Pappilanniemis ja Hämeenlinnas) ning korraldasid koostöös välispartneritega kontserte Eestis.

*Rahvusvahelise resideerumisprogrammi toetusmeetme väljatöötamine* – Tagatakse vahendeid projektitoetuste ning ruumide näol rahvusvahelise resideerimisprogrammi jätkumiseks Tartus.

#### **Meede 5.1.6: Kultuurikorraldajate teabevahetuse ja koostöö arendamine (E16, E18)**

*Kultuurivaldkonna innovatsioonigruppide töö korraldamise* raames jätkus UNESCO kirjanduslinna projekti tegevustega seotud huvirühmade koostöö.

*Kultuuriinfokirja arendamine ning regulaarne väljaandmine kultuurikorraldajatele ja meediapartneritele* – Uue tegevusena käivitati nädala kultuurisündmuste uudiskiri, mis ilmub linna kodulehel iga nädala alguses.

*Rahvusvahelise koostöö tihendamine kultuuritöölalaste kogemuste vahetamiseks, nt rahvusvaheliste projektide abil* – Aruandeaastal toimusid õppereisid ja koostööprojektide koosolekud välisriikides, mille raames tugevdati senist koostööd ning loodi uusi kontakte. Muusikakoolide õpilased osalesid rahvusvahelises orkestrilaagris Soomes, Pappilanniemis. Archimedese arenguprogrammi „Kunstikool kui lävepakk maailma” raames toimus kunstikoolide rahvusvaheline kogemuste vahetamine.

*Muuseumide ja festivalide koostöövõrgustiku arendamine* – Tehti järjepidevat koostööd linna mainefestivalide ja tähtsündmuste arendamise raames (Tartu linna päev, hansapäevad, jõulufestival, teadlaste öö, jne). Vt ka meede 5.1.2.

*Euroopa kultuurilinnade võrgustiku liikmestaatuse taotlemise* raames alustati aastaks 2024 Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise protsessiga.

### **Meede 5.1.7: Kultuurivaldkondade tõhusam turundamine (E16, E18, E19)**

*Tartu kultuuriturunduse strateegia järjepidevaks arendamiseks* korraldati muuseumite turundusalase teadlikkuse ja võimekusega seotud koolituspäevi ning Tartu huvikoolide õppevõimalusi turundati veebis.

*Tervikliku kultuuriteenuse loomise oskuse arendamine turundusstrateegia koolitustsükli abil, mis hõlmab järgmisi valdkondi: toode/teenus, hind, turustus, toetus, personal, protsess* – Toimus muuseumide ühisturundusalaste tegevuste kavandamine ja koolituspäev Tartus tegutsevate muuseumide pedagoogidele haridusprogrammide disainimise ja turundamise teemal.

*Kultuuri- ja loovturismi strateegiate väljatöötamine ja rakendamine, sh sihtgrupi analüüs, teenuste ja toodete kaardistus, spetsiifiliste kampaaniate ning turunduskanalite väljatöötamine*

Uue turundusstrateegia fookuses on Tartu kui mitmekülgne kultuurilinn. 2016. a alustati linna peamise sündmusturunduse tööriista Kultuuriakna uuendamise ja turunduskanalite valitakse vastavalt konkreetsele teemale ja sihtgrupile.

*Ühisturunduskampaaniate korraldamise raames toimusid järgmised tegevused:*

- Tartu mainesündmuste trükise väljaandmine ja levitamine messidel.
- Mainesündmustele lühikeste reklaamvideoklippide loomine.
- Küüni tänava stendide kasutamine Tartu mäluasutuste ühissturundusala-väliekspositsioonina.
- Betonist reklaampostide ja Kultuurilaeva kaudu populaarse ja soodsa kultuurireklaami võimaluse pakkumine.
- Küüni ja Rütli tn bännerite broneerimine kultuurisündmuste tarbeks.
- Linnamuuseum käivitas koostöös lodjakoja ning Vanemuise teatriga õpilasgruppidele projekti „Kevadise koolipäev Tartus“.

### **Meede 5.1.8: Elanike kultuuriteadlikkuse tõstmine (E18)**

*Kaunite kunstide integreerimine üldhariduskoolide õppe- ja ainekavadesse* jätkus kultuuriharidusliku programmi „Kirjanik kooli“ korraldamisega, koostati tasuta jagatav kirjanduslinna Tartu kaart, mis saadeti sh ka kõigile Tartu emakeeleõpetajatele; muusikakoolid korraldasid kontserte üldhariduskoolides, lasteaedades ning toimusid õpilaste esinemised n-ö „kodu-koolis“; lastekunstkool korraldas näituseid Jakobi galeriis ja koolihoonetes.

*Integreeritud kultuuri- ja haridusprogrammide arendamine ja rakendamine arvestades elukestva õppe vajadusi, näiteks koolide, muuseumide ja raamatukogu koostööprojektid, pedagoogiliste programmide koostamine jms* – Kirjanduslinna tegevuste raames toimus lasteaiaõpetajate koolituspäev; jätkuvalt anti välja Tartu lastekirjanduse auhinda (2016 - Andrus Kivirähk „Oskar ja asjad“). Huvikoolide vaba- ja meistri- klassides pakutakse erinevas eas täiskasvanutele pilli- ja kunstiõpet. Loodusainete ja täppisteaduste aktiivõppeprogramme pakuvad koolidele TÜ erinevad muuseumid, observatoorium, Teaduskeskus AHHAA ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus. Viiakse läbi ka erinevaid õppekava toetavaid projekte.

Keskkonna Investeeringute Keskus on finantseerinud keskkonnavalaseid projekte lasteaedades u 5 tuhande euro eest ja koolides u 52 tuhande euro eest. Haridusasutusi toetatakse UNESCO kirjanduslinna programmi tegevuste raames, 2016. a oli toetus 4 tuhat eurot (sh koolid 2 tuhat eurot, lasteaiaid 2 tuhat eurot).

*Meediastrateegiate koostamine Tartu kultuurielu kajastamiseks* – Linna turundusstrateegia on loodud avalike suhete osakonna poolt.

*Tartu kultuurielu kajastavate meediaväljaannete ja –kanalite toetamisel* linna eelarvest toetati kultuurilehe Mürileht väljaandmist, Generaadio tegevust ning mitmete ühekordsete trükiste väljaandmist.

**Meede 5.1.9: Perekesksete kultuuri väärtustavate harjumuste kujundamise toetamine (E17, E19)**

*Linnaruumi kujundamine kaasaegseks vaba aja veetmiseks arvestades seejuures ka ürituste korraldamise vajadust* – Teemaga tegeleti uue üldplaneeringu koostamise käigus. Algati Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandatakse jalgpallikompleksi rajamist Raadi-Kruusamäe linnaossa. Aruandeaastal paigaldati Ihaste kergliiklustee äärde 10 istumisreelingut ning erinevatele haljasaladele paigaldati kiikpinke (Emajõe tn alleele, Emajõe randadesse, Peetrituru tiigi äärde). Linnaruumi kujundamisel kaasaegseks vaba aja veetmiseks paigaldati taas suveperioodiks Emajõel Kaarsilla ja Võidu silla vahelisele alale purskkaev. Emajõeäärsete kohvikute rajamist toetati nii elektriliitumiste näol kui ka aluste valmistamisel. Aruandeaastal valmis ka Roosi tänava ning Raadi ala arendus. Kaasava eelarve raames toetati Kultuuritehase Aparaaditehas arendust. Kultuuriürituste paigana kasutati Karlova paadisadama ala.

*Kultuurset vaba aja veetmist ning kogukondlikku tegevust võimaldavate multifunktsionaalsete keskuste arendamine linnaosades* – 2016. a arendati kogukonda ühendava, sotsiaalse ning kaasava muuseumi formaati, mille raames toimusid kogukonda kaasavad järgmised projektid linnamuuseumis: Ülejõe programm, Oskar Lutsu majamuuseumi projektid ja laulupeomuuseumi projektid. Toetati ERM-i aladel Raadil toimuvaid kogukonnaüritusi (jaanipäev ja erinevad kontserdid). Linna eelarvest toetatakse ka eraõiguslikke avatud kultuurikeskustena tegutsevaid kultuuriasutusi, sh antakse programmitoetusi klubidele, galeriidele ja etendusastutustele. Lisaks jagatakse toetusi klasteri põhimõttel koondunud kultuuriasutuste tegevustele (kultuurikvartali asutused, Aparaaditehase kultuuriasutused).

*Erinevatele eagruppidele samaaegset tegevust pakkuvate kultuuriürituste ja -teenuste arendamine* – Aruandeaastal arendati ja rahastati linna eelarvest laiapõhjalisele sihtrühmale suunatud linnafestivale (Tartu linna päev, Hansapäevad, jõulufestival, Emajõe festival). Kultuuriprojektide eelarvest toetati kogukondlikku ühistegevust arendavaid projekte (linnaosapäevad).

*Pärimuskultuurilise liikumise, sh kogukondlike tegevuste, õppematerjalide ja koolituste toetamine pärimuskultuuri jätkusuutlikkuse tagamiseks* – Tiigi Seltsimajas jätkus järjepidev koorimuusika-, pärimuskultuuri- ja teatrialaste koolituste, seminaride ning õppepäevade korraldamine.

*Kultuuri- ja tervisespordiradade ning kultuuri- ja tervisespordipakettide ettevalmistamine ja turundamine koostöös turismikorraldajatega* – Kultuuri ja spordi suurürituste turundamiseks koostati ühine 4-keelne turundustrükis, mida levitatakse messidel. Huvitegevuse võimaluste tutvustamiseks Tartus anti välja kultuuri-, spordi- ja noorsootöölaliste huviringide infot koondav 3-keelne trükis.

*Laulupeoliikumise jätkumise tagamine, sh Tartu laulupidude traditsiooni jätkamine, rahvakultuurialase huvitegevuse toetusmeetme täiendamine, puhkpillikeskuse rajamine* – Tiigi Seltsimaja korraldab mees-, nais- ja segakooride laulupäevi, mis hoiavad alal koorikultuuri laulupidudevahelisel perioodil. Kultuuriprojektide toetusmeetmest toetati Tartumaa Rahvatantsujuhtide Liidu korraldatud Tartu linna ja Tartu maakonna tantsupidu.

Toetati kooride, tantsuansamblike ja puhkpilliorkestrite osalust rahvusvahelistel konkurssfestivalidel ning esinduskollektiivide kontserttegevust Eestis. Rahvakultuurialase huvitegevuse korraldamiseks eraldati toetusi kokku 104 tuhat eurot, millega toetati 62 huviringi tegevust valdkonnas. Muusikakoolides jätkus järelkasvu koolitamine puhkpilliorkestritele ning alustas tegevust kooristuudio.

Teemamuuseumina koordineeris rahvakultuuri valdkonnas tegevusi ka Tartu linnamuuseumi filiaal laulupeomuuseum, korraldades näituseid ja haridusprogramme.

**Meede 5.1.10: Kultuuriobjektide ehitamine ja renoveerimine (E17)**

*Tartu Uue Teatri ja harrastusteatri ruumiprobleemi lahendamine* – Toimused ehitus- ja renoveerimistööd Tartu Uue Teatri majas aadressil Lai 37 Tartus (publikutõusu laiendamine, vaheseinte ja trepi ehitus fuajees jne). Linna toetus nende tööde teostamiseks oli 9 tuhat eurot.

*Toomemae kompleksi valjaarendamine koostöös Tartu Ülikooliga, sh bastionide korrastamine, poternide restaureerimine, Musumae ja groti rekonstrueerimine, Vana Anatoomikumi renoveerimine ja edasiarendamine külastuskeskuseks (2019–2020) – 2016. a kevadel paigaldati koostöös Tartu Ülikooliga „Heade mõtete“ pingid Toomemaele Ajaloomuuseumi ette.*

*II Muusikakooli hoone renoveerimine (2014–2016) – Aruandeaastal teostati hoone evakuatsioonitrepi ja otsaseina rekonstrueerimine ning saali remonttööd summas 27 tuhat eurot.*

*Linnaraamatukogu hoone Kompanii 3/5 renoveerimise raames vahetati osaliselt välja hoone aknad, töid tehti summas 111 tuhat eurot.*

*Tiigi Seltsimaja renoveerimise (2018–2020) raames teostati tualettruumi remonttööd ning hoone ümbruse asfaldiparandused summas 15 tuhat eurot.*

*Uute vabaõhu-esinemiskohtade loomise raames valmis 2016. a Aparaaditehase õueala välilava.*

## **Hooliva linna II arengusuund: spordi valdkonna arendamine**

### **Meede 5.2.1: Spordiorganisatsioonide ja institutsioonide tegevuseks arendavate tingimuste loomine (E16)**

*Spordiprojektide ja tegevustoetuste süsteemi täiustamine (uued liigid, esindusvõistkondade rahastamise süsteem, tiitlivõistluste heade tulemuste premeerimise alused, olümpialootuste fondi täiustamine) ja rakendamine – Tartu Linnavolikogu kinnitas 30.06.2016 uut alustel spordi valdkonna toetuste korra, toetuste andmise eesmärgid, liigid ja tingimused.*

*Treeneritöö suurem väärtustamine tulemusliku töö ja kutsekvalifikatsiooni kaudu noortespor- di rahastamisel – Noortespor- di rahastamisel arvestatakse treenerite kutsekvalifikatsiooni taset ja klubide spordimeisterlikkust.*

### **Meede 5.2.2: Spordi valdkonna juhtimise muutmine teadmiste põhiseks (E16, E18)**

*Spordivaldkonna statistika süstemaatiline kogumine ja analüüs, sh võrdlus riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil toimub koostöös Eesti Spordiregistriga, kellega koos koordineeritakse iga-aastast statistika kogumist.*

*Koostöö arendamine kõrgkoolidega, tudengite kaasamine spordivaldkonna uuringute korraldamisse – TÜ Liikumislaboriga alustati koostööprojekti „Liikuma panev kool“. 2017. a ka- satakse pilootprojekti- na kuus Tartu linna põhikooli.*

### **Meede 5.2.3: Koostöövõrgustike ja kaasamisprotsesside arendamine (E16)**

*Noorte ja noorsootööühingute vabatahtlikena kaasamine suuremate spordiürituste läbiviimisel, nt Klubi Tartu Maraton üritused jmt – Tehti koostööd Klubi Tartu Maraton üritustel: kaa- sati noored vabatahtlikud, Tartu Kutsehariduskeskus, Kodutütarde ja Noorkotkaste organisat- sioonid jm.*

*Spordikonverentside, arutelude ja ümarlaudade korraldamine – 2016. a viidi läbi spordiklu- bide kevadseminar koostöös Tartu Spordiliiduga ja kaks spordiklubide ümarlauda spordi valdkonna toetuste uue korra loomisel.*

*Üldhariduskoolide spordialase õppesuuna arendamine koostöös haridusosakonna ja Tartu Ülikooliga – Jätkus tegevus Tartu Spordiakadeemia projekti läbiviimisel koostöös EOK-ga. 2016/2017 õa oli Spordiakadeemia nimistus 20 noorsportlast. Tegevuse raames tehti ka eel- tööd TÜ Liikumislaboriga projekti „Tartu liikuma kutsuvate koolide võrgustik“ (nn projekt TartuVunk) elluviimiseks.*

*Rahvusvahelise koostöö tihendamise kogemuste vahetamiseks spordivaldkonnas, sh koostöö tihendamine Tartu sõprus- ja partnerlinnadega – Tehti koostöö ja ning vahetati kogemusi Pihkvaga. Spordidelegatsioonid (klubid) külastasid Tartu sõpruslinnasid Pihkva, Tampere, Vezprem, Kaunas ja Turu.*

### **Meede 5.2.4: Spordiürituste tõhusam turundamine (E16, E18, E19, E20)**

*Spordiürituste sihtgrupipõhise turundusstrateegia väljatöötamise ja rakendamise teemaarute- lud toimusid kultuuri- ja avalike suhete osakonna vahel.*

*Sporditurismi arendamine ristturunduse kaudu* – Koostööd tegid Aura Keskus ja AHHA keskus. Klubi Tartu Maraton kuubiku sari koostöös osalesid ka Aura Keskus ja Lõuna Jää.

*Kõrgetasemeliste spordiürituste korraldamine, mille tulemusel need kajastuvad ka rahvusvahelistes spordikalendrites, nagu UCI, IAAF, Worldloppet jne* – Toimus 11 linna suurüritust (spordi maineüritust). Linna toetuse summa oli 176 tuhat eurot. Toetati ka 3 linna esindusvõistkonda, linna toetus kokku 174 tuhat eurot.

*Soodustada erivajadustega inimeste osalemist spordiüritustel, sh saatjale tasuta pääse, info levitamine võimaluste kohta, eraldatud ala ratastooliga inimestele jmt* – Toetati Tartu Kurtide Spordiselts „Kaar“ ja Tartu Liikumispuudega Inimeste Ühingut spordivõistluste korraldamisel ja osalemisel.

### **Meede 5.2.5: Noortespordi arendamine (E20)**

*Noortespordi toetussüsteemi jätkusuutlikkuse tagamine, selle analüüs ja täiustamine. Toetust saavate noorte vanusepiiri tõstmine 23. eluaastani* – Toetussüsteemi õigusaktidesse muudatusi ei planeeritud. Noortespordi jätkusuutlikkuse tagamiseks suurendati osalejate kasvu võrra (206 noort enam kui 2015. a) ka linna toetussummat 52 tuhande euro võrra.

*Suurem haaratus huvialategevusse ja vastavalt sellele proportsionaalne toetuste suurendamine (2011. aastal oli põhikoolis käivaid lapsi 7972 ja 2020. aastal prognoositakse 12 160 last)* Treeningutel käivate laste ja noorte arv kasvas võrreldes 2015. a 206 võrra.

*Eelisarendatavate alade ülevaatamine ja kriteeriumide määramine iga nelja aasta tagant (nn olümpiatsükkel)* – Õigusaktides ei eksisteeri enam terminit „eelisarendatavad spordialad“. Kõiki linnalt toetust saavaid spordialasid koheldakse võrdsetel alustel

*Üldhariduskoolides sportlike eluviiside propageerimine koolidevaheliste spordiürituste ja õppekasvatustööd toetavate tegevuste abil* – toimus 36 koolidevahelist spordiprojekti.

Koostöös TÜ Liikumislaboriga alustati projektiga „Liikuma panev kool“

*Õpilaste sportlikku aktiivsust motiveerivad tegevused* – Vt eelmist punkti.

*Tartu Spordiakadeemia tegevuse arendamine koostöös Eesti Olümpiakomiteega* – Pikendati Spordiakadeemia projekti ning 2016/2017 õa-l kuulub nimekirja 20 Tartu kõrgkoolides ja gümnaasiumides õppivat noorsportlast vanuses kuni 23 eluaastat.

### **Meede 5.2.6: Tervisespordi arendamine (E19)**

*Tervislike eluviiside propageerimine* – Varasematele traditsioonilistele tervisespordiüritustele lisandus 5 uut tervisespordiüritust, mida linn rahaliselt toetas.

*Tervise- ja harrastusspordi osakaalu suurendamine* – Aruandeaastal uuendati Ihaste Parkmetsa Tervisespordiväljakut, erakapitali toel avati Raadi Lumepark ning renoveeriti Skatepark.

*Tervisespordi harrastamiseks soodsate tingimuste loomine: tervisespordiks sobiliku rajakattega ja valgustatud radade loomine, olemasolevate tervisespordiradade ühendamine tervikrajaks, radade tähistamine viitade ja skeemidega, kus oleks märgitud erinevate rajalõikude raskusastmed, parkimiskohtade märgistamine, pinkide ja prügikastide paigaldamine* – Ihaste metsas (Wiiralti 2) kaasajastati välitreeninguala ja palliplatsi (korrastati treeninguala ja palliplats, asendati amortiseerunud spordivahendid, paigaldati mänguvahendeid); Emajõe Vaba-ujulasse ja Linnaujulasse paigaldati kiikpinke ja hulgaliselt eri tüüpi spordivahendeid; Ihaste kergliiklustee äärde paigaldati istumisreelingud.

*Raadi-Kruusamäe piirkonna arendamine mitmekülgselt vaba aja veetmise ja tervisespordiga tegelemise paigaks, kus oleksid jooksurajad, ratta- ja rulluisuteed, mänguväljakud* – 2016. a korrastati Peetrituru tiigi ümbrus, tiik puhastati ja rajati kaldakindlustus. Tiigi (Peetri tn 80) äärde paigaldati kiikpingid. Erakapitali toel avati Raadi Lumepark.

*Dendropargi edasine arendamine, sh uute radade, sportimis- ja mängupaikade rajamine* Aruandeaastal tegeleti kunstlume tootmise süsteemi ehitusprojekti koostamisega.

*Linnaruumi ja haljasalade (Emajõe kaldapealsed, dendropark jt rohealad, koolide spordiväljakud) aktiivne kasutamine tervisespordiüritusteks* – Avalikus linnaruumis toimus 13 üksik tervisespordiüritust ja 7 tervisespordisarja (suusatamine, tervisejooks, kepikõnd, orienteeru-



mine, tänavakorvpall, pikamaaujumine, aerutamine-sõudmine). Lisaks toimus Klubi Tartu Maraton üritustesari (6 osaüritust)

*Tervisespordiürituste ja -sarjade regulaarne korraldamine, nt „Terve Tartu”, „Mehed liikuma” jt – Liikumise „Terve Tartu“ raames toimus jätkuvalt kampaania „Jalgsi tervise nimel“, kus osales 50 inimest vanuses 40-65 aastat.*

### **Meede 5.2.7: Tippspordi arendamine (E19)**

*Tippspordiprogrammide elluviimine Tartu Spordiakadeemia koostöös EOK-ga.*

*Tippspordi maineürituste ja suurvõistluste korraldamise toetamine – Toetati 11 maineüritust kogusummas 176 tuhat eurot ning 3 esindusvõistkonda kogusummas 174 tuhat eurot.*

*Esindusmeeskondade toetamise põhimõtete ja kriteeriumite täiustamine – 30.06.2016 kinnitas Tartu Linnavalikogu spordi valdkonna toetuse uue korra, kus sätestatakse ka esindusvõistkondadele toetuste andmise põhimõtted ja toetuse suuruse kriteeriumid.*

*Saavutusspordi süsteemne toetamine: andekate noorsportlaste ja olümpiakandidaatide toetused, vabariiklikel ja rahvusvahelistel tiitlivõistlustel osalemise toetamine – Olümpialootuse toetust sai 15 saavutussportlast. Toetuste suurused 1000-2200 eurot. Andeka noorsportlaste toetust sai 70 noorsportlast, toetused olid vahemikus 250-1000 eurot. Toetati 52 rahvusvahelises spordiprojektis (võistlustel) osalemist kogusummas 31 tuhat eurot.*

### **Meede 5.2.8: Spordihoonete ning -rajatiste ehitamine ja renoveerimine (E19)**

*Sõudmis- ja aerutamiskeskuse Tartu lõpuni väljaehitamine ja territooriumi korrastamine (2013–2014) – Aruandeaastal teostati remonttöid paadikuurides summas 6 tuhat eurot.*

*Tamme staadioni renoveerimine (2015–2017) – Teostati staadioni tartaankatete redopingu tööd ning olmehoone peajaotuskilbi rekonstrueerimine, tööd summas 85 tuhat eurot.*

*Spordihoonete (Turu 8) renoveerimine (2017–2018) – 2016. a rekonstrueeriti osaliselt hoonete katus ning täielikult vahetati välja keskküttesüsteemi torustikud, tööd summas 100 tuhat eurot.*

*Annelinna spordikeskuse (sh jäähalli) rajamine (2018–2020) – 2016. a rekonstrueeriti – Annelinna 6 olmehoone katus ning teostati fassaadi rekonstrueerimise projekteerimistööd, kokku summas 21 tuhat eurot.*

*Sepa tänava staadioni kujundamine tervisespordikeskuseks – Erasektori toel avati juulikuus Sepa Jalgpallikeskus, mille haldaja on OÜ Sepa Jalgpallikeskus. Keskuses on üks kunstmurukattega ja üks murukattega jalgpalliväljak*

*Avalike mänguväljakute rajamine – 2016. a rajati Jalaka 48a mängu- ja spordiväljak, mille raames rajati teed, välisvalgustus, turvaalad ning paigaldati erinevaid mänguvahendeid.*

*Tehti järgnevad tööd: Kaunaste pst 35a kinnistule paigaldati mängulinnak; Jaamamõisa mänguväljakule rajati turvaala ja paigaldati sinna pesakiik ja pikendatud talale kinnituva tavaistmega kiik; Anne tn 75a mänguväljakule paigaldati ronila ja kiiged; rekonstrueeriti Kaunase pst 58a mänguväljakut (eemaldati amortiseerunud inventar, rajati uued turvaalused ning paigaldati uued mänguvahendid); Vanemuise parki (Vanemuise tn 45b) paigaldati betoonist lauatenniselaud „Multikulti“.*

*Raadi-Kruusamäe linnaosas ratsutamise ja vabaaja keskuse väljaarendamise toetamine*

*Arendamine on haldaja Tartu Ratsakooli lepinguline kohustus*

### **Hooliva linna III arengusuund: noorsootöö arendamine**

#### **Meede 5.3.1: Noorsootööks arendavate ja ajakohaste tingimuste loomine (E20)**

*Noorsootöövaldkonna toetusmeetmete arendamine: mainesündmuste hindamis- ja toetusmehhanism, mobiilse noorsootöö teenus, tegevustoetus lühiajaliseks huvitegevuseks, eelkooliealiste laste huvitegevuse toetused, mitmekesised tehnilise huvitegevuse võimalused, riskigrupi kuuluvate laste osalemine huvitegevuses jms – Esimest aastat käivitus täies mahus 2015. a uuendatud noorsootöö projekti- ja programmitoetuste kord. Linnavalitsus otsustas toetuse 37 projektile ja programmile kogusummas 48 tuhat eurot, aastaringsete projektide toetamise komisjon otsustas toetuse 48 projektile kogusummas 26 tuhat eurot. Suuremate sündmustena*

toetati näiteks Tartu võimlemispidu ja 16. Rahvusvahelist Tänavatantsufestivali BATTLE OF EST 2016. Anne Noortekeskus korraldas ülelinnalise tarkusenädala, Lille Maja ülelinnalise lastekaitsepäeva sündmused.

MTÜ Tähe Noorteklubi mobiilse noorsootöö teenuse raames jõuti tänavatöös 10 939 kontaktini, juhtumitööd tehti 106 noorega, kogukonnatöös oli 478 ning grupitöös 1890 osalusorda. *Noorsootöötajate palgataseme ja puhkuse võrdsustamine sarnaste ametikohtade, näiteks õpetaja tasemega riigisektoris, kutsestandardi süsteemi sidumine palgatasemega* – 2016. a jooksul jätkus noorsootöötaja kutse omandamine, sh töötasid aasta lõpuks munitsipaalnoortekeskuses Lille Maja ainult kutsega noorsootöötajad.

*Linnaruumi kujundamine vaba aja veetmise alaks, arvestades põlvkondadevahelise suhtlemise ja koostegutsemise võimalustega, näiteks Annelinna talvekeskuse rajamine* – Jätkus osakondade vaheline koostöö uute mänguväljakute ja koerajalutusplatside kujundamisel ning uute planeerimisel. SA Tartu Puhkepark rajas välisekstreemspordiväljaku. 2016. a algutati Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandatakse jalgpallikompleksi rajamist Raadi-Kruusamäe linnaossa.

### **Meede 5.3.2: Noorsootöötajate valdkondliku pädevuse arendamine (E20)**

*Noorsootöösutuste juhtide strateegilise juhtimise võimekuse arendamine, sh koolituste tsükli korraldamine* – Arengukavade ettevalmistamiseks toimusid munitsipaalnoortekeskustes arendusseminarid.

*Noorsootöötajate arendusprogrammi väljatöötamine ja rakendamine: super- ja kovisiooni pakkumine; mentorlusprogrammid; temaatilised võrgustikukohtumised; vahetusprogrammid teiste riikide noorsootöötajatega (nt Euroopa Noored programmid, Leonardo da Vinci õpirändeprojektid); koolitused kaasaegsete tehnoloogiliste vahendite kasutamise, ettevõtlikkuse ja ettevõtluse ning riski- ja erivajadusega lapse varajase märkamise teemadel* – Noorsootöötajatele korraldati koolitus soolisest võrdõiguslikkusest ja soostereotüüpide vältimisest töös noortega. Toimusid regulaarsed noortekeskuste võrgustikukohtumised. Noortekeskused on korraldanud regulaarseid supervisioone oma meeskondadele. Lille Maja alustas 2016. a alguses rahvusvahelise noorsootöö eestvedamist Tartus, osaleti neljal rahvusvahelisel koostöövõrgustiku koolitusel. Aasta jooksul uuendati ka Tartu noorsootöö aasta aunimetuste reglement.

### **Meede 5.3.3: Noorsootöö juhtimise muutmine teadmistepõhiseks (E20)**

*Noorsootöövaldkonna statistiliste näitajate väljatöötamine; statistika süstemaatiline kogumine ja analüüs, sh võrdlus riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil* – Täies mahus on kasutusele võetud üleriigiline internetipõhine noortekeskuste logiraamat. Noortekeskuste töö kvaliteedi toetamiseks rakendati esmakordselt noortekeskuste kvaliteedihindamist muutuste märkamise meetodil, mis toodi Tartusse 2016-2018 toimuva 5 riiki hõlmava rahvusvahelise projekti „Noorsootöö mõju arendamine ja kommunikeerimine Euroopas“ (Developing and Communicating the Impact of Youth Work across Europe - DCI YWE) raames.

*Projektilaagrite ja noorteühingute teenuse kvaliteedi hindamise kriteeriumite väljatöötamine ning rakendamine* – 2016. a tegevusi ei toimunud, sest spetsiifilisi toetusliike enam pole ning kehtivad üldised noorsootöö kvaliteedikriteeriumid.

*Koostöös kõrgkoolide ja noorsootöövaldkonna katusorganisatsioonidega noorsootöövaldkonna uuringute regulaarne korraldamine teenuste tarbimise ja rahulolu, teenuste mõju jmt teemadel* – Esitleti 2015. a toimunud Tartu noorte vaba aja uuringu tulemusi. Toimus rahvusvahelise noorte sõltuvusainete tarvitamise uuringu andmekogumine, tulemusi esitletakse 2017. a. Osaleti üleriigilises noorteuuringus „Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootööga“, millest selgus, et Tartus on Eesti kõrgeim rahulolu noorsootööga - 93% vastanuist on rahul või väga rahul.

**Meede 5.3.4: Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine noorsootöös (E20)**

*Veebipõhise noorsootööprojektide ja tegevustoetuste taotlemise keskkonna arendamine, sh huvitegevuses hõivatus statistika – Noorsootöö projekti- ja programmitoetuse taotlemise lihtsustamiseks arendati blogi <http://projektidprogrammide.blogspot.com.ee/>.*

*Infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine kaasamis-, koolitus-, teavituse- ja turundusprotsessides, sh noortekeskuste veebilehtede kohandamine erivajadusega noorte jaoks jms – Toimus noortekeskuste väliskommunikatsiooni, sh kodulehtede arendamise koolitus.*

*Noorsootöösüsteemide sisustamine uute kaasaegsete tehnoloogiliste vahenditega – Munitsipaalnoortekeskused said hanke kaudu rendiarvutid. Lille Maja ostis Eesti Noorsootöö Keskuse rahastatud projekti raames kuus tahvelarvutit ning Anne Noortekeskuses soetati robotikaringi vajalikud seadmed ja tahvelarvutid.*

**Meede 5.3.5: Koostöövõrgustike ja kaasamisprotsesside arendamine (E17)**

*Valdkonnaüleste ja sektoritevaheliste töögruppide loomine noori puudutavate teemade aruteludeks ning ürituste ühiskorraldamiseks ja -turundamiseks, näiteks tervise ja heaolu, ettevõtluse ja tööhõive, sotsiaalse kaasatuse, hariduse, loovuse ja kultuuri töögrupid – Osaleti üleriigilise huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamise aruteludes. 2016. a mais korraldati noorsooteenistuse eestvedamisel esimene Tartu noorte tööhõivevalmiduse teemaline ümarlaud, kus osalesid partnerid Eesti Töötukassast, Rajaleidjast, Tartu noortekeskustest jm. Regulaarsed kohtumised jätkuvad.*

*Koostöö tihendamine noorsootööd õpetavate kõrgkoolide ja noorsootöösüsteemide vahel: praktikakohtade andmebaasi loomine, noorsootöö praktikantide vahendamine laagrikasvatajateks jms – Tartu linnavalitsuse noorsooteenistus on võimaldanud noorsootööd õppivatel tudengitel sooritada praktikat linnavalitsuses ja noortekeskustes. Munitsipaalnoortekeskused alustasid koostööd TÜ Narva Kolledžiga, võttes vastu vene emakeelega praktikante. Kinnitati Tartu noorte ja noorsootöö teemaliste üliõpilastööde auhindade relement.*

*Noorte osalemise põhimõtete väljatöötamine ning rakendamine, näiteks koolide õpilasesinduste ja noorteühingute juhtide tegevuse toetamine koolituste ja nõustamise kaudu, Tartu Noortevolikogu valimissüsteemi demokratiseerimine jms – Toetati Tartu Noortevolikogu tegevust. Lille Maja tegi 2016. a koolide õpilasesindustele ja noorteühingute juhtidele koos meeskonnatöö koolitust.*

*Koostöö tihendamine üldhariduskoolide ja kogukonnaga, sh lapsevanemate ja seltsidega: koostööprojektid linnaosaseltside ja noortekeskuste vahel, õppe- ja kasvatustööd toetavad tegevused haridus-, noorsootöö- ja kultuuriasutustes jms – Anne Noortekeskus arendas projekti „Noorte Tugila” raames koostööd sotsiaal- ja tervishoiuosakonna piirkonnakeskustega, MTÜ Johannes Mihkelsoni keskuse ning koolidega. Lille Majas pakuti sotsiaalsete oskuste arendamise programme. Samuti osalesid koolid Lille Maja foorumteatri etendustel, et vähendada koolikiusamist.*

*Rahvusvahelise koostöö tihendamine kogemuste vahetamiseks noorsootöövaldkonnas, näiteks õppereisid, tööpraktika, vahetusprogrammid, noorsootöökonverentsid ja -koolitused maailmahariduse, mentorluse ja muudel teemadel – 2016. a arendati välja noorsootöö ja terviseedenduse valdkondade rahvusvahelise projekti „Terviseedendus sõltuvusainete tarvitamise ennetamiseks - mis töötab?” idee, kohtudes selleks aasta jooksul nii Saksa, Läti kui Leedu kohalike omavalitsuste esindustega. Osaleti Läänemere Linnade Liidu noortekomisjoni töös (kohtumised aprillis Soomes, oktoobris Eestis). Lille Maja osaleb alates 2016. a rahvusvahelise koostöö arendusprojektis „Suurenda oma võimalusi - noortekeskused noorte liikuvuse ja kultuuridevahelise õppe edendamiseks“.*

*Vabatahtliku tegevuse edendamine (vabatahtlike koolitusprogrammid, Euroopa Vabatahtlike Teenistus, erinevas vanuses vabatahtlike kaasamine ja juhendamine noorsootöös jms) ning vabatahtliku tegevuse tunnustussüsteemi väljatöötamine koostöös Vabatahtlike Arenduskeskusega – Munitsipaalnoortekeskus Lille Maja võõrustas seitsmendat aastat Euroopa Vabatahtliku Teenistuse rahvusvahelist vabatahtlikku.*

**Meede 5.3.6: Noorsootööteenuste tõhusam turundamine (E20)**

*Noorsootööteenuste pakkujate turundamisoskuste arendamine, sh valdkondliku töögrupi loomine, koolitused, veebipõhised abimaterjalid jms, ning ühisturunduskampaaniate korraldamine* – Koostöös Lastekaitse Liidu ning Tartu lastekaitseteenistusega toimus noorsootöö- ja lastekaitsetöötajate koolitus „Eetilised valikud laste teemade kajastamisel ajakirjanduses“. *Noorsootöö ühise kuvandi kujundamine, laiema avalikkuse teavitamine mitteformaalse õppimise väärtuslikkusest meediasuhete, kampaaniate ja linnaruumis toimuvate ürituste abil* Munitsipaalnoortekeskused korraldasid iga-aastaseid avalikkusele suunatud suursündmusi: tarkusenädala (Anne Noortekeskus) ja lastekaitsepäeva (Lille Maja). Teatmik „Noorte vaba aja võimalused Tartus 2016/2017“ anti välja nii paberkandjal kui veebiversioonis esmakordselt kolmekeelsena (eesti, vene, inglise). Lisaks valmis esmakordselt teatmikku tutvustav promovideo Tartu Lõunakeskuse ekraanidel ning kinokeskuses „Cinamon“ laste- ja noortefilmide eel näitamiseks.

**Meede 5.3.7: Noortes tolerantsuse ja ettevõtlikkuse toetamine (E20)**

*Eri rahvusest noorte omaalgatuslike projektide toetamine kultuurilise identiteedi kujundamiseks ja multikultuurse tunnetuse arendamiseks* – 14-18-aastaste noorte omaalgatusprojektide toetamine muudeti aastaringseks (varem oli üksikute taotlusvoorude põhine). Munitsipaalnoortekeskustes toimusid SA Noorteagentuur noortekohtumiste programmi raames noortevahetused Tartu ja Narva teismelistele.

*Soolist võrdõiguslikkust toetavate omaalgatuslike projektide toetamine* – 2016. a temaatilisi projekte rahastamiseks ei esitatud.

*Erivajadusega ja teiste väiksemate võimalustega noorte suurem kaasamine noorsootöösse: sihtrühmale suunatud projektide korraldamine noortekeskuste poolt, erivajadusega noorte sündmustel osalemise toetamine tagades saatjale tasuta pilet jms* – Lõppes projekt „HUKK-AP e Huvikoolide Kaasamise ja Arengu Programm“. Projekt tõi Tartusse kahe aasta jooksul u 70 tuhat eurot hariduslike erivajadustega noorte paremaks kaasamiseks huvitegevusse – rahastati nii konkreetseid ringe kui olulisemana ja tulevikku vaatavamana juhendajate täiendõpet.

Jätkus 1,5 koefitsiendiga pearaha määramine noorte huvitegevuse ühingutele, kes pakuvad huvitegevust vähemate võimalustega või HEV noortele. Lille Maja ja Tartu Herbert Masingu Kooli vahel toimusid ühised koolivaheaja tegevused, samuti korraldati Tartu Emajõe kooli õpilasesindusega koostööprojekte ja koolitati neid rahvusvaheliseks noortevahetuseks.

*Noortele suunatud rahvusvaheliste koostöö- ja vahetusprojektide arendamine, näiteks noortele suunatud koolituskursused säästva arengu, inimõiguste ja muudel globaalsetel teemadel* Anne Noortekeskuses viidi koostöös MTÜ Mondoga noortele läbi 6 koolitust soolisest võrdõiguslikkusest, diskrimineerimise lõpetamisest ja inimkaubanduse ohtudest.

*Ettevõtlikkust arendavate programmide väljatöötamine ja rakendamine, näiteks noortekeskuste juures õpilasfirmad loomemajanduse, sotsiaalse ettevõtluse, kogukonna arendamise valdkonnas, noortealgatusprojektid, nõustamine ja mentorlusprogrammid* – Koostöös SA Tartu Ärinõuandla Noorte Ettevõtlikkuse Laboriga toetati, rahastati ja tunnustati õpilasfirmade teket ja noorte omaalgatusprojekte. Jätkus ka Tartu noorte töömaleva tegevus.

**Meede 5.3.8: Noorsootööasutuste rajamine ja renoveerimine (E20)**

*Anne Noortekeskuse kaasajastamine* – 2016. teostati projekteerimistööd hoones VKKV ning elektripaigaldise rekonstrueerimiseks tõsteti ümber Elektrileviga elektriliitumise punkt.

*Lille Maja renoveerimine (2014–2016)* – Teostati hoone siseõues asunud amortiseerunud keldriruumide lammutustööd ning hoone ümbruse vertikaalplaneerimine ja korrastamine, Rekonstrueeriti ka hoone evakuatsiooni-trepp, tööd summas 116 tuhat eurot.

## 1.5.6. JÄÄTMEKAVA

Tartu linna jäätmekava perioodiks 2015–2020 kehtestati Tartu Linnavolikogu 18. detsembri 2014. a määrusega nr 52. Järgnevas aruandes tuuakse välja 2016. a olulisema tegevused strateegiliste eesmärkide kaupa.

### 1. Strateegiline valdkond: jäätmetekke vältimine, ohtlikkuse vähendamine

#### Meede 1. Jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine

Jäätmetekke vältimise juures on olulisemaks tegevuseks jäätmetekke vältimisele suunav teadlikkuse tõstmine. Keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimist ning õpetajate ja teiste täiskasvanute koolitamist korraldas Sihtasutus Tartu Keskkonnahariduse Keskus.

2016. a andis linn välja voldiku „Abiks tartlasele”, kus antakse elanikele muu hulgas ka olulist jäätmeinfot. Voldik saadeti elanikele koju otsepostitusena ja avaldati linna veebilehel. Jäätmeinfot avaldatakse ka linna kodulehel. Pressiteadete vahendusel informeeriti elanikke erinevatest olulistest jäätmealastest teemadest. Koostati trükis „Statistiline ülevaade Tartu 2015”, kus esitati oluline linna puudutav jäätmetestatistika.

Linna veebilehel rubriigis „Ametnik vastab” vastatakse elanike küsimustele, sh heakorda ja jäätmekäitlust puudutavatele küsimustele. Tartus tegutsevatele heakorratelefonile saavad elanikud jätta kaebusi ja ettepanekuid. Tartu Linnavalitsuse infopunktist saavad elanikud muu hulgas esmast infot jäätmevaldkonna kohta.

Ajalehes Tartu Postimees avaldati kümneid jäätmemajandusega seotud artikleid (sh jäätmejaamade töö korraldus, pakendite kogumine, heakorralgutel osalemine jms).

### 2. Strateegiline valdkond: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel

#### Meede 2. Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine

Tagamaks jäätmekäitluse ajakohast korraldust on pööratud olulist tähelepanu jäätmete liigiti kogumisele. Linn on korraldanud jäätmete liigiti kogumist läbi mitmete erinevate tegevuste:

##### 1) jäätmete liigiti kogumise edendamine tekkekohas

Alates 01.06.2016. käivitus Tartus biojätmete eraldi kogumine 10 ja enama korteriga majades. Elanikkonna teavitamiseks koostati voldikud „Jäätmete sorteerimise juhend“, mis trükiti ja edastati 10 ja enama korteriga majade elanikele. Samuti koostati juhend kortermajadele trepikodadesse paigutamiseks. Läbi korteriühistute liitude läksid jagamisele ka venekeelsed prügi sorteerimise kettad.

Elanike informeerimiseks jäätmete liigitikogumise muudatustest toimusid mitmed infotunnid (2 infotundi korteriühistute liitude liikmetele, ettekanded biojätmete sorteerimisest Rohelise Tee õhtul; ettekanne jäätmete sorteerimisest Teadlaste ÖÖ festivali raames peetud üritusel; ettekanne Tartu linna jäätmekäitlusest Tartu linnamuuseumis).

##### 2) jäätmejaamade käigushoidmine

Liigiti kogutud jäätmeid võeti elanikelt vastu jäätmejaamades (Turu 49 ja Jaama 72c). Kokku külastas jäätmejaamasid 2016. a 43 095 inimest (2015. a 25 560 inimest, 2014. a 17 047 inimest, 2013. a 18 122 elanikku).

##### 3) ohtlike jäätmete kogumise korraldamine

1. bensiinjaamades (12 asukohas) – elanikud tõid 6187 kg vanaõlisid ja akusid (2015. a 7689 kg, 2014. a 6114 kg);
2. jäätmejaamas aadressil Turu 49 – elanikud tõid 41 132 kg ohtlikke jäätmeid (2015. a 34 230 kg, 2014. a 29 096 kg).
3. jäätmejaamas aadressil Jaama 72c – elanikud tõid 28 993 kg ohtlikke jäätmeid (2015. a 27 840 kg, 2014. a – 22 304 kg);

##### 4) taaskasutuskeskuste tegevuse toetamine

Taaskasutuskeskuste toetamise läbi edendatakse mööbli korduvkasutusse suunamist. Linna toetusel hoidis Majaomanike Ühing käigus Korduvkasutuskeskust. MTÜ Eko Tarest korraldas linna toetusel teise Tartus tegutseva taaskasutuskeskuse tööd.

**5) koostööprojektid korteriühistutega**

Koostöös Tartu Korteriühistute Liiduga viidi ellu projekt „Hoolas Ühistu 2016”, mille kaudu veeti ära 1294 m<sup>3</sup> suuremõõtmelisi jäätmeid (2015. a 1120 m<sup>3</sup>, 2014. a 1151 m<sup>3</sup>). Projektis osales 139 korteriühistut.

**6) puulehtede kogumiskampaaniad**

Aia- ja haljastusjäätmeid võetakse kompostimiseks vastu Aardlapalu ümberlaadimisjaamas ja jäätmejaamades. 2016. a töid elanikud linna jäätmejaamadesse 731 tonni aiapäätmeid (2015. a 428 tonni, 2014. a – 519 tonni). Jätkati sügise puulehtede kogumiskampaaniaga nii eramajade kui kortermajade juurest. Kogutud puulehed suunati kompostimisele.

**7) pakendite kogumise edendamine**

2016. a oli pakendikogumispunktide üldarv 86 (2015. a 86, 2014. a 66 kogumiskohta). Jäätmete kogumiskohtade heakorra parandamise eesmärgil finantseeriti linna eelarvest avalike pakendikonteinerite ümbruse koristamist. 2016. a oktoobris tellis linnamajanduse osakond videovalve Aardla-Raudtee ristmiku lähedal olevate avalike pakendikonteinerite juurde, et ohjata nende ümbruse prügistamist. Keskkonnateenistus edastas menetlusteenistusele 2016. a 10 prügistamisjuhtumi materjalid (videoklipid, pildid, ametniku tunnistused).

**8) toetused korteriühistutele**

Jäätmete liigiti kogumise edendamiseks, heakorra parandamiseks ja keskkonnateadlikkuse edendamise eesmärgil antakse korteriühistutele toetusi jäätmemajade rajamiseks või süvakoogumismahutite paigaldamiseks. 2016. a eraldati toetus 10 komplekti sügavkogumismahutite paigaldamiseks (2015. a kaheksale, 2014. a viiele ühistule) ning 3 jäätmemaja ehituseks (2015. a ühele, 2014. a ühele).

**3. Strateegiline valdkond: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet****Meede 3. Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine****3.1 Suletud Aardlapalu prügila järelhooldus**

2016. a jätkati Aardlapalu prügila järelhooldusega ning teostati pinna-, põhjavee ja puhastatud nõrgvee ning jäätmelademe seiret vastavalt prügila sulgemiskavale. 2016. a koguti Aardlapalus 1 223 000 m<sup>3</sup> biogaasi, millest Doranova Baltic OÜ tootis elektrit (2015. a koguti 1 355 000 m<sup>3</sup> biogaasi).

**3.2 Jääkreostuskollete likvideerimine ja kasutuseta ehitiste lammutamine**

Igal kevadel organiseeritakse linlaste abiga talgukorras munitsipaal- ja reformimata riigimaal omavoliliste prügi mahapanekukohtade likvideerimist. 2016. a osales talgutel 1208 inimest ja kokku koristati 622 m<sup>3</sup> jäätmeid (2015. a - 959 inimest, 645 m<sup>3</sup> jäätmeid, 2014. a – 1061 inimest, 1058 m<sup>3</sup> jäätmeid).

Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel lammutati Raadi linnaosas asuvatel kinnistutel Puiestee 114, Kasarmu 3, Roosi 91 lagunenuid militaarhooned.

**3.3. Järelevalve tõhustamine jäätmekäitluse üle**

2016. a algutati menetlusteenistuse poolt üks heakorranõuete rikkumisega seotud väärteomenetlus ning menetleti 16 jäätmekäitlusosalast väärtegu (2015 - 5 väärtegu, 2014 - 43 väärtegu, 2013 - 42 väärtegu, 2012 – 25, 2011 – 25, 2010 - 47, 2009 - 46, 2008 - 43, 2007 - 32).

2014. a juurutati linnas uus korraldatud jäätmeveo tarkvara EVALD. Uus jäätmevaldajate register võimaldab tõhusamalt läbi viia järelevalvet ning tagada, et kõik jäätmevaldajad oleksid liitunud korraldatud jäätmeveoga, 2016. a jätkati registri korrastamisega ning jooksva järelevalvealase tegevusega.

**3.4 Jäätmehoolduse-alased uuringud ja seire & 3.5 Muu jäätmehoolduse kavandamine-korraldamine**

2016. a jäätmemajanduse valdkonnas uuringuid läbi ei viidud. Täitmaks jäätmekavas püstitatud eesmärgi, et kõik jäätmevaldajad on haaratud jäätmete kogumisvõrgustikku, on teenistuse tegevused suunatud korraldatud jäätmeveo katkematuks toimimiseks Tartus.

### 1.5.7. ÜHISVEEVÄRGI JA –KANALISATSIOONI ARENDAMISE KAVA

Vastavalt ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadusele korraldab ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava koostamist kohalik omavalitsus, kusjuures kava koostatakse vähemalt 12. aastaks ning iga nelja aasta tagant toimub kava läbivaatamine ja täiendamine nii, et kava hõlmaks jälle vähemalt 12 aastat. Viimane läbivaatamine toimus 2016. a ning Tartu Linnavolikogu kinnitas 08.12.2016. a määrusega nr 126 „Tartu linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2030“.

Tartu Linnavolikogu on Tartu vee-ettevõtjaks määranud AS-i Tartu Veevärk, mis kuulub 100% Tartu linnale ja on ainuke vee-ettevõtja linnas.

Ettevõttel on Tartus 88 puurkaevu (nendest 9 puurkaevu, Anne veehaare Luunja valla terri-tooriumil), mis paiknevad suurte veehaaretena (Meltsiveski, Anne, Ropka), üksikpuurkaevu-dena ja puurkaevude gruppidenalinnas hajali. Lisaks on ettevõttel puurkaevud ka Tartu ja Ülenurme valdades. Alates 2000. a töödeldakse põhjavett Sepa joogiveepuhastis (Ropka veehaare) ja alates 2004. a Anne joogiveepuhastis (Anne veehaare), Meltsiveski veehaarde põhjavett ei töödelda ja vesi pumbatakse otse veetorustikku. Aastateks 2017-2021 on koostatud joogivee ja põhjavee kontrolli kava, mis on kooskõlastatud Terviseameti Lõuna talitusega.

Alates Tartu reoveepuhasti käivitamisest 1998. a kuni 2014. a kasutati reoveemuda käitlemiseks aunkomposteerimist. 2014. a alustas tööd biogaasijaam. Biogaasi tootmisel väheneb reoveemudas bioloogilise osa hulk rohkem kui poole võrra. Kogu muda hulk väheneb kuni 35%. Kääritatud muda koos tugiainega (turvas) anastatakse.

1. Põhjaveevõtt oli 2016. a Tartu linnas 4 940 306 m<sup>3</sup>/a. Kinnitatud põhjaveevaru 69 000 m<sup>3</sup>/d (sellest 65 100 m<sup>3</sup>/d AS Tartu Veevärk).
2. Tasu võetud vee eest - 1 m<sup>3</sup> maksab 0,74 eurot.
3. Ühisveevärgi lekkedaku 2016. a oli 587 896 m<sup>3</sup> (11,90%)
4. Ühisveevärgi teenust kasutas 96 807 elanikku. Olmes kasutati ühisveevärgi vett 2016. a 2 890 097 m<sup>3</sup> (58,50%). Ühe elaniku kohta tarbiti 2016. a 29,854 m<sup>3</sup> ca 82 liitrit ööpäevas.
5. 2016. a kasutati tööstuses vett 1 462 331 m<sup>3</sup> (29,60%)
6. Ühisveevärgi torustiku kogupikkus oli 344 km.
7. Ühisveevärgi kasutajate osa protsentides elanike üldarvust oli 99,9%.
8. Kõigile joogivee kvaliteedinõuetele (sh nitraatide osas) vastavat vett saavate elanike osakaal oli 100%.
9. Ühiskanalisatsiooni suunatava heitvee osakaal 99,9%.
10. Ühiskanalisatsiooni torustiku pikkus on 372 km.
11. Sademeveetorustiku kogupikkus 2016. a lõpuks on 114 km.
12. Kanalisatsioonitorustike vanuseline jaotus on järgmine:

Ehitusaastad	Pikkus (km)	Osakaal (%)
Kuni 1960	19,4	5,3
1961-1970	46,4	12,5
1971-1980	30,8	8,3
1981-1990	18,7	5,0
1991-1995	21,1	5,7
1996-1999	18,8	5,0
2000-2005	68,0	18,3
2006-2010	122,8	33,0
2011-2016	26,0	6,9
KOKKU	372,0	100

13. Kanalisatsiooni teenuse hind on järgmine: 1 m<sup>3</sup> maksab 1,30 eurot.
14. Peamiste saasteainete tase jõevees, sh ammooniumlämmastik:

Jrk.nr.	Näitaja	Mõõtühik	Kuupäev	Proovivõtmise koht			
				Ranna	Ropka	Ihaste	Luunja
				X:6480081,9	X:6471562,47	X:6469867,5	X:6472056,31
				Y:655310,18	Y:660819,08	Y:662504,41	Y:669769,62
1	Vee temperatuur	°C	05.05.16	13,6	14,0		13,9
			20.09.16	13,2	13,0	13,1	13,0
2	Lahustunud hapnik	mgO/l	05.05.16	7,3	8,0		8,1
			20.09.16	8,4	8,2	8,2	7,8
3	KHT	mgO/l	05.05.16	52,7	51,6		53,7
			20.09.16	48,1	48,4	49,1	46,9
4	BHT <sub>7</sub>	mgO/l	05.05.16	<2,5	2,5		<2,5
			20.09.16	3,5	4,8	3,2	3,2
5	Üldfosfor P üld	mg/l	05.05.16	0,030	0,034		0,034
			20.09.16	0,044	0,042	0,058	0,047
6	pH	pH ühik	05.05.16	7,7	7,8		7,7
			20.09.16	8,1	8,0	8,1	8
7	Üldlämmastik N üld	mg/l	05.05.16	3,0	3,1		3,1
			20.09.16	2,0	2,00	2,10	2,10
8	Hõljuvaine	mg/l	05.05.16	10	10		10
			20.09.16	12	12	12	10
9	Sulfaadid	mg/l	05.05.16	73	21		20
			20.09.16	15	16	16	17
10	Naftasaadused	mg/l	05.05.16	<0,3	<0,3		<0,3
			20.09.16	<0,3	<0,3	<0,3	<0,3

15. Veekeskkonnale ohtlike ainete suunamine ühiskanalisatsiooni ja/või Emajõkke:

Naftasaaduste sisaldus Emajõkke suunatavas sademe- ja heitvees on <0,3 mg/l

16. Reoveemuda taaskasutamine:

Settekäitlustulemusena tekkis 8070 tonni komposti, mida kasutati haljastuses, väiketarbijad põllumajanduses jne.

### 1.5.8. VÄLISÕHUS LEVIVA KESKKONNAMÜRA VÄHENDAMISE KAVA

Tartu linna välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava kinnitas Tartu Linnavalikogu 13. juuni 2013. a määrusega nr 94. Järgnevas aruandes antakse ülevaade 2016. a olulisematest tegevustest.

#### 1. Linna üldised tegevused, mis toetavad müra vähendamist

Keskkonnamüra vähendamine on võimalik planeerimistegevuse, liikluskorralduslike võtete ning müra tekke ja leviku piiramise kaudu. Müra vähendamiseks püütakse planeeringutes ja ehitusprojektides arvestada keskkonnamüra aspektidega. Uute hoonete planeerimisel ja projekteerimisel arvestatakse välispiiretele esitatud helisolatsiooninõudeid olenevalt keskkonnamüra tasemest (standard EVS 842:2003). Terviseamet ja vajadusel linnavalitsus menetleb esitatud kaebusi.

Tulenevalt keskkonnaministri 3. oktoobri 2016. a määrusest nr 32 „Välisõhus leviva müra piiramise eesmärgil planeeringu koostamise kohta esitatavad nõuded“ peab planeeringudokumentatsioon sisaldama mürahinnangut, kui planeeringuga kavandatakse ehitist või tegevust, mis võib kaasa tuua müra normtaseme ületamise, kuid selle puhul ei viida läbi keskkonnamõju strateegilist hindamist. 2016. a kehtestati üks planeering (Laulupeo pst 15 detailplaneering), mille koosseisus esitati mürahinnang.



2015. a alustati Tartu linna üldplaneeringu koostamist, üldplaneeringuga paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH). Analüüsitakse müra küsimusi, vajadusel nähakse ette leevendavad meetmed. Üldplaneeringu KSH aruande eelnõu kohaselt ei ole üldplaneeringus vaiksete aladega piisavalt arvestatud. Üldplaneeringu tulemusena väheneb vaiksete alade pindala ning halvenevad nende müratingimused.

Kui puuduvad võimalused müra vähendamiseks väliskeskkonnas, siis lähtutakse uute detailplaneeringute või projektide koostamisel heade tingimuste tagamisest hoonete siseruumides. Nähakse ette hoonete teepoolse välispiirde helipidavuse parandamine. Müra piirväärtustega arvestatakse ka ehituslubade väljastamisel – näiteks hoone tehnoseadmete valikul (sh õhksoojuspumbad) tuleb arvestada kehtestatud müra piirväärtustega ning valida vähem müra tekitavad seadmed.

Keskkonnalubade taotluste suhtes seisukohtade esitamisel arvestab linnamajanduse osakond keskkonnamüra piirväärtustega ning vajadusel esitatakse loa väljastajale märkused ettepanekud tootmismüra vähendamiseks.

## **2. Liikluskorralduslikud võtted ja prioriteetide seadmine liikluses**

Kaudseteks müra vähendamise meetmeteks on ühistranspordi ja jalg- ning kergliiklusteede soosimine. Liikluskorralduslike võtete elluviimisel lähtutakse Tartu linna transpordi arengukavast 2012-2020.

2016. a paigaldati avalikku linnaruumi 90 uut jalgrataste hoiukohta, jätkati kõnniteede äärekiivide allalaskmist kergliiklejate liikumistingimuste parandamiseks ning rajati kergliiklusteed Võru tn (lõigus Väike-Tähe-Vaba tn 940 m), Võidu sillale (turuhoone poolsesse otsa 170 m), Tamme pst (970 m), Sepa tn (Turu-Tähe, 460 m), Pallase pst (koostöös Luunja vallaga, kokku 500 m), Tiigi tn (100 m), Turu tn (Purde-Rebase 640 m).

## **3. Müra teket vähendavad meetmed**

Mürataset mõjutab teede-tänavate tehniline seisukord, mille eest hoolitsemine on omavalitsuse võimuses. Teede-tänavate remontimisel ja rekonstrueerimisel lähtutakse Tartu linna arengukavas 2012-2020 sätestatust. Kokku ehitati 2016. a tolmuvabu katteid 3,9 km ja pinnati 2,3 km ulatuses asfaltkattega tänavaid. Rekonstrueeriti Roosi tänav.

## **4. Müra levikut piiravad meetmed**

Müra leviku piiramisel on üheks võimalikuks meetmeks müratõkkeseinte ja müratõkkevallide rajamine. 2016. a Tartus müratõkkeseinu ei rajatud.

## **5. Üksikobjektide poolt põhjustatud müra piiramise meetmed**

Üksikobjektide puhul (hoonete tehnoseadmed, meelelahutusüritused, tööstusettevõtted) laekuvad kaebusi kontrollis linnavalitsus ise või suunas need menetlemiseks Terviseametile. Linnavalitsusele laekus 2016. a mitmeid kaebusi erinevate meelelahutusasutuste kohta (näiteks Athena maja). Ettevõtluse osakonna kaubandusjärelevalve spetsialist kontrollis olukorda kohapeal ning otsiti võimalusi müra vähendamiseks.

## **6. Teavitus, uurimus-ja arendustegevus, järelkontroll**

2016. a alustati ettevalmistusi linna strateegilise mürakaardi uuendamiseks. Linnamajanduse osakond viis läbi riigihanke ning hankeleping mürakaardi uuendamiseks sõlmiti OÜ-ga Hendrikson ja Ko. Mürakaardi uuendamise raames mõõdeti 2016. a oluliste tööstusettevõtete müra (AS A. Le Coq lähiümbrus, Aru ja Puiestee tn vaheline tööstuspiirkond (Hanza Tarkon AS), Tartu Mill AS lähiümbrus, Estiko Plastar lähiümbrus, Eesti Energia territooriumi lähiümbrus).

2016. a viis OÜ Eesti Uuringukeskus Tartu linna tellimusel läbi kordusuuringu tartlaste hulgas, et teada saada, kuidas hindavad linnaelanikud oma elukeskkonna erinevaid aspekte ning missugused on nende keskkonnaalased hoiakud. Uuringu kohaselt peavad tartlased müra ja vibratsiooni oma elukohas harvemini probleemiks kui saastet. Kõige sagedamini nähakse

probleemsena tänava- või maanteemüra, millele järgnevad vibratsioon ja müra trepikojast või naaberkorterist. Muud müraprobleemid seonduvad lõbustusasutuste, alkoholi tarbinud inimeste, õhusõidukite, loomade, lindude ja aiatehnikaga.

### **1.5.9. SÄÄSTVA ENERGIAMAJANDUSE TEGEVUSKAVA 2015-2020**

#### Tartu Linnavalitsuse tegevused:

Aastal 2016 toimusid omavalitsuste hoonetes mitmed hooldused ja remondid. Pooleli on Kesklinna lastekeskuse renoveerimine ja juurdeehituse rajamine. 2016-2020 renoveeritakse täielikult kaks kooli ja üks lasteaed ning rajatakse üks uus lasteaed. Pooleli on ka pilootprojekt Mart Reiniku Kooli staadionihoone varustamiseks kaugloetavate mõõdikutega. Eduka pilootprojekti puhul rakendatakse energiasäästlikust ka teistes linnale kuuluvates hoonetes.

Algutati linna bussiliinide optimeerimise projekt, mille käigus analüüsitakse olemasolevat liinivõrku ja tehakse ettepanekud selle korrigeerimiseks, et suurendada ühistranspordi kasutajate arvu.

Alustati Kaarsilla rekonstrueerimise ettevalmistustöid. Tööde käigus silda laiendatakse, et parandada jalgratturite võimalusi silla kasutamisel. Rekonstrueeriti täielikult Roosi tänav, mis ühendab keslinna ja Eesti Rahva Muuseumi. Koos tänava korrastamisega parandati märgatavalt kergliiklejate tingimusi. Alustati Idaringtee III etapi töödega, mille tulemusena ühendatakse Lammi tee Räpina maanteega. Koos sõiduteega rajatakse ka korralik kergliiklusteede võrgustik.

2016. a rajati 11,6 km uusi kergliiklusteid ja 90 avalikku jalgratase parkimiskohta. Linnavalitsus rajas oma töötajatele nutika jalgratase parkimismaja, kuhu saab parkida korraga 15 jalgratast ja kus saab laadida elektrijalgrataid. Koostöös Comodule OÜ-ga valmis Tartu rattaringluse tehnilise lahenduse prototüüp. Praeguse kava järgi alustatakse rattaringluse projekti elluviimist hiljemalt 2018. a.

Aasta jooksul paigaldati linna avalikku ruumi 500 energiasäästlikku ja distantsilt juhitavat LED tänavavalgustit ning tänavavalgustuses tarbitud elektrienergiast moodustas 30% roheline elekter. Linnavarade ja linnamajanduse osakonna koostöös valmis uus veebilehte *Säästev Tartu*, kuhu kogutakse parimaid energiatõhusaid lahendusi Tartust ja selle ümbrusest.

Tartu linn sai rahastuse projektile SmartEnCity, mille raames luuakse tarkvaraline platvorm pilootalal (keslinna piirkond) asuvate kortermajade energiatarbimise, tänavavalgustuse ja elektrisõidukite taristu (rendipunktid ja kiiralaadijad) seireks. Tulemusena soovitakse saavutada kortermajade aasta keskmiseks energiatarbimise määraks 90 kWh/m<sup>2</sup> aastas. Nimetatud platvormi plaanitakse hiljem kasutada energiatarbimise seireks teistes linna piirkondades.

Linnavalitsus kinnitas *Tartu Linnavalitsuse energiatõhususe tegevuskava 2016-2020*, mis annab ülevaate Tartu linna energiatarbimisest aastatel 2010, 2014 ja prognoosib tarbimist aastal 2020. Tarbimine on jaotatud: hoonete soojusenergia tarbimine, hoonete elektrienergia tarbimine, tänavavalguse elektrienergia tarbimine, energiatarbimine ühistranspordis ja energiatarbimine linnavalitsuse transpordis. Aastate 2015 ja 2016 tarbimise ülevaatamine toimub 2017. a jooksul.

#### AS Fortum Tartu tegevused:

Peamine tegevus jaotamisel tekkivate soojusenergia kadude vähendamiseks on olnud kaugküttevõrgu renoveerimine, uute hoonete kaugküttega liitmine ning seni eraldatud olnud võrgupiirkondade ühendamine. Investeeringute tulemusena on soojusenergia kaod võrgus vähenenud, 2016. a prognoositav võrgukadu oli u 12%.

Kevadel valmisid kaugjahutusjaam (Kesklinna Külmajaam) ning kaugjahutusvõrk. Lisaks alustati Aardla katlamajja järgmise kaugjahutusjaama rajamist Lõunakeskuse piirkonna jahutamiseks.

Fortum Tartu AS taastuenergia toodang 2016. a. oli 357 390 MWh soojust ja 165 960 MWh elektrienergiat.

#### AS Tartu Veevõrk tegevused:

Eelmisel perioodil valminud biogaasijaamaga toodeti aastal 2016 gaasi 928 184 m<sup>3</sup> ning elektrienergiat 1 443 452 kWh. Biogaasi kasutati elektri- ja soojustuenergia tootmiseks.

### 1.5.10. ARENGUSEIRE NÄITAJAD

Tartu linna uued arenguseire näitajad koos soovitud sihtnäitudega aastaks 2030 töötati välja arengustrateegia Tartu 2030 ülevaatamise protsessis aastatel 2014 - 2015. Näitajate alusel saadakse üldine ülevaade, kas ja kui kiiresti erinevates valdkondades püstitatud eesmärkide suunas liigutakse.

Kuna kõikide näitajate andmed 2016. a kohta ei ole aruandluse ajaks erinevatel põhjustel kättesaadavad (nt mõned andmed saadakse aastase nihkega, küsitlustulemustel põhinevaid andmeid saadakse 5-aastase intervalliga ja elamispinna suurust iseloomustava näitaja väärtused põhinevad rahvaloenduse andmetel), siis on 2016. a andmete veerus nende andmete kohta esitatud värskeim saadaolev väärtus. Kuigi lähtenäiduks on võetud 2014. a andmed, siis analüüsi osas on mõne valdkonna puhul trendide väljatoomiseks kasutatud ka varasemate aastate andmeid.

#### Üldised rahvastikunäitajad

Näitaja	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Rahvaarv	110 000	96 904	97 080
Loomulik iive	Positiivne	150	102
Rändesaldo, Eesti sisene ja välisriikidega	Positiivne	-414	-643
Noorte (7 – 26-aastaste) osakaal	≥23	23,2	23,3
Tööturusurve indeks	>1	1,16	0,99

Tartu linna elanike arv, mis 2015. a pisut tõusis, hakkas eelmisel aastal uuesti vähenema. Kuigi loomulik iive oli ka 2016. a jätkuvalt positiivne, muutus rändesaldo taas negatiivseks. Et tartlaste arv aastaks 2030 kasvaks 110 000-ni, peaks rahvaarv suurenema keskmiselt 860 elaniku võrra aastas.

Positiivne on, et üldise rahvastiku vananemise tendentsi valguses pole Tartus noorte osatähtsus märkimisväärselt langenud ja püsib püstitatud eesmärgi piirides ning on jätkuvalt suurem Eesti keskmisest (19,9%).

Demograafiline tööturusurve indeks näitab eelseisval kümnendil tööturule jõudvate noorte (kes on praegu vanuses 5-14) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (kes on praegu vanuses 55-64) suhet. Kui indeks on ühest suurem, siis jõuab järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Kui aastatel 2012-2014 oli indeksi väärtus Tartus alla ühe, siis alates 2015. a tõusis see taas ühest suuremaks ning on kooskõlas püstitatud eesmärgiga.

**Hariduse valdkonna näitajad (õppeaastate lõikes)**

Näitaja	Ühik	2030/2031 sihtnäit	2016/2017 täitmine	2014/2015 lähtenäit
Koolieelsete lasteasutuste kohtade arv ja täituvus	arv	6330	6085	6195
	%	98	94,8	94,8
Põhikoolist väljalangenud õpilaste osakaal	%	0,0	0,08	0,07
Õpingutega jätkajate osakaal peale põhikooli lõpetamist	%	100	97,7	96,8
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal alus- ja üldhariduses	%	95	90	88
Gümnaasiumis õppijate arv ja õppurite osakaal, kes ei ela alaliselt Tartus	arv	2600	2701	2666
	%	30	36,2	39,8
Kõrgkoolis õpingute jätkajate osakaal gümnaasiumi lõpetajate hulgas	%	80	68	70
Tartu Kutsehariduskeskuses õppijate arv ja õppurite osakaal, kes ei ela alaliselt Tartus	arv	4000	2879	3429
	%	60	63,4	66
Tartu kõrgkoolides õppivate välisüliõpilaste osakaal	%	Kasvav trend	6,4	4
Elanike rahulolu haridus- ja õppimisvõimalustega Tartus*	%	≥80	75,5	75,5

\* 2013. a elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Kolme aasta näitajate võrdlusel võib öelda, et suuri muutusi näitajate väärtustes pole toimunud. Väikest positiivset muutust on märgata vaid kahe näitaja osas – tõusnud on kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal alus- ja üldharidusasutustes ning jätkuvalt on kasvutrendis Tartu kõrgkoolides õppivate välisüliõpilaste osakaal.

Koolieelsete lasteasutuste (munitsipaal- ja eralasteaiad) kohtade arvu vähenemine tulenes eelkõige rühmaliikide muutusest. Kui muutub rühmaliik, muutub ka kohtade arv (nt kui aiarühm muutub sobitusrühmaks, sõltub kohtade arv hariduslike erivajadustega laste arvust). Lisaks sõltub kohtade arv ka sellest, kas lasteaia hoolekogu on lubanud kohtade arvu rühmades suurendada või mitte.

Kuna viimane arengunäitaja põhineb elanike rahulolu-uuringul, siis võrdlusandmed elanike rahulolu kohta õppimisvõimalustega Tartus saab pärast järgmist küsitlust, mis toimub 2018. a. Viimase küsitluse andmetel oli 75,5% tartlastest hariduse omandamise võimalustega Tartus rahul, mida võib lugeda positiivseks näitajaks.

**Ettevõtluse ja tööhõive valdkonna näitajad**

Näitaja	Ühik	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Tartu sisemajanduse koguprodukti (SKP) osatähtsus riigi SKPst*	%	Kasvav trend	8,1	7,7
Tööhõive määr võrreldes Eesti keskmisega	%	Üle Eesti keskmise	Eesti: 65,6 Tartu: 70,3	Eesti: 63,0 Tartu: 65,9
Registreeritud noorte töötute (vanuses 16-24) osakaal registreeritud töötute hulgas	%	Kahanev trend	17,2	21,0
Hõivatute jaotus sekundaarsektoris	%	Sekundaar-sektori osakaalu mõõdukas suurenemine	24,7	25,3
Hõivatute jaotus tertsiaarsektoris	%		73,4	73,8
Tartu keskmise brutotulu suhe Eesti keskmisesse*	%	105,0	101,8	101,7

Näitaja	Ühik	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Töövõljakus hõivatute kohta lisandväärtuse alusel, tuhat eurot*	%	>45	26,8	24,6
Ettevõtlusaktiivsus	arv	Kasvav trend	1600	1465
Majutuskohtade arv*	arv	Kasvav trend	2098	2057
Konverentsituristide osakaal Tartus majutajate arvust	%	8	3,8	3,1

\*Andmed saab aastase nihkega (st 2016. a veerus on esitatud 2015. a andmed)

Kokkuvõtvalt võib ettevõtluse valdkonna näitajate eelmise aasta muutusi hinnata positiivseks.

Arengunäitajana on välja toodud Tartu SKP osatähtsus riigi SKP-st, mida on soov suurendada. Kolme viimase aasta jooksul on see näitaja olnud kasvutrendis. Ka SKP väärtused elaniku kohta Tartus on viimastel aastatel ületanud Eesti keskmist näitajat.

Tartu tööhõive näitajad on muutunud positiivses suunas. Tööhõive määr on aastatel 2010-2016 nii Eestis tervikuna, kui Tartus pidevalt tõusnud ja alates 2013. a ületab Tartu näitaja Eesti keskmist ning noorte töötus on kahanenud. Ka ettevõtlusaktiivsuse näitaja on kasvutrendis.

Üheks eesmärgiks on tootmissektori töötajate osakaalu mõõdukas suurenemine suuremat lisandväärtust loovate ja eksportivate ettevõtete arvu kasvu arvelt. Kui eelneva viie aasta jooksul on hõivatute osakaal sekundaarsektoris pidevalt suurenenud, siis eelmisel aastal on toimunud väike tagasilangus.

Tartlaste brutotulu on viimasel viiel aastal ületanud Eesti keskmist, moodustades 2015. a 101,8% Eesti keskmisest. Töövõljakus on samal ajal olnud pidevas tõusutrendis, kasvades 20 300 eurolt (2010. a) 26 800 euroni (2015. a).

Majutuskohtade all on mõeldud voodikohtade arvu, mis küll eelneva viie aastaga on suurenenud 250 võrra, kuid 2015. a taas vähenenud. Konverentsituristide osakaal hakkas aastatel 2010-2014 langema, kuid 2015. ja 2016. a andmed näitavad uuesti konverentsituristide osakaalu kasvu.

### Elukeskkonna näitajad

Näitaja	Ühik	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Rahvastiku tihedus	km <sup>2</sup> kohta	2850	2487	2490
Elamispinna suurus elaniku kohta *	m <sup>2</sup>	30	28,4	28,4
Aasta jooksul kasutusloa saanud uute elamute eluruumide pind	m <sup>2</sup>	>26 000	17 577	11 312
Parkide ja haljasalade pindala elaniku kohta	m <sup>2</sup>	≥38	40,1	39,9
Jalgsi ja jalgrattaga liiklejate osakaal **	%	45,0	29,8	29,8
Ühistranspordi kasutajate osakaal **	%	30,0	16,6	16,6
Rahvusvaheliste lendude arv nädalas	arv	14	7	5
Isikuvastaste kuritegude arv	arv	Kahanev trend	153	296
Elanike rahulolu Tartu kui elukohaga **	%	≥92,0	91,9	91,9

\* 2011. a rahvaloenduse andmed.

\*\* 2013. a elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Elukeskkonna näitajatest põhinevad kolm näitajat elanikeküsitlese tulemustel ja üks näitaja rahvaloenduse andmetel, mistõttu võrdlusandmed nende näitajate kohta saab peale järgmist küsitlust ja rahvaloendust. Ülejäänud näitajate osas on 2016. a toimunud lähteastaga võrreldes positiivsed muutused.

Parkide ja haljasalade pindala elaniku kohta oli ka 2016. a kooskõlas püstitatud sihtnäduga. Ka 2016. a jooksul lisandunud eluruumide pind oli märkimisväärselt suurem kui 2014. a. Sellest aga ei piisa püstitatud sihtnädude saavutamiseks. Kui säilitada senist taset (28 m<sup>2</sup> elaniku kohta) ja arvestada 110 000 elanikuga, siis oleks juurde vaja vähemalt 26 tuhat m<sup>2</sup> aastas ning kui pidada silmas, et on soov ka elamispiinda elaniku kohta suurendada, siis peaks aastane juurdekasv olema veelgi suurem.

Kuritegude vähenemine viitab turvalisuse suurenemisele Tartus. Isikuvastaste kuritegude arv vähenes võrreldes 2014. aastaga 143 võrra.

Linlaste rahulolu Tartu kui elukohaga on juba aastaid olnud üle 90%. Oluline on ka tulevikus seda taset säilitada.

### Hoolekande ja tervishoiu kodanikuühiskonna arengu näitajad

Näitaja	Ühik	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Toimetulekutoetust saavate perede arv	arv	Kahanev trend	5890	6386
Eakatele ja puuetega inimestele mõeldud teenuste saajate arv ja osakaal Tartu eakatest ja puuetega inimestest	arv %	2000/	1641 8	1781 9
Tööealistele mõeldud teenuste arv ja osakaal Tartu tööealistest elanikest	arv %	1650/	1246 2	1376 2
Lastega peredele mõeldud teenuste saajate arv	arv	400	543	331
Elanike tervise enesehinnang, hea ja väga hea tervisega elanike osakaal võrreldes Eesti keskmisega	%	Parem Eesti keskmisest	Eesti: 55,7 Tartu: 63,6	Eesti: 54,9 Tartu: 57,8
Aktiivse kehalise liikumisega regulaarselt tegelevate elanike osakaal *	%	>50,0	48,8	48,8
Elanike rahulolu osalemisvõimalustega linnaarengu ja –planeerimise küsimuste üle otsustamisel *	%	>30,0	15,3	15,3
Elanike rahulolu linnavalitsuse tööga *	%	>50,0	26,4	26,4
Kandidaatide arv ühele volikogu liikme kohale kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel **	arv	Kasvav trend	8,9	8,9

\* 2013. a elanike rahulolu-uuringu tulemused.

\*\* 2013. a kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste näitaja.

Võrreldes 2014. a on pisut vähenenud nii toimetulekutoetust vajavate perede arv, kui eakatele ja puuetega inimestele ning ka tööealistele mõeldud teenuste vajajate arv. Lastega peredele mõeldud teenuste saajate arv on aga oluliselt kasvanud.

Tartlaste tervise enesehinnang on võrreldes 2014. a-ga paranenud peaaegu 6% võrra ning on jätkuvalt märkimisväärselt parem Eesti keskmisest.

Ülejäänud elanike kehalist aktiivsust ja kodanikuaktiivsust puudutavate näitajate osas saame võrdlusandmed 2018. a elanikeküsitlese tulemuste põhjal ja viimase näitaja muutusi saame hinnata peale 2017. a sügisel toimuvaid kohalike omavalitsuste valimisi.

Kodanikuaktiivsust iseloomustab lisaks ka kultuurivaldkonna üks näitajatest, mis puudutab kaasava eelarve hääletamisel osalemist ja mis näitab osalejate arvu olulist suurenemist.

**Kultuuri, spordi ja noorsootöö näitajad**

Näitaja	Ühik	2030 sihtnäit	2016 täitmine	2014 lähtenäit
Huvikoolide õpilaste arv/osakaal 7-19-aastaste seas	arv	11 540	9872	9591
	%	80,0	73,2	73,8
Elanike rahulolu Tartu kui laste- ja noortesõbraliku linnaga *	%	>75,0	69,2	69,2
Raamatukogude külastused	arv	Säilitada sama taset	781 565	870 950
Muuseumide ja galeriide külastused	arv	Kasvav trend	652 740	696 610
Sportimispaigad	arv	145	154	130
Harrastajaid spordiklubides	arv	>23 000	16 237	17 880
Tartu kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv ja osakaal 16-aastaste ja vanemate tartlaste hulgas	arv	Kasvav trend	4029	1938
	%		5,2	2,5
Elanike rahulolu kultuurivaldkonnaga *	%	Rahulolu kasv	67,0	67,0
Elanike rahulolu vaba aja sisustamise võimalustega *	%	Rahulolu kasv	41,4	41,4

\* 2013. a elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Kultuuri ja noorsootöö valdkonna näitajatest põhinevad kolm tartlaste küsitluse tulemustel, mistõttu võrdlusandmed nende näitajate kohta saab peale järgmist küsitlust. Ülejäänud näitajatest võib 2014. a võrreldes kolme näitaja osas täheldada positiivset muutust ning kolme näitaja puhul sihtnäidust kaugenemist.

Positiivne on see, et noored tegelevad üha aktiivsemalt oma huvialade arendamisega. Huvikoolides osalevate noorte arv näitab tõusutrendi juba aastaid ning on aastatel 2010-2015 kasvanud peaaegu 42% võrra. 2016. a on võrreldes algnäiduga huvikoolides osalevate noorte arv küll suurenenud, kuid nende osakaal 7-19-aastaste seas on pisut vähenenud, kuna nimetatud vanusegrupi elanike arvukus on samuti suurenenud.

Elanike aktiivset kultuurihuvi iseloomustavad raamatukogude ja muuseumide külastuste arvud. Kahjuks on mõlemad näitajad 2014. aastaga võrreldes vähenenud.

Positiivne on, et võrreldes 2014. a on sportimispaikade arv 24 võrra kasvanud ja ületanud juba soovitud sihtnäidu. Sportimispaikade all mõeldakse nii hooneid (spordisaal, võimla, sisseujula, lasketiir jne) kui välisrajatisi (staadionid, palliplatsid jne). Enam on suurenenud spordisaalide ja välispalliväljakute arv.

Negatiivse poole pealt tuleb esile tuua spordiklubide külastajate arvu vähenemist. Kuigi eesmärgiks oli seatud spordiklubides osalejate arvu kasv u 300 inimese võrra aastas, siis tegelikult 2014. a võrreldes spordiklubides osalejate arv hoopis vähenes 1640 võrra. Kavandatud kasvu eeldusteks oli elanike arvu kasv, nende elanike osakaal, kes pole end veel ühegi spordiklubiga sidunud ning elanike terviseteadlikkuse tõus.

Positiivsena saab esile tõsta aga elanike aktiivsust iseloomustava näitaja tulemusi. Kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv oli võrreldes 2014. a kahekordistunud.

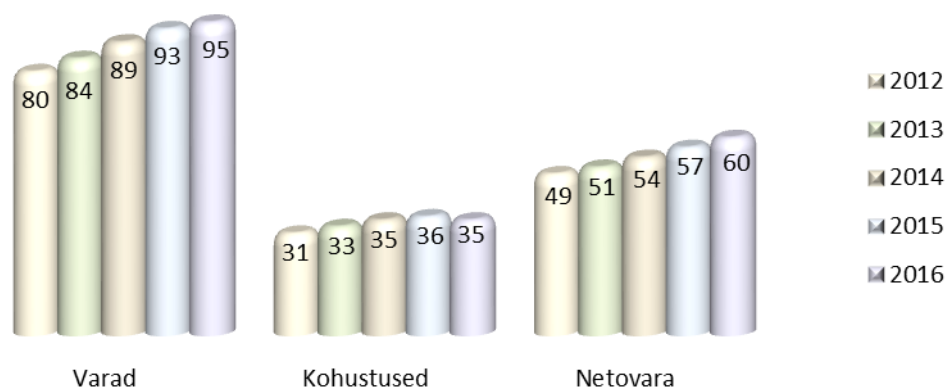
## 1.6. KONSOLIDEERIMISGRUPI ÄRIÜHINGUD JA SIHTASUTUSED

Aruandeaasta lõpuks on Tartu linna konsolideerimisgrupis valitseva mõju all olevaid (linna osalus 50-100%) äriühinguid 5 ja sihtasutusi 9 ning olulise mõju all olevaid (linna osalus 20-50%) äriühinguid 1 ja sihtasutusi 3. Aruandeaastal müüs linn kirjaliku enampakkumise teel oma osaluse valitseva mõju all olnud AS-s Tartu Elamuhaldus aktsiate alghinnaga 300 tuhat eurot. Enampakkumise võitis AS EVIKO ostuhinnaga 380 tuhat eurot. Asutati uus sidusüksus Buildit Creative Invest OÜ, milles SA Tartu Loomemajanduskeskus omandas 34%-lise osaluse.

Tartu linna ettevõtluses osalemise eesmärgiks on linnaelanikele kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse tagamine. Sellest põhimõttest lähtuvalt ei saa äriühingute eesmärgiks olla mitte alati maksimaalse kasumi teenimine, vaid linna kui kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine. Linna konsolideerimisgruppi kuuluvate linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste olulisemad finantsnäitajad on toodud raamatupidamisaruande lisas 3, üksuste keskmine töötajate arv ja töötasu kulu aruandeaastal on avatud tegevusaruande p 1.2 graafikutes lk 11-12.

Järgnevad joonised avavad linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste viimase viie aasta olulisemad majandusnäitajad, kajastades üksuste tegevuse stabiilsust ja mõningast tõusutrendi. Esimesel joonisel on bilansimahu, selle komponentide suuruse ja dünaamika, teisel tulud ja kulud ning tulemi kujunemine.

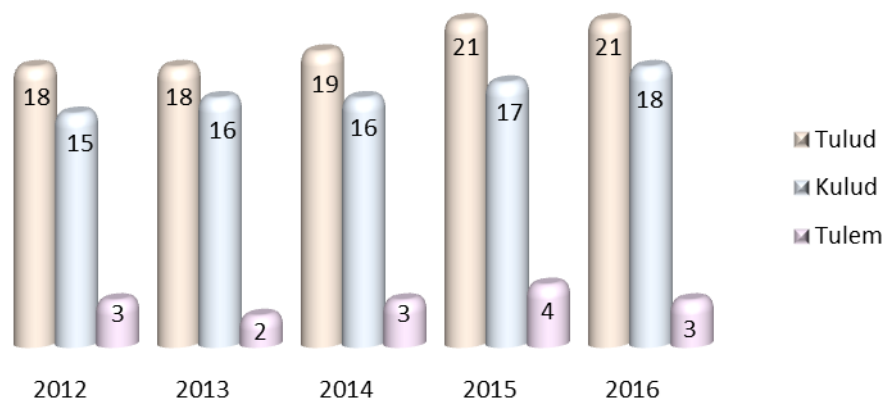
**Linna valitseva mõju all olevate üksuste bilansimaht**  
(mln eurot)



Nii varade kui netovara (varad miinus kohustused) suurenemist ning kohustuste mõningast vähenemist on valdavalt põhjustanud linna suurima tütarettevõtja AS Tartu Veevärgi tegevus, kelle bilansimaht ning aruandeaasta tulemi moodustab 90% linna valitseva mõju all olevate üksuste kogu bilansimahust ja tulemist. Samuti kuulub ligikaudu pool nimetatud üksuste kogu tuludest ja kuludest AS-le Tartu Veevärk.



### Linna valitseva mõju all olevate üksuste tulemi kujunemine (mln eurot)

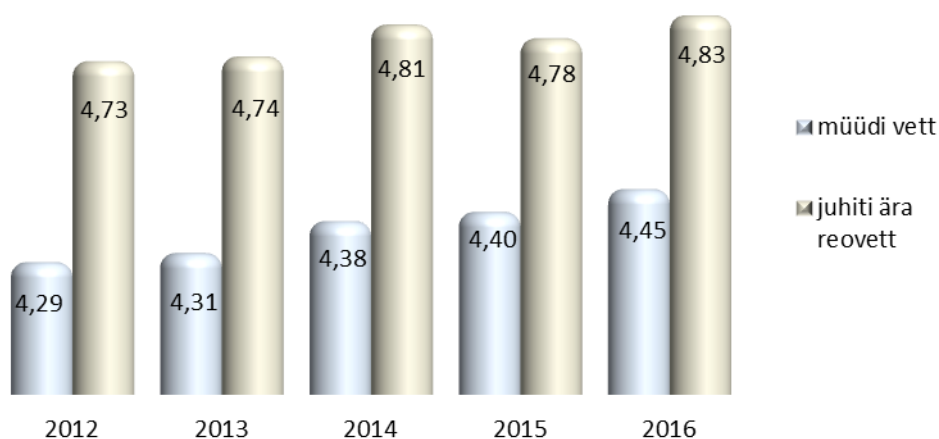


### AS Tartu Veevärk

Linna suurima tüdarettevõtja AS Tartu Veevärk põhitegevusaladeks on tarbijate varustamine joogiveega ning reovee ärajuhtimine Tartu linnas ja seda vahetult ümbritsevates omavalitsustes linna kontaktvööndis. Ettevõtte põhieesmärgid olid lisaks tarbijate kvaliteetse veega varustamisele ja reovee ärajuhtimisele ka teenuste kvaliteedi ja varustuskindluse tõstmine, keskkonnanahoiu tõhustamine, lahkvoolse sademeveetorustiku rajamine, et vähendada reoveepuhasti ülekoormust sajuperioodidel, optimeerida pikaajaseid kulusid ning võimaldada linnal ruumiliselt areneda.

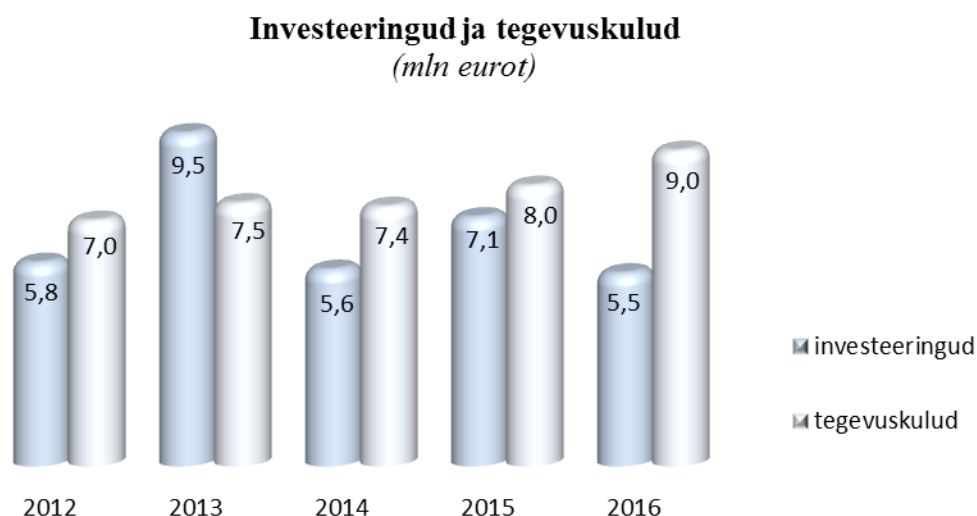
Tarbijatele müüdud vee ning ärajuhitud reovee kogustest annab ülevaate järgnev joonis.

### Müüdud vee ja ärajuhitud reovee kogused (mln m<sup>3</sup>)



Aruandeaastal on eelnenud aastast müüdud 1% rohkem nii vett (ehk 54 tuhat m<sup>3</sup> rohkem) kui ka juhitud ära reovett (ehk 47 tuhat m<sup>3</sup> rohkem). Elanikkonna vee- ja kanalisatsiooniteenuste tarbimine on suurenenud vastavalt 2% ja 1%, tööstusele on vee müük suurenenud 1% ja kanalisatsiooniteenuse osutamine jäänud eelnenud aasta tasemele. Reovee ärajuhtimise ja veeteenuseid osutati 8,8 mln euro ning muid teenuseid 1,2 mln euro eest, eelnenud aastal vastavalt 8,7 mln ja 1,3 mln eurot.

Ettevõttesisene järjekindel kulude ja struktuuri efektiivsemaks muutmine andis võimaluse pakkuda tarbijatele paraneva kvaliteediga teenuseid. Järgnev joonis annab ülevaate viimaste aastate investeeringute ja tegevuskulude mahtudest.



Aruandeaastal investeeris ettevõtja ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuste arendamisega seotud tegevustesse, sh

- veega varustamise kindluse tõstmiseks uuendati suurkaevu Ropka veehaardes, jätkati Sepa veehaarde korrastamist ning Sepa joogiveepuhasti laiendamisel automaatika uuendamist;
- alustati Tartu ja lähiümbruse veevarude hindamisega ning tehti ettevalmistusi uue veehaarde ja joogiveepuhasti rajamiseks Tartu valda;
- rekonstrueeriti ja renoveeriti vee- ja kanalisatsioonitorustikke kavas ettenähtust suuremas mahus veevarustuse töökindluse tõstmiseks ja keskkonnareostuse ohu vähendamiseks;
- arendati lahkvoolset sademeveekanalisatsiooni, suurendades piirkondi, millelt sademevesi lahkvoolselt ära juhitakse, alustati ka lahkvoolse eelvoolu rajamist Tähe tn kuni Emajõeni, mille valmimisega 2017. a peaks oluliselt vähenema ka uputuseoht Riia viadukti all;
- biogaasijaamas ja reoveepuhastis tegeldi häälestustööde ja optimeerimisega.

Aruandeaastal eraldati reovee puhastamisel 8 tuhat tonni muda, toodeti biogaasi 936 tuhat m<sup>3</sup> ning biogaasist toodeti 1,5 mln kWh elektrit. Suurim keskkonnaalane risk on reoveepuhasti mittetöötamine laialdase elektrikatkestuse korral, mil võib loodusesse sattuda mittepuhastatud reovesi. Antud riski vähendamiseks on paigaldatud kriitilistesse kohtadesse autonoomsed elektri tootmise seadmed ning kasutatakse reoveepuhastil enda toodetud elektrienergiat.

Äriühing on võtnud 2014-2015. a kahes jaos investeerimislaenu algmahuga 2,5 mln eurot lõpptähtajaga 2024. a, millest aruandeaasta lõpuks on tasutud 0,4 mln eurot. Tagatiseks on panditud varasid bilansilise maksumusega 13,5 mln eurot, millest üle poole on ehitised.

Aruandeaasta kasum 2449 tuhat eurot on eelmise aasta kasumist 318 tuhande euro ehk 11% võrra väiksem, tegevus- ja finantskulude kasv kujunes tegevustulude kasvust poole suuremaks. Tegevustuludest 55% ehk 5910 tuhat eurot saadi heitvee ärajuhtimisest, 25% ehk 2476 tuhat eurot saadi vee müügist. Teenuse müügi käibe ühelt eurolt saadi kasumit aruandeaastal 24,5 senti, eelnenud aastal 27,9 senti. Tegevuskuludest 51% ehk 4356 tuhat eurot moodustas põhivara aruandeaasta amortisatsioonikulu, 30% ehk 2595 tuhat eurot majandamis- ja muud kulud ning 19% ehk 1667 tuhat eurot tööjõukulud. Tegevustulude ja -kulude struktuur püsib viimastel aastatel stabiilsena.

AS-i Tartu Veevärk tegevjuhi töötasu aruandeaastal oli 61 tuhat eurot, nõukogu 7 liikme tasu kokku 22 tuhat eurot.

### **OÜ Tartu Veekeskus**

OÜ Tartu Veekeskuse põhilisteks tegevusaladeks on spordirajatise käitus, spordi- ja tervistavate vaba aja veetmise teenuste osutamine. Veekeskuse eesmärgiks on jätkuvalt võimaldada tegutsemist nii ujumissportlastele kui ka tervisespordiga tegelejatele. Turundustegevuses jätkatakse koostööd Teaduskeskusega AHHAA, hotellide, reisibüroode, SA-ga Tartumaa Turism jt ettevõtjatega. Avatud on koduleht [www.aurakeskus.ee](http://www.aurakeskus.ee) neljas keeles koos online broneerimissüsteemiga. Broneeringutega külastasid Aura Keskust kõige enam Eesti ja Läti turismigrupid. Traditsioonilised vesiaeroobika ja laste ning täiskasvanute erinevad treeningtunnid beebieast eakateni ning sauna Yoga treeningud on saanud tartlaste ja külaliste hulgas väga populaarseteks.

Aruandeaastal külastati veekeskust kokku 339,7 tuhandel korral (eelnenud aastal 359,4), mis teeb keskmiseks päevaseks külastajate arvuks 1118 inimest. Eelnenud aastast 5% väiksema külastatavuse põhjustas veekeskuse kahekuune kinniolek hoone ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimiseks, heitvee soojustagastussüsteemi rajamiseks ning mitmeteks hooldusremondi töödeks. Teenuse pakettidest kasutati ujulat 73%, veeparki ja terviseklubi võrdselt. Järjekordse rekordini on tõusnud tegevus organiseeritud õppetöö osas, moodustades kogu ujula külastustest 47% (eelnenud aastal 45%). Ujumisklubide treeningtunnid ning üldhariduskoolide II klassi õpilaste ujumise algõpetusest osavõtt on suurenenud 3% võrreldes 2015. a. Antud külastused on soodushindadega, vastavalt ujumisklubide ja linnaga sõlmitud lepingutele.

Aruandeaastal investeeris ettevõtte põhivarasse üle 1 mln euro ning tegi hooldusremonti üle 50 tuhande euro väärtuses.

Aruandeaastal saadi 153 tuhat eurot kasumit nagu ka eelnenud aastal, nii kulud kui tulud osutusid 60 tuhande euro võrra väiksemateks, ent põhivarade bilansiline maksumus suurenes üle miljoni euro võrra.

OÜ Tartu Veekeskuse tegevjuhi töötasu aruandeaastal oli 24 tuhat eurot ning nõukogu 5 liikmel kokku 9 tuhat eurot.

### **AS Tartu Turg**

AS-i Tartu Turg põhitegevusalad on turukaubanduse organiseerimine, tasuliste turuteenuste osutamine, kaubandusinventari laenutamine ning müügikohtade ja ruumide rentimine nii ajaloolises turuhoones kui avaturul koos turuhalliga.

Aruandeaasta kasum 15 tuhat eurot on eelneva aasta kasumist 105 tuhande euro ehk 90% võrra väiksem. Tegevustulud on aastaga vähenenud 38 tuhande euro ehk 5% võrra valdavalt renditulu arvel, tegevuskulud aga suurenenud 67 tuhande euro ehk 10% võrra. Tegevustuludes saadi 93% renditulust ning 7% teenustasudest, tulude struktuur muutunud pole. Tegevuskuludes suurenesid enam tööjõukulud ning põhivara kulum. Tegevuskuludest moodustasid tööjõukulud 62%, majandamiskulud 31%, millest valdavalt kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskuludena, ning põhivara kulumi kulu 7%, oluliste struktuurimuutusteta.

AS-i Tartu Turg juhataja aruandeaasta töötasu oli 32 tuhat eurot ning nõukogu 3 liikmele kokku 8 tuhat eurot.

### **Tartu Elamuhalduse AS**

2002. a alates tegutsenud Tartu Elamuhalduse AS, kelle põhitegevuseks on olnud linnale kuuluvate elamute, korteriühistute ja ühisuste haldamine ning hooldus, võõrandati senise omaniku, Tartu linna poolt enampakkumise korras 2016. a keskel. Võõrandamise hetkeks oli ettevõtte haldusel ja hooldamisel endiselt 185 elamut, sh 70 korteriühistut. Linna omanduses olevate elu- ja äriruumide hooldamise leping Tartu Linnavalitsusega lõppes 31.12.2012.

Ettevõtte lõpetas Tartu linna tütarettevõtjaks olemise 602 tuhande eurose bilansimahu ning 11 tuhande eurose kahjumiga.

### **OÜ Anne Saun**

OÜ Anne Sauna põhitegevuseks on saunateenuste osutamine ja saunateenustega kaasnevate kaupade müük.

Aruandeaastal külastas sauna 34 tuhat klienti (2015. a 40; 2014. a 38 tuhat klienti). Klientide arvu vähenemise põhjustas saunateenuste katkestamine remondi perioodil kümneks nädalaks. Remondi perioodil oli peatatud ka osade rentnikega rendilepingud, kuna ei olnud võimalik tagada töötajate-klientide juurdepääsu rendipindadele. Linnalt saadi sihtotstarbelist toetust kokku 197 tuhat eurot (2015. a 626; 2014. a 198 tuhat eurot), sh pensionäride ja vähekindlustatud linnakodanike saunapiletite doteerimiseks ning neile mõne tasuta saunapäeva korraldamiseks 48 tuhat eurot, nagu ka eelnenud aastatel, 137 tuhat eurot sauna renoveerimise ja ehitustöödeks. Tasuta saunapäevadel kasutas saunateenuseid 2985 klienti.

Aruandeaasta tulemiks kujunes kasum 58 tuhat eurot, olles 286 tuhande euro võrra ehk 83% väiksem eelnenud aasta 344 tuhande eurosest kasumist. Tegevustulud 372 tuhat eurot olid 437 tuhande euro võrra eelnenud aasta tuludest väiksemad, sh vähenesid tulud sihtfinantseerimisest 429 tuhat euro ning müügitulu 9 tuhande euro võrra. 2015. a tulud olid tavapärasest tasemest kõrgemad renoveerimistöodeks antud sihtfinantseerimise arvel, 2016. a müügitulu vähenemist on põhjustanud remondiperioodil peatunud müügitegevus. Tegevuskulud 314 tuhat eurot on 151 tuhande euro ehk ligi kolmandiku võrra eelnenud aasta kuludest väiksemad. 2015. a kulud olid valdavalt põhivara kulumi ja seoses ulatuslikema renoveerimistöödega põhivara mahakandmise kulu arvel tavapärasest suuremad.

OÜ Anne Sauna tegevjuhi töötasu aruandeaastal oli 19 tuhat eurot ning nõukogu 3 liikmel kokku 2 tuhat eurot.

### **OÜ Tartu Linna Polikliinik**

OÜ Tartu Linna Polikliiniku põhitegevuseks on ambulatoorse eriarstiabi osutamine. Analüüsid ja uuringud, mida ise ei tehta, ostetakse sisse teistelt raviasutustelt. Polikliinik haldab ka kinnistut Gildi 8/Munga 5.

Aruandeaastal toimus kokku 9,1 tuhat visiiti, mis on eelnenud aastast ligi kümnendiku võrra väiksem, külastuste arvust oli haigusega visiite 85% ehk 8,1 tuhat visiiti (2015. a 8,8 tuhat visiiti). Mõlemad, nii tulud kui kulud on aastaga kasvanud 41 tuhande euro võrra ehk 6% ning tulemina on kasum 4 tuhat eurot jäänud eelnenud aasta tasemele. Eesti Haigekassaga sõlmivate raviteenuste lepingute maht suurenes 8,8% vastukaaluks eelnenud aastate pidavale vähenemisele. Aastaga on kulud suurenenud sisseostetavate meditsiinialaste analüüside ja uuringute kasvu, tööjõukulude ja infotehnoloogia kulude arvel.

OÜ Tartu Linna Polikliiniku tegevjuhi aruandeaasta töötasu oli 18 tuhat eurot ning kokku nõukogu 5 liikmel 3 tuhat eurot eelnenud aasta tasemel.

### SA Tartu Eluasemefond

SA Tartu Eluasemefond põhitegevusalaks on laenude ja toetuste andmine Tartu linna elanikele nende elamistingimuste parandamise võimaldamiseks.

Põhikirjaliste eesmärkide täitmise raames väljastati 2016. a erinevatele sihtgruppidele 44 (2015. a 51) erinevat toodet kogusummas 590 tuhat eurot (2015. a 584 tuhat eurot), sellest laene 583 tuhat eurot (2015. a 576 tuhat eurot) ning toetusi 8 tuhat eurot (2015. a 8 tuhat eurot). Keskmiseks laenusummaks kujunes 15,3 tuhat eurot (2015. a 12,8) ja keskmiseks intressimääraks 6,5% laenu põhiosa jäägilt aastas.

Aruandeaastal:

- väljastati tagastatud eluruumide elanikele üks laen 28 tuhat eurot ja kolimistoetusi 6 leibkonnale kogusummas 8 tuhat eurot;
- sõlmiti 36 (2015. a 45) eluasemelaenu lepingut, sh 11 eluaseme soetamiseks ning 25 remondiks, kogusummas 550 (2015. a 576) tuhat eurot, keskmise laenusummaga 15 tuhat eurot, keskmiseks intressimääraks kujunes 6,5%;
- ühisvee ja/või –kanalisatsiooniga liitumiseks väljastati üks laen summas 4 tuhat eurot.

Kõikidest väljasolevaist laenudest laekus aruandeaastal tagasi põhiosa 571 tuhat eurot (2015. a 447 tuhat eurot) ning intresse 133 tuhat eurot (2015. a 131 tuhat eurot). Intressitulud on viimastel aastatel kasvanud sõltudes laenuportfelli suurusest ja keskmisest intressimäärast. Aruandeaasta lõpuks oli laenunõuete kogumaht 2118 tuhat eurot (2015. a 2107), aastaga suurenes laenuportfell 11 tuhande euro ehk 6% võrra. Ebatõenäolisi laenunõudeid aruandeaasta, nagu ka viimaste aastate lõpuks ei olnud. Enamus väljastatavatest laenudest tagatakse kinnisaja pandilepingu ehk hüpoteegiga. 2016. a 89% laenulepingutest tagati hüpoteegiga, ülejäänud 11% käenduslepinguga.

Aruandeaasta tulem 25 tuhat eurot on eelmise aasta kasumist 3 tuhande euro ehk 15% võrra suurem.

SA Tartu Eluasemefondi juhatajale arvestati aruandeaastal töötasu 27 tuhat eurot ning nõukogu 7 liikmele kokku 2 tuhat eurot.

### SA Tartu Loomemajanduskeskus

SA Tartu Loomemajanduskeskuse põhitegevusalaks on katusorganisatsioonina loomemajanduse koordineerimine Tartus, jagades loomemajandusalast infot ning pakkudes alustavatele loovettevõtjatele ärialustusteenuseid. Sihtasutuse üks peamisi põhikirjalisi ülesandeid on uute innovaatiliste loomemajanduse ettevõtete tekke initsieerimine ning nende jätkusuutlikkuse tagamine. Selleks pakub keskus eelinkubatsiooni ja inkubatsiooni teenuseid. Sihtasutuse loomeinkubaator pakub ka loomemajanduse valdkonnas alustavatele ettevõtjatele soodsatel tingimustel üüritavaid ruume. Loomemajanduskeskuse ülesanne on julgustada loomeinimesi ettevõtlusega tegelema, et neil tekiksid oskused rakendada oma loominguline potentsiaal sisetuleku teenimisele. Intellektuaalomandi müügil põhineva ettevõtluse arendamine loob Tartus uusi võimalusi loovisikutele ja oma ala spetsialistidele. Juhtivateks valdkondadeks on kujunenud film ja moedisain, lisaks veel maastikuarhitektuur, tootedisain, fotograafia jm. Sihtasutus haldab ka Antoniuse õue kompleksi, kus tegutsevad mitmesugused käsitöökodjad, avatud õuekohvik.

2016. a kaitses loomemajanduskeskuses äriplaani 14 uut ettevõtjat, kellest parimatel on võimalus asuda inkubatsiooni ning saada abi oma ettevõtte arendamisel. Aasta lõpuks oli loomemajanduskeskuse inkubatsioonis 35 ettevõtet. Jätkusid traditsiooniliselt heal tasemel ja populaarsed noore kunsti oksjonid, moeetendused, laienenud jõuluturg Kellawärk, disainipoe Di5ain arengud, noored ettevõtjad olid üsna heal tasemel tootearenduse osas ning on tõusnud

äriplaanide kirjutamise kvaliteet. Aasta oli edukas loominguulises plaanis ja ettevõtjad on saanud palju tunnustust, ka rahvusvahelistel üritustel.

Loomemajanduskeskuse omandatud 34,25%-list osalust sidusüksuses Buildit Creative Invest OÜ aruandeaastal kapitaliosaluse meetodil konsolideeritud pole, kuna vastloodud osaühingu esimeseks aruandeperioodiks saab olema 3.10.2016 kuni 31.12.2017.

SA Tartu Loomemajanduskeskuse juhatuse liikme aruandeaasta töötasuks oli 26 tuhat eurot, nõukogu liikmetele tasu ei makstud.

### **SA Tartu Kultuurkapital**

SA Tartu Kultuurkapitali põhitegevusalaks on Tartu kesksete kultuuri-, teaduse-, hariduse- ja spordiprojektide ning isikute loominguulise tegevuse toetamine avalikes huvides rahaliste vahendite kogumise ja sihtotstarbelise jagamise kaudu ning toetustena laekunud raha majanduslikult otstarbekas paigutamine, arvestades sihtasutuse eesmäärke.

Kultuurkapitali tegevust toetab Tartu linn ning Kultuurkapitali juurde asutatud nimelistesse allfondidesse teevad annetusi ja toetusi nii füüsilised kui juriidilised isikud. Laekunud vahendite arvelt annab Kultuurkapital välja erinevaid preemiaid, stipendiume ja projektitoetusi.

Aruandeaastal saadi sihtasutuse juures asuvatele nimelistele allfondidele (kokku 49 allfondi) ning erinevateks stipendiumikonkurssideks kokku 244 tuhat eurot (2015. a 352 tuhat eurot) annetusi ja toetusi, sh Tartu linnalt 110 tuhat eurot (2015. a 108 tuhat eurot). Saadud annetuste osamaksete ja eelneva majandusaasta tulemi arvel on nimeliste allfondide põhikapitalid kokkuvõttes vähenenud 8 tuhande euro (2015. a suurenesid 14 tuhande euro) võrra. Kultuurkapitali põhikapitalist, mis oli sihtasutusel aruandeaasta lõpuks 547 tuhat eurot (eelnenud aastal 549 tuhat eurot), tehti väljamakseid 15 tuhat eurot, üldreeglina on põhikapital aga tulu saamise eesmärgil investeeritud.

Aruandeaasta lõpuks oli sihtasutusel investeerimisportfelli suuruseks 584 tuhat eurot (2015. a 581 tuhat eurot).

Stipendiume eraldati kokku 157 tuhat eurot (2015. a 218 tuhat eurot), sh nimelistest allfondidest 154 tuhat eurot (2015. a 204 tuhat eurot).

SA Tartu Kultuurkapitali juhatajale arvestati aruandeaastal töötasu 16 tuhat eurot, nõukogu 15 liiget teevad oma tööd sihtasutuses tasuta.

### **SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus**

SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse eesmärk on psüühiliste erivajadustega ja eakate inimeste elukvaliteedi parandamine või säilitamine ning igapäevaelu ja töötamist toetavate erihoolekande- ning rehabiliteeritavate teenuste osutamine. Sihtasutus osutab eakatele ööpäevaringset hooldamist hooldekeskuses, päevahoidu päevahoiduskeskuses, koduhooldust ja koduõendust eaka kodus ning sooja toidu kojuviimist. Tööealistele osutab sihtasutus rehabilitatsiooni, igapäevaelu toetamise, töötamise toetamise, toitlustamise, pesupesemise ja sauna teenust, isiku elukohas osutatakse toetatud elamise teenust. Erinevate teenuste kasutajaid oli nii aruande- kui eelneval aastal üle kuuesaja. Erihooldusteenuse saajaid on lisaks Tartu linna kodanikele ka lähivaldadest ning Elva ja Kallaste linnast.

Koostöös TÜ kliinikumi ja tehnoloogia instituudi ekspertidega valmistati ette rehabilitatsiooniprogramm dementsuse ennetustööks. Hooldekeskus oli ka praktikabaasiks Tartu Tervishoiu

Kõrgkooli psühhiaatriaõdedele, TÜ sotsiaaltöö tudengitele, Tallinna Ülikooli kunstiteraapia üliõpilasele. Spetsialistid on juhendanud Töötukassa juhtumikorraldajate praktikat erihoolduse ja rehabilitatsiooniteenuste teemadel.

SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse juhataja ning nõukogu liikmete aruandeaasta töötaasu oli kokku 27 tuhat eurot.

### **SA Tähtvere Puhkepark**

SA Tähtvere Puhkepargi missiooniks on Tartu linna sihtasutusena luua eeldused ning motiveerida elanikkonda harmooniliseks arenemiseks. Sihtasutuse põhitegevusteks on Tartu linna külastajatele ja linnaelanikele nii tasuta avaliku kui ka tasulise teenuste pakkumine Puhkepargi kasutusse antud vara, ruumide ja territooriumi väljarentimisega, tingimuste loomine aktiivseks puhkamiseks ja sportimiseks, puhke-, meelelahutus- ja spordirajatiste haldamine ning arendamine, kultuuri- ja meelelahutusürituste korraldamine ning võimaluste loomine teiste ürituste korraldamiseks.

Sihtasutus haldab Tartu linnale kuuluvat vabaaja- ja meelelahutuskompleksi, kuhu kuuluvad lauluväljak koos laululavaga, raadiomaja, Tähtvere spordipark koos BMX-rajaga, Tähtvere laste- ja noortepark, *skatepark* ning parklad. Alates 2015. a hallatakse ka Tähtvere dendroparki mis, on suure arengupotentsiaaliga tervisespordi ja vaba aja veetmise koht. Dendroparki arendatakse koostöös linna, SA-ga Eesti Terviserajad ja dendroparki kasutavate suusaklubidega.

Sihtasutus teenib tulu peamiselt lauluväljaku territooriumi, laululava ja siseruumide rentimisest ning spordivahendite laenutusest. Siseruumid on suures osas välja renditud nii pikaajaliste kui ka lühiajaliste lepingutega. Lisaks toetab linn sihtasutuse põhikirjalist ja investeerimistegevust.

Aruandeaastal jätkati arengukava täitmist luues väga head tingimused talispordi harrastamiseks, alustati uue Skatepargi ehitust, BMX rajal lõpetati profiili muutmise ning uue rajakatte paigalduse tööd. Puhkepark osales aktiivselt ka rahvusvahelistes jätkusuutlike kultuuri- ja spordialastel üritustel ja projektides, kokku toimus 28 üritust, neist 15 spordiüritustena *skatepargis*, spordipargis, BMX-rajal, sh ka Tartu Maratoni lasteüritused, Tartu Suusaklubi suusavõistlused jm võistlused või spordipäevad. Laululaval toimus 14 erinevat kontsertüritust (2015. a 17), sh rahvusvaheline Popkooripidu, Tudengite Öölaulupidu, Tartu Laulupidu ning mitmed Eesti artistide suvetuurid.

SA Tähtvere Puhkepark juhataja ja 5 liikme töötaasu kokku oli aruandeaastal 19 tuhat eurot.

### **SA Tartu Sport**

SA Tartu Sport põhitegevusalaks on linna spordihoonete ja -rajatiste haldamine. Kõikides sihtasutuse kasutuses olevates spordihoonetes ja staadionidel pakutakse kaasaegset sporditeenust, vastavalt Tartu linnaga kokkuleppele eelistatult noortespordile.

Sporditingimuste parandamiseks hoolati põrandaid ja muruväljakuid ning kunstmuruväljakuid, renoveeriti ja remonditi Turu tn spordihoone mitmeid ruume, sh 2 balletisaali, küttesüsteemi torustikku ja katust; Tamme staadioni rajakatet, Visa halli garderoobe jm abiruume; soetati mitmesugust spordiinventari. Aruandeaastal suurenes sihtasutuse pakutavate teenuste tarbimine ja sellega seoses ka müügitulu. Hooajal teenindatakse kõikide rajatiste peale kokku päevas keskmiselt 3950 inimest, aruandeaastal teenindati kokku 476 spordisündmust.

SA-1 Tartu Sport on 1 juhatuse liige ja 5-liikmeline nõukogu. Aruandeaastal on tegevjuhile arvestatud töötasu 22 tuhat eurot, nõukogu liikmetele tasu ei maksta.

### **SA Tartumaa Turism**

SA Tartumaa Turism põhitegevusalaks on koordineerida Tartu linnas ja maakonnas turismi-alast arendustööd: tegeleda piirkonna marketingi, turismitoodete arenduse, maine kujundamise ning turismialase informatsiooni kogumise, analüüsi ja levitamise.

Aruandeaastal ühtlustati koostööd linnavalitsusega, osaleti linna turundusstrateegia koostamisel, töötati välja ühtne visuaal, millega Tartut ja Tartumaad nii sise- kui välisurgudel esindada. Sihtasutus viib oma tegevusi ellu peamise suunitlusega Soome ja Läti turgudele, väiksemas mahus Venemaa ja Saksamaa ning teistele välisurgudele. Viidi ellu sihturgude lõikes erinevaid tegevusi trükiste väljaandmisest kuni tootetutvustusreiside, pressireiside korraldamise ja messidel osalemiseni ning osaledes mitmetes projektides ja messidel.

Konverentsiturismi alane tegevus laienes aruandeaastal ka äriturismile, on uuendatud andmebaase ja kontaktide haldamist, jätkuvalt nõustatud konverentsikorraldajaid. Tartu Konverentsibüroo on teinud tihedat koostööd Eesti Konverentsibürooga.

SA Tartumaa Turism juhiks on alates 2016. a veebruarist linnavalitsuse palgal olev Tartu linna turundusjuht, ühendatud koha loomise peamiseks eesmärgiks oli tagada info parem liikuvus ja süsteemsem töö linna ja maakonna efektiivsema turundamise nimel. Sihtasutuse eelmise juhi töötasu oli aruandeaastal 4 tuhat eurot, nõukogu 5 liikmele tasu ei makstud.

### **SA Tartu Perekodu Käopesa**

SA Tartu Perekodu Käopesa eesmärgiks on vanemliku hoolitsuseta jäänud laste heaolu ja turvatunde tagamine peresüsteemses asenduskodus, lähtudes iga lapse seaduslikest huvidest ja õiguste kaitsmisest. Alates 2016. a aprillist pakutakse ka lapsehoiuteenust raske ja sügava puudega lastele.

Asenduskoduteenuse pearaha kehtestatakse igal aastal Vabariigi Valitsuse määrusega, 2016. a maksis riik ja/või linn iga puudega ja alla 3-aastase lapse eest 1283 eurot ning 3-aastase ja vanema lapse eest 829 eurot kuus (2015. a vastavad määrad 1230 ja 795 eurot). Pearaha eest kaetakse asutuse tööjõu- ja kommunaalkulud ning laste ülalpidamiskulud. Linna eelarvest kaetakse nende vanemliku hoolitsuseta laste ülalpidamiskulud, kes ei vasta riikliku finantseerimise kriteeriumidele, st kelle suhtes ei ole kohtulikku lahendit perest eraldamiseks või vanemaõiguste äravõtmiseks, kuid kelle eestkostet ei ole võimalik enam korraldada ajutiste meetmetega. Aasta lõpu seisuga viibis asutuses riiklikul hoolekandel kokku 48 last (2015. a 51), neist 41 oli raske või sügava puudega. Lapsed on jaotatud 6 perekts, kus igapähe on 4-10 last: 3 peret asub peremajades ning 3 peret peamajas. Aruandeaastal investeeriti õuemänguvahenditesse (uued ronilad, batuudid ja aia renoveerimine).

2016. a tehti täienduste-alaselt koostööd Tervise Arengu Instituudi ja SEB Heategevusfondiga ning alustati kasvatusala töötajate supervisoone MTÜ Moreno Keskusega.

Tulevikus on plaanis edasi arendada peresüsteemset asenduskoduteenust, samuti õendusabi teenust ning luua tingimused hosiipiteenuse võimalusele suure hooldusvajadusega lastele.



SA Tartu Perekodu Käopesa juhatajale on arvestatud töötasu 24 tuhat eurot, nõukogu 5 liikmete tasu ei makstud.

### **SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus**

SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus on kaasaegne loodus- ja keskkonnahariduse metoodiline keskus, looduse ja säästva eluviisi õppimist koordineeriv keskus Lõuna-Eestis, loodust ja selle väärtusi tutvustav keskus nii lastele, noortele kui täiskasvanutele. Keskkonnahariduse Keskuse missiooniks on loodushariduse kaudu kujundada keskkonnasõbralikku mõtteviisi, peatada inimeste võõrandumine loodusest ning tekitada noortes kasvav huvi ja hoolivus meid ümbritseva looduse vastu; pakkuda Tartu linna ja Lõuna-Eesti elanikele kvaliteetset koolitust, teavet ja huvitegevust looduse, keskkonna ja säästva eluviisi teemadel.

Keskuses tegutsevad laste ja noorte huvikool Tartu Loodusmaja, loodus- ja keskkonnainfot edastav keskkonnainfopunkt, täiskasvanute koolituskeskus ning lasteadeadele ja koolidele pakutakse loodus- ja keskkonnateemalisi aktiivõppeprogramme. Keskkonnahariduse keskus on ka praktikabaasiks mitmete õppeasutuste õpilastele ja üliõpilastele. 2016. a külastas Tartu loodusmaja üle 30 tuhande inimese lisaks huvikooli õpilastele, 28% eelnenud aastast rohkem. Keskus on saanud 2016. a mitmeid kõrgeid tunnustusi, sh ühe ka Euroopa komisjonilt.

SA-e Tartu Keskkonnahariduse Keskus juhatajale on arvestatud töötasu 21 tuhat eurot, nõukogusse kuulub 8 liiget.

**SA Tartu Pauluse Kirik** linna sidusüksusena on asutatud eesmärgiga renoveerida Tartu Pauluse Kirik ja tegeleda selle hilisema kasutamise ning säilitamise projektide rahastamisega. Aruandeaastal korraldati ehituse garantiitöid ja tehti mitmeid väiksemaid renoveerimisi ja remonditöid, korraldati 70 kontserdi läbiviimist, organiseeriti kiriku giidiga külastusi. Aruandeaastal külastas lisaks kogudusetööga seotud inimestele Pauluse kirikut 5,2 tuhat turisti ja 18,8 tuhat kontserdikülastajat. Koguduse jumalateenistustel ja ametitalitustel osales ca 40 tuhat inimest.

**SA Tartu Rahvaülikooli** kui linna sidusüksuse eesmärk on tööalase ja vabahariduskoolituse pakkumine täiskasvanutele ja alaealistele, selle arendamine ja propageerimine ning elanikkonna üldkultuuriliste vajaduste rahuldamine. Sihtasutuse missioon on olla pidevalt arenev, avatud ning mitmekülgset täiendusharidust, kultuuriteadlikkust, enesearendust ja loovust pakkuv täienduskoolitusasutus, mis tegutseb ka üle-eestilise kultuurikandjana, olles Põhja-maade rahvaülikoolide traditsioone ning vormi kandev. Sihtasutuse eesmärkideks on ka erialaste oskuste, vilumuste ja teadmiste laiendamine, täienduskoolituse korras kvalifikatsiooni tõstmine, erinevate huvigruppide ühistegevuse ja nende omaalgatuse teostamine vaba aja sisustamisel ning eesti rahvuskultuuri järjepidevuse tagamine. Tartu Rahvaülikool on jätkuvalt üks kõige mahukama õppetegevuse ja suurema õpilaste arvuga täiskasvanute koolituskeskustest kogu vabariigis, aruandeaastal õppis rahvaülikoolis kokku 5,6 tuhat õppijat.

**SA Tampere Maja** linna sidusüksusena on sõpruslinnade Tampere ja Tartu koostöö- ja kultuurikeskus asukohaga Tartus. Aruandeaastal jätkas sihtasutus tegevust kultuuriürituste korraldajana ning majutusteenuse pakujana Tampere Maja külalistemajas.

## 1.7. ÜLEVAADE SISEKONTROLLISÜSTEEMIST

Hinnangu andmist linna ametiasutuste, linna ametiasutuste hallatavate asutuste ja linna osalusega äriühingute sisekontrolli, aruandluse ja tegevuse ning ressursside kasutamise seaduslikkuse, säästlikkuse ja tõhususe põhimõtete rikkumise kohta korraldab ja teostab volituste piires linnakantselei koosseisus olev sisekontrolli teenistus koostöös volikogu revisjonikomisjoniga. Sisekontrolli teenistuse ametnike arv aasta lõpu seisuga on viis.

Sisekontrolli teenistus esitab peale iga auditi lõppu auditi tulemused tutvumiseks linnavalitsuse liikmetele. Kord aastas esitatakse aasta kokkuvõtte tutvumiseks linnavalitsusele ja volikogu revisjonikomisjonile. Sisekontrollisüsteem hõlmab kehtivaid protseduure jt meetmeid, mis annavad mõistliku kindlustunde, et:

- üksuste tegevus on seaduspärane;
- üksuste varad on kaitstud raiskamise, ebasihipärase kasutamise, pettuste ja ebakompetentsest juhtimisest jms tingitud kahju eest;
- üksuste tegevus on säästlik, tõhus ja mõjus ning on tagatud teenuste kõrge kvaliteet;
- üksuste tegevust kajastav juhtimis- ja finantsinformatsioon on usaldusväärne, tõene ja õigeaegne.

Tõhusat sisekontrollisüsteemi iseloomustavad asutusesiseste protseduurireeglite olemasolu ja nende täitmine ning täitmise jälgimine, organisatsioonikultuuri arendamine, töötajate professionaalsus, kohustuste lahusus asutuse funktsioonide täitmisel, tehingute dokumenteerimine ja autoriseerimine ning järelevalve toimimine.

Sisekontrollisüsteemi tõhususe tagavad reglementeeritud tegevuste regulatsioonide pidev ajakohastamine ja jälgimine; ühtse raamatupidamise- ja dokumendihalduse tarkvarasüsteemi toimimine ja järjepidev arendamine; infosüsteemidele, andmefailidele ja serveritele ligipääs kindlaksmääratud kasutusõiguste alusel; raamatupidamise sisekorra eeskirjade järgi tehtud inventuurid; kinnitatud korrad, mis reguleerivad vara võõrandamist, kasutusse andmist, üleandmist, kõlbmatuks tunnistamist, mahakandmist ja hävitamist; raamatupidamisandmete täpsus ja täielikkus; finantstulemuste pidev võrdlemine eelarvestatud summadega; pidev rahavoogude analüüs; igakuine eelarve täitmise aruande esitamine juhtkonnale ja volikogule; andmete avaldamine linna kodulehel ja korra kvartalis ülevaate esitamine volikogu revisjonikomisjonile; funktsionaalselt sõltumatu raamatupidamise algdokumentide kinnitamine ja kontrollimine; e-arvemenetluskeskkonnas kannete monitooring; üksustes tõhusa ja seaduspärase sisekontrolli süsteemi olemasolu ning auditeerimine asutusesiseste ja -väliste audiitorite poolt.

Tartu linnakantselei sisekontrolliteenistuse poolt 2016. aastal läbiviidud auditite koondteemad:

*Linna eluruumid* - audit teostati eesmärgiga saada ülevaade 2015. a linna eluruumidega seotud tegevustest, sh eluruumide arvestusest ning üürile andmise korraldusest, sõlmitud lepingute liikidest ja lepingujärgsete nõuete täitmise kontrollimise korraldamisest. Hinnati eluruumide korrashoiuks vajalike hangete läbiviimise korraldust ja linna elamufondi vastavust linna vajadustele.

*Toimetulekutoetuste arvestamisel rakendatavad kontrollimehhanismid* - auditi eesmärgiks oli saada ülevaade toimetulekutoetuste arvestamisel rakendatavatest kontrollimehhanismidest sotsiaal- ja tervishoiuosakonnas. Auditi käigus hinnati, kui võrd osakond on rakendanud erinevaid kontrollimehhanisme, et oleks tagatud toetuste määramine ainult põhjendatud juhtudel.

*Lepingud ja järelevalve lepingute täitmise üle* - audit teostati eesmärgiga saada ülevaade lepingute arvestuse korraldamisest, sh registreerimine ja lepingute täitmise eest vastutaja tegevus. Auditi käigus vaadeldi kõiki dokumendiregistrisse registreeritud lepinguid kogumina ning tutvuti lepingute jaotusega osakondade ja asutuste lõikes.

*Hallatavate asutuste nõustamine* - audit teostati eesmärgiga saada ülevaade, millistes küsimustes nõustatakse hallatavaid asutusi ning hinnati, kas nõustamisega tegeldakse piisavalt. Auditi käigus selgitati välja, millised struktuuriüksused tegelevad hallatavate asutuste nõustamisega, millistes valdkondades toimub nõustamine, kas nõustamisalase tegevusega ollakse rahul ning kas on valdkondi, milles nõustamisalast abi ei pakuta, kuigi see võiks olla asjakohane.

*Eestkoste korraldus* - audit teostati eesmärgiga saada ülevaade eestkoste korraldusest sotsiaalse ja tervishoiuosakonnas, hinnati linna (lastekaitseteenistuse) kui alaealiste eestkoste korraldaja poolt vastavate ülesannete täitmist. Täisealiste eestkostetavate osas viidi läbi järelaudit.

*Haridusosakonna hallatava asutuse tegevus* - audit teostati eesmärgiga saada ülevaade hallatava asutuse Tartu Lasteaed Kröll tegevuse korraldusest. Selgitati lasteaias põhimäärusest tuleneva eesmärgi täitmiseks tehtavat ning lasteaiakohtade täitmisele suunatud tegevuse piisavust ja süsteemsust.

*Päevakeskuste tegevus* - auditi eesmärgiks oli saada ülevaade eakate ja puuetega isikute päevakeskuste teenuste osutamise korraldusest sotsiaalse ja tervishoiuosakonnas. Auditi käigus võrreldi erinevate päevakeskuste poolt pakutavaid teenuseid sh sisu, sihtrühmale suunatust, valikuliselt teenuste hindade kujunemist. Kuna lepingud, millega linn hangib päevakeskuste teenuseid erasektorist, lõppevad käesoleval aastal, hinnati auditi käigus ka nende lepingutega seonduvat.

*Kultuuriosakonna hallatavate asutuste tegevus* - auditis käsitleti kultuuriosakonna haldusalas olevast üheksast asutusest kaheksat. Auditist jäi välja Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu. Vaadeldi asutuste omatulusid, müügiarvete vastavust alusdokumentidele ning osuarvete korrektsust. Lisaks vaadati üle asutuste põhimäärused, tehingud seotud osapoolte ning oma töötajate ettevõtetega.

*Hangete korraldus* - audit teostati eesmärgil saada ülevaade hangete läbiviimise korraldusest ja hinnata ühishangete korraldamise vajalikkust.

Tehingute kontrollimisest seotud osapooltega vt raamatupidamisaruande lisast 24.

## 1.8. ÜLEVAADE FINANTSRISKIDE JUHTIMISEST

Linna likviidsusriski juhtimisel on oluline roll rahavoogude planeerimisel ja kontrollimisel, milleks linnavalitsus koostab aasta algul eelarveaasta rahavoogude prognoosi kuude kaupa ning hiljem järgmise kuu vajaduse päevade kaupa. Pikaajaline prognoos annab võimaluse leida sobivaim hetk investeerimislauenu võtmiseks. Lühiajaline prognoos aitab juhtida rahavooge kuusiseselt – leida kriitilisi perioode, kus prognoositavad kulud ületavad tulusid ning vajadusel kulusid hajutada, tagamaks kulude sujuva finantseerimise.

Võimalusel paigutatakse linna rahalisi vahendeid lühiajalistesse pangadeposiitidesse. Aruandeaastal teenis linn tähtajalistest ja üleöödeposiitidest intresse 1,5 tuhat eurot ehk 0,5 tuhat eurot eelnenud aastast vähem, seda peamiselt intressimäärade jätkuva langemise tõttu. Arvelduskrediiti 2016. a ei kasutatud, 2017. a ei ole arvelduskrediidi lepingut sõlmitud, kuid vajadusel võidakse seda siiski teha.

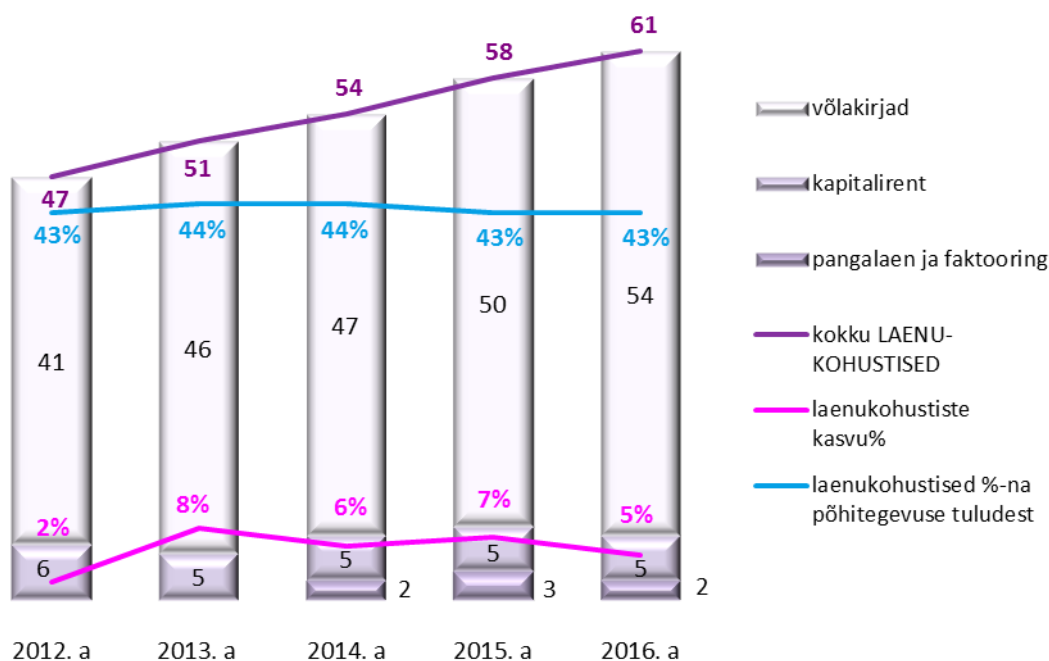
Linnal on sõlmitud vahetus-lepingud (swap) intressiriski ja valuutariski maandamiseks. Seisuga 31.12.2016 oli intressiriski maandamiseks oli sõlmitud üks 2017. a-ni kehtiv intressimäärade vahetus-leping, mis moodustab 3% (1,5 mln eurot) linna laenuportfelli. Soodsate intressitasemetega püsimisel on võimalik ka 2017. a osade kohustiste intressiriskide maandamine. 2011. a sõlmiti Nordea Pangaga valuutariski maandamiseks swap leping (*cross-currency swap*) 103 mln SEK võlakirjale lõpptähtajaga 2021. a. Linna õigusaktide kohaselt valuutariski võtta ei tohi. 2016. a ei olnud grupil tehinguid, millega oleks kaasnenud valuutariske.

2016. a suurenesid-konsolideerimisgrupi laenukohustised kokku 3027 tuhande euro võrra, sh võeti kohustisi juurde 11 699 tuhande euro ning tasuti 8672 tuhande euro ulatuses. Võlakirja- ning faktooringkohustised, samuti valdav enamus kapitalirendi kohustistest kuuluvad linnavalitsusele, pangalaen AS-le Tartu Veevärk, mis on võetud investeerimislauenu Danske Bank AS-st. Kapitalirendi kohustistest moodustab enamiku Riigi Kinnisvara AS-ga sõlmitud lepingud Herbert Masingu Kooli ja Jaan Poska Gümnaasiumi rendimaksete tasumiseks. Laenu refinantseerimiseks ja investeerimistegevuseks emiteeris linn 11 687 tuhande euro ulatuses võlakirju (2015. a 10 885, 2014. a 10 126). Laenuvahendite hankimine 2016. a korraldati ühe võlakirjaemissiooni teel, leping sõlmiti soodsaima pakkumise teinud Danske Bank AS-ga.

Aruandeaasta lõpuks oli Tartu Linnavalitsuse laenukohustiste kogusumma 58 680 tuhat eurot (2015. a 55 375, 2014. a 52 486), moodustades põhitegevuse tuludest 47% (2015. a 47%, 2014. a 48%). Aruandeaastaga suurenesid nii põhitegevuse tulud kui ka laenukohustised 6%.

Konsolideerimisgrupi laenukohustised on avatud raamatupidamise aruande lisas 11 ning linna laenudest täpsemalt eelarve täitmise selgitustes.

### Konsolideerimisgrupi laenukohustised (mln eurot)



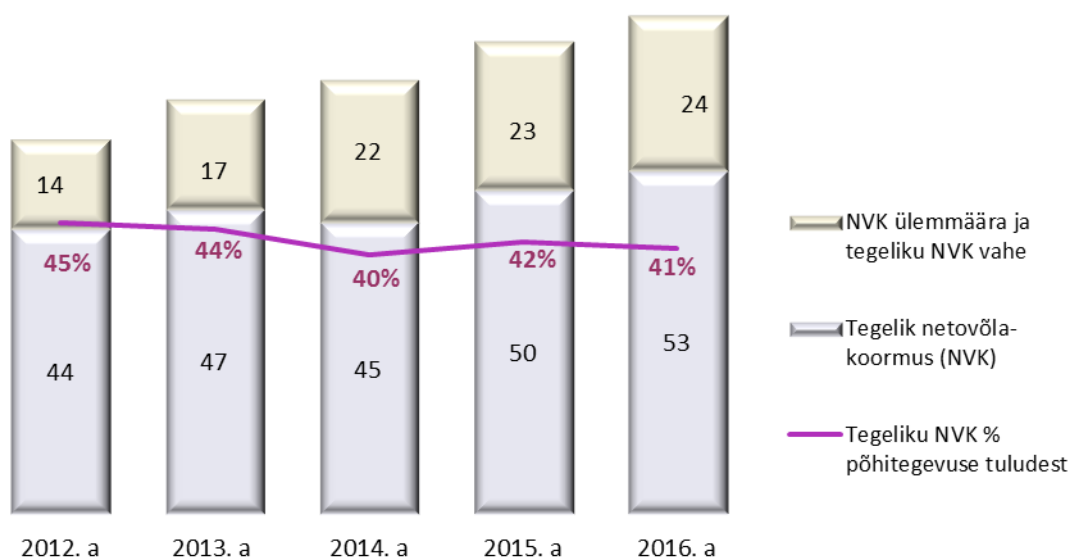
Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFs) sätestab, et omavalitsuse netovõlakoormus, mis koosneb võetud laenudest, kapitalirendi- ja faktooringukohustistest, emitteeritud võlakirjadest, tasumise tähtjaks täitmata jäänud kohustistest, tagastamisele kuuluvatest sihtfinantseerimisena ja kaasfinantseerimisena saadud ettemaksetest, pikaajalistest võlgadest tarnijatele, teenuste kontsessioonikokkulepetest tekkivatest kohustistest ja muudest pikaajalistest kohustistest, mis nõuavad tulevikus raha väljamaksmist, ei tohi olla suurem, kui kuuekordne põhitegevuse tulem (põhitegevuse tulude ja kulude vahe) ning ühtlasi ei tohi ka ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Samas, kui kuuekordne põhitegevuse tulem jääb väiksemaks 60%-st aruandeaasta põhitegevuse tuludest, on netovõlakoormuse maksimumpiiriks 60% põhitegevuse tuludest (vt ka tegevusaruanne p 1.3). Kuni 2016. a lõpuni kehtis rangem piirang: nimelt sätestas KOFs-i § 59 lg 7<sup>2</sup>, et kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus, mille netovõlakoormus on aruandeaasta alguse seisuga väiksem kui 60% põhitegevuse tuludest, ei tohi 2012. a 1. jaanuarist kuni 2016. a 31. detsembrini võlakohustiste võtmisega netovõlakoormust suurendada üle 60% sama aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega 2016. a oli lubatud netovõlakoormus 60% põhitegevuse tuludest. Edaspidi võib netovõlakoormus ulatuda 60%-100% põhitegevuse tuludest, kusjuures täpne lubatud maksimummäär sõltub omavalitsusüksuse omafinantseerimisvõimekusest, mille konkreetsemaks väljenduseks on kuuekordne põhitegevuse tulem.

Netovõlakoormuse piirmäär kehtib nii konsolideerimata omavalitsusüksuse kui ka kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta. Arvestusüksuse moodustavad kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Tartu linna netovõlakoormus püsib kindlalt lubatu piires. Netovõlakoormus on linnavalitsusel 43%, omavalitsuse arvestusüksusel 41% ning kogu konsolideerimisgrupil 36% põhitegevuse tuludest.

Tartu linna konsolideerimisgrupi arvestusüksuse netovõlakoormuse dünaamikast annab ülevaate alljärgnev joonis.

**Tartu linna omavalitsuse arvestusüksuse netovõlakoormus (mln eurot)**



Arvestusüksuse netovõlakoormus on küll pidevalt mõnevõrra suurenenud, ent samal ajal on suurenenud ka „võlapuhver“ ehk lubatud ja tegeliku netovõlakoormuse vahe.

Teiseks KOFS-is sätestatud finantsdistipliini tagamise meetmeks on kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest. Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Põhitegevuse tulem ei tohi olla negatiivne kahel aastal järjest. Negatiivse põhitegevuse tulemi korral rahastatakse jooksvaid kulutusi erakorraliste vahendite arvelt ning selline teguviis ei ole jätkusuutlik. Tartu linna konsolideerimata põhitegevuse tulem tekkepõhiselt on 12 042 tuhat eurot ning kogu konsolideerimisgrupil 17 207 tuhat eurot ning omavalitsuse arvestusüksusel 11 574 tuhat eurot. Seega on ka põhitegevustulem kindlalt KOFS-is sätestatu piires.

## 2. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

### 2.1. KONSOLIDEERITUD BILANSS

tuhandetes eurodes

	31.12.2016	31.12.2015	Lisa
<b>VARAD</b>	<b>323 126</b>	<b>319 982</b>	
<b>Käibevara</b>	<b>23 278</b>	<b>21 536</b>	
Raha ja pangakontod	13 474	10 817	2
Finantsinvesteeringud	464	581	3
Maksunõuded	5 198	4 923	4
Muud nõuded ja ettemaksed	4 031	5 061	5
Varud	111	154	
<b>Põhivara</b>	<b>299 848</b>	<b>298 446</b>	
Materiaalne põhivara	274 740	272 328	6
Kinnisvarainvesteeringud	22 910	24 065	7
Pikaajalised maksu- ja muud nõuded	1 935	1 920	5
Finantsinvesteeringud	121	0	3
Immateriaalne põhivara	117	133	8
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates	25	0	
<b>Kohustised ja netovara</b>	<b>323 126</b>	<b>319 982</b>	
<b>KOHUSTISED</b>	<b>75 820</b>	<b>70 880</b>	
<b>Lühiajalised kohustised</b>	<b>22 406</b>	<b>21 555</b>	
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	4 971	4 213	9
Võlad töötajatele	4 414	4 251	10
Laenukohustised	7 843	8 669	11
Võlad tarnijatele	5 178	4 422	12
<b>Pikaajalised kohustised</b>	<b>53 414</b>	<b>49 325</b>	
Laenukohustised	53 046	49 193	11
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	368	132	9
<b>NETOVARA</b>	<b>247 306</b>	<b>249 102</b>	
Akumuleeritud ülejääk	249 243	252 474	
<b>Aruandeperioodi tulem</b>	<b>-1 937</b>	<b>-3 372</b>	

**2.2. KONSOLIDEERITUD TULEMIARUANNE**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Tegevustulud</b>	<b>144 489</b>	<b>141 542</b>	
Maksutulud	67 388	62 675	4
Saadud toetused	41 441	47 007	14
Kaupade ja teenuste müük	30 939	30 231	15
Muud tulud	4 721	1 629	16
<b>Tegevuskulud</b>	<b>-146 183</b>	<b>-144 696</b>	17
Tööjõukulud	-62 473	-59 093	17, 18
Majandamiskulud	-41 451	-40 026	17, 19
Antud toetused	-14 872	-18 868	17, 20
Põhivara amortisatsioon ja allahindlus	-19 454	-18 425	17, 21
Muud kulud	-7 933	-8 284	17, 22
<b>Aruandeperioodi tegevustulem</b>	<b>-1 694</b>	<b>-3 154</b>	
<b>Finantsitulud ja -kulud</b>	<b>-243</b>	<b>-218</b>	23
<b>Aruandeperioodi tulem</b>	<b>-1 937</b>	<b>-3 372</b>	



**2.3. KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE**

tuhandetes eurodes

	2016	2015	Lisa
<b>Rahavood põhitegevusest</b>	<b>18 412</b>	<b>13 642</b>	
Aruandeperioodi tegevustulem	-1 694	-3 154	
<b>Tegevustulemi korrigeerimised kokku</b>	<b>18 790</b>	<b>19 026</b>	
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	19 454	18 425	17,21
Käibemaksukulu põhivara soetusest	2 958	3 377	22
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks ja selle amortisatsioon	-2 599	-7 545	14
Varade ja netovara vähenemine seoses valitseva mõju kadumisega	-111	0	
Kasum/kahjum põhivara müügist	-1 656	-440	16
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	744	5 209	20
<b>Korrigeeritud tegevustulem</b>	<b>17 096</b>	<b>15 872</b>	
<b>Sidusüksuse ümberklassifitseerimine</b>	<b>0</b>	<b>85</b>	
<b>Käibevarade netomuutus</b>	<b>614</b>	<b>-611</b>	
<b>Kohustiste netomuutus</b>	<b>702</b>	<b>-1 704</b>	
<b>Rahavood investeerimistegevusest</b>	<b>-21 107</b>	<b>-28 689</b>	
Tasutud põhivara soetamisel	-22 532	-28 991	
Laekunud põhivara müügist	1 635	847	
Laekunud tütarettevõtte müügist	380	0	
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-697	-561	
Antud laenud	-583	-576	5
Antud laenude tagasimaksed	571	457	5
Tasutud finantsinvesteeringute soetamisel	-678	-395	
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	682	395	
Laekunud intressid ja muu finantstulu	140	135	
Tasutud osaluste soetamisel	-25	0	
<b>Rahavood finantseerimistegevusest</b>	<b>5 352</b>	<b>13 407</b>	
Laekunud võlakirjade emiteerimisest, laenude saamisest	11 687	10 885	11
Lunastatud võlakirjad, saadud laenude tagasimaksed	-7 987	-7 613	11
Kapitalirendi tagasimaksed	-362	-329	11
Laekunud laenud	0	1 250	11
Tagasimakstud laenud	-264	-125	11
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	2 829	9 984	
Makstud intressid ja muud finantskulud	-487	-581	
Tagasimakstud faktooringulepingud	-64	-64	
<b>Puhas rahavoog</b>	<b>2 657</b>	<b>-1 640</b>	
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	10 817	12 457	2
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	13 474	10 817	2
Raha ja selle ekvivalentide muutus	2 657	-1 640	

## 2.4. KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

*tuhandetes eurodes*

	Aruandeperioodi tulem	Akumuleeritud ülejäak	Netovara kokku	
<b>Saldo 31.12.2014</b>	<b>7 469</b>	<b>244 832</b>	<b>252 301</b>	<i>Lisa</i>
<b>Muutused 2015</b>				
Eelmise perioodi tulemi ümbertõstmine	-7 469	7 469	0	
Põhivara ümberhindlus	0	88	88	
Sidustsuse ümberklassifitseerimine	0	85	85	
Aruandeperioodi tulem	-3 372	0	-3 372	
<b>Saldo 31.12.2015</b>	<b>-3 372</b>	<b>252 474</b>	<b>249 102</b>	
<b>Muutused 2016</b>				
Eelmise perioodi tulemi ümbertõstmine	3 372	-3 372	0	
Põhivara ümberhindlus	0	141	141	<i>6,7</i>
Aruandeperioodi tulem	-1 937	0	-1 937	
<b>Saldo 31.12.2016</b>	<b>-1 937</b>	<b>249 243</b>	<b>247 306</b>	

**2.5. EELARVE TÄITMISE ARUANNE** (konsolideerimata)

tuhandetes eurodes

	2016					
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve täitmise		2015 täitmine
				%	hälve	
<b>PÕHITEGEVUSE TULUD</b>	<b>121 442</b>	<b>126 142</b>	<b>126 093</b>	<b>100,0</b>	<b>-49</b>	<b>117 475</b>
Maksud	66 004	66 827	67 145	100,5	318	63 149
Kaupade ja teenuste müük	17 072	17 467	17 476	100,1	9	16 407
Saadud toetused tegevuskuludeks	35 921	39 371	38 945	98,9	-426	37 168
Muud tegevustulud	2 445	2 477	2 527	102,0	50	751
<b>PÕHITEGEVUSE KULUD</b>	<b>112 217</b>	<b>118 239</b>	<b>114 051</b>	<b>96,5</b>	<b>-4 188</b>	<b>107 918</b>
Üldised valitsussektori teenused	8 908	8 651	8 403	97,1	-248	7 826
Avalik kord	460	479	471	98,3	-8	398
Majandus	13 105	13 863	12 980	93,6	-883	12 029
Keskonnakaitse	5 247	5 320	5 257	98,8	-63	4 756
Elamu- ja kommunaalmajandus	2 234	2 265	2 182	96,3	-83	2 200
Tervishoid	406	481	436	90,6	-45	353
Vaba aeg ja kultuur	9 721	10 207	9 996	97,9	-211	9 538
Haridus	61 952	66 453	64 613	97,2	-1 840	61 827
Sotsiaalne kaitse	10 184	10 520	9 713	92,3	-807	8 991
<b>INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD</b>	<b>13 080</b>	<b>8 128</b>	<b>5 266</b>	<b>64,8</b>	<b>-2 862</b>	<b>10 678</b>
Põhivara müük	890	1 082	959	88,6	-123	833
Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine	11 875	6 651	3 919	58,9	-2 732	9 836
Finantstulud	315	395	388	98,2	-7	9
<b>INVESTEERINGUD</b>	<b>28 481</b>	<b>24 435</b>	<b>18 604</b>	<b>76,1</b>	<b>-5 831</b>	<b>25 964</b>
Üldised valitsussektori teenused	946	919	818	89,0	-101	828
Avalik kord	0	0	0	x	0	5
Majandus	16 698	10 751	7 438	69,2	-3 313	10 142
Keskonnakaitse	507	471	375	79,6	-96	676
Elamu- ja kommunaalmajandus	674	904	673	74,4	-231	532
Tervishoid	10	0	0	x	0	0
Vaba aeg ja kultuur	1 862	2 092	1 930	92,3	-162	1 398
Haridus	7 622	9 077	7 172	79,0	-1 905	11 837
Sotsiaalne kaitse	162	221	198	89,6	-23	546
<b>EELARVE TULEM</b>	<b>-6 176</b>	<b>-8 404</b>	<b>-1 296</b>	<b>15,4</b>	<b>7 108</b>	<b>-5 729</b>
<b>FINANTSEERIMISTEGEVUS</b>	<b>3 363</b>	<b>3 364</b>	<b>3 382</b>	<b>100,5</b>	<b>18</b>	<b>2 944</b>
Laenukohustiste võtmine (+)	11 687	11 687	11 687	100,0	0	10 885
Laenukohustiste tasumine (-)	-8 324	-8 323	-8 305	99,8	18	-7 941
<b>LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS</b>	<b>-2 813</b>	<b>-5 040</b>	<b>2 086</b>	<b>-41,4</b>	<b>7 126</b>	<b>-2 785</b>
<b>EELARVE KOGUMAHT</b>	<b>149 022</b>	<b>150 997</b>	<b>140 960</b>	<b>93,4</b>	<b>-10 037</b>	<b>141 823</b>

## 2.6. KONSOLIDEERITUD AASTAARUANDE LISAD

### Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted ja hindamisalused

Käesolev Tartu Linnavalitsuse (edaspidi „Tartu LV“) konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskiri.

Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes soetusmaksumuse printsiibist, v.a kauplemiseesmärgil hoitavad väärtpaberid ning edasimüügi eesmärgil soetatud finantsvarad, mis kajastatakse õiglasel väärtusel ning olulised enne 1995. a soetatud kinnisvarainvesteeringud ja materiaalne põhivara, mis on kajastatud ühekordselt ümberhinnatud väärtuses.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes tekkepõhiselt kogu Tartu LV konsolideerimisgrupi (edaspidi „grupi“) kohta. Viimane konsolideerimata põhiaruanne – eelarve täitmise aruanne linnavalitsuse haldusala kohta ning seda selgitav seletuskiri - on koostatud kassapõhiselt.

#### Konsolideerimine

**Valitseva mõju all olevateks üksusteks** on sihtasutused ja äriühingud, milles Tartu LV omab mõjuvõimu määrata investeeringuobjekti finants- ja tegevuspoliitikat.

Äriühingute puhul eeldatakse valitseva mõju olemasolu tavaliselt siis, kui linna osalus ühingu on üle 50%. Valitseva mõju all olevad sihtasutused on asutatud Tartu LV poolt, kes ka määrab nende nõukogude liikmed.

Vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirjale kajastatakse valitseva mõju korral osalus 100%-lisena ning ükski teine avaliku sektori üksus seda osalusena ei kajasta.

Valitseva mõju all olevate üksuste tegevus kajastub konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes alates valitseva mõju tekkimisest kuni selle katkemiseni. Nende üksuste soetamist kajastatakse ostumeetodil.

Valitseva mõju all olevate üksuste finantsnäitajad on konsolideeritud aruandes liidetud rida-realt meetodil. Grupisisised üksustevahelised nõuded, kohustised, tulud ja kulud ning realiseerumata kasumid ja kahjumid on elimineeritud.

Tartu Linnavalitsuse konsolideerimata aruandes on osalused valitseva mõju all olevates üksustes kajastatud tuletatud soetusmaksumuses. Tuletatud soetusmaksumuseks loetakse kuni 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende väärtus kapitaliosaluse meetodil ning peale 31.12.2003 soetatud osaluste korral nende soetusmaksumus. Tuletatud soetusmaksumus hinnatakse alla, kui osaluse objekti omakapitalist aruandekohustuslasele kuuluv osa (valitseva mõju all olevate sihtasutuste ja mittetulundusühingute korral nende omakapital tervikuna) on langenud allapoole osaluse bilansilisest väärtusest. Kajastatud allahindlusi taastatakse järgmistel perioodidel, kuid mitte kõrgemale tuletatud soetusmaksumusest.

AS-i Tartu Veevõrk raamatupidamise aastaaruanne on alates 2012. a koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nii nagu need on võetud vastu Euroopa Liidu poolt (edaspidi IFRS). Üleminek IFRS'le ei toonud kaasa arvestuspõhimõtete muutusi ettevõtte poolt seni kasutatud arvestuspõhimõtetes.

Tartu linna konsolideeritud raamatupidamise aruandes on IFRS arvestuspõhimõtted konsolideerimiskannetega viidud vastavusse Eesti hea raamatupidamistava ja riigi

raamatupidamise üldeeskirja nõuetega, rakendades kogu konsolideerimisgrupis ühtseid arvestuspõhimõtteid.

**Olulise mõju all olevateks üksusteks** loetakse sihtasutused ja äriühingud, milles Tartu Linnavalitsus osaleb investeringuobjekti finants- ja tegevuspoliitika üle otsustamisel. Olulise mõjuvõimu eelduseks on arvatud 20-50% hääleõigusest. Olulise mõju all olevad äriühingud on kajastatud konsolideeritud ja konsolideerimata aruannetes sidusüksustena kapitaliosaluse meetodil. Alates 03.10.2016.a on Tartu linna tütarettevõttel SA Tartu Loomemajanduskeskus osalus Buildit Creative Invest osauhingus. OÜ Buildit Creative Invest esimene aastaaruanne koostatakse seisuga 31.12.2017. Alla 50% hääleõigusest sihtasutuste kohta osalusi ei kajastata.

**Varad ja kohustised** on jaotatud bilansis lühi- ja pikaajalisteks lähtuvalt vara või kohustise eeldatavast valdamisest kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

**Raha ja raha ekvivalendid** kajastatakse bilansis käibevara all *Raha ja pangakontode* kirjel (sularaha, raha teel, arvelduskontode jäägid pangas ja lühiajalised või katkestatavad tähtajalised deposiidid).

Deposiitidelt bilansikuupäevaks kogunenud laekumata intressid kajastatakse viitlaekumistena. Investeerimisfondide osakud kajastatakse turuväärtuses.

**Finantsinvesteeringud** on jaotatud **lühiajalisteks**, millena kajastatakse turuväärtuses likviidsuse tagamiseks hoitavaid rahaturu- ja intressifondide aktsiaid ja osakuid ning lühiajalise kauplemise eesmärgil hoitavaid võlakirju, ning **pikaajalisteks**, kui hoitakse kauem kui 12 kuud bilansi kuupäevast.

Finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja muudesse omakapitaliinstrumentidesse (v. a osalused tütar- ja sidusettevõtetes) kajastatakse nende õiglases väärtuses, juhul kui see on usaldusväärset hinnatav. Õiglase väärtusena kasutatakse bilansipäeva börsinoteeringut. Juhul, kui õiglase väärtus ei ole usaldusväärset määratav, kajastatakse aktsiaid ja muid omakapitaliinstrumente korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (s.o algne soetusmaksumus miinus võimalikud allahindlused, kui investeeringu kaetav väärtus on langenud alla bilansilise väärtuse).

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse aktsiaid ja osakuid juhul, kui osalus on alla 20%. Nimetatud pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastatakse soetusmaksumuses, kuna nende õiglast väärtust pole olnud võimalik usaldusväärset hinnata. Finantsinvesteeringute oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval.

**Tuletisinstrumentidena** kajastatakse riskimaandamise eesmärgil soetatud pangalaenu intressiswapi turuväärtust aasta lõpu seisuga õiglases väärtuses - positiivset nõuetes, negatiivset lühiajalistes kohustistes ning väärtuse muutus kajastatakse tulemiaruanDES.

**Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded** on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi tasandil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

**Lõivu- ja trahvinõuded** kajastatakse maksunõuete grupis, **lõivutulu** aga müüdud kaupade ja teenuste tulu hulgas ning **trahvitulu** muude tulude hulgas.

**Loodusressursside kasutamise ja saastetasude nõuded ning tulu** on arvestatud tekkepõhiselt Keskkonnaministeeriumi teatise alusel, linna eelarve täitmises laekumine kassapõhiselt. Selle tulu nõuded kajastatakse maksutulu nõuete grupis, tulu aga muude tulude hulgas.

Maksu- ja Tolliametilt kohalikele omavalitsustele kantavate **tulumaksu ja maamaksu** nõuded ja -tulu arvestatakse tekkepõhiselt pärast aruandeperioodi lõppemist maksuametilt saadud teatise alusel nende maksude riigi poolt kohalikule omavalitsusele kantava osa kohta. Maksuvõlalt arvestatud intressinõuded riigilt kohalike omavalitsuste eelarvetesse ei kanta.

**Erisoodustuse ja ettevõtte tulumaksu** kohustised kajastatakse muudes kohustistes maksu-, lõivu- ja trahvikohustiste grupis koos, kulu aga eraldi - tulumaksukulu erisoodustustelt tööjõukuludes ning ettevõtte tulumaksukulu muudes tegevuskuludes.

**Üksikisiku tulumaksu, sotsiaalmaksu, töötuskindlustus- ja kogumispensioni maksete kohustised** kajastatakse muudes kohustistes maksu-, lõivu- ja trahvikohustiste grupis, kulu aga tööjõukuludes. Enne deklareerimise tähtaega tasutud deklareeritud maksud kajastuvad nii lühiajalistes kohustistes deklareeritud maksukohustistena kui ka lühiajalistes nõuetes ettemaksetena. Käesolevas aruandes on nii lühiajalised nõuded kui ka kohustised nimetatud ettemaksete võrra vähendatud (lisa 4).

**Varud** võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest soetamisega seotud otsestest kulutustest. Varude jäägi hindamisel kasutatakse valdavalt kaalutud keskmise soetushinna meetodit, mõni üksik valitseva mõju all olev üksus on kasutanud FIFO meetodit, kuid arvestuspõhimõtete erinevuse mõju on ebaoluline.

**Kinnisvarainvesteeringutena** kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida linnavalitsus ega ükski avaliku sektori üksus ei kasuta oma põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse konsolideerimisgrupis valdavalt soetusmaksumuse meetodil (soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused).

**Materiaalseks põhivaraks** loetakse varasid hinnangulise kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 5000 eurost. Põhivara kapitaliseerimise alampiiri muudeti seisuga 31.12.2016, varasemal perioodil oli põhivara kapitaliseerimise alampiir 2000 eurot. Seoses kapitaliseerimise alampiiri muutusega kanti seisuga 31.12.2016 bilansist välja põhivarasid summas 771 tuhat eurot.

Varad, mille kasulik tööiga on üle 1 aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla kapitaliseerimise alampiiri, kajastatakse kuni kasutusele võtmiseni väheväärtusliku inventarina (varudes) ja vara kasutusele võtmise hetkel kantakse kulusse.

Põhivara rekonstrueerimisväljaminekud, mis pikendavad vara kasulikku tööiga ning tõstavad vara kvaliteeti või tööjõudlust üle algselt arvatud taseme, kapitaliseeritakse bilansis põhivaranä. Põhivara remondi- ja hoolduskulud, mis tehakse eesmärgiga säilitada vara esialgset taset, kajastatakse nende kulude tekkimisel aruandeperioodi kuludes.

Põhivara kajastatakse bilansis soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt põhivara grupile määratud kasulikust tööeast ning on valdavalt sarnased terves konsolideerimisgrupis.

Uute põhivara kasulik eluiga on üldreeglina nii kinnisvarainvesteeringute kui materiaalse põhivara gruppidele määratud järgmiselt:

Hooned	50 aastat
Rajatised	20 aastat
sh erandina sillad	20-40 aastat
masinad, seadmed, transpordivahendid	5 aastat

Infotehnoloogilised seadmed ja arvutustehnika 3 aastat

Muu amortiseeruv vara - inventar, tööriistad ja sisseseade 5 aastat

Maa ja kunstiväärtused, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei kuulu amortiseerimisele.

**Immateriaalse põhivarana** kajastatakse füüsilise substantsita vara kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 5000 eurost. Põhivara kapitaliseerimise alampiiri muudeti seisuga 31.12.2016, varasemal perioodil oli põhivara kapitaliseerimise alampiir 2000 eurot. Immateriaalset põhivara kajastatakse bilansis soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja nende kasulik eluiga on 4 aastat. Seoses kapitaliseerimise alampiiri muutusega kanti seisuga 31.12.2016 bilansist välja immateriaalseid põhivarasid summas 7 tuhat eurot. Uurimis- ja arenguväljaminekud on kajastatud tekkimisel kuluna.

**Põhivarade ümberhindlusena** kajastatakse linnavalitsuse poolt munitsipaliseeritud maade esmast arvelevõtmist maa maksustamise hinnas üldeeskirja § 45 kohaselt. Samuti võetakse ümberhindlusena jätkuvalt arvele aruandeperioodil omandatud peremeheetut vara, mis on saadud seoses pärijate puudumisega.

**Põhivara väärtuse languse** korral (osaline või täielik demonteerimine, lammutamine, kahjustumine jmt) viiakse läbi allahindlus, mis kajastub aruandeperioodi kuludes koos amortisatsiooniga. Linnavalitsuses hinnatakse igal aastal lõpetamata ehituste pearaamatukonto saldoinventuuri käigus eraldi ehitusprojektide edasise kasutuse võimalusi. Projektid, mille kasutamine on lükkunud edasi vähemalt 4 aastat ning nende kasutusele võtmise aeg pole teada või selleks puudub täielik kindlus, hinnatakse alla nullväärtusele vara bilansist välja kandmata, kajastades tehingut lõpetamata ehituse allahindluse kuluna. Projekti edaspidise kasutamise kindlust näitab konkreetse projektiga seotud ehitusobjekti lülitamine järgneva(te) aasta(te) eelarvesse. Ehitusprojekti hilisemal rakendumisel või sellega seotud objekti lülitamisel eelarvesse tühistatakse allahindlus ning taastatakse kuni esialgse soetusmaksumuseni, kajastades tehingut läbi perioodi tulemi.

**Renditud varades** käsitletakse kapitalirendina rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule ning kui renditavat vara pole võimalik kergesti asendada teise varaga. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

a) Aruandekohustuslane on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirendi tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi jooksul või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi maksed jagatakse kohustist vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse kuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

b) Aruandekohustuslane on rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksed kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

**Laenukohustised** kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Olulised lepingutasud kajastatakse laenude võtmisel laenukohustiste hulgas (miinusega) ja amortiseeritakse intressikuludesse laenuperioodi jooksul, ülejäänud lepingutasud kajastatakse laenude saamisel koheselt intressikuludes. Kuna laenutehingute tehingukulud ei ole olulise suurusega, siis ei kasutata laenude kajastamisel sisemist intressimäära, vaid kajastatakse laenud lepingulise

intressimääraga. Kapitalirendikohustised kajastatakse laenukohustistena vastavalt renditud varade kajastamise kohta antud selgitusele.

**Sihtfinantseerimisena** kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et toetuse saaja vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine leiab aset.

Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Avaliku sektori üksuste vahelistes tehingutes kajastatakse toetused vastastikusel kokkuleppel raha ülekandmisel kas kohe tulu-kuluna või ettemaksetena ning periodiseeritakse vastava aruandluse kohaselt.

Sihtfinantseerimise korral põhivara soetamiseks võetakse vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses, finantseerimise summa kajastatakse samal ajal tuluna.

Põhivara tasuta võõrandamisel kajastatakse vara jääkväärtust antud toetusena ehk üle antud sihtfinantseerimisena põhivara soetuseks.

Toetused, mille korral on määratud eesmärk, aga kasutamise otstarve ei ole selgelt määratud kajastatakse tegevustoetusena. tegevustoetus kantakse tuludesse ja kuludesse selle ülekandmise hetkel. Sihtfinantseerimise toetuste, mis klassifitseeruvad tegevustoetusteks seisuga 01.01.2017 saldod kanti tuludesse seisuga 31.12.2016.a.

**Tingimuslike kohustistena** on avalikustatud lubadused, garantiid ja muud kohustised, mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, kuid mille kohustisena realiseerumise tõenäosus on alla 50%.

**Välisvaluutas fikseeritud tehingute** kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud moneetaarsed finantsvarad ja –kohustised ning mitte-monetaarsed finantsvarad ja -kohustised, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest ning varade ja kohustiste ümberhindamisest saadud kasumid ja kahjumid kajastuvad tulemiaruanDES finantstuludes-kuludes, kui nad on seotud finantsinvesteeringute või laenukohustistega, muude tehingute puhul tegevuskuludes.

Põhivara või varade soetamisel tasutud **mittetagastatavad maksud ja lõivud** (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks on mitte-käibemaksukohustislane) kajastatakse soetamishetkel kuluna ning neid ei arvata varade soetusmaksumuse koosseisu. **Tekkepõhine käibemaksukulu** kajastatakse mitte-käibemaksukohustislaste poolt tegevuskuludes eraldi kululiigina. Kassapõhises eelarve täitmise aruanDES kajastatakse käibemaksukulu vastavate majandamiskulude hulgas, sh ka vara soetamise kuludes.

**Tulude arvestus.** Kogutud riiklikke makse ning loodusvarade kasutamise ja saastetasude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt Maksu-ja Tolliameti ning Keskkonnaministeeriumi poolt esitatud teatistele. Kohalike maksude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt esitatud maksudeklaratsioonidele ja muudele tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele. Lõivutulu kajastatakse lõivuga maksustatud toiminguga päeval ning trahve trahvide määramise päeval. Toodete, kaupade ja põhivara müügist saadud tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist. Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu arvestatakse dividendide väljakuulutamisel.



**Kulude arvestus.** Kulusid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud, sh käibemaks, mida ei arvata sisendkäibemaksuks, kajastatakse soetamishetkel kuluna tulemiaruaande kirjel *Muud kulud*. Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse kuluna dividendide väljakuulutamisel.

Muude tegevuskulude hulka kuuluva **ettevõtte tulumaksu** all kajastatakse äriühingute ja sihtasutuste põhitegevusega mitteseotud kuludelt arvestatud tulumaksukulu. Tulemiaruaandes eraldi reana oleva ettevõtja tulumaksu all kajastatakse aga tütarettevõtjate poolt väljakuulutatud dividendidelt makstavat tulumaksukulu sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal dividendid välja makstakse.

**Bilansipäevajärgsed sündmused.** Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruaande koostamispäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades.

**Seotud osapoolteks** loetakse Tartu Linnavalitsuse volikogu ja valitsuse liikmed ning asutuste juhid, kellele on antud õigus iseseisvalt lepinguid sõlmida, konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste, äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmed, kõigi eelpool loetletud tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete lähedased pereliikmed, samuti ka nende valitseva ja olulise mõju all olevad sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud.

Käesolevas majandusaasta aruandes on avaldatud tegevusaruande punktis 1.3. *Ülevaade üldisest majanduskeskkonnast* alapunktis *Linna juhtimine* volikogu ja linnavalitsuse liikmete arvestatud töötasud ning punktis 1.6. *Konsolideerimisgrupi äriühingud ja sihtasutused* tegevjuhtide ja nõukogu liikmete töötasud.

Linnavalitsusel on toimiv sisekontrollisüsteem (tegevusaruande punkt 1.7. *Ülevaade sisekontrollisüsteemist*). Seotud isikutega tehtud tehinguid kontrollitakse praktiliste kontrolliprotseduuride käigus lähtudes korrupsioonivastase seaduse nõuetest. Seotud osapooltega tehtud tehingutest vaata lisa 24.

**Eelarve täitmise aruanne** (raamatupidamisaruande punkt 2.5) on koostatud linnavalitsuse kohta (konsolideerimata) kassapõhiselt, mistõttu selle andmeid ei ole võimalik võrrelda tekkepõhistes konsolideerimata aruannetes (lisa 26 *Tartu Linnavalitsuse konsolideerimata põhiaruanded*) kajastatud andmetega. Lisaks kassapõhisest printsiibist tulenevatele ajalistele erinevustele on selles kasutusel veel järgmised olulised erinevad arvestuspõhimõtted:

- a) põhivara soetamisel tasutud summad kajastatakse eelarve täitmisel kuluna ning põhivara müügist laekunud summad tuluna, amortisatsiooni ja muud põhivarade mitterahalised tehingud eelarve täitmise aruandes ei kajastu;
- b) kaupade ja teenuste ning põhivarade soetamisel lisanduv käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks, on eelarve täitmise aruandes kajastatud vastavate kaupade, teenuste ja põhivara soetamise kuluna (tekkepõhises aruandes eraldi tulemiaruaande kirje *Muud kulud* hulgas).

**Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Raha ja selle ekvivalendid kokku</b>	<b>13 474</b>	<b>10 817</b>	
Sularaha	31	31	
Raha teel	2	2	
Raha pangas	13 264	10 233	
Välisabi kontod	0	0	
Raha tähtajalisel deposiidihoiusel	177	551	
<i>üleöödeposiit</i>	<i>172</i>	<i>150</i>	
<i>alla kolmekuuline deposiit</i>	<i>5</i>	<i>401</i>	
	<hr/>	<hr/>	
	2016	2015	
Intressitulu arvelduskontodelt	4	8	23

**Lisa 3 Finantsinvesteeringud ja osalused**

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
<b>Finantsinvesteeringud</b>	<b>Lühiajalised</b>	<b>Pikaajalised</b>
<b>Bilansiline väärtus 31.12.2015</b>	<b>581</b>	<b>0</b>
<b>Muutused 2016</b>	<b>-117</b>	<b>121</b>
Muude finantsinvesteeringute soetus	558	121
Muude finantsinvesteeringute müük	-682	0
Muude finantsinvesteeringute ümberhindlus	7	0
<b>Bilansiline väärtus 31.12.2016</b>	<b>464</b>	<b>121</b>

Pikaajalistes finantsinvesteeringutes kajastuvad SA Tartu Kultuurkapitali investeerimisportfelli pikaajalised väärtpäberid.

Linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste olulisemad finantsnäitajad<sup>1</sup>

tuhandetes eurodes

Nimetus	Osaluse %	Aruande aasta	Bilansi näitajad aasta lõpus			Tulemiaruaande näitajad			
			Varad	Kohustused	Netovara	Tegevustulud	Tegevuskulud	Finants- tulud ja kulud	Tulem
<b>Valitseva mõju all olevad äriühingud</b>			<b>89 408</b>	<b>33 827</b>	<b>55 581</b>	<b>14 871</b>	<b>-12 182</b>	<b>-21</b>	<b>2 668</b>
AS Tartu Veevärk	100	2016	85 191	33 106	52 085	11 099	-8 630	-20	2 449
		2015	83 427	33 791	49 636	10 782	-7 999	-16	2 767
OÜ Tartu Veekeskus	100	2016	1 899	472	1 427	1 484	-1 331	0	153
		2015	1 477	202	1 275	1 544	-1 392	1	153
AS Tartu Turg	100	2016	1 177	98	1 079	746	-730	-1	15
		2015	1 183	119	1 064	784	-663	-1	120
AS Tartu Elamuhalduse <sup>2</sup>	100	2016	0	0	0	389	-400	0	-11
		2015	596	450	146	812	-820	4	-4
OÜ Anne Saun	100	2016	1 010	50	960	372	-314	0	58
		2015	966	64	902	809	-465	0	344
OÜ Tartu Linna Polikliinik	100	2016	131	101	30	781	-777	0	4
		2015	123	97	26	740	-736	0	4
<b>Valitseva ja olulise mõju all olevad sihtasutused</b>			<b>5 141</b>	<b>1 041</b>	<b>4 100</b>	<b>5 633</b>	<b>-5 544</b>	<b>7</b>	<b>96</b>
SA Tartu Eluasemefond	100	2016	2 164	299	1 865	151	-126	0	25
		2015	2 151	311	1 840	152	-130	0	22
SA Tartu Loomemajanduskeskus	100	2016	755	73	682	437	-426	-2	9
		2015	752	80	672	472	-471	-2	-1
SA Tartu Kultuurkapital	100	2016	671	124	547	244	-263	10	-9
		2015	718	163	555	352	-355	3	0
SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus	100	2016	429	140	289	1 251	-1 246	1	6
		2015	419	136	283	1 193	-1 165	2	30
SA Tähtvere Puhkepark	100	2016	497	178	319	439	-440	-2	-3
		2015	462	140	322	318	-287	0	31
SA Tartu Sport	100	2016	230	71	159	1 317	-1 299	0	18
		2015	212	72	140	1 336	-1 241	0	95
SA Tartumaa Turism	60	2016	99	14	85	297	-289	0	8
		2015	83	6	77	236	-220	0	16
SA Tartu Perekodu Käopesa	100	2016	136	94	42	817	-803	0	14
		2015	119	91	28	792	-797	0	-5
SA Tartu Keskkonna- hariduse Keskus	100	2016	160	48	112	680	-652	0	28
		2015	193	109	84	0	0	0	0
<b>Linna valitseva mõju all olevad üksused kokku</b>		<b>2016</b>	<b>94 549</b>	<b>34 868</b>	<b>59 681</b>	<b>20 504</b>	<b>-17 726</b>	<b>-14</b>	<b>2 764</b>
		<b>2015</b>	<b>92 881</b>	<b>35 831</b>	<b>57 050</b>	<b>20 322</b>	<b>-16 741</b>	<b>-9</b>	<b>3 572</b>

<sup>1</sup> Esitatud bilansi- ja tulemiaruaande näitajad põhinevad rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemis avalikustatud andmetel

<sup>2</sup> linna osalus ASis Tartu Elamuhaldus müüdi aruandeaastal (vt tegevusaruande p. 1.6)

**Lisa 4 Maksud, lõivud, trahvid**

<b>A Maksunõuded ja -kohustised</b>	<i>tuhandetes eurodes</i>				Lisa
	<b>Nõuded</b>		<b>Kohustised</b>		
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	
<b>Lühiajalised maksunõuded ja -kohustised kokku</b>	<b>5 198</b>	<b>4 923</b>	<b>1 423</b>	<b>1 519</b>	9
<b>Maksud kokku</b>	<b>5 152</b>	<b>4 875</b>	<b>1 287</b>	<b>1 352</b>	
Üksikisiku tulumaks	5063	4 807	921	828	
Käibemaks	0	0	36	78	
Sotsiaalmaks	0	0	1 828	1 651	
Töötuskindlustusmaksed	0	0	119	107	
Kogumispensionimaksed	0	0	88	78	
Muud riiklikud maksud	82	63	7	9	
Trahvinõuded	7	5	0	0	
Maksude ettemaksed	0	0	-1 712	-1 399	
<b>Loodusressursside kasutamise ja saastetasud</b>	<b>46</b>	<b>48</b>	<b>136</b>	<b>167</b>	

Maksude ettemaksetes Maksu- ja Tolliametile ettemaksena kantud 2016. a jaanuarikuus deklareeritavad töötasude maksud.

<b>B Maksu-, lõivu-, trahvitulud</b>	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	
<b>Maksu-, lõivu-, trahvitulud kokku</b>	<b>68 087</b>	<b>63 379</b>	
<b>Maksutulud kokku</b>	<b>67 388</b>	<b>62 675</b>	
Üksikisiku tulumaks	65 381	60 760	
Maamaks	697	695	
Kohalikud maksud	1 310	1 220	
<i>reklaamimaks</i>	422	390	
<i>teede ja tänavate sulgemismaks</i>	173	349	
<i>parkimistasud</i>	715	481	
<b>Riigiõivud</b>	<b>95</b>	<b>119</b>	15
<b>Loodusressursside kasutamise ja saastetasud</b>	<b>178</b>	<b>187</b>	
Tasud veerikasutusest	178	179	16
Saastetasu jäätmete viimisel keskkonda	0	7	16
<b>Trahvid</b>	<b>426</b>	<b>398</b>	16

**Lisa 5 Muud nõuded ja ettemaksed**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Muud nõuded ja ettemaksed kokku</b>	<b>4 031</b>	<b>5 061</b>	
Nõuded saamata toetuste eest	967	2 003	14
Nõuded ostjate vastu kokku	2 343	2 144	
<i>nõuded ostjate vastu</i>	<i>2 414</i>	<i>2 196</i>	
<i>ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud</i>	<i>-71</i>	<i>-52</i>	
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	229	567	
Laenunõuded <sup>1</sup>	183	186	
Ettemakstud toetused - sihtfinantseerimised	137	17	20
Muud nõuded	86	28	
Viitlaekumised (s h ka laekumata intressid)	19	24	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	67	92	
<b>Pikaajalised laenunõuded<sup>1</sup></b>	<b>1 935</b>	<b>1 920</b>	
Laenunõuded <sup>1</sup>	1 935	1 920	
<b>Pikaajaliste laenuõuete jaotus järelejäänud tähtaja järgi 31.12.2016</b>			
Keskmine intressimäär	6,3%		
1 kuni 2 aastat	207		
2 kuni 3 aastat	194		
3 kuni 4 aastat	180		
4 kuni 5 aastat	168		
üle 5 aasta	1 186		
<b>Kokku:</b>	<b>1 935</b>		

Intressitulu antud laenudelt ja järelmaksunõuetelt lisas 23 *Finantstulud ja -kulud*.

<sup>1</sup> **Antud laenudeks** on eluasemelaenuid füüsilistele isikutele. Laenudega on toimunud järgmised tehingud (tuhandetes eurodes):

	2 016	2 015
laekus tagasi	571	457
laene anti välja	583	576

2016. a tõsteti 183 tuhat eurot pikaajalistest laenuõuetest lühiajaliseks, 2015. a 186 tuhat eurot.

## Lisa 6 Materiaalne põhivara

	<i>tuhandetes eurodes</i>						
	Maa	Hooned ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksud	Kokku materiaalne põhivara	Lisa
<b>Soetusmaksumus 31.12.2015</b>	<b>17 014</b>	<b>352 467</b>	<b>15 685</b>	<b>8 799</b>	<b>4 247</b>	<b>398 212</b>	
<b>Akumuleeritud kulum 31.12.2015</b>	<b>0</b>	<b>-113 634</b>	<b>-8 682</b>	<b>-3 568</b>	<b>0</b>	<b>-125 884</b>	
<b>Jääkväärtus seisuga 31.12.2015</b>	<b>17 014</b>	<b>238 833</b>	<b>7 003</b>	<b>5 231</b>	<b>4 247</b>	<b>272 328</b>	
<i>2016 tehingud kokku</i>	<i>1 090</i>	<i>-1 301</i>	<i>-557</i>	<i>22</i>	<i>3 158</i>	<i>2 412</i>	
Soetamine	804	905	318	250	18 622	<b>20 899</b>	
Ümberklassifitseerimine	0	14 610	425	197	-15 232	<b>0</b>	
Ümberhindlus <sup>1</sup>	63	0	0	0	0	<b>63</b>	
Mitterahaline sihtfinantseerimine	10	0	-204	1	0	<b>-193</b>	
Mitterahaline sihtfinantseerimine kulum	0	0	204	0	0	<b>204</b>	
Üleviimine kinnisvarainvesteeringute gruppi	0	0	0	0	-232	<b>-232</b>	7
Ületoomine kinnisvarainvesteeringute grupist	215	0	0	0	0	<b>215</b>	7
Müük	-2	-31	-286	-12	0	<b>-331</b>	
Müüdud põhivara kulum	0	27	283	12	0	<b>322</b>	
Mahakandmine	0	-3 600	-1 608	-1 478	0	<b>-6 686</b>	21
Mahakantud põhivara kulum	0	2 376	1 394	1 306	0	<b>5 076</b>	21
Varade vähenemine seoses valitseva mõju kadumisega	0	0	-84	-32	0	<b>-116</b>	
Varade vähenemine seoses valitseva mõju kadumisega	0	0	64	28	0	<b>92</b>	
Aruandaastal arvestatud kulum	0	-15 588	-1 063	-250	0	<b>-16 901</b>	21
<b>Soetusmaksumus 31.12.2016</b>	<b>18 104</b>	<b>364 351</b>	<b>14 246</b>	<b>7 725</b>	<b>7 405</b>	<b>411 831</b>	
<b>Akumuleeritud kulum 31.12.2016</b>	<b>0</b>	<b>-126 819</b>	<b>-7 800</b>	<b>-2 472</b>	<b>0</b>	<b>-137 091</b>	
<b>Jääkväärtus seisuga 31.12.2016</b>	<b>18 104</b>	<b>237 532</b>	<b>6 446</b>	<b>5 253</b>	<b>7 405</b>	<b>274 740</b>	

<sup>1</sup> Ümberhindlus: munitsipaliseeritud maad, mis esmakordselt kajastati bilansis maa maksustamishinnas

<b>Põhivara müük</b>	2016	2015	Lisa
Müügihind	114	437	
Vara jääkväärtus	-10	-56	
Müügikasum	104	381	16

**Lisa 7 Kinnisvarainvesteeringud**

*tuhandetes eurodes*

	<b>Soetus- maksumus</b>	<b>Kogunenud kulum</b>	<b>Jääkväärtus</b>	<i>Lisa</i>
<b>Seisuga 31.12.2015</b>	<b>31 891</b>	<b>-7 826</b>	<b>24 065</b>	
2016 tehingud kokku	-500	-655	-1 155	
Ümberhindlus <sup>1</sup>	78	0	78	
Ületoomine materiaalse põhivara grupist	232	0	232	6
Üleviimine materiaalse põhivara gruppi	-215	0	-215	6
Aruandeaastal arvestatud kulum	0	-783	-783	21
Mitterahaline sihtfinantseerimine	-141	0	-141	
Mahakandmine	-158	57	-101	21
Müük	-296	71	-225	
<b>Seisuga 31.12.2016</b>	<b>31 391</b>	<b>-8 481</b>	<b>22 910</b>	

<sup>1</sup> Ümberhindlus : munitsipaliseeritud maad, mis esmakordselt kajastati bilansis maa maksustamishinnas

	2016	2015
<b>Kinnisvarainvesteeringute müük</b>		
Müügihind	1 781	273
Müügikulud	-4	-3
Vara jääkväärtus	-225	-211
Müügikasum (vt lisa 16)	1 552	59

**Lisa 8 Immateriaalne põhivara**

*tuhandetes eurodes*

	<b>Tarkvara</b>	<b>Muu immateriaalne põhivara</b>	<b>Kasutusele võtmata immateriaalne põhivara</b>	<b>Kokku immateriaalne põhivara</b>	<i>Lisa</i>
<b>Soetusmaksumus 31.12.2015</b>	<b>589</b>	<b>198</b>	<b>4</b>	<b>791</b>	
<b>Akumuleeritud kulum 31.12.2015</b>	<b>-467</b>	<b>-191</b>	<b>0</b>	<b>-658</b>	
<b>Jääkväärtus seisuga 31.12.2015</b>	<b>122</b>	<b>7</b>	<b>4</b>	<b>133</b>	
<i>2016 tehingud kokku</i>	-18	4	-2	-16	
Soetamine	17	9	17	43	
Aruandeaastal arvestatud kulum	-49	-2	0	-51	21
Mahakandmine	-43	-3	0	-46	21
Mahakantud põhivara kulum	38	0	0	38	21
Ümberklassifitseerimine	19	0	-19	0	
<b>Soetusmaksumus 31.12.2016</b>	<b>582</b>	<b>204</b>	<b>2</b>	<b>788</b>	
<b>Akumuleeritud kulum 31.12.2016</b>	<b>-478</b>	<b>-193</b>	<b>0</b>	<b>-671</b>	
<b>Jääkväärtus seisuga 31.12.2016</b>	<b>104</b>	<b>11</b>	<b>2</b>	<b>117</b>	

**Lisa 9 Muud kohustised ja saadud ettemaksed**

	<i>tuhandetes eurodes</i>				<i>Lisa</i>
	<b>31.12.2016</b>		<b>31.12.2015</b>		
	lühiajaline osa	pikaajaline osa	lühiajaline osa	pikaajaline osa	
<b>Muud kohustised ja saadud ettemaksed kokku</b>	<b>4 971</b>	<b>368</b>	<b>4 213</b>	<b>132</b>	
Toetusteks (sihtfinantseerimiseks) saadud ettemaksed	2 144	0	1 002	0	14
Maksukohustised	1 423	0	1 519	0	4
Viitvõlad	270	0	323	0	
<i>laenuintressi kohustised</i>	<i>117</i>	<i>0</i>	<i>147</i>	<i>0</i>	
<i>muud viitvõlad</i>	<i>153</i>	<i>0</i>	<i>176</i>	<i>0</i>	
Tuletisinstrumentide intressiswapi turuväärtus	314	0	144	0	11
Muud kohustised	219	252	587	18	
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	368	116	354	114	
<i>muud saadud ettemaksed <sup>1</sup></i>	<i>360</i>	<i>116</i>	<i>346</i>	<i>114</i>	
<i>saadud maksude, lõivude ja trahvide ettemaksed</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	
Toetuste andmise kohustised	233	0	284	0	20

<sup>1</sup> Muudes saadud pikaajalistes ettemaksetes kajastuvad tagatisrahad äripindade ja hangete lepingupartneritelt summas 132 tuhat eurot vastavalt väljarenditud äriruumide üüri- ning hankelepingutele.

**Lisa 10 Võlad töötajatele**

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>
<b>Võlad töövõtjatele kokku</b>	<b>4 414</b>	<b>4 251</b>
Puhkusekohustis	790	810
Töötasu võlgnevus	2 198	2 086
Deklareerimata töötasumaksude kohustised	1 409	1 337
Muud võlad töövõtjatele	17	18



## Lisa 11 Laenukohustised

tuhandetes eurodes

Laenu liik	Võlakirjad	Panga- laen	Kapitali- rent	Fak- tooring	Laenu- kohustised kokku
<b>Laenukohustised seisuga 31.12.2014</b>	<b>47 104</b>	<b>1 250</b>	<b>5 081</b>	<b>301</b>	<b>53 736</b>
<b>Muutused laenukohustistes 2015. a</b>	<b>3 272</b>	<b>1 125</b>	<b>-217</b>	<b>-54</b>	<b>4 126</b>
suurendatud	10 885	1 250	112	0	12 247
vähendatud	-7 613	-125	-329	-54	-8 121
<b>Laenukohustised seisuga 31.12.2015 kokku</b>	<b>50 376</b>	<b>2 375</b>	<b>4 864</b>	<b>247</b>	<b>57 862</b>
lühiajalised	7 987	264	354	64	8 669
pikaajalised	42 389	2 111	4 510	183	49 193
<b>Muutused laenukohustustes 2016. a</b>	<b>3 700</b>	<b>-264</b>	<b>-350</b>	<b>-59</b>	<b>3 027</b>
suurendatud	11 687	0	12	0	11 699
vähendatud	-7 987	-264	-362	-59	-8 672
<b>Laenukohustised seisuga 31.12.2016 kokku</b>	<b>54 076</b>	<b>2 111</b>	<b>4 514</b>	<b>188</b>	<b>60 889</b>
s h Kuni 1 aasta (lühiajalised) 2017. a	7 160	264	355	64	<b>7 843</b>
1 kuni 2 aastat 2018. a	4 199	264	353	44	4 860
2 kuni 3 aastat 2019. a	4 198	264	353	40	4 855
3 kuni 4 aastat 2020. a	4 198	264	357	40	4 859
4 kuni 5 aastat 2021. a	14 324	263	343	0	14 930
Üle 5 aasta 2022. a -x	19 997	792	2 753	0	23 542
Kokku pikaajalised	46 916	1 847	4 159	124	<b>53 046</b>

Kapitalirendi tingimustel rendile võetud varadest ülevaade lisas 13

## Täiendav informatsioon olulisemate laenulepingute lõikes

tuhandetes eurodes

Laenu andja / algne laenusumma / lepinguline intressimäär	Alus- valuu- ta	Aru- ande- aasta	Laenujääk aasta lõpus	Intressimäär perioodi lõpus (%)	Võlteenin- damise ja valuuta- kursi kulud	Tagasimakse lõpptähtaeg
<b>Nordea Pank</b> võlakirjad 103mln SEK <sup>3</sup>	SEK	<b>2016</b> 2015	<b>5 660</b> 6 793	<b>0,676</b> 0,908	<b>-232</b> 110	4.08.2021
<b>Rootsi Ekspordi ja Krediidipank</b>	<b>kokku</b>	<b>2016</b>	<b>523</b>	<b>x</b>	<b>-1</b>	
1) võlakirjad 8,3mln € (6 kuu EURIBOR+0,095%)	EUR	2016 2015	0 827	0,000 0,065	0 -3	8.12.2016
2) võlakirjad 5,2mln € (6 kuu EURIBOR+0,095%)	EUR	2016 2015	523 1 046	0,000 0,145	-1 -3	28.11.2017
<b>DEPFA Pank</b> võlakirjad 9,6mln € (6 kuu EURIBOR+0,04%)	EUR	<b>2016</b> 2015	<b>959</b> 1 917	<b>0,000</b> 0,076	<b>0</b> -4	20.09.2017
<b>Swedbank</b> võlakirjad 10,1mln €	EUR	<b>2016</b> 2015	<b>10 126</b> 10 126	<b>0,940</b> 0,969	<b>-100</b> -108	1.10.2021
<b>Danskebank</b>	<b>kokku</b>	<b>2016</b>	<b>35 328</b>	<b>x</b>	<b>-217</b>	
Võlakiri 9,8mln €	EUR	2016 2015	6 860 7 840	0,834 1,068	-68 -97	1.08.2023
Võlakiri 10mln €	EUR	2016 2015	6 984 7 982	0,789 1,028	-68 -96	12.09.2023
Võlakiri 10,9mln €	EUR	2016 2015	9 797 10 885	0,520 0,549	-57 -26	30.09.2025
Võlakiri 11,7mln €	EUR	2016	11 687	0,535	-24	24.10.2026
Laen 2,50mln€ <sup>1</sup> (6 kuu EURIBOR+0,89%)	EUR	2016 2015	2 111 2 375	0,890 0,938	-20 -16	30.01.2024
<b>SEB</b> Võlakiri 7,4mln €	EUR	<b>2016</b> 2015	<b>1 480</b> 2 960	<b>0,568</b> 0,742	<b>-15</b> -33	20.09.2017
<b>Nordea Pank</b> (fix intr 0,496) <sup>3</sup> Võlakiri 7,4mln € (swap NordeaPank)	EUR	<b>2016</b> 2015	<b>x</b> x	<b>-0,371</b> <sup>2</sup> -0,200 <sup>2</sup>	<b>0</b> <sup>3</sup> -8	
<b>Riigi Kinnisvara AS</b> kapitalirent 6,4 mln €	EUR	<b>2016</b> 2015	<b>4 413</b> 4 736	1 a euribor+0,7 1 a euribor+0,7	<b>-40</b> -56	31.08.2025

<sup>1</sup> ASi Tartu Veevärk pangalaenust loe tegevusaruande punktist 1.6<sup>2</sup> ujuvintressi määr<sup>3</sup> swapi intressitulud ja swapi turuväärtuse suurenemisega kaasneva intressikulu vahe kokku on alla 500 euro

Võlakirjade tagatiseks on linna eelarvelised vahendid. ASi Tartu Veevärk pangalaenu tagatiseks on seatud hüpoteek.

Intressikulu jaotus erinevate laenu liikide lõikes ning nendega seotud valuutakursi kasumid/kahjumid, korralduskulud, samuti intressiswapiga seotud finantstulud-kulud on avatud lisas 23 *Finantstulud ja -kulud*.31.12.2016 seisuga **tuletisinstrumentidina** kajastub kahe erineva võlakirja intressiswap

(vt tegevusaruande p 1.8. Ülevaade finantsriskide juhtimisest).

tuhandetes eurodes

	31.12.2016	31.12.2015
intressiswapi turuväärtus (positiivne)	0	0
intressiswapi turuväärtus (negatiivne)	-314	-144
turuväärtuse muutusest tekkinud finantstulu (+)/kulu (-)	-170	188
kokku swapintressi kulu (-) tulu (+)	-196	171

Lisa

9

23

103mln SEK võlakirjadele on sõlmitud valuutaswapi leping laenuperioodi lõpuni.

**Lisa 12 Võlad tarnijatele**

	<i>tuhandetes eurodes</i>	
	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>
<b>Võlad tarnijatele kokku</b>	<b>5 178</b>	<b>4 422</b>
<b>Võlad tarnijatele toodete ja teenuste eest</b>	<b>3 427</b>	<b>3 506</b>
Kohustised erasektori üksustele	3 047	2 765
Kohustised avaliku sektori üksustele	343	321
Kohustised mitteresidentidele	37	420
<b>Võlad tarnijatele põhivara eest</b>	<b>1 751</b>	<b>916</b>

Võlgadena tarnijatele põhivara eest kajastavatest olulisimad kohustised on:

    Jaagor Grupp OÜ Kesklinna Lastekeskuse rekonstrueerimise eest summas 391 tuhat eurot;

    Mapri Ehitus OÜ Pepleri 1a LA Naerumaa ehitustööde eest 259 tuhat eurot;

    Asfaldigrupp OÜ Roosi tänava rekonstrueerimistööde eest 608 tuhat eurot.

**Lisa 13 Kapitali- ja kasutusrent**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Kapitalirendi tingimustel rendile võetud varad kokku</b>	<b>5 597</b>	<b>5 775</b>	
Soetusmaksumus kokku	6 725	6 732	
Akumuleeritud kulum kokku	-1 128	-957	
<b>Hooned jääkväärtuses</b>	<b>5 454</b>	<b>5 589</b>	
Soetusmaksumus	6 491	6 496	
Akumuleeritud kulum	-1 037	-907	
<b>Masinad ja seadmed jääkväärtuses</b>	<b>143</b>	<b>184</b>	
Soetusmaksumus	234	234	
Akumuleeritud kulum	-91	-50	
<b>Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmed jääkväärtuses</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	
Soetusmaksumus	0	2	
<b>Kasutusrendile antud materiaalne põhivara kokku</b>	<b>19 265</b>	<b>17 463</b>	
Soetusmaksumus kokku	28 540	25 157	
Akumuleeritud kulum kokku	-9 275	-7 694	
<b>Kinnisvarainvesteeringud jääkväärtuses</b>	<b>15 292</b>	<b>13 426</b>	
Soetusmaksumus	22 595	19 111	
Akumuleeritud kulum	-7 303	-5 685	
<b>Hooned ja rajatised jääkväärtuses</b>	<b>3 973</b>	<b>4 037</b>	
Soetusmaksumus	5 945	6 046	
Akumuleeritud kulum	-1 972	-2 009	
<b>Renditud varadega seotud tulud ja kulud</b>	<b>2016</b>	<b>2015</b>	
Üüri ja renditulud kokku	2 412	2 380	<i>15</i>
Kinnisvarainvesteeringud	1 360	1 331	
Muud hooned	1 052	1 049	
Netotulu kinnisvarainvesteeringute rentimisest kokku	147	321	
Kinnisvarainvesteeringute halduskulud	-1 213	-1 009	

Kapitalirendi lepingute alusvaluutaks on euro, intressimäärad vahemikus 4-6%  
 Olulise kapitalirendi lepingu üksikasjad lisa 11 täiendavas informatsioonis.  
 Olulised kasutusrendi kulud lisa 19.

Bilansiväliselt on kajastatud 2016. aasta lõpuga pikaajalisi kasutusrendi lepinguid:

Arvutite kasutusrendi lepingud summas 313 tuhat eurot.

DNB Pank AS sõiduautode kasutusrendilepingud summas 37 tuhat eurot.

Swedbank Liising AS sõiduautode kasutusrendilepingud summas 28 tuhat eurot.

OP Finance AS Tartu Poska Gümnaasiumi labori sisustuse rent summas 50 tuhat eurot.

## Lisa 14 Saadud toetused

	2016			2015			Lisa
	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Tulud kokku	Tegevus- kuludeks	Põhivara soetuseks	Tulud kokku	
<b>Rahaline sihtfinantseerimine</b>	<b>38 842</b>	<b>2 300</b>	<b>41 142</b>	<b>39 462</b>	<b>6 297</b>	<b>45 759</b>	
Kodumaine	37 037	243	37 280	37 695	516	38 211	
Riigieelarvest KOV eelarve toetus- ja tasandusfondi	26 756	0	26 756	26 113	0	26 113	
Tegevustoetused	8 206	0	8 206	8 020	0	8 020	
Muud toetused	2 075	243	2 318	3 562	516	4 078	
Välismaine	1 696	2 057	3 753	1 767	5 781	7 548	
Kaasfinantseerimine	109	0	109	0	0	0	
<i>Kokku saadud toetustest s h saadud vahendamiseks tagasi nõutud</i>	<i>140 0</i>	<i>0 0</i>	<i>140 0</i>	<i>3 1</i>	<i>0 0</i>	<i>3 1</i>	
<b>Mitterahaline sihtfinantseerimine</b>	<b>0</b>	<b>299</b>	<b>299</b>	<b>0</b>	<b>1 248</b>	<b>1 248</b>	
Tasuta saadud põhivara	x	11	11	x	86	86	
Põhivara soetus, mille eest tasus toetuse andja otse tarnijale s h välismaine	0 0	288 259	288 259	0 0	1 162 906	1 162 906	
<b>Kokku saadud toetused <sup>1</sup></b>	<b>38 842</b>	<b>2 599</b>	<b>41 441</b>	<b>39 462</b>	<b>7 545</b>	<b>47 007</b>	

Ettemaksed, nõuded ja kohustised toetuste saamisel	31.12.2016			31.12.2015			
Toetusteks saadud ettemaksed <sup>2</sup>	2 144	0	2 144	1 002	0	1 002	9
Nõuded saamata toetuste eest sihtfinantseerimine <sup>3</sup>	362	605	967	869	1 134	2 003	5
seadusandlusest tulenevad toetused	350	605	955	858	1 134	1 992	
	12	0	12	11	0	11	

<sup>1</sup> 2016. a saadud välismaise sihtfinantseerimise ja kaasfinantseerimise olulisemad allikad ning teostatud projektid:**ERDF (Regionaal) fondist**

Tartu linna kergliiklusteede ehitus	1036
Tartu lasteaedade ehitamine	933

**ESF (Sotsiaal) fondist**

Täiendavate lastehoiukohtade loomine	217
--------------------------------------	-----

**Muud välis toetus ed**

Tõenduspõhine uus lähenemine - uus koolikultuur Eestis (TULUKE)	424
Quality Enhancement of Mobilities using ECVET	376

<sup>2</sup> Toetusteks saadud ettemaksetest olulisemateks on:

Nutikas linnaosa (SmartEnCity) projekt	1115
Tartu Kutsehariduskeskuse ECVET õpirände projektid	522
Kutsehariduskeskuse koolitustellimused	114

<sup>3</sup> Seisuga 31.12.2016 olulisemad saamata sihtfinantseerimise nõuded :

Ettevõtluse Arendamise SA	Tartu linna kergliiklusteede ehitus	359
	Tartu Kesklinna Lastekeskuse	131
SA Archimedes	Quality Enhancement of Mobilities using ECVET	102
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Põhimaanteede ehituse projektid	85

<sup>1</sup> 2015. a saadud välismaise sihtfinantseerimise ja kaasfinantseerimise olulisemad allikad ning teostatud projektid:**ISPA, Ühtekuuluvus fondist**

Ida-Ringtee sild	906
Metaankäärituse meetodil linna reoveepuhastuse ehitus	5 314

**ERDF (Regionaal) fondist**

Tartu Tamme Gümnaasiumi rajamine	4 888
Tartu linna kergliiklusteede ehitus	468
Tartu ühistransporti toetavate süsteemide kaasajastamine	302

**ESF (Sotsiaal) fondist**

Tartu Kutsehariduskeskuse mitmesugust õppetegevust toetavad projektid	116
---	-----

<sup>2</sup> Toetusteks saadud ettemaksetest olulisemateks on:

Tartu Kutsehariduskeskuse ECVET õpirände projektid	607
--	-----

<sup>3</sup> Seisuga 31.12.2014 olulisemad saamata sihtfinantseerimise nõuded :

Ettevõtluse Arendamise SA	Tartu Tamme Gümnaasiumi rajamine	858
Ettevõtluse Arendamise SA	Tartu linna kergliiklusteede ehitus	256
Haridus- ja Teadusministeerium	Erakoolide tegevuskulude hüvitis	281
Keskonnainvesteeringute Keskus SA	Tartu linna veevärgi ja reoveepuhastuse rekonstrueerimine	236

**Bilansivälised lepingulised nõuded ja kohustised seisuga 31.12.2016**

Bilansivälised toetuse saamise nõuded, mille kohta toetuse saamise leping on sõlmitud, kuid kulud on tegemata.

Nõuded kokku	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	18 347	1-2 aastat	2-3 aastat
ISPA (Ühtekuuluvusfond)	9 505	9 505	x
Muud mitteresidendid	5 503	5 503	x
ERDG (Euroopa Regionaalarengu Fond)	2 416	2 416	x
ESF (Euroopa Sotsiaalfond)	797	797	x
Kodumaine sihtfinantseerimine	126	126	x

s h Euroopa Komisiooni poolt rahastatav Nutikas linnaosa projekt (SmartEnCity) 5 408 tuhat eurot;  
ISPA vahenditest Tartu raudteejaama arendamine 2 772 tuhat eurot ja Tartu idapoolse ringtee ehitus 6 733 tuhat eurot

**Lisa 15 Kaupade ja teenuste müük**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	2016	2015	
<b>Kaupade ja teenuste müügitulud kokku</b>	<b>30 939</b>	<b>30 231</b>	<i>Lisa</i>
<b>Tulud majandustegevusest</b>	<b>30 844</b>	<b>30 112</b>	
Elamu-kommunaalalased tegevustulud	8 908	9 539	
Haridusalased tegevustulud	8 956	8 194	
Üür ja rent	3 755	3 709	
<i>hooned</i>	2 412	2 380	<i>13</i>
<i>muu vara</i>	1 343	1 329	
Tulu transpordialasest tegevusest	2 533	2 315	
Tervishoiualased tegevustulud	695	663	
Spordi- ja puhkealased tegevustulud	2 260	2 243	
Sotsiaalalialased tegevustulud	2 706	2 446	
Muud majandusalased tegevustulud	547	564	
Kultuuri- ja kunstialased tegevustulud	484	439	
<b>Riigilõivud</b>	<b>95</b>	<b>119</b>	<i>4</i>
Ehitusloa väljastamine	57	85	
Kasutusloa väljastamine	10	15	
Majandustegevuse jm registrite toimingud	0	1	
Bussiveo liiniload väljastamine	28	18	

## Lisa 16 Muud tulud

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Muud tulud kokku</b>	<b>4 721</b>	<b>1 629</b>	
<b>Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist</b>	<b>1 694</b>	<b>490</b>	
<b>Kasum/kahjum põhivara müügist</b>	<b>1 656</b>	<b>440</b>	
Maa	73	367	6
Muu materiaalne põhivara	31	14	6
Kinnisvarainvesteeringud	1 552	59	7
<b>Kasum varude(kaupade) müügist</b>	<b>38</b>	<b>50</b>	
<b>Mitmesugused muud tulud</b>	<b>2 813</b>	<b>925</b>	
Trahvid	426	398	4
Maksukorralduse seaduse alusel määratud viivistasud	221	119	
Väärteomenetluse seaduse alusel määratud trahvid	126	117	
Muud trahvid	79	162	
Edasiantud saastetasu ja keskkonna tekitatud kahju hüvitus	0	7	4
Muud tulud <sup>1</sup>	2 387	520	
<b>Muud tulud varadelt</b>	<b>214</b>	<b>214</b>	
Tasud veeerikasutusest	178	179	4
Muud viivisintressitulud	36	35	

<sup>1</sup> sealhulgas kohtuotsuse alusel Haridus- ja Teadusministeeriumilt laekunud erakoolide rahastamise kulude hüvitamine 1 845 tuhat eurot.



## Lisa 17 Tegevuskulude jaotus valdkonniti (tegevusalade järgi)

tuhandetes eurodes

Tegevusala	Tööjõu- kulud	<i>s h</i> <i>töötasu</i>	<i>Keskmine</i> <i>töötajate arv</i>	Majandamis- kulud	Antud toetused	Põhivara amorti- satsioon ja allahindlus	Muud tegevus- kulud	2016	2015
Haridus	-43 826	-32 722	2 776	-15 086	-4 501	-3 904	-3 137	<b>-70 454</b>	-73 043
Vaba aeg, kultuur, religioon	-4 596	-3 419	348	-3 289	-4 535	-1 558	-498	<b>-14 476</b>	-14 134
Majandus	-742	-551	47	-10 015	-550	-7 721	-1 845	<b>-20 873</b>	-19 617
Elamu- ja kommunaalmajandus	-2 337	-1 766	154	-3 936	-178	-4 928	-921	<b>-12 300</b>	-11 996
Sotsiaalne kaitse	-3 621	-2 728	324	-2 721	-4 756	-610	-208	<b>-11 916</b>	-11 076
Üldised valitsussektori teenused	-6 410	-4 746	287	-1 624	-91	-180	-376	<b>-8 681</b>	-8 173
Keskkonnakaitse	-18	-13	1	-4 204	-125	-491	-907	<b>-5 745</b>	-5 135
Tervishoid	-615	-469	40	-466	-85	-58	-23	<b>-1 247</b>	-1 119
Avalik kord ja julgeolek	-308	-230	18	-110	-51	-4	-18	<b>-491</b>	-403
<b>2016 tegevuskulud kokku</b>	<b>-62 473</b>	<b>-46 644</b>	<b>3 995</b>	<b>-41 451</b>	<b>-14 872</b>	<b>-19 454</b>	<b>-7 933</b>	<b>-146 183</b>	x
2015 tegevuskulud	-59 093	-44 077	4 002	-40 026	-18 868	-18 425	-8 284	x	-144 696
<i>Lisa</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>22</i>		

## Lisa 18 Tööjõukulud

	<i>tuhandetes eurodes</i>		<i>Lisa</i>
	2016	2015	
<b>Tööjõukulud kokku</b>	<b>-62 473</b>	<b>-59 093</b>	17
<b>Töötasud</b>	<b>-46 644</b>	<b>-44 077</b>	17
<b>Valitavad ja ametisse nimetatavad ametnikud</b>	<b>-407</b>	<b>-443</b>	
<b>Avaliku teenistuse ametnike töötasud</b>	<b>-2 204</b>	<b>-2 063</b>	
juhid	-779	-752	
tippspetsialistid	-76	-65	
keskaste spetsialistid	-1 308	-1 191	
nooremspetsialistid	-41	-55	
<b>Töötajate töötasud</b>	<b>-43 387</b>	<b>-41 058</b>	
õpetajad	-19 789	-19 019	
keskaste spetsialistid	-8 828	-8 111	
töölised ja abiteenistujad	-5 273	-5 049	
tippspetsialistid	-3 913	-3 687	
juhid	-3 685	-3 451	
nõukogude ja juhatuste liikmed	-257	-279	
nooremspetsialistid	-390	-378	
tugispetsialistid	-1 252	-1084	
<b>Ajutiste lepinguliste töötajate töötasud</b>	<b>-624</b>	<b>-510</b>	
<b>Muud koosseisuvälised töötasud</b>	<b>-22</b>	<b>-3</b>	
<b>Tööjõukuludega kaasnevad maksud</b>	<b>-15 711</b>	<b>-14 883</b>	
Sotsiaalmaks töötasudelt	-15 243	-14 428	
Töötuskindlustusmaks	-369	-345	
Sotsiaalmaks erisoodustustelt	-62	-68	
Tulumaks erisoodustustelt	-37	-42	
<b>Erisoodustused</b>	<b>-137</b>	<b>-153</b>	
Õppelaenu kustutamine	-24	-48	
Isikliku sõiduvahendi kasutamise hüvitis (üle piirmäära)	-3	0	
Mitmesugused muud erisoodustused	-110	-105	
<b>Tööjõukulude kapitaliseerimine omavalmistatud põhivara maksumusse (miinus)</b>	<b>19</b>	<b>20</b>	
<b>Kokku keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale</b>	<b>3 995</b>	<b>4 002</b>	17
Töötajad	3 841	3 851	
sh õpetajad	1 467	1 506	
Avaliku teenistuse ametnikud (koos koosseisuvälisestega)	146	143	
Valitavad ja ametisse nimetatud isikud	8	8	

Tööjõukulud on suurenenud 3380 tuhande euro võrra võrreldes 2015. a kuludega peamiselt haridusvaldkonna töötasude suurenemise arvel.

**Lisa 19 Majandamiskulud**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Majandamiskulud kokku</b>	<b>-41 451</b>	<b>-40 026</b>	<b>17</b>
Kinnistute, hoonete, ruumide majandamiskulud	-8 440	-8 009	
konsolideerimisgrupi põhitegevuseks kasutatavad kinnistud, hooned, ruumid	-7 020	-6 628	
kinnisvarainvesteeringud	-1 212	-1 009	
avalikule sektorile üürile ja rendile antud (v a kinnisvarainvesteeringud)	-208	-372	
Rajatiste majandamiskulud	-8 176	-7 846	
Õppevahendite ja koolituse kulud	-4 774	-4 504	
<i>sh haridusteenuste eest teistele kohalikele omavalitsustele</i>	-2 547	-2 403	
Toiduained ja toitlustusteenused	-3 170	-3 149	
Administreerimiskulud	-1 349	-1 207	
Inventari majandamiskulud	-1 028	-1 609	
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-1 514	-1 603	
<i>sh kasutusrendile võetud</i>	-697	-576	
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud	-1 441	-1 260	
Sotsiaalteenused	-1 497	-1 383	
Mitmesugused majanduskulud (erivarustus, -materjalid, töömasinate majandamine, tootmiskulud)	-7 669	-7 448	
Koolituskulud oma töötajatele (sh koolituslähetus)	-384	-286	
Sõidukite ülalpidamiskulud	-513	-480	
<i>sh kasutusrendile võetud</i>	-27	-44	
Meditšiini- ja hügieenikulud	-589	-484	
Uurimis- ja arendustööd	-317	-259	
Koolituskulud riigieelarvelisest haridustoetusest (sh koolituslähetus)	-280	-223	
Lähetuskulud	-271	-219	
Teavikute ja kunstiesemete kulud	-39	-57	

## Lisa 20 Antud toetused

		<i>tuhandetes eurodes</i>		
<b>A Kulud</b>		<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
	<b>Antud toetused kokku</b>	<b>-14 872</b>	<b>-18 868</b>	<i>17</i>
	<b>Sotsiaaltoetused</b>	<b>-6 326</b>	<b>-5 963</b>	
	Õppetoetused	-1 506	-1 556	
	Puudega inimeste toetused	-1 064	-1 061	
	Peretoetused	-874	-884	
	Muud	-1 084	-971	
	Toimetulekutoetused	-1 545	-1 164	
	Preemiad ja stipendiumid (va haridusalased stipendiumid)	-253	-327	
	<b>Sihtfinantseerimine</b>	<b>-1 305</b>	<b>-12 592</b>	
	<b>Tegevuskulud</b>	<b>-561</b>	<b>-7 383</b>	
	vabaaja- ja sporditegevus	-106	-2 965	
	haridustegevus	-106	-2 713	
	kultuuritegevus	-114	-1 064	
	muud	-235	-641	
	<b>Põhivara sihtfinantseerimine</b>	<b>-744</b>	<b>-5 209</b>	
	vabaaja- ja sporditegevus	-136	-124	
	kultuuritegevus	-268	-283	
	muu (majandus)	-199	-148	
	mitterahaline põhivara sihtfinantseerimine	-141	-4 654	
	<b>Mittesihtotstarbeline finantseerimine</b>	<b>-7 241</b>	<b>-313</b>	
	Liikmemaksud	-78	-72	
	MTÜ Eesti Linnade Liit	-44	-41	
	MTÜ Tartumaa Omavalitsuste Liit	-15	-15	
	muud liikmemaksud	-19	-16	
	<b>Antud tegevustoetused</b>	<b>-7 163</b>	<b>-241</b>	
	vabaaja- ja sporditegevus	-2 695	0	
	haridustegevus	-2 876	0	
	kultuuritegevus	-996	0	
	muu (majandus)	-596	0	
	<b>B Tehtud ettemaksud ja kohustused toetuste andmisel</b>	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>	
	Ettemakstud toetused	137	17	<i>5</i>
	Lühiajaliste toetuste andmise kohustused	233	284	<i>9</i>

Alates 2016. aastast kajastatakse suur osa varasemal perioodil tegevuskulude sihtfinantseerimisena kajastatud toetustest mittesihtotstarbelise tegevustoetusena.

**Lisa 21 Põhivara amortisatsiooni ja allahindluse kulu**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Amortisatsiooni, allahindluse ja mahakandmise kulu kokku</b>	<b>-19 454</b>	<b>-18 425</b>	<i>17</i>
Materiaalne põhivara <sup>1</sup>	-18 511	-17 430	<i>6</i>
<i>s h hooned ja rajatised</i>	<i>-16 511</i>	<i>-16 175</i>	
Kinnisvarainvesteeringud	-884	-962	<i>7</i>
Immateriaalne põhivara <sup>2</sup>	-59	-33	<i>8</i>

<sup>1</sup> sh kapitaliseerimise alampiiri muutusega maha kantud 771 tuhat eurot

<sup>2</sup> sh kapitaliseerimise alampiiri muutusega maha kantud 7 tuhat eurot

**Lisa 22 Muud kulud**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Muud kulud kokku</b>	<b>-7 933</b>	<b>-8 284</b>	<i>17</i>
<b>Maksu-, lõivu-, trahvikulud</b>	<b>-7 893</b>	<b>-8 224</b>	
Käibemaksukulu	-7 325	-7 528	
s h põhivara soetusega kaasnev käibemaksu kulu	-2 958	-3 377	
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud	-531	-657	
Riigilõivukulu	-7	-5	
Maamaksukulu	-18	-18	
Muud maksud, trahvid ja maksuvõla intressid	-12	-16	
<b>Muud tegevuskulud</b>	<b>-14</b>	<b>-33</b>	
Kahjutasud, viivised (v a maksuintressid ja finantskulud)	-6	-31	
Valuuta kursivahed (v a finantstulud-kulud) ja muud kulud	-8	-2	
<b>Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest</b>	<b>-26</b>	<b>-27</b>	

**Lisa 23 Finantstulud ja -kulud**

	<i>tuhandetes eurodes</i>		
	<b>2016</b>	<b>2015</b>	<i>Lisa</i>
<b>Finantstulud ja -kulud kokku</b>	<b>-243</b>	<b>-218</b>	
<b>Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt</b>	<b>12</b>	<b>9</b>	
Intressitulu arvelduskontodelt	4	8	2
Kasum/kahjum finantsinvesteeringute ümberhindamisest ja müügist	8	1	
<b>Muud finantstulud ja -kulud</b>	<b>133</b>	<b>130</b>	
Intressitulu laenudelt	133	131	
Muu finantstulu ja -kulu (valuutakursi kasum/kahjum jm)	0	-1	
<b>Intressikulu</b>	<b>-633</b>	<b>-357</b>	
Võlakirjad	-565	-275	
intressi-, viivise- ja kohustistasu kulu võlakirjadelt	-369	-446	
intressikulu riskimaandamise eesmärgil soetatud tuletisinstrumentidelt <sup>1</sup>	-196	171	11
Laenude intressi-, viivise- ja kohustistasu kulu	-20	-16	
Faktooringu intressikulu	-6	-9	
Kapitalirendi ja muude kohustuste intressikulu	-42	-57	
<b>Tulem osalustelt</b>	<b>245</b>	<b>0</b>	
Kasum/kahjum osluste müügist	245	0	

<sup>1</sup> Intressitulu tuletisinstrumentidelt sisaldab nii aastalõpu turuväärtuse muutust (vt lisa 11 märkusi) kui ka aasta jooksul arvestatud swapintressi kulu.

Intressitulu tuletisinstrumentidelt on vähenenud seoses võlakirja intresside langemisega.

Lisas 11 on avatud intressikulud olulisemate laenulepingute kohta, samas ka intressiswapi muutused ning lisas 9 muud pikaajalised kohustised.

## Lisa 24 Seotud osapooled

Tartu Linnavalitsuse konsolideerimisgrupil on toimiv sisekontrollisüsteem (vt tegevusaruande punkti 1.7 „Ülevaade sisekontrollisüsteemist“). Seotud isikutega tehtud tehinguid kontrollitakse siseauditi praktiliste kontrollprotseduuride käigus. Teenistusliku järelevalve teostamisel hinnatakse muuhulgas ametnike tegevust, lähtudes korrupsioonivastase seaduse nõuetest.

KOV volikogu liikmete ja valitsuse liikmete lähedaste pereliikmete andmeid sai seotud osapoolte kindlakstegemisel kasutada mahus, mida aruande koostajale läbi huvide deklaratsioonide teatavaks olid tehtud. Seotud osapoolte tehinguid kontrolliti kasutades selleks e-arve menteluskeskkonda. Aruande koostaja hinnangul ei ilmnenud tehinguid, mis oleks tehtud turutingimusest erinevalt.

### Konsolideerimisgrupi tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmetele arvestatud tasud ja hüvitised

	Konsolideerimisgrupi tegev- ja kõrgema juhtkonna keskmine arv (taandatuna täistööajale)		Tasude kogusumma (tuhandetes eurodes)	
	2016	2015	2016	2015
Volikogu liikmed	49	49	141	142
sh esimees ja aseesimees	2	2	55	51
Linnavalitsuse liikmed	6	6	288	285
Asutuste juhid	169	171	2 983	2 850
Nõukogude ja juhatuste liikmed	23	23	258	279
<b>Kokku:</b>	<b>247</b>	<b>249</b>	<b>3 670</b>	<b>3 556</b>

Võrreldava aasta andmeid on korrigeeritud organisatsioonisisese hüvituse võrra.

**Lisa 25 Bilansiväline informatsioon****1. Tingimuslikud kohustised seisuga 31.12.2016**

tuhandetes eurodes

Lepingu tähtaeg	Kokku	kuni 1 aasta	1-2 aastat	2-3 aastat	3-4 aastat	üle 4 aasta
<b>Kohustised kokku:</b>	<b>47 913</b>	<b>21 706</b>	<b>12 492</b>	<b>7 627</b>	<b>3 588</b>	<b>2 500</b>
Hankelepingud <sup>1</sup>	<b>42 130</b>	15 923	12 492	7 627	3 588	2 500
Potentsiaalne tulumaks dividendidelt <sup>2</sup>	<b>5 783</b>	5 783	x	x	x	x

<sup>1</sup> Hankelepingud jagunevad:

- AS Sebe - ühistranspordi veoteenus 19 950 tuhat eurot;
- linna tänavate, haljastute jms puhastus, hooldus, remont 18 276 tuhat eurot;

<sup>2</sup> Konsolideerimisgruppi kuuluvatel äriühingutel on bilansipäeva seisuga jaotamata kasumit kokku 23 131 tuhande euro väärtuses (võrreldava perioodi lõpus 20 407 tuhat eurot), millelt arvestatud potentsiaalne tulumaks on esitatud tingimusliku kohustisena.

**Eelseisvad, pooleliolevad ja potentsiaalsed kohtuasjad.** Tartu linn pole hetkel osaline üheski kohtuvaidluses, mille tulemus võib oluliselt mõjutada Tartu linna eelarve täitmist. Tartu linna pooleliolevad kohtuasjad on valdavalt seotud eluruumide kasutamise või sotsiaalhoolekande küsimustega ja ei mõjuta olulisel määral linna eelarve täitmist. Aruande koostamise ajal pole teada ka potentsiaalseid kohtuasju või muid vaidlusi, mis võiksid mõjutada Tartu linna eelarve täitmist tulevikus. Samas on vajalik märkida, et linnavalitsuse hinnangul võivad tulevikus olla kõige keerulisemateks õigusvaidlusteks planeeringute koostamise ja realiseerimisega seotud vaidlused.

**Mittetõendatud nõuded ja kohustised.** Teadaolevalt puuduvad linnal mittetõendatud nõuded (kaasaarvatud varalised nõuded) ning kohustised, mille tunnustamine on tõenäoline ja mis tunnustamise korral võivad viia ebasoodsa lahendini.

**2. Sündmused pärast bilansipäeva**

Tartu Linnavalitsus esitas Haridus- ja Teadusministeeriumile 15. veebruaril 2017. a nõude tasuda PGS § 2 lg 4 teises lauses nimetatud õpilastele hariduse andmise kulud summas 2 838 559 eurot perioodi 01.01.2012-31.12.2015 eest vastavalt Tartu Ringkonnakohtu 29. novembri 2016. a otsusele haldusasjas nr 3-15-1672 ning täiendavalt 619 650 eurot kohtuotsusele järgneva ajavahemiku 01.01.2016-01.02.2017. a eest. Nõude esitamise aluseks on 30. jaanuaril 2017 Riigikohtu halduskolleegiumi määrus otsusest jätta Haridus- ja Teadusministeeriumi kassatsioonkaebus halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 219 lg 6 alusel menetluse võtmata.

Arvestades asjaolu, et tee kohtulahendini oli pikk ja positiivse realiseerumise tõenäosust oli keeruline hinnata, otsustas Tartu Linnavalitsus nõuet 2 838 559 eurot 2016. aastal tekkepõhise tuluna mitte kajastada.

Hariduslike erivajadustega õpilaste õppetegevuse kulude hüvitamine kokku 3 458 209 eurot kajastatakse tuluna 2017.aastal.

Kohtuotsuse alusel väljamõistetud summa 2 838 559 eurot laekus Tartu Linnavalitsusele 23.märtsil 2017.aastal.



**Lisa 26 Tartu Linnavalitsuse konsolideerimata põhjaruanded**

Tartu Linnavalitsus

**BILANSS***tuhandetes eurodes*

	<b>31.12.2016</b>	<b>31.12.2015</b>
<b>VARAD</b>	<b>274 433</b>	<b>272 532</b>
<b>Käibevara</b>	<b>15 766</b>	<b>13 581</b>
Raha ja pangakontod	7 576	5 489
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	5 198	4 923
Muud nõuded ja ettemaksed	2 919	3 107
Varud	73	62
<b>Põhivara</b>	<b>258 667</b>	<b>258 951</b>
Materiaalne põhivara	204 769	203 730
Kinnisvarainvesteeringud	21 300	22 389
Immateriaalne põhivara	103	122
Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	32 495	32 710
<b>Kohustised ja netovara</b>	<b>274 433</b>	<b>272 532</b>
<b>KOHUSTISED</b>	<b>70 683</b>	<b>64 895</b>
<b>Lühiajalised kohustised</b>	<b>19 442</b>	<b>17 780</b>
Võlad tarnijatele	3 913	2 942
Võlad töötajatele	3 898	3 684
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	3 762	2 627
Laenukohustised	7 555	8 383
Tuletisinstrumentid	314	144
<b>Pikaajalised kohustised</b>	<b>51 241</b>	<b>47 115</b>
Muud kohustised ja saadud ettemaksed	116	123
Laenukohustised	51 125	46 992
<b>NETOVARA</b>	<b>203 750</b>	<b>207 637</b>
Aruandja omanikele kuuluv netovara	203 750	207 637
Akumuleeritud ülejääk (puudujääk)	207 777	215 464
<b>Aruandeperioodi tulem</b>	<b>-4 027</b>	<b>-7 827</b>

## Tartu Linnavalitsus

**TULEMIARUANNE***tuhandetes eurodes*

	<b>2016</b>	<b>2015</b>
<b>TEGEVUSTULUD</b>	<b>128 330</b>	<b>124 203</b>
<b>Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed</b>	<b>67 389</b>	<b>62 676</b>
Tulumaks	65 381	60 760
Maamaks	697	695
Kohalikud maksud	1 311	1 221
parkimistasu	716	482
reklaanimaks	422	390
teede ja tänavate sulgemise maks	173	349
<b>Kaupade ja teenuste müük</b>	<b>15 855</b>	<b>14 862</b>
Tulud majandustegevusest	15 758	14 738
Riigilõivud	97	124
<b>Saadud toetused</b>	<b>40 858</b>	<b>45 528</b>
Tegevuskuludeks	6 002	4 781
Põhivara soetuseks	34 856	40 747
<b>Muud tulud</b>	<b>4 228</b>	<b>1 137</b>
<b>TEGEVUSKULUD</b>	<b>-131 913</b>	<b>-131 692</b>
<b>Antud toetused</b>	<b>-16 224</b>	<b>-20 177</b>
Muud toetused	-10 071	-14 468
Sotsiaaltoetused	-6 153	-5 709
<b>Tööjõukulud</b>	<b>-55 896</b>	<b>-52 973</b>
<b>Majandamiskulud</b>	<b>-37 510</b>	<b>-36 441</b>
<b>Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus</b>	<b>-15 175</b>	<b>-14 704</b>
Aruandeaasta kulumi ja allahindluse kulu	-13 652	-13 354
Põhivara mahakandmise kulu	-1 523	-1 350
<b>Muud kulud</b>	<b>-7 108</b>	<b>-7 397</b>
<b>Aruandeperioodi tegevustulem</b>	<b>-3 583</b>	<b>-7 489</b>
<b>FINANTS'TULUD JA -KULUD</b>	<b>-444</b>	<b>-338</b>
<b>Finantsitulud</b>	<b>167</b>	<b>3</b>
hoiuste intressid	2	3
tulem osalustest	165	0
<b>Finantskulud</b>	<b>-611</b>	<b>-341</b>
intressikulu laenukohustustelt	-611	-341
<b>ARUANDEPERIOODI TULEM</b>	<b>-4 027</b>	<b>-7 827</b>
Saadud siirded	133 853	132 092
Antud siirded	-133 853	-132 092
<b>Aruandeperioodi tulem ja siirded kokku</b>	<b>-4 027</b>	<b>-7 827</b>

## Tartu Linnavalitsus

## RAHAVOOGUDE ARUANNE

tuhandetes eurodes

	2016	2015
<b>Rahavood põhitegevusest</b>	<b>13 076</b>	<b>8 982</b>
Aruandeperioodi tegevustulem	-3 583	-7 489
Tegevustulemi korrigeerimised kokku	15 038	17 005
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	15 175	14 704
Käibemaksukulu põhivara soetuselt	2 953	3 353
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-2 599	-6 614
Kasum/kahjum põhivara müügist	-1 626	-427
Üleantud mitterahaline sihtfinantseerimine	1 135	5 989
<b>Korrigeeritud tegevustulem</b>	<b>11 455</b>	<b>9 516</b>
<b>Käibevarade netomuutus kokku</b>	<b>34</b>	<b>-449</b>
Muutus nõuetes	63	-460
Muutus antud ettemaksetes	-18	7
Muutus varudes	-11	4
<b>Kohustiste netomuutus kokku</b>	<b>1 587</b>	<b>-85</b>
Muutus võlgades ja kohustistes	361	402
Muutus saadud ettemaksetes	1 226	-487
<b>Rahavood investeerimistegevusest</b>	<b>-16 418</b>	<b>-22 160</b>
Tasutud põhivara soetamisel	-17 238	-21 778
Laekunud põhivara müügist	1 856	642
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-1 127	-1 203
Korrigeerimine laekumata nõuete muutusega	-291	176
Laekunud osaluse müügist	380	0
Laekunud intressid ja muu finantstulu	2	3
<b>Rahavood finantseerimistegevusest</b>	<b>5 429</b>	<b>10 393</b>
Laekunud võlakirjade emiteerimisest	11 687	10 885
Saadud võlakirjade tagasimaksed	-7 987	-7 613
Kapitalirendi tagasimaksed	-336	-329
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	2 593	8 079
Makstud intressid	-464	-565
Tagasimakstud faktooringlepungud	-64	-64
<b>Puhas rahavoog</b>	<b>2 087</b>	<b>-2 785</b>
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	5 489	8 274
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	7 576	5 489
<b>Raha ja selle ekvivalentide muutus</b>	<b>2 087</b>	<b>-2 785</b>

**Tartu Linnavalitsus****NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE***tuhandetes eurodes*

	Akumuleeritud üle-/puudujääk	Aruande- perioodi tulem	Kokku
<b>Saldo 31.12.2014</b>	<b>211 024</b>	<b>4 352</b>	<b>215 376</b>
<b>Muutused 2015. a</b>			
Eelmise perioodi tulemi ülekandmine	4 352	-4 352	0
Põhivara ümberhindlus	88	0	88
Aruandeperioodi tulem	0	-7 827	-7 827
<b>Saldo 31.12.2015</b>	<b>215 464</b>	<b>-7 827</b>	<b>207 637</b>
<b>Muutused 2016. a</b>			
Eelmise perioodi tulemi ülekandmine	-7 827	7 827	0
Põhivara ümberhindlus	141	0	141
Aruandeperioodi tulem	0	-4 027	-4 027
<b>Saldo 31.12.2016</b>	<b>207 778</b>	<b>-4 027</b>	<b>203 751</b>

## 2.7. EELARVE TÄITMISE ARUANDE SELGITUSED

Linna eelarve on koostatud kassapõhisuse põhimõttel, sellest tulenevalt on ka eelarve täitmise aruanne kassapõhine. Linna eelarve:

- **tulubaasi** (eelarve täitmise aruande lisa 1) moodustavad põhitegevuse tulud (maksud, saadud toetused tegevuskuludeks, laekumised majandustegevusest ja muud tulud), investeerimistegevuse tulud (põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine, tulu varadelt, ja finantstuludena intressitulud), laekumised finantseerimistegevusest (laenu võtmine, võlatähtede emiteerimine ja refinantseerimine) ning aasta alguse vabad vahendid;
- **kulude** koosseisu (eelarve täitmise aruande lisa 2) kuuluvad põhitegevuse kulud (eelarve täitmise aruande lisa 3, milles linna struktuuriüksuste ja nende hallatavate asutuste ülalpidamiskulud, tegevuskulude lepinguliste kohustuste täitmine, reservfondi moodustamine), investeerimistegevuse kulud (eelarve täitmise aruande lisa 4, milles põhivara soetus, põhivara soetuseks antud sihtfinantseerimine ja finantskuludena võla teenindamise kulud, sh laenuintressid) ning finantseerimistegevuse maksed (võetud laenude ja kapitalirendi põhiosa tagastamine ning faktooringkohustuste täitmine).

Linna 2016. a eelarve kinnitati volikogu 17.12.2015. a määrusega nr 101 tulude-kulude tasa-kaalus 149 022 tuhat eurot. Aasta jooksul suurendati eelarvet 1975 tuhande euro võrra ehk 1,3%. Järgnevalt ülevaade eelarve muutmisest ning seda tinginud asjaoludest:

	<i>tuhandetes eurodes</i>
<b>Eelarvet muudeti kokku</b>	<b>1 975</b>
<b>1. Volikogu poolt kahe lisaeelarvega muudetud kokku:</b>	<b>7 953</b>
1) Aasta alguse vabade vahendite suunamine kulude katteks	2 223
2) Saadud toetusi erinevate põhitegevuslike projektide rahastamiseks	1 496
<i>sh riigiasutustelt</i>	582
<i>valitsussektori sihtasutustelt</i>	532
<i>mitteresidentidelt valitsussektori sihtasutustelt</i>	312
<i>muudelt residentidelt</i>	61
<i>avalik-õiguslikelt juriidilistelt isikutelt</i>	9
3) Toetused investeringuteks	1 663
<i>sh Projekti Nutikas linnaosa raames Euroopa Komisjonilt kvaliteetse elukeskkonna loomiseks</i>	995
<i>2015. a sildfinantseeringute katteks</i>	661
<i>Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt Muuseumitee ehitamiseks</i>	-500
<i>Projekti OSIRYS raames Euroopa Komisjonilt M. Reiniku Kooli staadionihoone rekonstrueerimiseks</i>	130
<i>Koostöö võrguarendajatega Kuu tn rekonstrueerimisel</i>	35
<i>Kultuuriministeeriumilt Telleri kabeli katuse remondiks</i>	31
<i>Rootsi eraisikult H. Masingu Kooli uue maja eskiisprojekti koostamiseks</i>	2
<i>Valitsussektori sihtasutustelt, sh</i>	309
Nooruse 9 koolihoone rekonstrueerimiseks	280
Lasteaed Kröll köögi rekonstrueerimiseks	29

4) Kavandatust rohkem saadud toetust riigi tasandus- ja toetusfondist (sh Kutsehariduskeskuse koolitustellimuse täitmiseks)	1 109
5) Üksikisiku tulumaksu kavandatust parem laekumine	749
6) Laekumised lasteaedade ja koolide haridusalasest tegevusest ja haridusteenuse müügist teistele omavalitsustele	268
7) Vastavalt nõudlusele suurenes korterite müük	177
8) Tartu Elamuhalduse Asi osaluste müük oli kavandatust tulusam	80
9) Renditulu laekumine kasvas põhiliselt kommunaalmaksetena koolide majandustegevuses	74
10) Parkimistasu kavandatust parem laekumine	49
11) Reklaamimaksu kavandatust parem laekumine	25
12) Muude tulude laekumine (kindlustushüvitised)	14
13) Laekumised kultuuri- ja kunstialasest tegevusest põhiliselt seoses huvikoolide õpetasu tõusuga	9
14) Tulu tervishoiu- ja sotsiaalalialasest majandustegevusest	8
15) Tulu üldvalitsemisasutuste majandustegevusest – ettevõtjatele koolituste korraldamisest ja maade erastamise eeltoimingutelt	6
16) Laekumised spordi- ja puhkealasest tegevusest (Foorumteatri osalustasudena)	3

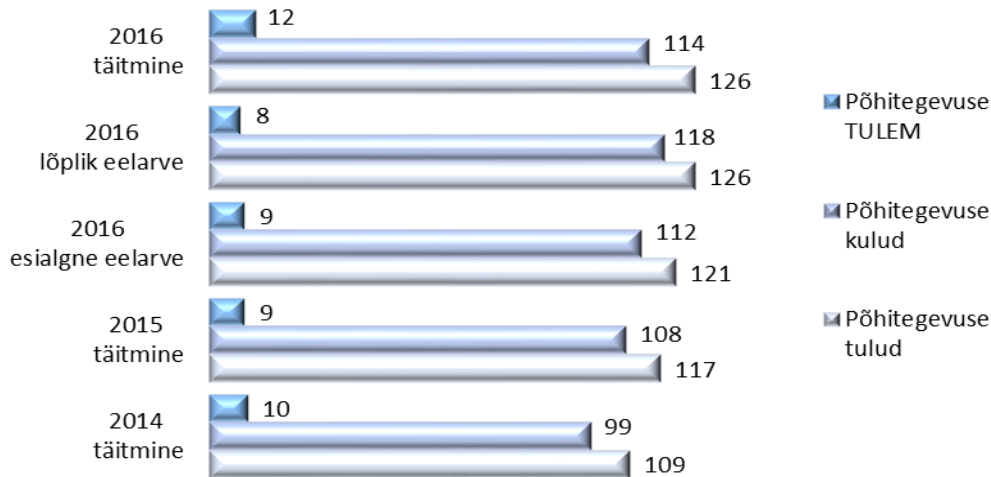
**2. Täiendavalt saadud toetuste ja muude sihtotstarbeliste tulude arvel, vastavalt linna Eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise korra §-le 24 muudetud kokku: -5 978**

1) Laekus sihtotstarbeliselt sildfinantseerimiskulude katteks, mille arvel taastati aasta alguse likviidseid vahendeid	4 -4
2) Saadud kokku sihtotstarbelisi toetusi erinevate põhitegevusega seotud projektide teostamiseks, sh:	715
<i>Valitsussektori sihtasutustelt</i>	353
sh olulisemad:	
SA-lt Archimedes erinevate projektide rahastamiseks, millest Kutsehariduskeskuse õpirände projekt 189 tuhat eurot	229
SA-lt KIK haridusasutuste keskkonnaalaste projektide rahastusena 49 tuhat eurot ja linnamajanduse osakonnale mürakaardi uuendamiseks 11 tuhat eurot	60
Elukestva õppe SA-lt, millest Täiskasvanute Gümnaasiumi projekti "Teisel ringil targaks Tartumaal" 42 tuhat eurot	50
<i>Haridus- ja teadusministeeriumilt kokku</i>	179
sh olulisemad:	
Kutsehariduskeskusele täiskasvanute täiendkoolituse riikliku tellimuse katteks	133
lasteaedades eesti keele õppe toetamiseks	29
Anne Noortekeskusele „Töömalev 2016“ korralduseks	5
<i>Mitteresidentidelt kokku:</i>	83
sh olulisemad:	
Koolide erinevate projektide toetuseks	37
Kutsehariduskeskuse kolme projekti toetuseks	27
Linnakantseleile projekti <i>Interaktiivsed linnad II</i> teostamiseks	7
Ettevõtluse osakonnale projekti projekti "Effective Technology Transfer in Biotechnology (ETTBio)" teostamiseks.	7

<i>Põllumajandusministeeriumilt (PRIA) piimaprogrammi ja mahepõllumajandusega tutvumise projektide katteks</i>	29
<i>Muudelt residentidelt sponsorluse korras ja /või projekti kaasfinantseerimiseks</i>	29
<i>Sotsiaalministeeriumilt projekti "Kohalikele omavalitsustele toetuse eraldamine kooskõlas Vabariigi Valitsuse tegevuskavaga Euroopa Liidu ümberasustamise ja ümberpaigutamise skeemide käivitamiseks ja tõrgeteta rakendamiseks" ja matusetoetuseks</i>	19
<i>Avalik-õiguslikelt juriidilistelt isikutelt (Haigekassa, Töötukassa, Eesti Kultuurkapital)</i>	8
<i>Rahandusministeeriumilt aadressandmete korrastamiseks</i>	5
<i>Siseministeeriumilt projekti "Tartu LV sotsiaal- ja tervishoiuosakonna teabevahetus avalikest teenustest" teostamiseks</i>	4
<i>Kultuuriministeeriumilt interaktiivse Tartu Ülejõe piirkonna kaardirakenduse teostuseks ja ujumisõpetuse korraldamiseks</i>	2
<i>Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt viies koolis jalgratturite koolitamiseks</i>	2
<i>Kaitseministeeriumilt riigikaitse õpetamiseks</i>	2
3) Saadud mittesihotstarbelist toetust kutseõppe riikliku koolitustellimuse täitmiseks	123
4) Majandustegevuse tuluna erinevate projektide teostamiseks (praktika juhendamiseks ja rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks)	27
5) Kindlustushüvitis veekahjude likvideerimiseks ja puude kukkumise kahjude korvamiseks	18
6) Tulu varadelt laekus Kutsehariduskeskuse traktori müügist	15
7) Avati aasta alguse kasutamata jääke Lasteaed Klaabu garantiiremondi teostamiseks	7
8) Saadud kokku sihtotstarbelisi toetusi investeeringuteks	-6 883
<i>sh: seoses kavandatust väiksemate tööde mahtudega saadi vähem toetust SA-lt KIK Vaksali tn väljaku, parklate ja kergliiklusteede ehitamiseks</i>	-3 000
<i>Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt Tartu idapoolse ringtee ehitamiseks.</i>	-2 600
<i>Ettevõtluse Arendamise SA-lt jalg- ja jalgrattateede ehitamiseks</i>	-1 287
<i>Muinsuskaitseametilt Uspenski kalmistu telliskabeli katuse eemaldamiseks ja restaureerimisprojekti koostamiseks</i>	4

Lõplik linna tulude-kulude plaan 150 997 tuhat (sh aasta alguse vabade vahendite kasutamine) eurot täideti tuludes ja kuludes 140 960 tuhat eurot e 93%. Raha jääk seisuga 31.12.2016 oli 7576 tuhat eurot.

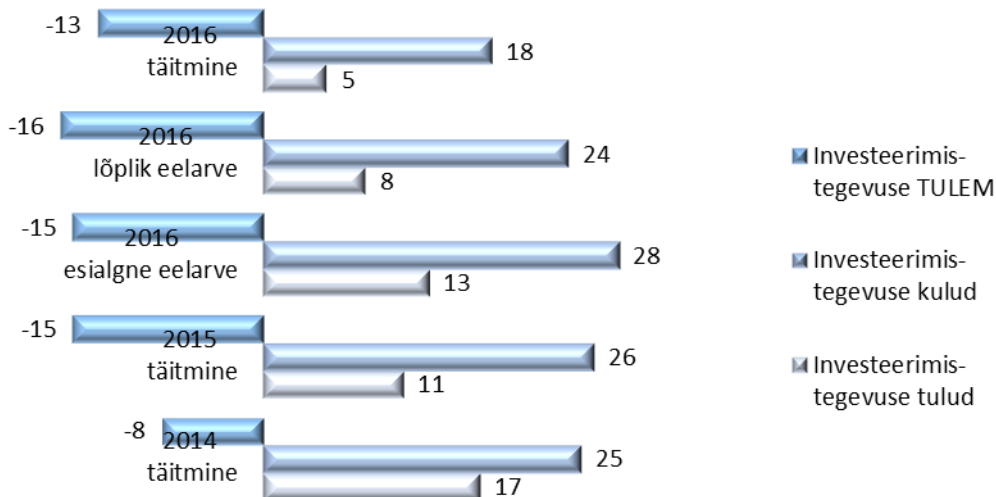
Põhitegevuse tulem 12 042 tuhat eurot kujunes plaanilisest 4 139 tuhande võrra suuremaks, ületades ka eelnenud aasta tulemit veerandi võrra, seoses kulude plaani alatäitmisega. Kulude alatäitmist esines kõige rohkem haridusvaldkonnas (-1 840 tuhat eurot), majandusvaldkonnas (-883 tuhat eurot) ning sotsiaalse kaitse valdkonnas (-807 tuhat eurot).

**Põhitegevuse tulemi kujunemine (mln eurot)**

Investeeringustegevuse negatiivne tulem -13 338 tuhat eurot kujunes plaanilisest 2 969 tuhande euro võrra suuremaks (eelarves -16 307 tuhat eurot), kuna tulude plaani alataitmine oli ligikaudu poole väiksem kulude alataitmisest. Investeeringustegevuse tulude alataitmine oli põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimise arvel (2 732 tuhande euro ulatuses), kulude suurimad alataitmised esinesid majanduse valdkonnas (-3 313 tuhat eurot) ja hariduse valdkonnas (-1 905 tuhat eurot).

**Investeeringustegevuse tulemi kujunemine**

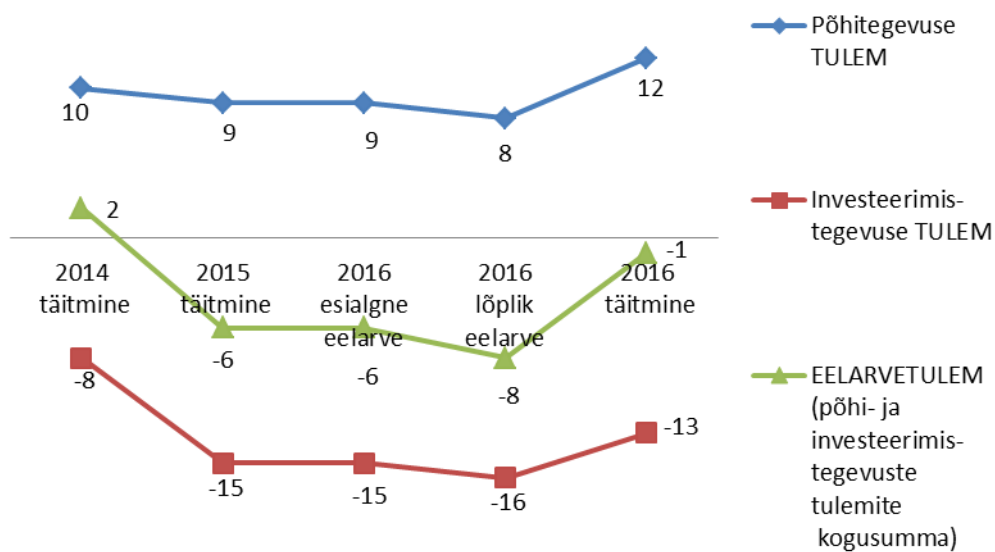
(mln eurot)



Eelarvetulem -1 296 tuhat eurot kujunes plaanilisest 7 108 tuhande euro võrra suuremaks (eelarves -8 404 tuhat eurot). Linn kattis defitsiidi võlakirjade emitteerimisega.



### Põhi- ja investeerimistegevuse tulemite ning eelarvetulemi dünaamika (mln eurot)

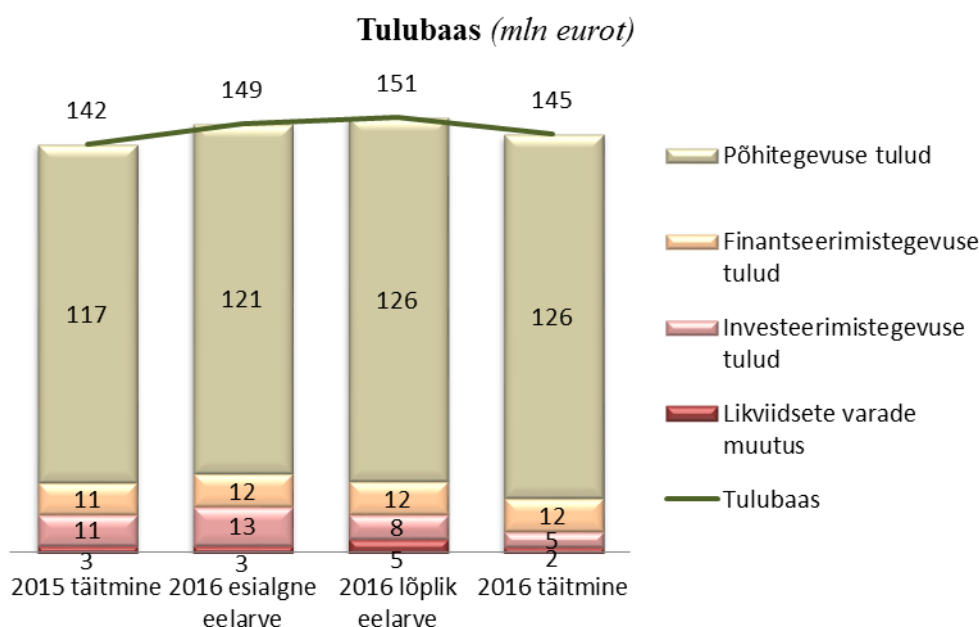


## 2.7.1. Tulubaas

Põhiseaduse § 154 sätestatud omavalitsuslike ja riiklike ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks peavad kohalikel omavalitsustel olema vastavad rahalised vahendid. Need vahendid, milleks on tulud, kaasatud laenuraha ning kasutusele võetud likviidsed varad (raha ja selle ekvivalendid)<sup>1</sup>, moodustavad tulubaasi.

Omavalitsuslike ülesannete täitmiseks laekuvad linna eelarvesse kohalikud ja riiklikud maksud (või osa viimastest), toetused riigieelarvest ning tulud linna majandustegevusest. Riiklike ülesannete täitmiseks laekuvad vahendid riigieelarvest.

2016. a tulubaasi eelarve 150 997 tuhat eurot täideti 96% ehk 145 133 tuhat eurot, sh laekus tulusid 131 359 tuhat eurot, linn emiteeris võlakirju 10 687 tuhande euro väärtuses ja võttis kasutusele likviidseid vahendeid 2 087 tuhande euro ulatuses. Tuludest 96% ehk 126 093 tuhat eurot moodustasid põhitegevuse tulud ning 4% ehk 5 266 tuhat eurot investeerimistegevuse tulud. Ülevaate tulubaasi mahtudest ja struktuurist annab alljärgnev joonis. Vt ka eelarve täitmise aruande lisa 1.

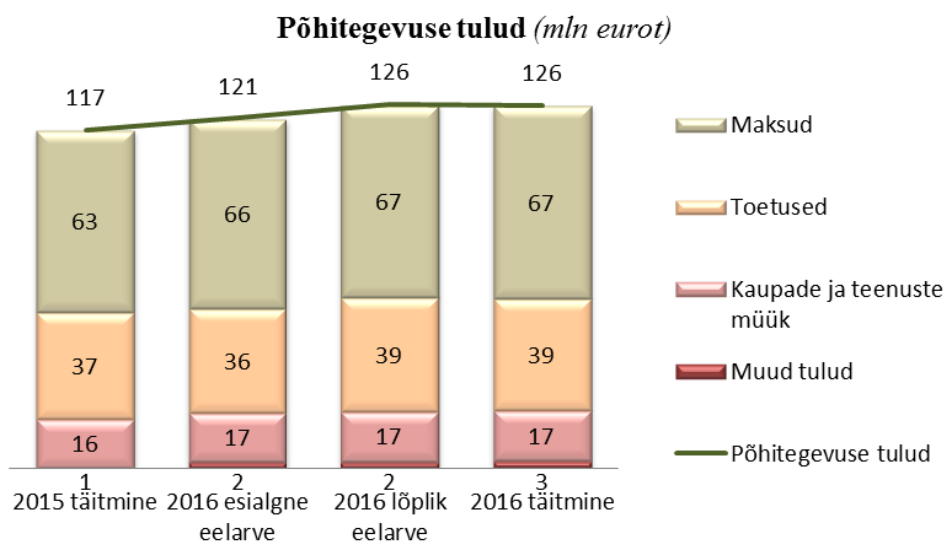


\*Joonisel on likviidsete varade muutus vastandmärgiga - positiivne summa tähistab likviidsete varade vähenemist ehk nende kasutuselevõttu, mille ulatuses kasvab linna tulubaas (vt ka allmärkus tulubaasi termini sisustamisest).

### 2.7.1.1. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulude eelarve täideti 100%, kasv eelnenud aastaga võrreldes oli 2%. Põhitegevuse tuludest  $\frac{3}{4}$  laekub riiklike maksudena (üksikisiku tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi toetustena. 52% põhitegevuse tuludest on laekunud üksikisiku tulumaksuna, ületades eelnenud aasta laekumist 6%. Pääaegu pool põhitegevuse tulude kasvust on seotud üksikisiku tulumaksu laekumise kasvuga. Tulumaksu suurenemine tuleneb eelkõige palgata-  
seme kasvust, kuid ka hõive kasvas 274 maksumaksja võrra.

<sup>1</sup> Seega käsitletakse käesolevas aruandes tulubaasina kõiki KOV-i kasutatud või kasutada plaanitavaid rahalisi vahendeid. Tulubaasi termini selline sisustamine erineb mõnevõrra erialases kirjanduses kasutatust.



*tuhandetes eurodes*

	2016. a			Lõpliku eelarve		2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	täitmise %	täitmise hälve	
<b>PÕHITEGEVUSE TULUD</b>	<b>121 442</b>	<b>126 142</b>	<b>126 093</b>	<b>100,0</b>	<b>-49</b>	<b>117 475</b>
<b>Maksutulud</b>	<b>66 004</b>	<b>66 827</b>	<b>67 145</b>	<b>100,5</b>	<b>318</b>	<b>63 149</b>
Tulumaks	64 200	64 949	65 125	100,3	176	61 264
Maamaks	700	700	697	99,6	-3	698
Kohalikud maksud kokku	1 104	1 178	1 323	112,3	145	1 187
<i>reklaamimaks</i>	380	405	429	105,9	24	390
<i>teede ja tänavate sulgemise maks</i>	254	254	192	75,6	-62	330
<i>parkimistasu</i>	470	519	702	135,3	183	467
<b>Tulud kaupade ja teenuste müügist</b>	<b>17 072</b>	<b>17 467</b>	<b>17 476</b>	<b>100,1</b>	<b>9</b>	<b>16 407</b>
Riigilõiv	150	150	96	64,0	-54	124
Tulud majandustegevusest	14 060	14 376	14 583	101,4	207	13 513
Üüri ja renditulud	2 713	2 792	2 655	95,1	-137	2 604
Õiguste müük	101	101	88	87,1	-13	85
Muu toodete ja teenuste müük	48	48	54	112,5	6	81
<b>Saadud toetused tegevuskuludeks</b>	<b>35 921</b>	<b>39 371</b>	<b>38 945</b>	<b>98,9</b>	<b>-426</b>	<b>37 168</b>
Riigi tasandusfondist	4 918	5 028	5 028	100,0	0	4 918
Riigi toetusfondist	20 690	21 728	21 728	100,0	0	21 196
Muud saadud toetused	10 313	12 615	12 189	96,6	-426	11 054
<b>Muud tegevustulud</b>	<b>2 445</b>	<b>2 477</b>	<b>2 527</b>	<b>153,6</b>	<b>221</b>	<b>751</b>
Tasu vee erikasutusest	190	190	177	93,2	-13	176
Trahvid	390	390	342	87,7	-48	388
Saastetasud	0	0	3	x	3	5
Mitmesugused muud tulud	1 865	1 897	2 005	105,7	108	182

## Maksud

Esialgset eelarvet suurendati aasta jooksul 823 tuhande euro võrra. Põhiline kasv tulenes üksikisiku tulumaksu eelarve suurendamisest, kuid kasvas ka kohalike maksude eelarve. Maksude eelarve täideti 100%. Võrreldes 2015. a oli maksutulude kasv 6%.

Tulumaksu eelarvet suurendati 749 tuhat eurot, kuna linna eelarvesse laekus täiendavalt üksikisiku tulumaksu, mis tulenes veast maksuameti programmis - 2015. a FIDEK deklaratsioonidelt arvestatud tulumaksu eraldamise osa oli katki, mistõttu ei läinud need summad kuni juuni kuuni eraldamise. Selle vea parandamisel avastati, et ka 2013 ja 2014 summade arvestuses oli väike viga (0,116 koefitsiendi asemel kasutati koefitsienti 0,114). Täiendavalt laekunud vahendid on enamasti seotud 2015. a FIDEK deklaratsioonidega.

Kohalike maksude eelarvet suurendati 74 tuhande euro võrra (sh parkimistasu 49 tuhat eurot seoses tasulise parkimisala laiendamisega ja reklaamimaks 25 tuhat eurot seoses maksu hea laekumisega). Nimetatud maksude eelarve täideti ülejäägiga. Alatäitmine esines teede ja tänavate sulgemise maksu osas, kuna sulgemisi oli kavandatust vähem.

## Kaupade ja teenuste müük

tuhandetes eurodes

	2016. a					2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve		
				täitmise %	täitmise hälve	
<b>Tulud kaupade ja teenuste müügist</b>	<b>17 072</b>	<b>17 467</b>	<b>17 476</b>	<b>100,1</b>	<b>9</b>	<b>16 407</b>
Riigilõiv	150	150	96	64,0	-54	124
Tulud majandustegevusest	14 060	14 376	14 583	101,4	207	13 513
<i>haridusalasest tegevusest</i>	8 645	8 935	9 004	100,8	69	8 434
<i>kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	542	551	520	94,4	-31	477
<i>spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	39	42	42	100,0	0	38
<i>tervishoiualasest tegevusest</i>	0	1	1	100,0	0	1
<i>sotsiaalalalasest tegevusest</i>	985	992	1 070	107,9	78	975
<i>keskkonnavalasest tegevusest</i>	4	4	5	125,0	1	4
<i>transpordialasest tegevusest</i>	3 832	3 832	3 922	102,3	90	3 568
<i>üldvalitsemise tegevusest</i>	13	19	19	100,0	0	16
Üüri ja renditulud	2 713	2 792	2 655	95,1	-137	2 604
Õiguste müük	101	101	88	87,1	-13	85
Muu toodete ja teenuste müük	48	48	54	112,5	6	81

Esialgset eelarvet suurendati aasta jooksul 395 tuhat eurot, mis põhiliselt tulenes haridusalasest tegevusest laekuva tulu eelarve kasvust. Nimelt suurendati teistelt omavalitsustelt laekuva tulu eelarvet, kuna planeeritust suuremaks osutus teiste KOV-ide territooriumil elavate ja Tartu linna lasteasutustes käivate laste arv. Teistelt omavalitsustelt laekub tulu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lg 1 (munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub nende valdade või linnade haldusterritooriumil) ja koolieelse lasteasutuse seaduse § 27 lg 6 (lasteasutuse valla- või linnaeelarvest kaetavate majandamiskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt nende haldusterritooriumil elavate selles lasteasutuses käivate laste arvuga) alusel.

Eelarve täitmine oli enamuse tululiikide puhul täpne või väikese ülejäägiga. Oluline alatäitmine esines riigilõivudes, kus planeeritust vähem laekus riigilõivu nii ehitusloa kui kasutusloa väljastamise eest. Riigilõivuseaduses on tehtud mitmeid muudatusi. Kõige olulisem muudatus on seotud mitteamute ehituslubade riigilõivuga – varem tasuti riigilõivu 130 eurot pluss täiendavalt 0,35 eurot iga ehitatava ruutmeetri kohta ehitusprojektis fikseeritud ehitise suletud netopinnast arvatuna, kehtivate normide alusel tasutakse ülaltoodu kohaselt 250 eurot olenemata objekti suurusest. Elamute puhul on vastav määr 150 eurot. Lisandunud on ehitusteaitse menetluse vorm ning paljud ehitustööd, mis varasemalt olid loakohustuslikud muutusid riigilõivuvabaks teavituskohustuslikuks.

### Saadavad toetused tegevuskuludeks

*tuhandetes eurodes*

	2016. a					2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve		
				täitmise %	täitmise hälve	
<b>Saadud toetused tegevuskuludeks</b>	<b>35 921</b>	<b>39 371</b>	<b>38 945</b>	<b>98,9</b>	<b>-426</b>	<b>37 168</b>
Riigi tasandusfondist	4 918	5 028	5 028	100,0	0	4 918
Riigi toetusfondist	20 690	21 728	21 728	100,0	0	21 196
Muud saadud toetused	10 313	12 615	12 189	96,6	-426	11 054

Riigieelarvest tasandus- ja toetusfondist eraldatavate summade eelarvet suurendati esimese lisaeelarvega pärast riigipoolse eraldise täpset selgumist. Esialgsetes eelarvetes olid indikatiivsed summad. Muude toetuste eelarvet suurendati vastavalt aasta jooksul selgunud täiendavale infole. Siia kuuluvad näiteks projektipõhised toetused.

### Muud tegevustulud

Muude tulude kategooriasse kuuluvad vee erikasutustasu, trahvid, saastetasud jm mujal nime tamata tulud. Aasta jooksul muudeti vaid neist viimase eelarvet 32 tuhande euro võrra vastavalt aasta jooksul toimunud tegelikele laekumistele. Eelmise aastaga võrreldes laekus muid tulusid rohkem kui kolm korda enam, kuna laekus erakorraliselt haridus- ja teadusministeeriumilt kohtu poolt Tartu linna kasuks välja mõistetud linnale erakooliseaduse täitmisest tekkinud kulud (1 845 tuhat eurot). Riigikogu võttis 9. juunil 2010. a vastu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse, mille § 105 punktiga 21 täiendas erakooliseadust §-ga 22<sup>2</sup>, mis jõustus 1. septembril 2011. Seadusandja muutis sellega omavalitsustele erakoolide tegevuskulude toetamise kohustuslikuks. Riigikohus teatas 2014. a 28. oktoobri kohtuasjas nr 3-4-1-26-14, et selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele erakooliseaduse §-ga 22<sup>2</sup> pandud kohustuste rahastamise riigieelarvest, on põhiseadusega vastuolus. Lahtiseletatult on seega põhiseadusevastane asjaolu, et riik ei eraldanud omavalitsustele erakoolide tegevuskulude katmiseks vajalikku raha. Tegemist on kohalikele omavalitsustele pandud (riikliku) kohustusega (mitte kohaliku omavalitsuse olemusliku ülesandega), mille rahastamine peab tulenevalt põhiseaduse § 154 lg 2 teisest lausest toimuma riigieelarvest. Riigikohus on märkinud, et kui riikliku kohustuse rahastamiseks pole raha eraldatud või on seda eraldatud ebapiisavalt, on kohalikul omavalitsusel õigus nõuda riigilt kohtu kaudu riikliku ülesande täitmiseks puuduolevat raha.

## 2.7.1.2. Investeermistegevuse tulud

tuhandetes eurodes

	2016. a					2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve		
				täitmise %	täitmise hälve	
<b>INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD</b>	<b>13 080</b>	<b>8 128</b>	<b>5 266</b>	<b>64,8</b>	<b>-2 862</b>	<b>10 678</b>
<b>Tulu põhivara müügist</b>	<b>890</b>	<b>1 082</b>	<b>959</b>	<b>88,6</b>	<b>-123</b>	<b>833</b>
maa müük	810	810	621	76,7	-189	565
muu materiaalse põhivara müük	80	272	338	124,3	66	268
<b>Toetused põhivara soetuseks</b>	<b>11 875</b>	<b>6 651</b>	<b>3 919</b>	<b>58,9</b>	<b>-2 732</b>	<b>9 836</b>
<b>Finantstulud</b>	<b>315</b>	<b>395</b>	<b>388</b>	<b>98,2</b>	<b>-7</b>	<b>9</b>
osaluste müük	300	380	380	100,0	0	0
intressi- ja viivisetulud	15	15	8	53,3	-7	9

**Vara müügist** oli esialgsesse eelarvesse planeeritud 890 tuhat eurot. Aasta jooksul maa müügi eelarvet ei muudetud, kuid muu vara müügi eelarvet suurendati 192 tuhat eurot: mõlema lisaeelarvega lisati eelarvesse täiendavate korterite müük vastavalt lepingutele.

**Toetusi investeeringuteks** vähendati aasta jooksul oluliselt, kuna mitmete objektide puhul lükkus ehitus järgmisesse aastasse. Olulisemad muudatused on esitatud alljärgnevas tabelis.

	esialgne eelarve	lõplik eelarve	täitmine
Vaksali tn väljak, parklad, kergliiklusteed ja raudteeviadukt Vanemuise tn pikendusele	3 400	400	239
Tartu idapoolne ringtee	2 800	200	118
Pepleri 1a uus lasteaed	1 500	1500	853
Baeri-Näituse-Ilmatsalu kergliiklustee	1 083	683	590
Turu jalakäijate sild - Annelinn – Nõlvaku kergliiklustee	887	0	0
Kroonuaia sild - Aruküla tee kergliiklustee	777	777	394
Kesklinna Lastekeskus	765	765	38
Muuseumi tee	500	0	0
Toomemäe pargi rekonstrueerimine	125	125	29
Purrete paigaldamine Emajõe kallastajale	38	38	35
SmartEnCity	0	995	995

**Intressituludena** laekus 1 tuhat eurot hoiuste intressituluna linna kontsernikontodelt ning 7 tuhat eurot viivisintressidena kaupade ja teenuste müügist. Alatäitmine esines hoiuste intressituludes, kuna intressimäärad olid madalad ning deposiiti paigutatavaid vahendeid oli vähe.

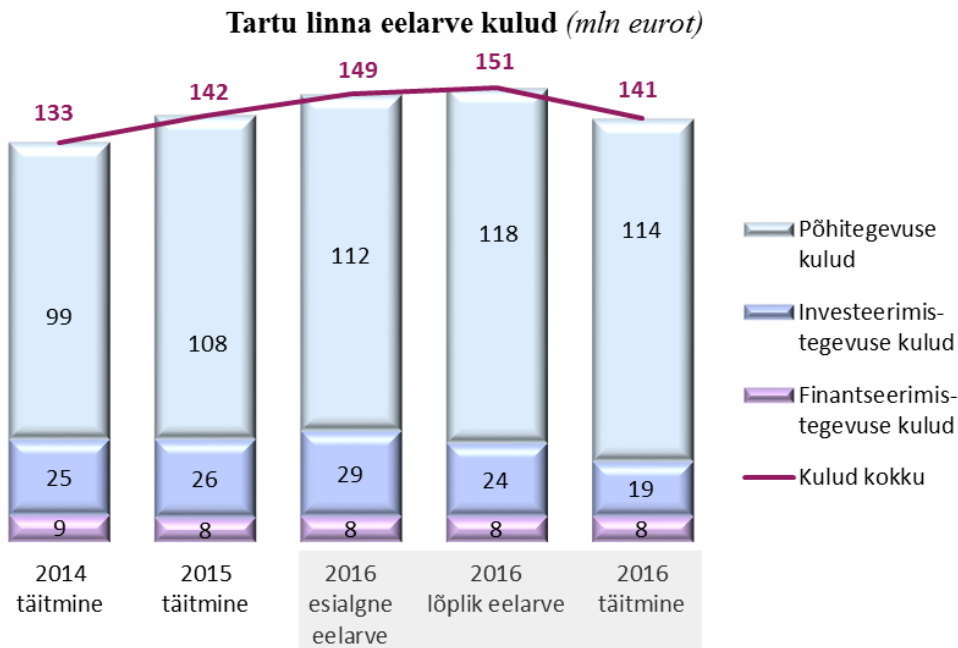
**Osaluste müügist** laekuva tuluna oli esialgu kavandatud 300 tuhat eurot Tartu Elamuhalduse AS-i osaluse müügina. Tegelikult laekus 80 tuhat eurot enam ning lisaeelarvega suurendati vastavalt ka eelarvet.

Finantseerimistegevuse ülevaade on toodud osas *Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus*.

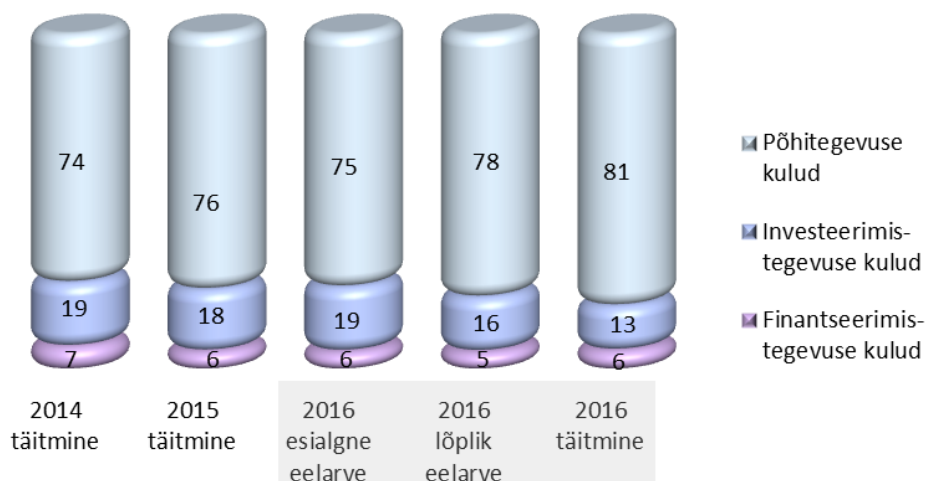
## 2.7.2. Kulud

Lõplik linna tulude-kulude plaan 150 997 tuhat (sh aasta alguse vabade vahendite kasutamine) eurot täideti tuludes ja kuludes 140 960 tuhat eurot ehk 93%. Raha jääk seisuga 31.12.2016 oli 7576 tuhat eurot.

Põhitegevuse kulud moodustasid 81%, investeeringud 16% ja finantseerimistehingud ehk linna laenukohustuste tasumine 6% kõigist väljaminekuteist. Kulude mahtudest ja struktuurist eelarve põhijaotuste lõikes annavad ülevaate alljärgnevad joonised.



### Kulude struktuur eelarve põhijaotuse lõikes (%)



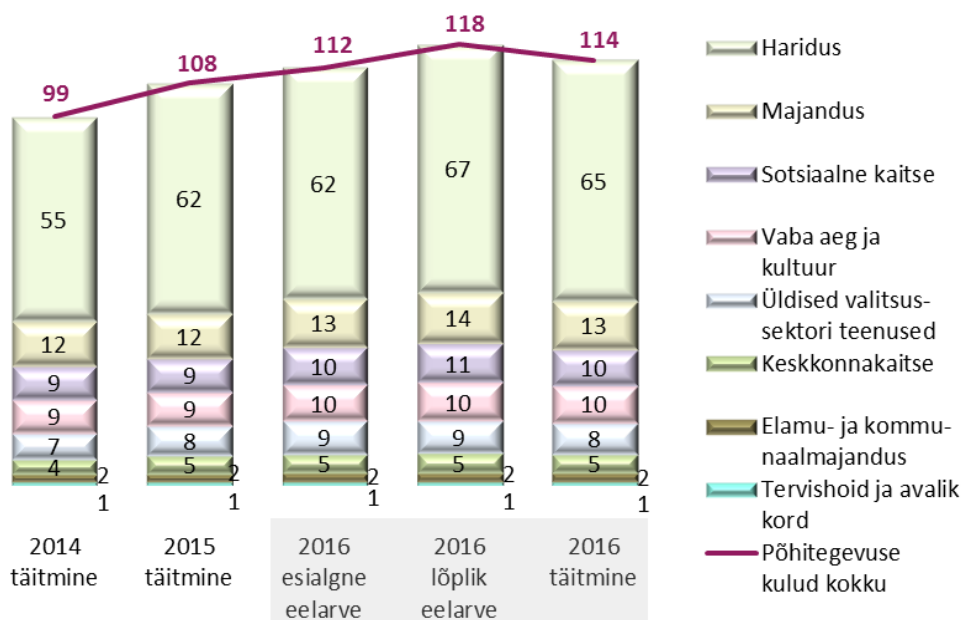
Linna kulude eelarve täideti 140 960 tuhat eurot, sh:

põhitegevuskuludes	114 051 tuhat eurot, eelarve kasutamata vahendid 4 188 tuhat eurot
investeeringuskuludes	18 604 tuhat eurot, eelarve kasutamata vahendid 5 831 tuhat eurot
finantseerimistevõtmises	8 305 tuhat eurot, eelarve kasutamata vahendid 18 tuhat eurot

### 2.7.2.1. Põhitegevuse kulud

Järgnevatel joonistel on ülevaade põhitegevuse kulude täitmisest valdkondade ja majandusliku sisu lõikes. Põhitegevuse kuludest ülevaate saamiseks vt ka eelarve täitmise lisa 2 ja lisa 3.

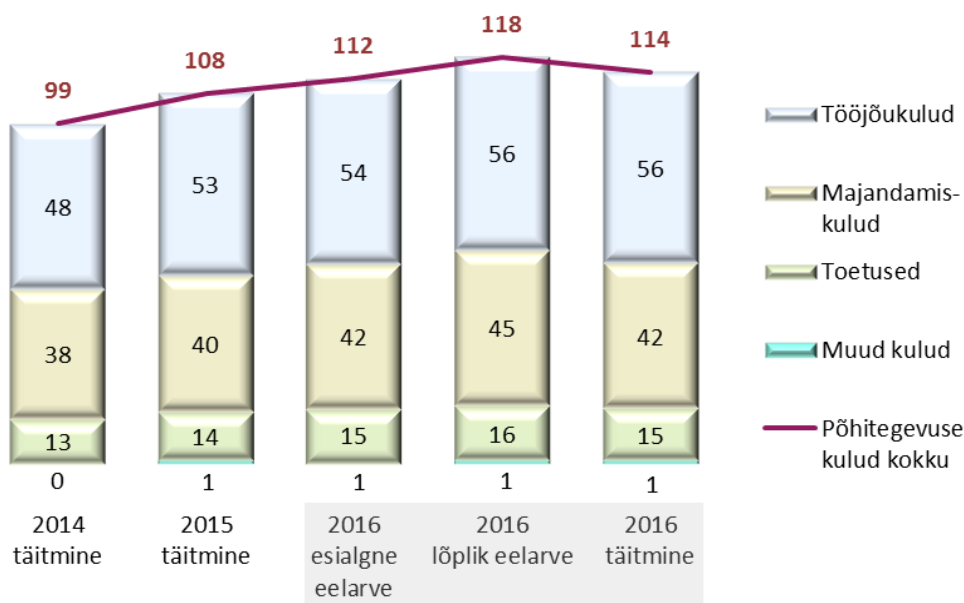
**Põhitegevuse kulud tegevusvaldkonniti (mln eurot)**



Üle poole põhitegevuse kuludest on tehtud hariduse valdkonnas. Kulud on 2016. a võrreldes eelnenud aastaga mõnevõrra kasvanud pea kõigis kuluvaldkondades. Põhitegevuse kulude kasv on saanud võimalikuks tänu põhitegevuse tulude kasvule.

Põhitegevuse kuludest moodustavad tööjõukulud ligi poole ning üle ühe kolmandikku majandamiskulud. Kokku moodustavad nimetatud kulud 86% põhitegevuse kuludest. Toetused moodustavad 13% ning muud kulud umbes 1% põhitegevuse kuludest.

**Põhitegevuse kulud majandusliku sisu järgi (mln eurot)**





Põhitegevuskulude eelarve täitmisel esines kokkuhoid valdkonniti järgmistel põhjustel:

Valdkond	Kasutamata vahendid (tuh eurot)	Eelarve vaegtäitmise olulisemad põhjused
üldvalitsemine	248	<ul style="list-style-type: none"> <li>- seoses suhteliselt sooja kevade ja sügisega tekkis sääst ruumide kütte- ja elektrikuludes (68 tuh eurot);</li> <li>- ajutiselt vakantsed ametikohad (42 tuh eurot);</li> <li>- volikogu liikmete istungitest ja komisjonide koosolekutest osavõtt planeeritud 90% asemel 84,7% (32 tuh eurot);</li> <li>- linna statistilise ülevaate koostamisel loobuti üleminekust uuele veebiversioonile, elanike küsitlus kujunes odavamaks ning arengukava ja muude uuringute koostamisel kasutati kavandatust enam oma tööjõudu (30 tuh eurot);</li> <li>- reservfondi kasutamata jääk (32 tuh eurot)</li> </ul>
avalik kord	8	kesklinna mehitatud valve vastavalt lepingule
majandus	883	<ul style="list-style-type: none"> <li>- sääst linna hoonete ja ruumide kütte- ja elektrikuludes seoses suhteliselt sooja kevade ja sügisega (220 tuh eurot);</li> <li>- veeteenuse kvartaalne hinnaindeks oli kavandatust madalam (140 tuh eurot);</li> <li>- vähenes vajadus kavandatud planeeringute algatamiseks ning osa uurimis- ja arendustöödest jätkuvad 2017. a (131 tuh eurot);</li> <li>- ilmastikuoludest sõltuvalt ei saadud kasutada kõiki asfalttänavate remondi- ja hooldusvahendeid (109 tuh eurot);</li> <li>- projekti „Nutikas linnaosa“ 2016. aastal laekunud toetusest kuulub kasutamiseks 2017. a (70 tuh eurot);</li> <li>- 2016. a ei algatatud kõiki kavandatud arhitektuuri ja linnakujunduse teemalisi uuringuid ja ideekonkurssse, osaliselt lükkus algatatud tööde lõplik teostus 2017. a (52 tuh eurot);</li> <li>- maakorralduslike mõõdistuste vajadus oli planeeritust väiksem ning tehtud mõõdistused kujunesid seoses geoarhiivi kasutamise efektiivsemaks/ odavamaks (52 tuh eurot);</li> <li>- jäi teostamata liinivõrgu analüüs ja optimeerimine (40 tuh eurot);</li> <li>- töövõtja süül jäi rajamata 1 parkla (38 tuh eurot)</li> </ul>
keskkonnakaitse	63	<ul style="list-style-type: none"> <li>- kõrvaltänavate talvine hooldus kujunes vähese lume tõttu odavamaks (22 tuh eurot);</li> <li>- puude langetus, hooldus (töövõtja ei teostanud töid vastavalt hanke tingimustele, vaidlus jätkub 2017. a) ja istutamine (17 tuh eurot);</li> <li>- ei tekkinud vajadust keskkonnakahjude määramiseks ning teostatud uuringud ja seired kujunesid odavamaks (11 tuh eurot);</li> <li>- seoses ilmastikuoludega jäi puulehtede vedu lõpetamata (10 tuh eurot);</li> </ul>
elamu- ja kommunaal- majandus	83	<ul style="list-style-type: none"> <li>- linna omandis olevate suuremat remonti vajavate ahiküttega korterite üürilepingute lõppemisel suunati korterid müüki, millest tulenevalt vähenesid hoolduskulud (40 tuh eurot);</li> <li>- kalmistute hooldustööd kujunesid odavamaks (Raadi kalmistu äärsete maakivide äravedu saadi kavandatust soodsamalt ja ohtlike puude langetamist teostati oma jõududega), seoses ilmastikuoludega oli kokkuhoid hoonete küttekuludes (21 tuh eurot);</li> <li>- linnas hulkuvate loomade arvukuse vähenemine (17 tuh eurot)</li> </ul>
tervishoid	45	Hooldusravi voodipäeva ja patsiendi omaosaluse doteerimiskuludes tekkis kokkuhoid, sest integreeritud hoolduspõetusteenus käivitus kavandatust hiljem (2016. a novembris)

vaba-aeg ja kultuur	211	<ul style="list-style-type: none"> <li>- kuna linna eelarvest ei olnud võimalik teostada kultuuriasutuste poolt soovitud mahus rekonstrueerimistöid, jäid realiseerimata ka asutuste omatulude arvel kavandatud jooksevremondi ja ruumide sisustamise vahendid (57 tuhat eurot);</li> <li>- omatulude kavandatud madalam laekumine (24 tuhat eurot);</li> <li>- soodsatest ilmaoludest tingituna kultuuriasutuste kavandatud väiksemad kommunaalkulud (22 tuhat eurot);</li> <li>- ei teostunud kõik kavandatud koolitused ja lähetused (16 tuhat eurot)</li> <li>- jalgpalliklubi Välk ei kvalifitseerunud linna esindusvõistkonnaks (kuna võistkond loobus 2016 hooajal osalemisest Eesti meistriliiga mängudes ja võistkonda ei komplekteeritud) ning sporditoetuste reserv jäi välja jagamata (15 tuhat eurot);</li> <li>- ajutiselt vakantsete kultuuritöötajate ametikohtade töötasuökoonoomia (14 tuhat eurot);</li> <li>- noortekeskuste hoonete küttekulude kokkuvõtteid ning ühe noorteühingu toetuslepingu ennetähtaegne lõpetamine (14 tuhat eurot);</li> <li>- kultuuriasutustele väikeprojektide teostamiseks saadud vahendite kasutusaeg lõpeb 2017. a (11 tuhat eurot)</li> </ul>
haridus	1 840	<p><b>445 tuhat eurot</b> jäi koolieelsete lasteasutuste kulude eelarvest, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- seoses laste puudumisega (nimestikulise arvu täitmine 91%) ja PRIA toetustega ning asjaoluga, et kasutamiseks avati ka eelnevate perioodide kasutamata jäägid, kujunes eelarve vajadusest suuremaks (258 tuhat eurot);</li> <li>- seoses ühe eralasteaia pankrotistumisega ja laste arvude täpsustumisega jäi välja maksmata toetusi (116 tuhat eurot);</li> <li>- seoses soodsate ilmastikuoludega tekkis kokkuvõtteid küttekuludes (71 tuhat eurot);</li> </ul> <p><b>346 tuhat eurot</b> jäi kasutamata üldhariduskoolide eelarvest, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- koolidel ja osakonnal jäi pooleliolevate õppetööde toetavate projektide teostamiseks saadud ja uude aastasse üleminevaid vahendeid 178 tuhat eurot;</li> <li>- seoses soodsate ilmastikuoludega tekkis kokkuvõtteid küttekuludes (97 tuhat eurot);</li> <li>- jooksevremondi ja inventari soetamise vahendeid kogutakse oodates hoonesse kavandatavaid investeeringuid (59 tuhat eurot);</li> </ul> <p><b>538 tuhat eurot</b> jäi kasutamata Kutsehariduskeskusel kutseõppe korraldamise vahendeid, millest</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- erinevate projektide teostamiseks saadud vahenditest on ette nähtud teha kulutusi ka 2017. a (359 tuhat eurot, sh suurim jääk 154 tuhat eurot projektil Useful Experiences and Competencies from Europe (UECE));</li> <li>- Põllu tn hoonete rekonstrueerimiseks loodetud toetust riigilt ei saadud, kavandatud omaosalus ja kaasnevad jooksevremondi ja ruumide sisustamise vahendid lükkusid järgmistesse perioodidesse (179 tuhat eurot);</li> </ul> <p><b>194 tuhat eurot</b> jäi kasutamata Kutsehariduskeskuse täiskasvanuõppe korraldamisel, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- koolituskulude ja õppevahendite arvetes tasumine lükkus 2017. a (88 tuhat eurot)</li> <li>- alatäidetite tasulise täiendõppe tulude pool 67 tuhat eurot,</li> <li>- IT vahendite soetus oli ökonoomsem (38 tuhat eurot);</li> </ul> <p><b>153 tuhat eurot</b> jäi Kutsehariduskeskusel kasutamata koolitranspordi toetuse vahenditest seoses sõidusoodustuste korra muutusega (ei toetata isikliku sõiduauto kasutamist). Vahendid tagastati riigile 2017. a;</p>

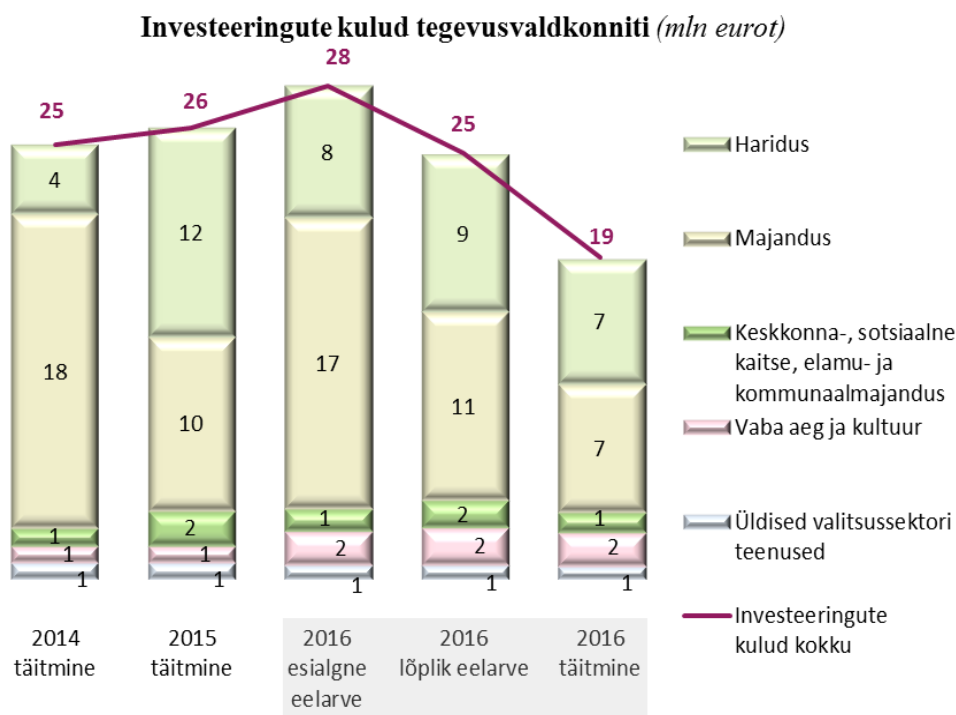
		<p><b>83 tuh eurot</b> jäi seoses koolist puudumistega kasutamata koolitoiduvahendeid;</p> <p><b>59 tuh eurot</b> hoiti kokku seoses soodsate ilmastiku-oludega õpilaskodude kommunaalkuludes.</p> <p><b>10 tuh eurot</b> esines ökonoomia hariduse abiteenuste kuludes – Hariduse Tugiteenuste Keskuse kütte- ja ürituste korralduskuludes;</p> <p><b>12 tuh eurot</b> haridusosakonna poolt juhitavate haridust edendavate projektide vahenditest on kasutamiseks 2017. a.</p>
sotsiaalne kaitse	807	<p><b>373 tuh eurot</b> puuetega inimeste hoolekande kuludes, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- puudega lapse ja täiskasvanu hooldajatoetust maksti vähem vastavalt esitatud taotlustele (147 tuh eurot);</li> <li>- puudega lapse hoideteenuse eelarve koos aasta alguse kasutamata jäägiga osutus vajadusest suuremaks (126 tuh eurot), sest ka Sotsiaalkindlustusamet tagab samale sihtgrupile lapsehoiu- ja tugiisiku saamise ning kõik ei soovi kasutada linnapoolset hoiateenust;</li> <li>- sotsiaaltransporditeenust täiskasvanuile ja lastele kasutas potentsiaalsete kasutajate nimekirjas olijatest oluliselt vähem isikuid (34 tuh eurot);</li> <li>- psüühikahäiretega isikute hooldust osutati kavandatust väiksemale arvule isikutele (23 tuh eurot);</li> <li>- tugiisikuteenus puudega lapsele jäi osaliselt täitmata ka Sotsiaalkindlustusameti teenusmahu arvel (31 tuh eurot)</li> <li>- ei toetatud pimedate häälteavitussüsteemi loomist (10 tuh eurot);</li> </ul> <p><b>29 tuh eurot</b> kulus vähem eakate hoolekande vahendeid lähtudes hoolealuste arvust toidu kojuveo- ja ööpäeva-ringsel hooldekoduteenusel;</p> <p><b>179 tuh eurot</b> kulus vähem laste hoolekandele, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- poole vähem lapsi oli asenduskodu teenusel (73 tuh eurot);</li> <li>- vajaduspõhist peretoetust taotles 300 pere asemel 276 (58 tuh eurot);</li> <li>- linna lastetoetuse iga kolme osa saajaid oli kavandatud 1200, tegelikult said toetuse I osa 1053, II osa 1171 ja III osa 1181 (28 tuh eurot);</li> <li>- laste päevakeskuse teenusele kulus vastavalt lepingutele 14 tuh eurot vähem;</li> </ul> <p><b>202 tuhat eurot</b> kulus vähem sotsiaalsete riskirühmade hoolekandeks, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- riiklikku toimetulekutoetust maksti vastavalt esitatud taotlustele ja riiklikele ettekirjutustele – kasutamata vahendid 108 tuh eurot avati kasutamiseks 2017. a;</li> <li>- täiendavate sotsiaaltoetuste väljamaks toimus vastavalt kehtestatud korrale (72 tuh eurot);</li> <li>- vähenenud on vältimatu abi teenuse vajadus (13 tuh eurot);</li> </ul> <p><b>25 tuh eurot</b> on muude sotsiaalse kaitse vahenditest ette nähtud kasutamiseks 2017. a rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtmise korraldamiseks ja projekti „Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna teabevahetus avalikest teenustest“ lõpetamiseks.</p>
<b>kokku</b>	<b>4 188</b>	

### 2.7.2.2. Investeeringustegevuse kulud

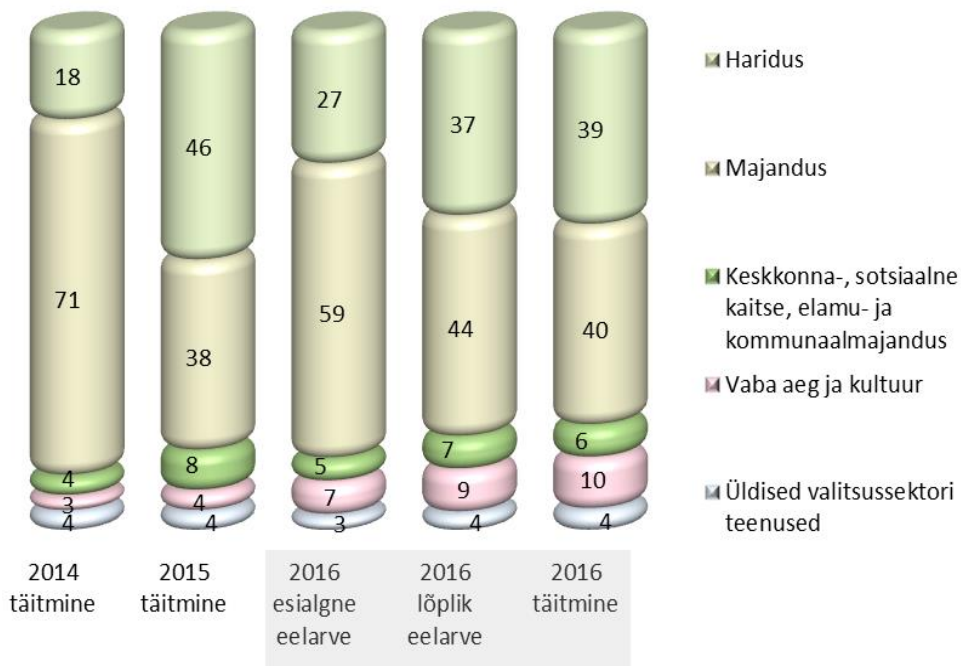
Linna 2016. a esialgset eelarvet 28 481 tuhat eurot vähendati aasta jooksul 14%. Lõplik eelarve 24 435 tuhat eurot täideti 18 604 tuhat eurot ehk 76%. Investeeringute eelarve alataitmise peamine põhjus on osade tegevuste lükkumine järgnevasse aastasse. Alatäidetud suuremad objektid on täpsemalt loetletud ülal investeeringustegevuse tulude alapunktis. Järgnevatel graafikutel on ülevaade investeeringute täitmisest ja struktuurist valdkonniti, jooniste järel on ülevaade alataitmisest valdkondade lõikes. Investeeringustegevuse kulude kohta annab ülevaate eelarve täitmise aruande lisa 4.

2016. a kümme rahaliselt mahukaimat objekti olid järgmised:

	<i>tuhandetes eurodes</i>
Pepleri 1A lasteaed Naerumaa projekteerimine	1103
Roosi tn koos kergliiklusteedega	882
Baeri-Näituse-Ilmatsalu kergliiklustee rekonstrueerimine	721
Muuseumi tee ehitamine	656
Annelinna kunstmuruväljak	556
Kroonuaia sild-Aruküla tee kergliiklustee rekonstrueerimine	491
Annelinna Gümnaasium (Kaunase pst 68) rekonstrueerimine	474
Tamme Kool (Tamme pst 24a) rekonstrueerimine	435
Turu tn (Riia-Soola) tänava ülekate	434
Ettekirjutiste täitmine haridusasutustes	375



**Investeeringukulude struktuur tegevusvaldkonniti (%)**



Investeeringukulude eelarve täitmisel esines kokkuhoid valdkonniti järgmistel põhjustel:

Valdkond	Kasutamata vahendid (tuh eurot)	Eelarve vaegtäitmise olulisemad põhjused
üldvalitsemine	101	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Linna laenude-võlakirjade teenindamine, kasutamata vahendeid 120 tuhat eurot planeeritust väiksemate intressimäärade tõttu;</li> <li>- Riigi Kinnisvara AS-iga (H. Masingu Kooli ja J. Poska Gümnaasiumi) kokkulepitud ettemaksu tasaarveldus on tehtud finantstehingutes põhiosa arvelt, plaanis fikseerisime intresside vähendusena (-18 tuhat eurot)</li> </ul>
majandus	3313	<p><u>Tänavate ehituse ja rekonstrueerimise</u> tööde vaegtäitmise oluliseks põhjuseks on hangete ajalised viibimised, millest tingituna lepingute sõlmimised järgmisel eelarveaastasse üleminevana ning ootamatult saanud talvised ilmastikuolud.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Vaksali tänava väljak, parklad ja kergliiklustee töid teostatakse 2017. a (480 tuhat), sest osad tegevused on lükkunud planeerituga võrreldes edasi. Leping sõlmiti suurte töömahtude tõttu 12 kuulise tähtajaga.</li> <li>- Tartu idapoolse ringtee puhul oli tegu projekteerimise ja ehitushankega ning projekteerimine võttis aega. Praeguseks on ehitusload saadud ning 13. jaanuarist 2017. a käib ehitustöö (alataitmine 219 tuhat)</li> <li>- Adra, künni, Vao tänavate rekonstrueerimise projekt vajas kaasajastamist, projekteerimine lõpetati septembris, pärast seda korraldati ehitushange tähtajaga 2017. a (286 tuhat eurot)</li> <li>- 2016. a alanud projekteerimistööd – (alataitmine 168 tuhat eurot), mis lükkusid oma lõpptähtajas 2017 a,</li> </ul>

		<p>on põhjustatud projekteerijate nappusest tipperioodidel. Paljudel juhtudel on otstarbekas tellida projekteerimistöid pikemal ajaperioodil. Probleemi on mõistnud ja andnud asjakohase loa linnavalitsusele Tartu Linnavolikogu oma otsuses 12.11.2015 nr 275.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tänavate ülekatted ja pindamised – alataitmine 219 tuhat eurot, sest vaegtööde tõttu jäi osa objekte vastu võtmata;</li> <li>- Jalg- ja jalgrattateede rekonstrueerimise/ehitamise alataitmine 719 tuhat eurot (osad lepingud sõlmiti üleminavana, koostööpartneri tööde venimine, ilmastikuolud), sh suuremad tööd Baeri-Näituse-Ilmatsalu (125 tuhat eurot), Kroonuuaia sild-Aruküla tee (403 tuhat eurot) Tähe tn kõnnitee (222 tuhat eurot)</li> </ul> <p><u>Muu majanduse osas alataitmine 1018 tuhat eurot põhjustavad suures osas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- SmartEnCity projekti ettemaksena saadud kasutamata vahendid (943 tuhat eurot) – korteriühistud ei jõudnud rekonstrueerimistöödega nii kaugele, et oleks saanud toetusi välja maksta.</li> <li>- Rajamata jäi maratoni monument, sest pakutud lahendus oli väga kallis ning oli vaja leida objektile lahendus, mis vastaks finantseerijate võimalustele (70 tuhat eurot).</li> </ul>
keskkonnakaitse	96	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Alataitmine Toomemäe rekonstrueerimisel - 2016. a juunis lõpetati projekteerimistööd, mis venisid muinsuskaitse tingimuste kooskõlastuste pärast. Ehitustöödega alustati septembris ning tööde planeeritud lõpptähtaeg on mais 2017. a. Antud objekti puhul sõltuvad kõige suuremad töömahud ilmastikust;</li> <li>- Anne kanali äärsele koerte jalutusväljakule rajati ka valgustus (ülekulu 10 tuhat eurot, mis hoiti kokku tänavavalgustuskuludes).</li> </ul>
elamu- ja kommunaalmajandus	231	<p>Elamumajanduse arendamisel alataitmine 182 tuhat eurot, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- linnale kuuluvate korterite remondist 14 tuhat eurot, sest viimases kvartalis ei leidunud töövõtjaid,</li> <li>- linnale kuuluvate elamute remondist 168 tuhat eurot, sest Rahu 8 elamu lifti ehitustööd pikenesid tööde käigus vajalikuks osutunud kaldtee ümberprojekteerimise tõttu.</li> <li>- Tänavavalgustuses loodi 2016. a VALGIS valgustusprogrammi mudel, kuid kuna mudeli loomine võttis kaua aega, siis polnud võimalik järelejäänud ajaga luua spetsialisti ja hooldusmeeskonna töö jaoks vajalikke lisamooduleid (43 tuhat eurot).</li> </ul>
vaba-aeg ja kultuur	162	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Spordibaasid: 14 tuhat eurot jääki ei olnud piisav Annemõisa Spordikeskuse akende vahetuseks ja välisfasaadi rekonstrueerimiseks, tööd lükkusid järgmisesse aastasse;</li> <li>- Laste huvikoolid ning huvialamajad ja -keskused: alataitmine 29 tuhat eurot - Anne Noortekeskuse elektrienergia liitumislepingu ja osade projektitööde ning Lille Maja sisseseade tasumised tehakse 2017. a.</li> <li>- Linnamuuseumi Raadi hoidla ehitus- ja remonttööd (leping ERMiga) lükkusid järgmisesse aastasse (76 tuhat eurot)</li> </ul>

		- kaasava eelarve raames Arena Tartu eskiisprojekti koostamise lõpetamine lükkus 2017. a (38 tuhat eurot)
haridus	1905	<p>Koolieelsed lasteasutused – alataitmine kokku 1541 tuhat eurot, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Pepleri 1a ning Kesklinna lastekeskuse tööd on lõpptähtaja mõttes graafikus. Omafinantseeringu korras teostatud tööde eelarve täideti 100%. Kuna tasumine toimub vastavalt töövõtja poolt esitatud akteerimisele ning maksetähtaeg on pikk, siis toimus 2016. a viimase kahe kuu töö eest tasumine 2017. a (alataitmine 1375 tuhat eurot)</li> <li>- Lasteaed Rukkilille tööd on käesolevaks hetkeks lõpetatud, kuid tellijal on töövõtjaga vaidlus kvaliteedi osas ning viivitusest tingitud leppetrahvide ja kahjunõuete osas, seetõttu ei makstud eelmisel aastal kogu lepingu maksumust välja (alataitmine 111 tuhat eurot)</li> </ul> <p>Põhikoolide rekonstrueerimine – alataitmine 124 tuhat eurot, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kesklinna kooli (23 tuhat eurot) ning Raatuse kooli projekteerimistööd (81 tuhat eurot) lõppevad 2017. a alguses, tasutakse pärast tööde vastu võtmist. Kesklinna kooli projekteerimise periood pikenes seoses täiendava vajadusega koostada hoone vaiamistöode projekt.</li> </ul> <p>Tartu Kutsehariduskeskus – alataitmine 115 tuhat eurot, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hoonete, ruumide remont: alataitmine 49 tuhat eurot - kutsehariduskeskuse ruumide remondi lõpptähtaeg lükkus edasi seoses ehitustööde ajal ilmnenud vajadusega teostada täiendavaid konstruktiivseid tugevdustöid (20 tuhat eurot) ja kuna loodetud rekonstrueerimise toetus riigilt jäi tulemata, jäeti KHK omavahendeid tulevaste investeeringute omafinantseeringu katteks.</li> <li>- Õppeotstarbeliste seadmete soetamine – alataitmine 66 tuhat eurot - Formaatsae hange ületas eelarvelised piirid ja otsustati mitte soetada hange kuulutati seadmetele välja 2016. a, kuid tarne saabus 2017. a.</li> </ul> <p>Täiskasvanukoolitus – Kutsehariduskeskuse õppeotstarbeliste masinate ja seadmete soetamise hange kuulutati välja 2016. a, kuid tarne saabus 2017. a.</p> <p>Muu haridus (kulud haridusasutustele) – alataitmine 108 tuhat eurot, sh 102 tuhat eurot Riia 25a staadioni ja -hoone ehitus, mis jätkub 2017. a.</p>
sotsiaalne kaitse	23	<p>Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeasutused</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- kavandatud õueala inventar osutus kallimaks ja Laste Turvakodu jätkab täiendavate vahendite kogumist (alataitmine 9 tuhat eurot)</li> <li>- Töid eskiisi koostamiseks Jaama 72 II korruse kohandamiseks lasteaiale pole teostatud, sest pole selgunud hoone II korruse täpne kasutusotstarve (alataitmine 6 tuhat eurot)</li> </ul> <p>Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kohandatud eluruumide eskiisprojekti koostamisest loobuti, sest välisprojektidest toetusrahasid ei eraldatud (alataitmine 6 tuhat eurot)</li> </ul>
<b>kokku</b>	<b>5831</b>	

**2.7.3. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus**

Võlakirju emiteeriti esialgses eelarves kavandatud mahus 11 687 tuhat eurot ühe võlakirja-emissiooni teel. Leping sõlmiti soodsaima pakkumise teinud Danske Bank AS Eesti filiaaliga lõpptähtajaga 24.10.2026 ühekordse tagasimaksega laenulepingu lõppedes.

Linna laenukohustised ja kapitalirendi põhiosa maksed tasuti eelarve ja lepingutega ettenähtud mahus kokku 8305 tuhat eurot, sh 7987 tuhat eurot võlakirjaemissioonide tagasimakseid. Kapitalirendi maksetest 318 tuhat eurot tasuti 305 tuhat eurot Riigi Kinnisvara AS-le Herbert Masingu Kooli ja Poska (kuni 01.08.2011. a Mart Reiniku) Gümnaasiumi eest ning 13 tuhat eurot liisingettevõtetele raamatukogu bussi (2 tuhat eurot) ja Maarja Kooli bussi (11 tuhat eurot) liisingmakseteks.

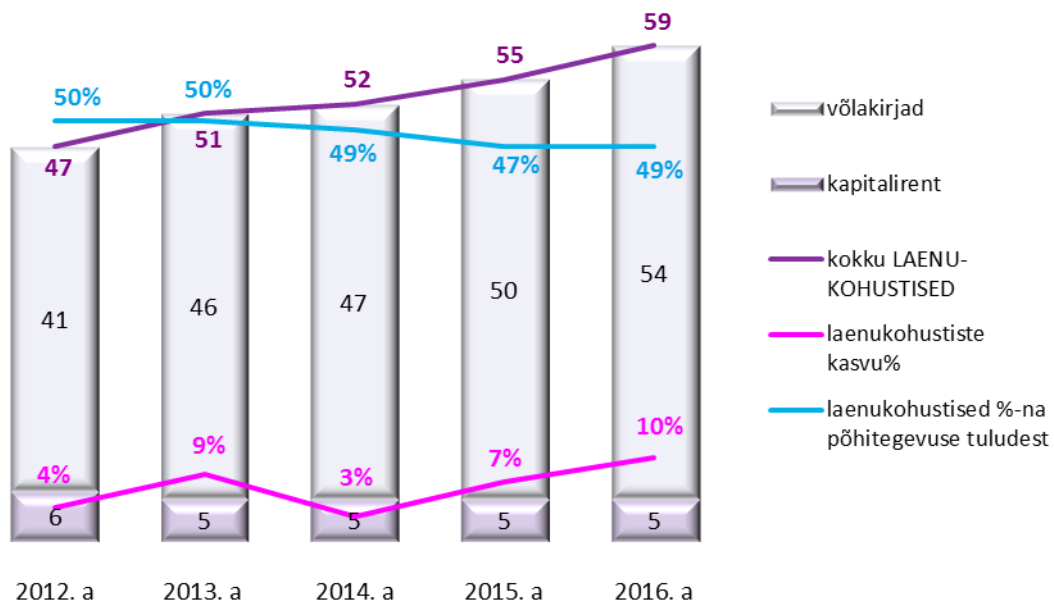
*tuhandetes eurodes*

Finantstehingud	2016. a			Eelarve täitmise %	2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine		
<b>FINANTSTEHINGUD kokku</b>	<b>3 363</b>	<b>3 364</b>	<b>3 382</b>	<b>101</b>	<b>2 944</b>
<b>Laenukohustiste võtmine</b>	<b>11 687</b>	<b>11 687</b>	<b>11 687</b>	<b>100</b>	<b>10 885</b>
võlakirjade emiteerimine	11 687	11 687	11 687	100	10 885
kapitalirent	0	0	0	x	0
<b>Laenukohustiste tasumine</b>	<b>8 324</b>	<b>8 323</b>	<b>8 305</b>	<b>100</b>	<b>7 941</b>
võlakirjade lunastamine	7 987	7 987	7 987	100	7 613
kapitalirendi maksed	337	336	318	95	328

Aruandeaasta lõpuks oli laenukohustisi kokku 58 680 tuhat eurot ületades 3305 tuhande euro võrra 2015. a kohustiste 55 375 tuhande eurost jääki. Lisaks võlakirjadele ja kapitalirendile kajastatakse laenukohustistes alates 2014. a faktooringkohustisena Danske Bank'i ees kohustust, mis aastatel 2005-2013 kajastus nõude müügist laekunud ettemaksetena. Nimetatud ettemakse ümberklassifitseerimine faktooringkohustiseks ning selle kohustise iga-aastane tekkepõhine vähenemine ei too linnale kaasa muutusi likviidsetes varades. Ümberklassifitseerimise tingis välisaudiitorite hinnang Tartu Linnavalitsuse, AS A. Le Coq Tartu Õlletehase ning Sampo Panga (nüüdne Danske Bank) vahel 2005. a sõlmitud ning 2019. a lõppeva lepingu kohta. Aruandeaasta lõpus oli faktooringkohustist 188 tuhat eurot, olles aastaga vähenenud 59 tuhande euro võrra. Finantseerimistegevuse eelarve täitmine (uute laenukohustiste ning tagasimaksete vahe) oli 3382 tuhat eurot, Laenukohustised moodustasid põhitegevuse tuludest 47%, nagu ka eelnenud aastal. Aruandeaastaga suurenesid nii põhitegevuse tulud kui laenukohustised 6%.

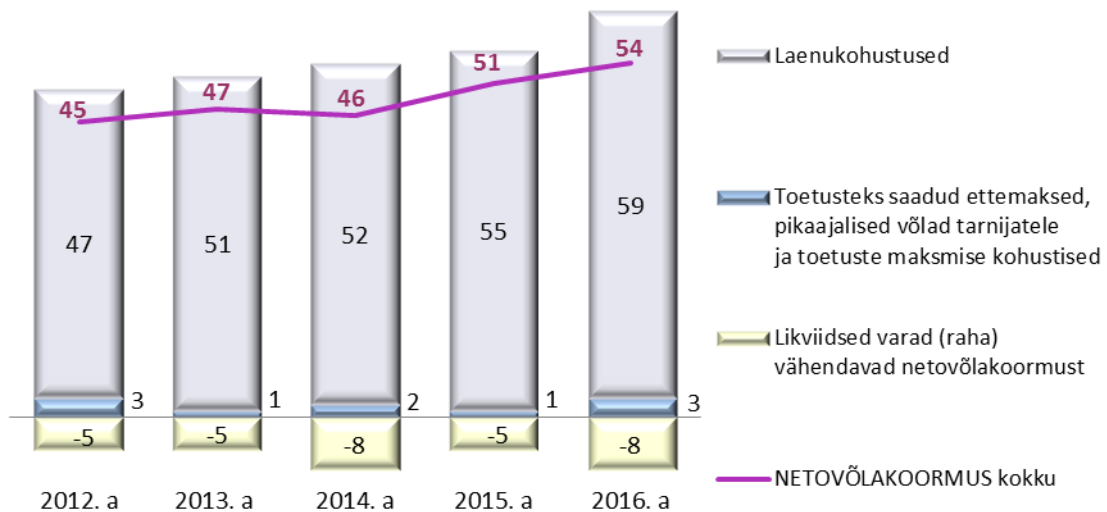


### Laenukohustiste dünaamika (mln eurot)



Finantsdistsipliini tagamise meetmena arvestatav netovõlakoormus võtab arvesse mitte ainult laenukohustisi, vaid kõiki võlakohustisi ning samal ajal ka likviidsete varade jääki aasta lõpu seisuga. Kõik näitajad on tekkepõhised. Alloleval joonisel on esitatud netovõlakoormuse kujunemine. 2016. a netovõlakoormus on suurenenud võlakohustiste kasvu arvel.

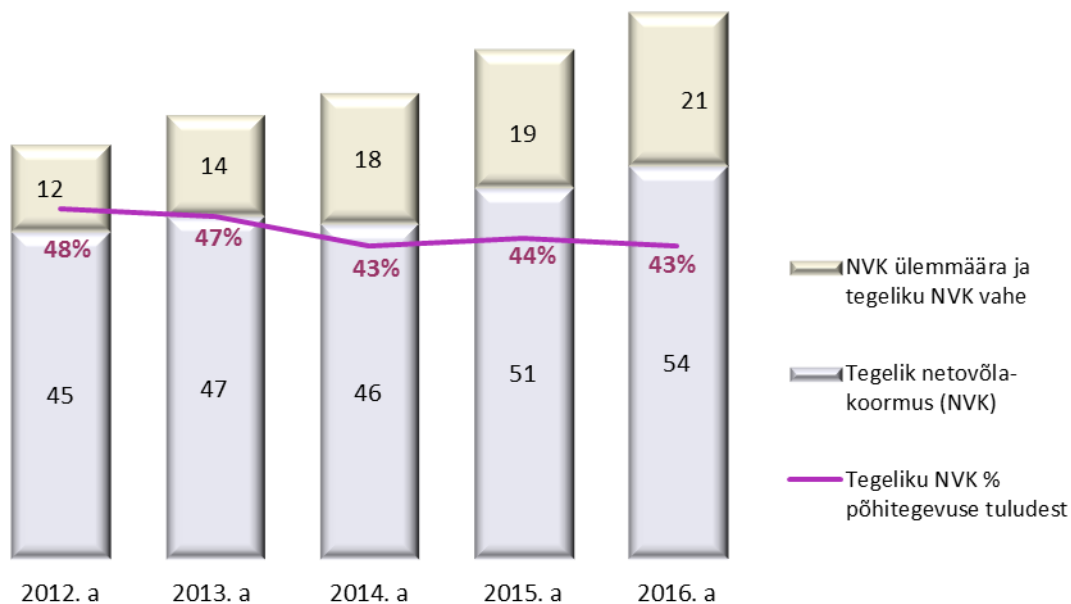
### Netovõlakoormuse kujunemine (mln eurot)



Linna likviidsed varad olid aruandeaasta lõpuks suurenenud alla 3 mln euro võrra võrreldes aasta alguse seisuga. Linna netovõlakoormus ehk tekkepõhiste võlakohustiste (laenukohustised, toetuste kohustised, toetusteks saadud ettemaksed, pikaajalised võlad tarnijatele) ja likviidsete varade vahe oli 53 894 tuhat eurot (2015. a 51 580 tuhat eurot 2014. a 45 821 tuhat eurot), mis moodustas põhitegevuse tuludest 43%. Võrreldes eelnenud aastaga on nimetatud suhtarv vähenenud 1% võrra.

Linna netovõlakoormuse ülemmäärast ja tegelikust seisust annab võrdleva ülevaate järgnev joonis. Joonisel on näha, et netovõlakoormuse absoluutväärtus on küll suurenenud, kuid finantspositsiooni analüüsimise seisukohalt olulisem näitaja netovõlakoormuse suhe põhitegevuse tuludesse on langenud. Seetõttu on kasvanud ka nn laenupuhver ehk netovõlakoormuse lubatud maksimaalse väärtuse ning selle tegeliku väärtuse vahe.

**Tartu linna netovõlakoormus ja selle ülemmäär (mln eurot)**



Linna finantsriskidest, netovõlakoormusest ja selle ülemmäärast vt ka tegevusaruande p 1.8 lk 92-94.

## Eelarve täitmise aruande lisa 1 Tulubaas

tuhandetes eurodes

Tululiik	2016. a					2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve täitmise		
				%	hälve	
<b>TULUBAAS KOKKU</b>	<b>149 022</b>	<b>150 997</b>	<b>140 960</b>	<b>93,4</b>	<b>-10 037</b>	<b>141 823</b>
<b>PÕHITEGEVUSE TULUD</b>	<b>121 442</b>	<b>126 142</b>	<b>126 093</b>	<b>100,0</b>	<b>-49</b>	<b>117 475</b>
<b>Maksutulud</b>	<b>66 004</b>	<b>66 827</b>	<b>67 145</b>	<b>100,5</b>	<b>318</b>	<b>63 149</b>
Tulumaks	64 200	64 949	65 125	100,3	176	61 264
Maamaks	700	700	697	99,6	-3	698
Kohalikud maksud kokku	1 104	1 178	1 323	112,3	145	1 187
<i>reklaamimaks</i>	380	405	429	105,9	24	390
<i>teede ja tänavate sulgemise maks</i>	254	254	192	75,6	-62	330
<i>parkimistasu</i>	470	519	702	135,3	183	467
<b>Tulud kaupade ja teenuste müügist</b>	<b>17 072</b>	<b>17 467</b>	<b>17 476</b>	<b>100,1</b>	<b>9</b>	<b>16 407</b>
Riigilõiv	150	150	96	64,0	-54	124
Tulud majandustegevusest	14 060	14 376	14 583	101,4	207	13 513
<i>haridusalasest tegevusest</i>	8 645	8 935	9 004	100,8	69	8 434
<i>kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	542	551	520	94,4	-31	477
<i>spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	39	42	42	100,0	0	38
<i>tervishoiualasest tegevusest</i>	0	1	1	100,0	0	1
<i>sotsiaalalialasest tegevusest</i>	985	992	1 070	107,9	78	975
<i>keskkonnaalasest tegevusest</i>	4	4	5	125,0	1	4
<i>transpordialasest tegevusest</i>	3 832	3 832	3 922	102,3	90	3 568
<i>üldvalitsemise tegevusest</i>	13	19	19	100,0	0	16
Üüri ja renditulud	2 713	2 792	2 655	95,1	-137	2 604
Õiguste müük	101	101	88	87,1	-13	85
Muu toodete ja teenuste müük	48	48	54	112,5	6	81
<b>Saadud toetused tegevuskuludeks</b>	<b>35 921</b>	<b>39 371</b>	<b>38 945</b>	<b>98,9</b>	<b>-426</b>	<b>37 168</b>
Riigi tasandusfondist	4 918	5 028	5 028	100,0	0	4 918
Riigi toetusfondist	20 690	21 728	21 728	100,0	0	21 196
Muud saadud toetused	10 313	12 615	12 189	96,6	-426	11 054
<b>Muud tegevustulud</b>	<b>2 445</b>	<b>2 477</b>	<b>2 527</b>	<b>102,0</b>	<b>50</b>	<b>751</b>
Tasu vee erikasutusest	190	190	177	93,2	-13	176
Trahvid	390	390	342	87,7	-48	388
Saastetasud	0	0	3	x	3	5
Mitmesugused muud tulud	1 865	1 897	2 005	105,7	108	182
<b>INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD</b>	<b>13 080</b>	<b>8 128</b>	<b>5 266</b>	<b>64,8</b>	<b>-2 862</b>	<b>10 678</b>
<b>Tulu põhivara müügist</b>	<b>890</b>	<b>1 082</b>	<b>959</b>	<b>88,6</b>	<b>-123</b>	<b>833</b>
<b>Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine</b>	<b>11 875</b>	<b>6 651</b>	<b>3 919</b>	<b>58,9</b>	<b>-2 732</b>	<b>9 836</b>
<b>Finantstulud</b>	<b>315</b>	<b>395</b>	<b>388</b>	<b>98,2</b>	<b>-7</b>	<b>9</b>
osaluste müük	300	380	380	x	0	0
intressi- ja viivisetulud	15	15	8	53,3	-7	9

<b>FINANTSEERIMISTEGEVUS</b>	<b>14 500</b>	<b>16 727</b>	<b>9 601</b>	<b>57,4</b>	<b>-7 126</b>	<b>13 670</b>
Laenukohustuste võtmine (võlakirjade emiteerimine ja kapitalirent)	11 687	11 687	11 687	100,0	0	10 885
Aasta alguse rahajäägi kasutamine	2 813	5 040	-2 086	-41,4	-7 126	2 785

## Eelarve täitmise aruande lisa 2 Kulude eelarve täitmine

Tegevusvaldkondade ja struktuuriüksuste lõikes, sh finantseerimistingud *tuhandetes eurodes*

Valdkonna ja struktuuriüksuse nimetus	2016. a					2015. a täitmine
	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Lõpliku eelarve täitmise		
				%	hälve	
<b>KULUD KOKKU</b>	<b>149 022</b>	<b>150 997</b>	<b>140 960</b>	<b>93,4</b>	<b>-10 037</b>	<b>141 823</b>
<b>Üldised valitsussektori teenused</b>	<b>18 178</b>	<b>17 893</b>	<b>17 526</b>	<b>97,9</b>	<b>-367</b>	<b>16 595</b>
Linnavolikogu kantselei	349	349	300	86,0	-49	295
Linnakantselei	2 352	2 484	2 488	100,2	4	2 263
Arhitektuuri ja ehituse osakond	396	404	393	97,3	-11	385
Avalike suhete osakond	504	524	518	98,9	-6	494
Ettevõtluse osakond	244	246	246	100,0	0	238
Haridusosakond	743	713	709	99,4	-4	739
Kultuuriosakond	256	265	263	99,2	-2	245
Linnamajanduse osakond	627	629	628	99,8	-1	624
Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond	555	564	520	92,2	-44	483
Linnavarade osakond	978	1 080	1 011	93,6	-69	875
Rahandusosakond	10 035	9 468	9 312	98,4	-156	8 946
Sotsiaal- ja tervishoiuosakond	1 139	1 167	1 138	97,5	-29	1 008
<b>Avalik kord</b>	<b>460</b>	<b>479</b>	<b>471</b>	<b>98,3</b>	<b>-8</b>	<b>403</b>
Linnakantselei	387	394	391	99,2	-3	321
Linnamajanduse osakond	34	44	39	88,6	-5	34
Rahandusosakond	39	41	41	100,0	0	48
<b>Majandus</b>	<b>29 803</b>	<b>24 614</b>	<b>20 418</b>	<b>83,0</b>	<b>-4 196</b>	<b>22 171</b>
Linnakantselei	0	1 196	185	15,5	-1 011	26
Arhitektuuri ja ehituse osakond	138	178	126	70,8	-52	58
Avalike suhete osakond	37	94	89	94,7	-5	221
Ettevõtluse osakond	808	889	883	99,3	-6	421
Linnamajanduse osakond	26 447	19 677	17 054	86,7	-2 623	19 838
Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond	441	660	477	72,3	-183	185
Linnavarade osakond	1 887	1 875	1 579	84,2	-296	1 422
Rahandusosakond	45	45	25			
<b>Keskkonnakaitse</b>	<b>5 754</b>	<b>5 791</b>	<b>5 632</b>	<b>97,3</b>	<b>-159</b>	<b>5 432</b>
Linnamajanduse osakond						
<b>Elamu- ja kommunaalmajandus</b>	<b>2 908</b>	<b>3 169</b>	<b>2 855</b>	<b>90,1</b>	<b>-314</b>	<b>2 732</b>
Linnamajanduse osakond	1 977	2 061	1 969	95,5	-92	1 983
Linnavarade osakond	931	1 106	884	79,9	-222	747
Sotsiaal- ja tervishoiuosakond	0	2	2	100,0	0	2

<b>Tervishoid</b>	<b>416</b>	<b>481</b>	<b>436</b>	<b>90,6</b>	<b>-45</b>	<b>353</b>
Sotsiaal- ja tervishoiuosakond						
<b>Vaba aeg ja kultuur</b>	<b>11 583</b>	<b>12 299</b>	<b>11 926</b>	<b>97,0</b>	<b>-373</b>	<b>10 936</b>
Linnakantselei	32	32	32	100,0	0	34
Arhitektuuri ja ehituse osakond	176	192	183	95,3	-9	144
Avalike suhete osakond	0	2	2	100,0	0	19
Ettevõtluse osakond	14	17	17	100,0	0	19
Kultuuriosakond	9 337	9 815	9 618	98,0	-197	9 141
Linnamajanduse osakond	0	55	51	92,7	-4	176
Linnavarade osakond	1 465	1 588	1 427	89,9	-161	868
Rahandusosakond	559	598	596	99,7	-2	535
<b>Haridus</b>	<b>69 574</b>	<b>75 530</b>	<b>71 785</b>	<b>95,0</b>	<b>-3 745</b>	<b>73 664</b>
Linnakantselei	452	453	453	100,0	0	412
Avalike suhete osakond	0	15	15	100,0	0	12
Haridusosakond	58 761	63 258	61 274	96,9	-1 984	58 839
Linnavarade osakond	8 028	9 421	7 638	81,1	-1 783	12 003
Rahandusosakond	2 333	2 383	2 405	100,9	22	2 398
<b>Sotsiaalne kaitse</b>	<b>10 346</b>	<b>10 741</b>	<b>9 911</b>	<b>92,3</b>	<b>-830</b>	<b>9 537</b>
Linnakantselei	6	6	6	100,0	0	7
Sotsiaalabi osakond	10 129	10 491	9 674	92,2	-817	8 958
Linnavarade osakond	163	196	183	93,4	-13	524
Rahandusosakond	48	48	48	100,0	0	48

### Eelarve täitmise aruande lisa 3 Põhitegevuskulude eelarve täitmine

Tegevusvaldkondade ja kulude majandusliku sisu lõikes

tuhandetes eurodes

Tegevusvaldkonna ja kululiigi nimetus	Vald- kond	2016. a			Lõpliku eelarve täitmise		2015. a täitmine
		Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	%	hälve	
<b>KULUD KOKKU</b>		<b>112 217</b>	<b>118 239</b>	<b>114 051</b>	<b>96,5</b>	<b>-4 188</b>	<b>107 918</b>
tööjõukulud		53 965	56 060	55 608	99,2	-452	52 751
majandamiskulud		42 325	45 367	42 392	93,4	-2 975	40 302
muud kulud		726	281	241	85,8	-40	268
investeeringuskulud		0	678	638	94,1	-40	471
antud toetused		15 201	15 853	15 172	95,7	-681	14 126
<b>Üldised valitsussektori teenused</b>	<b>01</b>	<b>8 908</b>	<b>8 651</b>	<b>8 403</b>	<b>97,1</b>	<b>-248</b>	<b>7 826</b>
tööjõukulud		6 453	6 499	6 425	98,9	-74	6 177
majandamiskulud		1 872	2 019	1 879	93,1	-140	1 534
muud kulud		505	41	8	19,5	-33	6
investeeringuskulud		0	0	0	x	0	4
antud toetused		78	92	91	98,9	-1	105

<b>Avalik kord</b>	<b>03</b>	<b>460</b>	<b>479</b>	<b>471</b>	<b>98,3</b>	<b>-8</b>	<b>398</b>
tööjõukulud		309	309	306	99,0	-3	244
majandamiskulud		102	116	111	95,7	-5	99
muud kulud		0	3	3	100,0	0	1
investeeringiskulud		0	0	0	x	0	4
antud toetused		49	51	51	100,0	0	50
<b>Majandus</b>	<b>04</b>	<b>13 105</b>	<b>13 863</b>	<b>12 980</b>	<b>93,6</b>	<b>-883</b>	<b>12 029</b>
tööjõukulud		79	279	182	65,2	-97	135
majandamiskulud		12 146	12 213	11 502	94,2	-711	11 113
muud kulud		219	220	213	96,8	-7	250
investeeringiskulud		0	378	343	90,7	-35	69
antud toetused		661	773	740	95,7	-33	462
<b>Keskkonnakaitse</b>	<b>05</b>	<b>5 247</b>	<b>5 320</b>	<b>5 257</b>	<b>98,8</b>	<b>-63</b>	<b>4 756</b>
tööjõukulud		20	23	18	78,3	-5	6
majandamiskulud		5 159	5 178	5 122	98,9	-56	4 674
muud kulud		0	17	17	100,0	0	1
investeeringiskulud		0	23	21	91,3	-2	2
antud toetused		68	79	79	100,0	0	73
<b>Elamu- ja kommu- naalmajandus</b>	<b>06</b>	<b>2 234</b>	<b>2 265</b>	<b>2 182</b>	<b>96,3</b>	<b>-83</b>	<b>2 200</b>
tööjõukulud		234	234	234	100,0	0	220
majandamiskulud		1 988	1 988	1 905	95,8	-83	1 962
muud kulud		2	0	0	x	0	5
investeeringiskulud		0	33	33	100,0	0	1
antud toetused		10	10	10	100,0	0	12
<b>Tervishoid</b>	<b>07</b>	<b>406</b>	<b>481</b>	<b>436</b>	<b>90,6</b>	<b>-45</b>	<b>353</b>
tööjõukulud		2	11	11	100,0	0	8
majandamiskulud		328	385	340	88,3	-45	267
antud toetused		76	85	85	100,0	0	78
<b>Vaba-aeg ja kultuur</b>	<b>08</b>	<b>9 721</b>	<b>10 207</b>	<b>9 996</b>	<b>97,9</b>	<b>-211</b>	<b>9 538</b>
tööjõukulud		3 171	3 237	3 183	98,3	-54	3 019
majandamiskulud		1 962	2 211	2 070	93,6	-141	1 888
investeeringiskulud		0	5	6	120,0	1	7
antud toetused		4 588	4 754	4 737	99,6	-17	4 624
<b>Haridus</b>	<b>09</b>	<b>61 952</b>	<b>66 453</b>	<b>64 613</b>	<b>97,2</b>	<b>-1 840</b>	<b>61 827</b>
tööjõukulud		41 607	43 357	43 139	99,5	-218	40 956
majandamiskulud		15 773	18 063	16 652	92,2	-1 411	16 038
muud kulud		0	0	0	x	0	5
investeeringiskulud		0	239	235	98,3	-4	384
antud toetused		4 572	4 794	4 587	95,7	-207	4 444
<b>Sotsiaalne kaitse</b>	<b>10</b>	<b>10 184</b>	<b>10 520</b>	<b>9 713</b>	<b>92,3</b>	<b>-807</b>	<b>8 991</b>
tööjõukulud		2 090	2 111	2 110	100,0	-1	1 986
majandamiskulud		2 995	3 194	2 811	88,0	-383	2 727
antud toetused		5 099	5 215	4 792	91,9	-423	4 278

**Eelarve täitmise aruande lisa 4**  
**Investeeringustegevuse kulude eelarve täitmine**

Tegevusvaldkondade ja objektide lõikes

tuhandetes eurodes

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
<b>Investeeringustegevuse kulud kokku</b>		<b>28 481</b>	<b>24 435</b>	<b>18 604</b>	<b>2 709</b>	<b>76,1</b>
Põhivara soetus		26 827	21 954	16 942	2 709	77,2
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine		900	1 843	1 126	0	61,1
Finantskulud		754	638	536	0	84,0
<b>ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED</b>	<b>01</b>	<b>946</b>	<b>919</b>	<b>818</b>	<b>26</b>	<b>89,0</b>
<b>Valitsussektori võla teenindamine</b>		<b>754</b>	<b>638</b>	<b>536</b>	<b>0</b>	<b>84,0</b>
Linna laenude-võlakirjade teenindamine		640	544	424	0	77,9
Riigi Kinnisvara AS-le (H. Masingu Kooli ja J. Poska Gümnaasiumi) intressid		112	93	111	0	119,4
Maarja kooli bussi liisingu intressid		1	1	1	0	100,0
Raamatukogu väikebussi liisingu intressid		1	0	0	0	x
<b>Linnavalitsus</b>		<b>192</b>	<b>281</b>	<b>282</b>	<b>26</b>	<b>100,4</b>
Küüni 5 ametiruumide remont		140	149	150	0	100,7
Arhitektuuri ja ehituse osak. arhiiviruumide remont		0	11	11	0	100,0
Raekoja kellamäng		0	62	62	26	100,0
Linnavalitsuse IT vahendite soetus kaasnevate kuludega		52	59	59	0	100,0
<b>MAJANDUS</b>	<b>04</b>	<b>16 698</b>	<b>10 751</b>	<b>7 438</b>	<b>1 424</b>	<b>69,2</b>
<b>Maakorraldus</b>		<b>50</b>	<b>220</b>	<b>220</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
maa ost teede ja tänavate aluse maa korraldamiseks		50	50	50	0	100,0
maa ost linnarahva puhkeala tagamiseks		0	170	170	0	100,0
<b>Linna teed, tänavad ja sillad</b>		<b>16 233</b>	<b>9 105</b>	<b>6 814</b>	<b>1 372</b>	<b>74,8</b>
<i>Tänavate ehitus ja rekonstrueerimine</i>		<i>10 715</i>	<i>4 421</i>	<i>3 212</i>	<i>358</i>	<i>72,7</i>
Roosi tn		1 030	1 030	882	0	85,6
Muuseumi tee		1 000	498	656	0	131,7
Maa Muuseumi tee tarbeks		0	2	2	0	100,0
Vaksali tn väljak, parklad, kergliiklusteed		3 800	800	320	240	40,0
Tartu idapoolse ringtee ehitamine		3 220	370	151	118	40,8
Kastani (Kuperjanovi-Riia), Tiigi-Vaksali		250	300	256	0	85,3
Soola, Turu, Kalevi tn		160	160	149	0	93,1
Struve tn		100	140	141	0	100,7
Killustikparkla rajamine tasuta parkimiseks (Uus 63d)		100	135	134	0	99,3
Raudtee tn T41 juurdepääsutee ehitamine		80	80	82	0	102,5
Adra, Künni, Vao tänavate rekonstrueerimine		0	355	69	0	19,4
Sanatooriumi tn		60	60	61	0	101,7
Ülikooli tn rekonstrueerimine (Vallikraavi-Lossi)		450	20	0	0	0,0

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
Toetus Tartu Ülikoolile TÜ raamatukoguseise platsi rekonstrueerimiseks		45	45	45	0	100,0
Koostööprojektid korteriühistutega parklate (sh rattaparklad) rajamiseks		10	4	4	0	100,0
Projekteerimised:		300	300	132	0	44,0
<i>Roosi tn (Puiestee-Narva mnt)</i>		<i>x</i>	<i>29</i>	<i>29</i>	<i>0</i>	<i>100,0</i>
<i>Oa tn</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Soinaste tn</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>25</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Jänese tn</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Vasara tn (Sepa staadioni ümbrus)</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Muuseumi tee rajamise ja Põhja pst rek. projekt</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Kapsa tn</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>14</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Kaarsilla elektrikaablite ümberprojekteerimine</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>11</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
<i>Lossi 15B sademevee ärajuhtimise projekt</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>x</i>
Turusilla remont		60	60	66	0	110,0
Kaarsilla remondi projekteerimine		50	62	62	0	100,0
<i><u>Kruusakattega tänavate asfalteerimine</u></i>		<i><u>164</u></i>	<i><u>164</u></i>	<i><u>153</u></i>	<i><u>0</u></i>	<i><u>93,3</u></i>
Rukkilille-Nõmmeliiva ja Lubja tn		x	x	22	0	x
Pääsusilma-Raudtee-A.Starkopfi tn		x	x	22	0	x
Vaarika, Tervishoiu, Laseri, Kulli, Vardi, Kesa		x	x	109	0	x
<i><u>Tänavate ülekatted ja pindamised</u></i>		<i><u>1 209</u></i>	<i><u>1 270</u></i>	<i><u>1 051</u></i>	<i><u>0</u></i>	<i><u>82,8</u></i>
Riia tn (Ravila-Pepleri)		x	x	369	0	x
Turu tn (Riia- Soola)		x	x	434	0	x
Kartuli, Meloni, Mäe, Peetri ja Kasarmu		x	x	32	0	x
Väike -Kaar, Laane, Lunini põik, Lunini, Side		x	x	64	0	x
Aruküla tee		x	x	113	0	x
Tiigi (Tiigi 12-Pepleri)		x	x	25	0	x
Turu-Teguri		x	x	14	0	x
<i><u>Jalg- ja jalgrattateed, sh olulisemad:</u></i>		<i><u>3 750</u></i>	<i><u>2 754</u></i>	<i><u>2 035</u></i>	<i><u>995</u></i>	<i><u>73,9</u></i>
Baeri-Näituse-Ilmatsalu		1 246	846	721	591	85,2
Kroonuaia sild-Aruküla tee		894	894	491	394	54,9
Turu jalakäijate sild-Annelinn-Nõlvaku		1 020	133	106	0	79,7
Kreutzwaldi tn		x	130	103	0	79,2
Filosoofi, Lootuse, Kalevi, Aida kergliiklusteed		x	90	87	0	96,7
Võru tn kõnnitee (Riia - Kastani)		x	80	112	0	140,0
Jalgtee Võidu sillale		x	70	50	0	71,4
Tamme pst kõnnitee		x	70	92	0	131,4
Raudtee tn lõigus Riia-Ringtee kergliiklustee		x	43	43	0	100,0
Riia-Kase põik-Kabeli-Ülenurme-Võru kergliiklustee		x	40	40	0	100,0
Turu tn 8 roheala kergliiklustee		x	14	14	0	100,0
Tähe tn kõnnitee		x	249	27	0	10,8
Pallase pst 100 kergliiklustee		x	0	61	0	x



Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
Tiigi tn kõnnitee TÜ raamatukogu ulatuses		x	12	12	0	100,0
Turu tn kõnnitee		x	0	42	0	x
Annelinna kõnniteed		x	10	10	10	100,0
Projekteerimised, sh olulisemad:		150	73	24	0	32,9
<i>Sõpruse silla käsipuud ja kõnnitee remont</i>		x	6	0	0	0,0
<i>Tugimaantee 40 Tartu-Tiksoja äärne jalgrattatee</i>		x	5	5	0	100,0
<i>Lootuse tn</i>		x	12	12	0	100,0
<i>Kreutzwaldi tn rekonstr. lisaprojekteerimine</i>		x	4	4	0	100,0
<i>Sadevee liitumistasu</i>		200	200	205	0	102,5
<i>Koostöö võrguarendajatega</i>		100	215	124	19	57,7
Kuu, Tähe, Vaba tn		x	169	85	0	50,3
Kuu tn		x	35	19	19	54,3
Püssirohukeldri sissesõidutee rekonstrueerimine		x	11	20	0	181,8
<i>Liikluskorraldus</i>		95	81	34	0	42,0
Kroonuaia-Emajõe fooride rekonstrueerimine		45	31	31	0	100,0
Riia-Lunini ristmiku lisafoori paigaldus		50	50	3	0	6,0
<b>Ühistranspordi korraldus</b>		<b>0</b>	<b>11</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
Tartu bussidepoo		0	5	5	0	100,0
Tarkvara "Tartu bussiajad" litsents		0	6	6	0	100,0
<b>Turism - Tarkvara Teleport Professional litsentsi ost</b>		<b>0</b>	<b>12</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>66,7</b>
<b>Üldmajanduslikud arendusprojektid</b>		<b>110</b>	<b>110</b>	<b>110</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
Toetus SA-le Tartu Teaduspark infrastruktuuri arendamiseks		85	85	85	0	100,0
Toetus SA-le Tartu Loomemajanduskeskus loomekiirendi fondi moodustamiseks		25	25	25	0	100,0
<b>Muu majandus</b>		<b>305</b>	<b>1 293</b>	<b>275</b>	<b>52</b>	<b>21,3</b>
Roosi ja Kasarmu tn äärsete alade korrastamine (ERMi ümbrus)		120	120	120	0	100,0
Ettekirjutuste täitmiseks linna hoonetes		50	25	24	0	96,0
Korteriühistute remondifond		50	50	45	0	90,0
Tartu Maratoni monumendi rajamine		70	70	0	0	0,0
Tiigi Seltsimaja (Tiigi 11)		15	15	16	0	106,7
Osalemine Smart EN City projektis (linnakeskkonna tark ja säästev kujundamine)		0	280	52	52	18,6
Osalemine Smart EN City projektis (linnakeskkonna tark ja säästev kujundamine)		0	715	0	0	
K. Luige monumendi rajamine		0	18	18	0	100,0
<b>KESKKONNAKAITSE</b>	05	<b>507</b>	<b>471</b>	<b>375</b>	<b>64</b>	<b>79,6</b>
<b>Jäätmekäitlus - toetus jäätmemajade ja süvakogumismahutite rajamiseks</b>		<b>32</b>	<b>48</b>	<b>47</b>	<b>0</b>	<b>97,9</b>
<b>Veemajandus (heitveekäitlus) – toetus hüdrantide rajamiseks</b>		<b>12</b>	<b>12</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
<b>Haljastus</b>		<b>425</b>	<b>373</b>	<b>281</b>	<b>29</b>	<b>75,3</b>
Toomemäe rekonstrueerimine		141	141	38	29	27,0
Riiamäe platsi rekonstrueerimine		45	31	30	0	96,8
Kanali äärde koerte jalutusväljaku rajamine		25	25	35	0	140,0
Tartu tammiku projekteerimine		15	15	14	0	93,3
Ihaste välitreeningala kaasajastamine		35	35	36	0	102,9
Peetri tn tiigi süvendamine ja korrastamine		70	24	24	0	100,0
Vanemuise trepid koostöös teatriga Vanemuine		0	8	8	0	100,0
Projekteerimine ja projektide korrektuurid		15	15	15	0	100,0
Jalaka 48a mängu- ja spordiväljaku ehitamine		73	73	75	0	102,7
Emajõe suvekohvikute platvormide ehitamine		6	6	6	0	100,0
<b>Muu keskkonnakaitse - Purrete paigaldamine Emajõe kallasrajale</b>		<b>38</b>	<b>38</b>	<b>35</b>	<b>35</b>	<b>92,1</b>
<b>ELAMU- ja KOMMUNAALMAJANDUS</b>	06	<b>674</b>	<b>904</b>	<b>673</b>	<b>0</b>	<b>74,4</b>
<b>Elamumajanduse arendamine</b>		<b>340</b>	<b>515</b>	<b>333</b>	<b>0</b>	<b>64,7</b>
Linnale kuuluvate korterite remont		60	205	191	0	93,2
Linnale kuuluvate elamute remont		280	310	142	0	45,8
<b>Tänavavalgustus</b>		<b>288</b>	<b>272</b>	<b>225</b>	<b>0</b>	<b>82,7</b>
Võidu silla kujundusvalgustus		96	96	96	0	100,0
Tänavavalgustuse haldusprogrammi väljavahetamine		55	55	12	0	21,8
Ülekäiguridade täiendav valgustamine		50	50	51	0	102,0
Juhtimiskilpide ja valgustite kaugjuhitavate juhtimiskontrollerite ost ja paigaldus		45	0	0	0	x
Hipodroomi 12a ringteele valgustuse ehitus		30	18	18	0	100,0
Kitsas tänav		0	10	8	0	80,0
Emajõeäärsete paviljonide elektritoide ja liitumine		0	13	10	0	76,9
Annelinna piirkonna valgustuse renoveerimise projekt		12	30	30	0	100,0
<b>Muu elamu- ja kommunaltegevus</b>		<b>46</b>	<b>117</b>	<b>115</b>	<b>0</b>	<b>98,3</b>
Uspenski kabeli katuse ja Raadi leinamaja remont		25	25	21	0	84,0
Avalike tualettide projekteerimine		0	11	11	0	100,0
Kalmistute andmebaasi loomine		0	25	25	0	100,0
P.Põllu pargi WC		0	16	18	0	112,5
Raadi kalmistu kivisillutis		0	19	19	0	100,0
Kalmistu t äänavaäärsete piirete remont		7	7	7	0	100,0
Rahumäe kalmistu abihoonde projekteerimine		5	5	6	0	120,0
Uus-Jaani, Vana-Peetri, Uus-Peetri ja Pauluse kalmistute väravate restaureerimine		5	5	6	0	120,0
Vana-Jaani kalmistu värava rekonstrueerimise projekt		4	4	2	0	50,0

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
<b>TERVISHOID</b>						
<b>Muu tervishoid</b> - Annelinna tervisekeskuse ruumimahu määratlemine ja eskiisprojekti koostamine	07	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>x</b>
<b>VABA AEG JA KULTUUR</b>	08	<b>1 862</b>	<b>2 092</b>	<b>1 930</b>	<b>32</b>	<b>92,3</b>
<b>Spordibaasid</b>		<b>915</b>	<b>929</b>	<b>915</b>	<b>0</b>	<b>98,5</b>
Annelinna kunstmuruväljak		560	560	556	0	99,3
EMÜ spordihoone ehitamise toetus		48	48	48	0	100,0
TÜ spordihoone renoveerimise toetus		48	48	48	0	100,0
Turu 8 spordihoone		100	100	100	0	100,0
Tamme staadion		85	85	84	0	98,8
Annemõisa spordikeskuse olmehoone rekonstrueerimine		30	30	21	0	70,0
MTÜ Jalgpallikool Tammeka Tartu Sepa staadioni renoveerimise toetus		0	10	10	0	100,0
Veski baas		5	5	5	0	100,0
Tartu Kalevi Veemotoklubi stardisildade rekonstrueerimine		0	4	4	0	100,0
Toetus Sõudmise ja Aerutamise Klubile, sh		12	12	12	0	100,0
<i>paadikuuri remondiks</i>		6	6	6	0	100,0
<i>spordivarustuse soetamiseks</i>		6	6	6	0	100,0
SA-le Tartu Sport toetused kokku, sh		27	27	27	0	100,0
<i>spordiinventari soetus</i>		22	22	22	0	100,0
<i>kunstmurutraktori rendimaketeks</i>		5	5	5	0	100,0
<b>Puhkepargid</b>		<b>168</b>	<b>248</b>	<b>248</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
SA-le Tähtvere Puhkepark toetused kokku, sh		168	228	228	0	100,0
<i>Tähtvere skatepargi uuenduseks ja skatehalli ehitamiseks</i>		69	94	94	0	100,0
<i>galeriide ja raadiomaja katuse remondiks</i>		28	43	43	0	100,0
<i>BMX krossiraja renoveerimiseks, ronimisseina rajamiseks ja dendropargi terviseradade arenduseks</i>		43	43	43	0	100,0
<i>rajatraktori rendimaketeks</i>		28	28	28	0	100,0
<i>Worldloppet (WL) peakorteri ruumide remont</i>		0	20	20	0	100,0
ABC Kinnisvarateenuste OÜ-le Aparaaditehase hoovi vaba aja veetmise keskuse loomiseks		0	20	20	0	100,0
<b>Laste huvikoolid</b>		<b>35</b>	<b>38</b>	<b>36</b>	<b>0</b>	<b>94,7</b>
II Muusikakool (Kauanase pst 23)		25	28	27	0	96,4
Pillide ost		10	10	9	0	90,0
<b>Laste huvialamajad ja -keskused</b>		<b>135</b>	<b>150</b>	<b>123</b>	<b>0</b>	<b>82,0</b>
Anne Noortekeskus (Uus 56)		25	25	7	0	28,0
Lille Maja (Lille 9)		110	125	116	0	92,8
<b>Linnaraamatukogu</b>		<b>140</b>	<b>152</b>	<b>151</b>	<b>0</b>	<b>99,3</b>
Hoone rekonstrueerimistöödeks (Kompanii 3/5)		100	112	111	0	99,1
Haruraamatukogudele videovalve paigaldamine		40	40	40	0	100,0

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
<b>Muuseumid</b>		<b>97</b>	<b>97</b>	<b>21</b>	<b>0</b>	<b>21,6</b>
Linnamuuseumi (Narva mnt 25) püsinäituse arhitektuurne ja sisekujunduslik eskiisprojekt		12	12	12	0	100,0
Linnamuuseumi (Narva mnt 23) püsiekspositsiooni- ja asenduspindade remont		80	80	4	0	5,0
Linnakodaniku muuseum (Jaani 16)		5	5	5	0	100,0
<b>Muinsuskaitse</b>		<b>225</b>	<b>304</b>	<b>300</b>	<b>32</b>	<b>98,7</b>
Toetus SA-le Tartu Pauluse Kirik		128	128	128	0	100,0
Toetus Tartu Maarja Kiriku SA-le		10	25	25	0	100,0
Toetus Eesti Apostlik Õigeusu Kirikule		30	40	40	0	100,0
Vana tapamaja värava restaureerimine		0	12	12	0	100,0
Telleri kabeli katuse remont		0	38	38	31	100,0
Toetus EELK Tartu Peetri Kogudusele		25	25	25	0	100,0
Restaureerimise toetused		32	32	31	0	96,9
Uspenski kalmistu telliskabel		0	4	1	1	25,0
<b>Teatrid - toetused Tartu Uuele Teatrile (publikuala rekonstrueerimiseks jm)</b>		<b>0</b>	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
<b>Kirjastused - toetus Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakonnale Tartu Kirjanduse Maja (Vanemuise 19) välistrepi remondiks</b>		<b>7</b>	<b>25</b>	<b>25</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
<b>Muu vaba aeg ja kultuur (kaasav eelarve)</b>		<b>140</b>	<b>140</b>	<b>102</b>	<b>0</b>	<b>72,9</b>
Elleri amfiteater Toomemäe nõlval		70	70	70	0	100,0
Arena Tartu eskiisprojekt		70	70	32	0	45,7
<b>HARIDUS</b>	<b>09</b>	<b>7 622</b>	<b>9 077</b>	<b>7 172</b>	<b>1 163</b>	<b>79,0</b>
<b>Koolieelsed lasteasutused</b>		<b>4 765</b>	<b>4 850</b>	<b>3 309</b>	<b>920</b>	<b>68,2</b>
Uute lasteaedade (LA) rajamine, sh:		3 427	2 877	1 502	891	52,2
<i>Pepleri 1A projekteerimine</i>		1 800	1 750	1 103	853	63,0
<i>Kesklinna Lastekeskuse juurdeehitus</i>		1 627	1 127	399	38	35,4
LA-de rekonstrueerimine ja renoveerimine, sh:		488	799	680	29	85,1
<i>LA Rukkilill (Sepa 18) – küttesüsteem, saali põrand, I korruse koridor, köögiplokk</i>		x	x	269	0	x
<i>LA Karoliine (Kesk 6) – katus, avatäited</i>		x	x	143	0	x
<i>LA Maarjamõisa (Puusepa 10) - katus</i>		x	x	104	0	x
<i>LA Ristikhein (Ropka tee 25) – õueala II järk</i>		x	x	135	0	x
<i>LA Krõll (Anne 67) - ruumid</i>		0	29	29	29	100,0
LA-de köökide remondid ja köögiseadmete ost		390	560	518	0	92,5
LA-de rühmade remondid		300	417	413	0	99,0
LA-de mänguväljakud ja õuepaviljonid		70	107	106	0	99,1
LA-de hoonetes sisekliima tagamine		90	90	90	0	100,0
<b>Põhikoolide rekonstrueerimine</b>		<b>1 497</b>	<b>1 868</b>	<b>1 744</b>	<b>0</b>	<b>93,4</b>
A. Puškini Kool (Uus 54) – A-korpuse I korrus		x	x	216	0	x

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
Veeriku Kool (Veeriku 41) – võimla ja hügieeniruumid		x	x	309	0	x
Tamme Kool (Tamme pst 24a) – osa klassiruumid		x	x	435	0	x
Kivilinna Kool (Kaunase pst 71) - tualetid		x	x	100	0	x
Raatuse Kool (Raatuse 88a) - projekteerimine		x	x	43	0	x
Forseliuse Kool (Tähe 103) –garderoob ja osa klassiruumid		x	x	172	0	x
Kroonuaia Kool (Puiestee 62) – võimla riietus- ja pesuruumid		x	x	129	0	x
Hansa Kool (Anne 63) – keskküte, tualetid		x	x	123	0	x
Descartes'i Kool (Anne 65) – osa klassiruumid		x	x	57	0	x
Karlova Kool (Lina 2) – keemiaklass, spordiväljak		x	x	112	0	x
Kesklinna Kool (Kroonuaia 7) - projekteerimine		x	x	35	0	x
Masingu Kool (Vanemuise 33) – ruumide remont		x	x	13	0	x
<b>Gümnaasiumid</b>		<b>44</b>	<b>217</b>	<b>217</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
H. Treffneri Gümnaasium (Munga 12) – katuse ja ruumide remont		44	64	64	0	100,0
K. J. Petersoni Gümnaasium (Kaunase pst 70) - garderoob		0	18	18	0	100,0
Koolihoone Nooruse 9 – ehituse lõpetamine		0	135	135	0	100,0
<b>Põhi- ja üldkeskhariduse kaudsed kulud</b> (täistsükli koolid)		<b>477</b>	<b>630</b>	<b>631</b>	<b>102</b>	<b>100,2</b>
Annelinna Gümnaasium (Kaunase pst 68) - keskküte, erialaklassid		477	477	474	0	99,4
H. Masingu Kool (Vanemuise 33) – ruumide remont		0	12	12	12	100,0
Descartes'i ja Hansa koolide ühine spordiväljak		0	121	121	90	100,0
M. Härma Gümnaasium (Tõnnissoni 3) - garderoob		0	20	24	0	120,0
<b>Kutseõppeasutused -</b>		<b>109</b>	<b>439</b>	<b>324</b>	<b>60</b>	<b>73,8</b>
Tartu Kutsehariduskeskus (KHK)						
Ruumide remont (Põllu 11)		100	250	230	0	92,0
Info-ja kommunikatsiooniseadmed		0	20	20	20	100,0
Hoonete remont		0	50	21	0	42,0
Õppeotstarbeliste seadmete soetamine		9	119	53	40	44,5
<b>Täiskasvanute koolitus -</b>		<b>18</b>	<b>18</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0,0</b>
KHK õppeotstarbeliste seadmete soetamine						
<b>Muu haridus - (kulud haridusasutustele)</b>		<b>712</b>	<b>1 055</b>	<b>947</b>	<b>81</b>	<b>89,8</b>
Ettekirjutiste täitmine		280	375	375	0	100,0
Territooriumide korrastamine		130	138	134	0	97,1
Rekonstrueerimistöde projekteerimised		100	100	98	0	98,0
Välistreppide rekonstrueerimine		32	32	32	0	100,0
Koolide spordiväljakud ja staadionid ( <i>Karlova Kooli (Lina2) staadion, M. Reiniku Kooli (Riia 25) staadion, jt koolide spordiväljakud</i> )		170	280	227	0	81,1
Projektis Osirys osalemine		0	130	81	81	62,3

Tegevusvaldkonna, tegevusala ja investeeringu-objekti nimetus	Valdkond	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	sh saadud toetuste arvel	Lõpliku eelarve täitmise %
<b>SOTSIAALNE KAITSE</b>	10	<b>162</b>	<b>221</b>	<b>198</b>	<b>0</b>	<b>89,6</b>
<b>Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse</b>		<b>39</b>	<b>45</b>	<b>45</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
MTÜ Puuetega Inimeste Koja ruumide (Rahu 8) remont		39	32	32	0	100,0
MTÜ Puuetega Inimeste Koda		0	7	7	0	100,0
Trepironija soetus		0	6	6	0	100,0
<b>Eakate sotsiaalhoolekandeesutused</b>		<b>3</b>	<b>14</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>85,7</b>
Hooldekodule majandusinventari soetus		3	11	9	0	81,8
Tähtvere Päevakeskusele majandusinventari soetus		0	3	3	0	100,0
<b>Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeesutused</b>		<b>30</b>	<b>19</b>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>21,1</b>
Mäe kodu (Mäe 33) rekonstrueerimise projekt		30	4	4	0	100,0
Laste Turvakodu õueala inventari soetamine		0	9	0	0	0,0
Eskiisi koostamine Jaama 72 II korruse kohandamiseks lasteaiale		0	6	0	0	0,0
<b>Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse</b>		<b>90</b>	<b>143</b>	<b>137</b>	<b>0</b>	<b>95,8</b>
Kohandatud eluruumide eskiisprojekti koostamine		10	6	0	0	0,0
Toetus OÜ-le Anne Saun (Anne 44) lifti paigaldamiseks		80	137	137	0	100,0

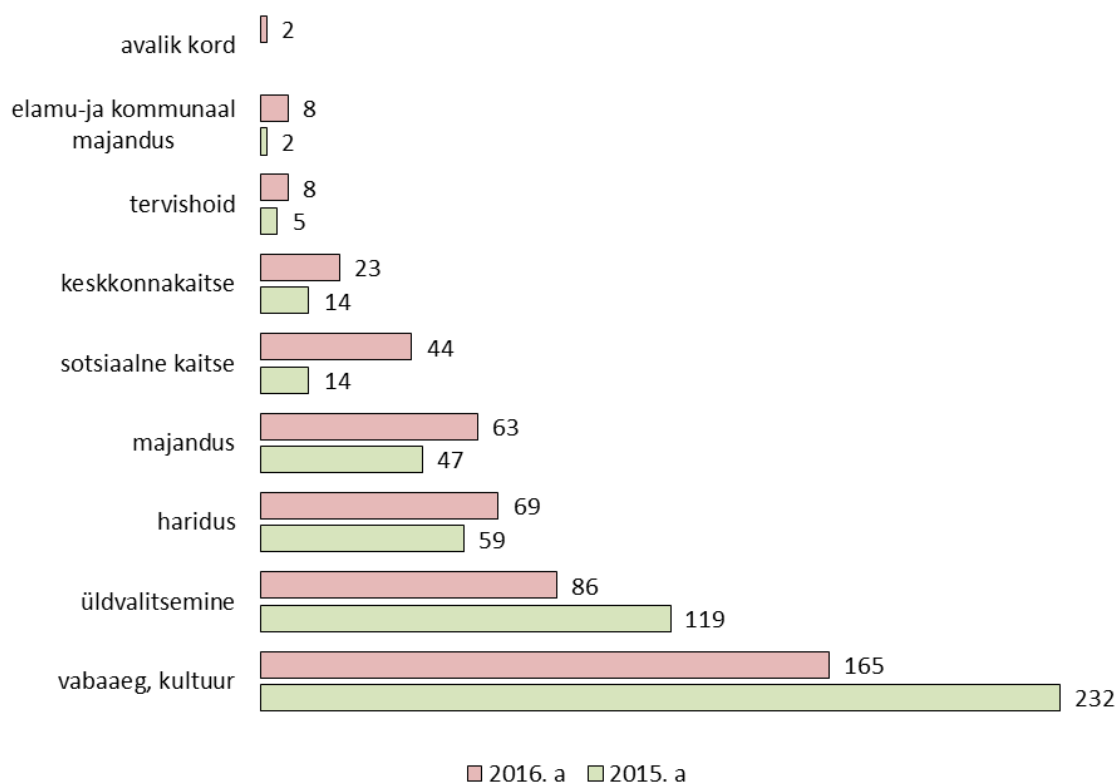
### 3. RESERVFONDI KASUTAMISE ARUANNE

Reservfondi kasutamine on reguleeritud Tartu Linnavolikogu 11. oktoobri 2012. a määrusega nr 74 „Tartu linna eelarve koostamise, täitmise ja finantsjuhtimise kord“.

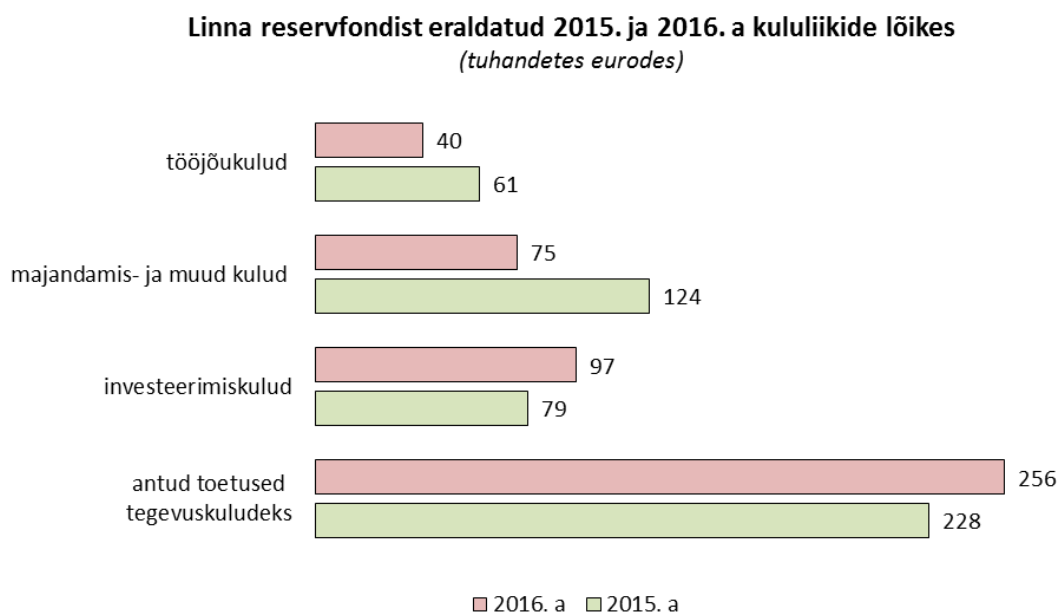
2016. a reservfondi suuruseks kinnitati 500 tuhat eurot. Linnavalitsus eraldas reservfondist 468 tuh eurot. Eraldamata jäi 32 tuhat eurot. Andmed reservfondi eraldamiste kohta on esitatud linna veebilehel aadressil: <http://www.tartu.eu/data/Reservfond2016.pdf>

Järgneval joonisel kajastuvad kahe aasta eraldamised tegevusvaldkonniti. Kõige rohkem on raha saanud vabaaja ja kultuuri valdkond, nagu ka eelnenud aastal.

**Linna reservfondist eraldatud 2015. ja 2016. a valdkondade lõikes**  
(tuhandetes eurodes)



Kululiikide lõikes jagunevad eraldised reservfondist järgmiselt:



**Investeeringukuludeks** eraldati 97 tuhat eurot (sh väljapoole linnavalitsuse struktuuri 74 tuhat eurot) järgmiselt:

	<i>tuhandetes eurodes</i>
Linnavarade osakonnale Tartu linna bussidepoo rajamise eeltööde finantseerimiseks (5) ja Raekoja kellatorni puitosade remonttöödeks (17)	22
Anne sauna remonditööde finantseerimiseks	20
Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasiumi garderoobi remonditööde finantseerimiseks	18
Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu akende rekonstrueerimiseks	12
mittetulundusühingule Jalgpallikool Tammeka Tartu Sepa staadioni renoveerimiseks	10
Tartu Uue Teatri investeeringute katteks ja publikuala rekonstrueerimiseks	9
Tartu linna asutusele Kalmistu Telleri kabeli remondil tekkinud täiendavate tööde eest tasumiseks	5
Linnamajanduse osakonnale endise Tartu tapamaja värava ja sissesõidutee restaureerimise muinsuskaitse eritingimuste tellimiseks	1



**Tegevuskuludeks** eraldati 371 tuhat eurot, sh antud toetusteks 256 tuhat eurot, sh suuremad eraldused:

Tartu linna gümnaasiumide ja Tartu Kutsehariduskeskuse silmapaistvate õpitulemustega lõpetajate stipendiumite väljamaksmiseks	22
projekti „Targa linna klaster“ omafinantseeringu osaliseks tasumiseks	20
projekti „Töö tänab tegijat“ kaasfinantseerimiseks	12
Rio olümpiamängudel edukalt esinenud tartlastest sportlaste ja treenerite premeerimiseks	9
SA-le Garage48 „ActInSpace Estonia“, „Garage48 SpaceTech 2016“ ja "Garage48 Hardware & Arts 2016" korraldamiseks ning osalemiseks esimesel tervisetehnoloogia fookusega arendusnädalavahetusel Baltimaades - "Garage48 HealthTech"	8
Tartu Kalevi Veemotoklubi sportlaste ja treenerite premeerimiseks eduka esinemise eest veemotospordi Euroopa- ja Maailmameistrivõistlustel	8
Piirissaare Vallavalitsusele põlengu kahjude likvideerimiseks	5
mittetulundusühingule Smart City Lab Targa linna konverentsi „Smart City for the Citizens“ korraldamiseks	5
OÜ-le Sepa Jalgpallikeskus jalgpallikeskuse haldamiseks perioodil oktoober - detsember 2016	5
MTÜ-le Rajamuusika IDeeJazz 2016 korraldamiskuludeks	5

personalikuludeks 40 tuhat eurot, sh 38 tuhat eurot seoses töötajate teenistusest vabastamisega ja 2 tuhat eurot täiendavate ülesannetega kaasnevaks palgafondi kulude katteks.

majandamiskuludeks 73 tuhat eurot, sh suuremad eraldused:

	<i>tuhandetes eurodes</i>
Tartu Kutsehariduskeskusele äikesetormis veekahjustusi saanud inventari ja seadmete uuendamiseks	12
Linnakantsleile ühistegevuse kuludeks	7
Ihaste metsade tuulemurru likvideerimiseks	6
Tartu Veeriku Kooli elektritöödeks	5
linna avalike veevõtkohtade hooldamis- ja kasutamiskuludeks	5

muudeks kuludeks 2 tuhat eurot eraisiku pärandvarast võlausaldajatele väljamaksete tegemiseks.

Eraldatud 468 tuhandest eurost jäi kasutamata 3 tuhat eurot:

	<i>tuhandetes eurodes</i>
linnamajanduse osakonnal projekti „Tartu linna välisõhu strateegilise mürakaardi uuendamine“ omafinantseeringust	1
MTÜ-l Elektriteater projektori remontimiseks eraldatud toetusest	1
arhitektuuri ja ehituse osakonnal Raadi kalmistu Uspenski osas asuva nn idamaise kabeli sisemuse maalingutega krohvi kinnituse proovitöödest	1

Raha kasutaja väljastpoolt linna ametiasutuste struktuuri esitab rahandusosakonnale raha kasutamise aruande 1 kuu jooksul pärast raha kasutamist. Linnavalitsusel on õigus keelduda raha eraldamisest taotlejatele, kes ei ole tähtaegselt esitanud varasema eraldise kasutamise kohta aruannet.

## 4. MAJANDUSAASTA ARUANDE ALLKIRI

Tartu Linnavalitsuse konsolideerimisgrupi 31.12.2016 lõppenud majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruandest ja sõltumatu vandeaudiitori järeldusotsusest.

Konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande on koostanud Tartu Linnavalitsus.

Konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande on kinnitanud Tartu Linnavolikogu oma

... juuni 2017 otsusega nr ...

Urmas Klaas	Linnapea	_____	.....juuni 2017
Nimi	Ametinimetus	Allkiri	Kuupäev